

Desiderata medica / [Johann Hermann Fürstenau].

Contributors

Fürstenau, Johann Hermann, 1688-1756

Publication/Creation

Lipsiae : J.F. Gleditschius, 1727.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/nx9uvegv>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

DESIDERATA MEDICA.

A U T O R E

D. JO. HERM. FÜRSTENAU,
MEDICINÆ PROFESSORE ORDINARIO
IN ACADEMIA RINTELENSI.

L I P S I Æ,
APUD JO. FRID. GLEDITSCHII B. FIL.

M D C C X X V I I .

HIERONTMUS AD VIGILANTIUM.

Non parum est scire, quid nescias.

M DCC XXII

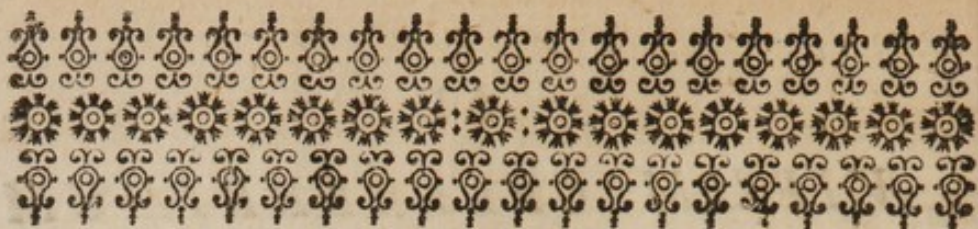
AD
VIRUM CELEBERRIMUM
ATQUE DOCTISSIMUM
D. D.
MICHAELEM ERNESTUM
ETTMÜLLERUM

PROFESSOREM MEDICINÆ
IN ACADEMIA LIPSIENSI
CLARISSIMUM

PRÆFATIO EPISTOLARIS

AUTORIS.

(2 De

d. Incert.
& Vanit.
Scient.

L. d.
Augm.
Scient.

T. I.

P. IV.

DE Defideratis scientiarum
in communi post H. C. A-
GRIPPAM, qui Mona-
chorum inprimis errores
& vitia exagitaturus, reliquis quo-
que scientiis & vitæ generibus
non pepercit, quin singulorum
defectus acri lixivio perlueret, pri-
mus fere FRANCISCUS BACO de
VERULAMIO, Vir maximis me-
ritis inclytus fuit, qui data, quod
ajunt, opera ageret. Post hunc
longo annorum intervallo, no-
stris temporibus, Anglus pariter
quidam, WASSE commemoratur,
cujus Defiderata variis in scientiis
in BIBLIOTHECA LITERARIA
LONDINENSI continentur. Et
in MERCURIO FRANCOFUR-
TENSIS, nuper qui prodiit, Defide-
rata pariter Eruditorum circa va-
rias

rias scientias haud inconcinne re-
 censentur. Ac si J. F. REIMAN-^{Veisuch}
 NUM audias, tot deficiunt libri,^{der Ein-}
 ut de libris desideratis integrum^{leit. in}
 liceat conscribere librum. Medi-^{Hist. Lit-}
 cam quod attinet artem, in ea,^{ter.}
 præter laudatum VERULAMIUM, l. c.
 unicus, primus & solus fere G. H.
 VELSCHUS, immortalis memo-^{Somn.}
 riæ vir, Desiderata medicinæ per^{Vindic.}
 summa veluti capita, adjectis pau-
 cissimis admonitionibus, indigita-
 vit. Id quod viro summo sub idea
 quasi somniantis præstare conve-
 nientissimum visum est. Hoc ve-
 ro institutum imitari voluisse no-
 bis quidem videtur medicus pa-
 riter doctissimus, JO. DANIEL MA-^{Kilon.}
 JOR, quando genium conscripsit^{1677.}
 errantem. Idem enim utriusque
 libelli scopus, idem fere dicendi
 patet esse argumentum, quamvis
 & illis contradicere non audea-
 mus, qui Cl. MAJORI, Musas er-
 rantes

P R A E F A T I O.

Antverp. rantes J. LIPSII oculis obversa-
 1610. tas fuisse, adfirmaverint, quando
 animum ad dissertationem istam,
 sicut ipse appellat, conscriben-
 dam applicuit. Et hæc sunt, quæ
 de Desideratis in rebus physicis &
 medicis a Viris Doctissimis supe-
 rioris seculi conscripta ad nostram
 pervenere notitiam. Nostro pa-
 riter ævo medici passim eruditi, &
 de incremento artis solliciti, De-
 sideratorum in medicina passim
 mentionem in scriptis faciunt,
 quo nomine THOMAS inprimis
 SYDENHAMIUS, & GEORGIUS
 BAGLIVIVS laudandi veniunt,
 nec BERNHARDINUS RAMAZINI
 & BARTHOLOMÆUS de MOOR
 plane sunt omittendi, utpote qui
 omnes & singuli Desiderata pas-
 sim medica recensent, ingemi-
 scunt, & medelam optant. Ne-
 que ullus facile doctus atque ex-
 pertus reperietur hodie medicus,
 qui

P R A E F A T I O.

qui non voce aut calamo data occasione profiteatur, multa in arte salutari etiamnum desiderari. Nos certe ante hosce XX annos in Academiis Saxonis artis medicæ addiscendæ causa versati, & Præceptores ibidem per Dei gratiam eruditos & fideles nacti, ad unum omnes deprehendimus data occasione sponte confiteri, varia in variis artis partibus occurrere Desiderata, in quibus posterorum industria semet possit debeatque exercere. Et hæc confessio ingenua, toties a Viris summis, & communibus Germaniæ Præceptoribus, deque studiis nostris optime meritis, repetita, incitamento nobis fuit, primamque suppeditavit occasionem, Desideratis medicis paulo pleniorē instituendi tractationem, cum, qui hactenus eorundem meminerunt, non nisi per summa capita, &

P R Æ F A T I O.

MDCCLXIX. quasi aliud agendo id præstiterint.
MDCCLXXII. Hinc anno seculi nono Deside-
 rata primum Anatomico-Physio-
 logica publice, & pro Licentia
 adspirandi ad summos in Arte sa-
 lutari honores, & quidem ex sin-
 gulari ordinis medici in Academia
 Hallensi concessione, absque
 Præsidio, ad disceptandum pro-
 posuimus. Secuta sunt brevi De-
 incept, anno nempe seculi duo-
 decimo, Desiderata Pathologico-
 Semiotica, quæ dissertationis for-
 ma epistolaris ad virum quon-
 dam πολυμαθέςατον, THEODO-
 RUM JANSONIUM ab ALMELO-
 VEEN in Belgio exaravimus. Ali-
 quot deinde anni elapsi sunt, an-
 tequam Desideratis Practicis, pra-
 xi interea sedulo incumbentes,
 conscribendis mentem manum-
 que applicaremus, donec id epi-
 stolari itidem forma ad Virum
 Cl. GODOFRIDUM THOMASI-
 UM,

UM, Medicum Norimbergensem
 primarium, exarata, & Franco-
 furti ad Mœnum impressa tandem
 quoque fieret, idque anno seculi ^{clolcccxxe}
 vigesimo. Eodem anno a Sere-
 nissimo Hassorum Principe huc ad
 munus Professorium obeundum
 clementissime vocati, anno mox ^{clolcccxxi}
 sequenti vigesimo primo, in actu
 solenni Doctorali, Desiderata Phy-
 sico - Chemica exposuimus, anno ^{clolcccxxi}
 vero sequenti vigesimo secundo
 Desiderata Chirurgica dissertatio-
 ne publica & solenni comprehen-
 sa vulgavimus. Quæ vero circa
 materiam medicam occurrunt De-
 siderata, ea anni initio vigesimi ^{clolcccxxiv}
 quarti oratione quadam, qua si-
 mul Magistratum Academicum
 auspicati sumus, enarravimus, cui
 anno sequenti vigesimo quinto, ^{clolcccxxv}
 ut & Desideratis nostris, habita
 brevi & succincta de Desideratis
 Medico-Forensibus oratione, co-

P R Æ F A T I O.

lophonem imposuimus. Hæc est brevis Desideratorum nostrorum historia, quæ cum Tuis potissimum auspiciis, Vir Celeberrime atque Doctissime, nunc revisa & aucta partim, partim emendata, junctim in lucem prodeant, non defunt, quæ Tecum de institutione præfaminis loco conferre, Tibique commendare, necessarium pariter atque opportunum duximus. Non commemorabimus, Historiam Litterariam passim, & variis in capitibus insertam, & vel hoc nomine opusculum commendandum, lectuque dignum esse, ne proprii foetus encomiasten agere velle videamur. Sed hæc tamen non duxi prætermittenda. Duo nimirum sunt, quæ mihi circa hæc Desiderata quondam objecta meminimus: alterum; nos defectus ostendere equidem in re medica, sed de

P R Æ F A T I O.

de medela eorundem minus esse
solicitos ; huic vero dubio hoc
uno satisfactum esse putamus,
quando, hoc nobis non esse pro-
positum, sed aliis, quibus volu-
pe est, in hac palæstra ingenii ex-
periri vires, relictum, modeste &
decenter respondemus ; alterum
nobis imputat, ac si destructorem
artis medicæ & principiorum
ejus agere, atque ad ductum men-
temque H. C. AGRIPPÆ, C. BON-
TEKOE, A. a GEHEMA, ipsiusque
CARTESII omnia fundamenta
medicinæ evertere animus esset.
Hanc vero mentem a nobis alie-
nam esse, ipsamet lectio atque in-
spectio textus satis unicuique ob-
oculos ponet, & clare satis mon-
strabit, omnes fere paginas votis
atque desideriiis esse plenas, quo
tandem aliquando defectus indi-
gitati tollantur, & extra dubium
collocentur. Enimvero LEON-
HAR-

P R Æ F A T I O.

HARDUM NOVIMUS CAPUANUM,
 ut incertitudinem artis salutaris
 penitus evincat, aperte asserere,
 non tam medicis, quam tituban-
 tibus medicinæ fulcris, seu ratio-
 ni & experientiæ dubiis imputan-
 dum esse, quod dissidia nunquam
 finienda undique occurrant, cum
 tamen ad eadem illa principia
 provocent singuli. “ Et conce-
 „dimus non illubentes, medici-
 „nam esse omnium amplissimam
 „atque difficillimam. Atqui ar-
 „dua sunt, quæ pulchra. Age
 „igitur, sentiamus de Nobilissima
 „hac Arte non nisi optime. Imi-
 temur apes, (nam & hoc genus
 medicorum apes æmulum deside-
 rat G. BAGLIVIVS) modo humi
 „repentes, dum ignobile quærunt
 „trifolium, aut si quid vilius illo,
 „modo ad excelsissimarum arbo-
 „rum summitatem evolantes al-
 „tius, undique laboriosas & in
 colli-

Prax. p.
 105.

P R Æ F A T I O.

colligenda mellis dulcedine se-
dulas. Sic tandem fore spera-
mus, ut decori, si non pristino,
qui regius quondam ac prope
divinus erat, saltem debito resti-
tuatur ars nostra: utque poste-
ritas nostra, fera etiam, suo tem-
pore de maiore felicitate ac cer-
titudine illius sibi gratulari queat;
quemadmodum pulchre, nec sine
causa, quondam auguratus est J.

B O H N I U S in elegantissimo P.P. Lips.
cl. locic
isto Programmate, quo Te, Vir
Clarissime, una cum aliis, laurea
Doctorali ex merito ornatum
cinctumque iri, publice indixit.
Nimirum, ut, de Desideratorum
medicina medicorum, seu quo-
modo iisdem obviam eundum
sit, & qua ratione defectus emen-
dandi, hiulca supplenda, incerta
vero ab ista incertitudine liberan-
da veniant, verba quoque non-
nulla faciamus, adscribi primum
me-

merentur consilia illa Velschiana,
 quibus nostram qualemcunque
 mentem addendo finem præfa-
 l. c. p. 14. mini imponemus. Ita autem VEL-
 SCHIUS: “Æsculapius universis
 „medicinam professis εὖ ἀγείν.
 „Postquam perditis nostris o-
 „mnibus, & qui a nobis proxime
 „vixerunt, Asclepiadarum com-
 „mentariis multa medicinæ ne-
 l. c. „cessaria decesserunt, hunc indi-
 „cem confici & distribui jussi, ut
 „quisque de revocandis, investi-
 „gandis, restituendis, emendan-
 „dis, excolendis, addendisque De-
 „sideratis cogitare possit. Quod
 „omnes jubeo, quamprimum fa-
 l. c. p. 33. „ciatis. Et præterea: Eo ten-
 „debant omnia; sollicitandos Im-
 „perii Romani Proceres, ut pu-
 „blicis conventibus hac de re
 „colloqui non gravarentur, &
 „certi quidpiam sciscerent, quod
 „deinde medici eruditi ulteriori
 opera

opera prosequerentur. Eligen-
da nimirum ex omnibus scien-
tiis optima quæque axiomata, &
remedia experientia probatis-
sima, tam universalialia, quam par-
ticularia, comportatis auxiliis in-
unum systema harmonicum, &
perfectum corpus, in usum to-
tius orbis efformanda, ut istis
deinde tanquam legibus, aut
fundamentis & principiis, quæ-
cunque obvia, seu condemnare,
seu absolvere, admittere ac pro-
movere, vel etiam rejicere, im-
pedire & abrogare liceret: ex-
emplo a fastorum renovatione
adjecto, quam nemo necessari-
um fuisse, unquam negare aufit.
Haud levi omnium attentione
hæc audita sunt. Plerique ta-
men impossibilem, nonnulli et-
iam iniquam & absurdissimam
ejusmodi interpolationem pro-
nunciabant: cæteri etiam peri-
culo-

P R Æ F A T I O.

„culosam, quando illam calenda-
 „rum novationem tot turbas de-
 „disse, nemo ignoret, ne idem in
 „medicina deinceps quoque fie-
 „ret, veriti, & unius arbitrio o-
 „mnes dependerent, sive, ut ve-
 „tus verbum habet, unius colo-
 „podio omnia metiri cogeremur:
 „si medicina, inquiebat non ne-
 „mo, in illo artium aut scientia-
 „rum numero reponenda esset,
 „quibus æterna quædam princi-
 „pia, & indubia fundamenta pu-
 „blicis auctoritatibus apta conti-
 „gerunt, totus in illam restaura-
 „tionis sententiam pedibus con-
 „cederem. Nunc adeo nihil mi-
 „nus eidem convenire videtur.
 „Idem profecto de medicina quod
 „de jurisprudentia sperandum,
 „ut, constitutis etiam pandectis,
 „non minor tamen deinde circa
 „verba & reliquas circumstantias
 „dissensuum & altercationum
 mate-

materia superfutura esset, quam
 nodie inter jurisperitos. - - "
 Quid quod in medicina nihil tale,
 præcipi queat, sed ingeniis & ju-
 diciis prudentia instructis rerum
 successus relinquendi sint, oc-
 casionibus captandi? & quis so-
 bertiam curiosorum tam rigida
 definitione inhibendam, cona-
 tusque non tantum anatomes,
 nostro utique seculo mire feli-
 ces, sed etiam botanices, seu
 potius philologices, chimices &
 therapevtices, uno quasi ictu
 prosternendos, aut saltem suffla-
 minandos putarit? - - Nec
 tamen propterea impediendum,
 ne viri doctrina & ingenio illu-
 striores de reformandis quibus-

dam hypothefibus, effatis & opi-
 nionibus cogitationes ferio jun-
 gant, & quæ invitis gratiis irre-
 pfere, eliminant, ac exterminant,
 melioribus & accuratioribus sub-
 ftitutis, de quibus audiendus
 Verulamius d. A. S. Ex quibus
 doctiffimi Viri verbis fufius hic,
 ut merebantur, repetitis, pronum
 eft colligere, ipfe quid de Confi-
 liis fuis fperandum effe exiftimet.
 Videlicet, ut paucis multa com-
 prehendamus, Deo, tempori,
 & Virorum erectioris indolis in-
 du ftriæ omnia commendanda
 effe nobis quidem videntur. Ita
 enim fpes eft, fore, ut impoffi-
 bilia vifa in actum deducantur, &
 multa è tenebris eruta ante omni-
 um

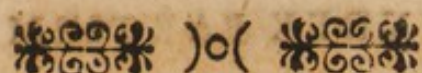
P R Æ F A T I O.

um oculos in aprico ponantur.
Sed lubet tamen hæc qualiacun-
que cogitata, & universum labo-
rem nostrum aliorum, & Tuo
in primis, Vir Celeberrime, acri ju-
dicio submittere, nihil magis at-
que ardentius videntes, quam, ut
ex amica sententiarum, atque ex-
perimentorum collatione ars sa-
lutaris majus indies majusque in-
crementum nanciscatur! Ad ulti-
mum, & quod frequentem attinet
autorum citationem atque loco-
rum allegationem, quam & ipsam
nobis quondam objectam memi-
nimus, istam hoc unicum facile ex-
cusaverit, quod desiderata medi-
corum non tam propriis, quam
alienis, & quidem summorum in

P R A E F A T I O.

arte virorum, qui hodie florent,
verbis, indigitare consultum du-
xerimus, ne scilicet nobis tale
quid forsan occinatur: Tu quod
nescis, & in desideratorum serie
collocas, aliis forsan Te doctio-
ribus dudum cognitum atque per-
spectum est. Vale, Patronorum
optime, & favorem mihi Tuum,
tot haecenus experimentis infi-
gnem, integrum porro conserva.
Vale ex voto! Dab. Rintelii ad
Visurgim ipfis Calendis Septembr.
clb lccc xxvi.

INDEX

INDEX PARTIUM ET CAPITUM.

I. DESIDERATA ANATOMI- CO-PHYSIOLOGICA.

I. Desiderata anatomica gen.	1
II. Quoad tertiam hominis partem, unionem mentis cum corpore; & sensus, speciatim visum.	4
III. Originem animæ.	9
IV. Essentiam animæ.	10
V. Generationis negotium gen. & semen utrius- que sexus.	11
VI. Vias, per quas semen virile ad ovarium per- venit, & ovarium novum.	15
VII. Nutritionem fœtus in utero.	18
VIII. Respirationem fœtus in utero.	22
IX. Placentæ uterinæ sedem & tunicam allantoï- deam.	23
X. Nævos maternos ab imaginatione matris pro- ductos.	24
XI. Lactis post partum generationem.	25
XII. Usus mammarum in viris.	28
XII. Partium quarundam in fœtu magnitudinem & usum hepatis, renum, & succenturiato- rum, glandulæ thymi.	30
XIV. Chylificationem.	37
XV. Vias, per quas chylus ad sanguinem transit.	40
XVI. Sanguificationem.	40
XVII. Circulationem sanguinis.	42

INDEX PARTIUM

XVIII. Respirationem, & aëris in sanguinem transitum.	43
XIX. Reditum sanguinis a partibus per venas.	46
XX. Vasa lymphatica & glandulas.	49
XXI. Secretionem animale gen.	52
XXII. Structuram viscerum, glandulosam, an vasculosam.	55
XXIII. Structuram cerebri & usum.	57
XXIV. Secretionem liquidi Nervorum in cerebro.	63
XXV. Usum nervorum & liquidi nervei ad secretiones reliquas.	67
XXVI. Usum lienis.	69
XXVII. Usum omenti & hepatis.	71
XXVIII. Vias urinarias.	73
XXIX. Vasa adiposa Vieussens, ductus oculorum aquosos Nuckii, vasa oculorum nova Hovii, hiatum Rivini in membrana tympani, & ductus salivales Coschwitzii, Waltheri, & Vateri.	74
XXX. Nutritionem & vasculorum vascula.	76
XXXI. Somni causas.	78
XXXII. Anatomiam comparatam & practicam.	80
XXXIII. Conclusio,	82

II. DESIDERATA PATHOLOGICA.

I. Desiderata pathologica gen.	83
II. III. IV. Circa Historiam morborum gen. 86. sq.	
V. Morborum distinctionem.	94
VI. Morborum infrequentiam.	97
VII. Morbos ætatum.	100
VIII. Morbos vario vitæ genere utentibus familiares.	102
IX. Morbos certis anni temporibus contingentes.	105
X. Morbos certis regionibus & populis endemios.	108
XI. Morbos solidorum, foetuum in utero materno, salivæ, & brutorum.	112
XII. Historiam februm.	115
XIII. Inflammationes.	118
XIV. Morbos mesenterii, & meningum.	120
XV. Hæmorrhagias.	123
XVI. Morbos mulierum.	126
XVII. Historiam symptomatum.	129
XVIII. Historiam mortis.	131
XIX. Ætiologiam morborum.	134
XX. Pathologiam Galenicorum & Chemicorum.	136
XXI. Pathologiam falsam.	138
XXII. Scorbutum.	140
XXIII. Catarrhum & vapores seu flatus.	141
XXIV. Pathologiam animatam.	143
XXV. Animam, causam morborum universalem.	145
XXVI. Causam morborum proximam,	147
XXVII.	

INDEX PARTIUM.

XXVII. Partium solidarum.	149
XXVIII. Ætiologiam febrium.	151
XXIX. Pestem.	153
XXX. Variolas & morbillos.	157
XXXI. Luem veneream, & pruritus.	162
XXXII. Morbos capitis & generis nervosi.	165
XXXIII. Morbos pectoris.	168
XXXIV. Morbos abdominis, in specie picam, morbos magicos & venena.	173
XXXV. Passionem iliacam.	176
XXXVI. Dysenteriam & purgantium operandi modum.	178
XXXVII. Diarrhœam, in specie nocturnam & inedia.	181
XXXVIII. Sterilitatem in utroque sexu, & suppressionem mensium.	185
XXXIX. Morborum lusus per corporis dimidium.	188
XL. Excretiones feri varias, in specie fudoris particulares.	190
XLI. Dolores exili loco & foco comprehensos.	192
XLI. Anatomiam practicam.	195

III. DESIDERATA SEMEIO- TICA.

I. Desiderata circa scriptores semeioticos.	198
II. Circa signa morborum quorundam difficilium, v. c. lepræ, vomicæ.	199
III. Signa pathognomonica nonnullorum morbo- rum, v. c. calculi, molæ, & signa causarum.	201
IV. Pulsus.	205
V. Urinam.	208
VI. Sanguinem V. Sne emissum.	211
VII. Faciem, salivam & linguam.	213
VIII. Crises.	215
IX. Symptomata morbis supervenientia, v. c. icterum, singultum & sternutationem.	218
X. Prognosin.	220

IV. DESIDERATA PRA- CTICA.

I. Desiderata Practica gen.	224
II. Circa febres intermittentes eorumque reme- dia in specie corticem chinæ.	226
III. Arsenicum <i>ἀντιπύρελον</i> .	231
IV. Antifebrilia mercurialia, & sal ammoniacum.	233
V. Febres continuas, & malignas eorumque re- media, speciatim alexipharmaca calida & si- gillatim camphoram.	236
VI. Mercurialia medicamenta.	239
VII. V. Sne in peste & febribus malignis.	241

INDEX PARTIUM

XVIII. Respirationem, & aëris in sanguinem transitum.	43
XIX. Reditum sanguinis a partibus per venas.	46
XX. Vasa lymphatica & glandulas.	49
XXI. Secretionem animale gen.	52
XXII. Structuram viscerum, glandulosam, an vasculosam.	55
XXIII. Structuram cerebri & usum.	57
XXIV. Secretionem liquidi Nervorum in cerebro.	63
XXV. Usum nervorum & liquidi nervei ad secretiones reliquas.	67
XXVI. Usum lienis.	69
XXVII. Usum omenti & hepatis.	71
XXVIII. Vias urinarias.	73
XXIX. Vasa adiposa Vieussens, ductus oculorum aquosos Nuckii, vasa oculorum nova Hovii, hiatum Rivini in membrana tympani, & ductus salivales Coschwitzii, Waltheri, & Vateri.	74
XXX. Nutritionem & vasculorum vascula.	76
XXXI. Somni causas.	78
XXXII. Anatomiam comparatam & practicam.	80
XXXIII. Conclusio.	82

II. DESIDERATA PATHO-
LOGICA.

I. Desiderata pathologica gen.	83
II. III. IV. Circa Historiam morborum gen. 86. sq.	
V. Morborum distinctionem.	94
VI. Morborum infrequentiam.	97
VII. Morbos ætatum.	100
VIII. Morbos vario vitæ genere utentibus fami- liares.	102
IX. Morbos certis anni temporibus contingentes.	105
X. Morbos certis regionibus & populis ende- micos.	108
XI. Morbos solidorum, foetuum in utero materno, salivæ, & brutorum.	112
XII. Historiam februm.	115
XIII. Inflammationes.	118
XIV. Morbos mæfenterii, & meningum.	120
XV. Hæmorrhagias.	123
XVI. Morbos mulierum.	126
XVII. Historiam symptomatum.	129
XVIII. Historiam mortis.	131
XIX. Ætiologiam morbornm.	134
XX. Pathologiam Galenicorum & Chemicorum.	136
XXI. Pathologiam falsam.	138
XXII. Scorbutum.	140
XXIII. Catarrhum & vapores seu flatu.	141
XXIV. Pathologiam animatam.	143
XXV. Animam, causam morborum universalem.	145
XXVI. Causam morborum proximam,	147
XXVII.	

INDEX PARTIUM.

XXVII. Partium solidarum.	149
XXVIII. Ætiologiam febrium.	151
XXIX. Pestem.	153
XXX. Variolas & morbillos.	157
XXXI. Luem veneream, & pruritus.	162
XXXII. Morbos capitis & generis nervosi.	165
XXXIII. Morbos pectoris.	168
XXXIV. Morbos abdominis, in specie picam, morbos magicos & venena.	173
XXXV. Passionem iliacam.	176
XXXVI. Dysenteriam & purgantium operandi modum.	178
XXXVII. Diarrhœam, in specie nocturnam & inedia.	181
XXXVIII. Sterilitatem in utroque sexu, & suppressionem mensium.	185
XXXIX. Morborum lusus per corporis dimidium.	188
XL. Excretiones feri varias, in specie sudoris particulares.	190
XLI. Dolores exili loco & foco comprehensos.	192
XLI. Anatomiam practicam.	195

III. DESIDERATA SEMEIO- TICA.

I. Desiderata circa scriptores semeioticos.	198
II. Circa signa morborum quorundam difficilium, v. c. lepræ, vomicæ.	199
III. Signa pathognomonica nonnullorum morbo- rum, v. c. calculi, molæ, & signa causarum.	201
IV. Pulsus.	205
V. Urinam.	208
VI. Sanguinem V. Sne emissum.	211
VII. Faciem, salivam & linguam.	213
VIII. Crises.	215
IX. Symptomata morbis supervenientia, v. c. icterum, singultum & sternutationem.	218
X. Prognosin.	220

IV. DESIDERATA PRA- CTICA.

I. Desiderata Practica gen.	224
II. Circa febres intermittentes eorumque reme- dia in specie corticem chinæ.	226
III. Arsenicum ἀντιπύρελον.	231
IV. Antifebrilia mercurialia, & sal ammonia- cum.	233
V. Febres continuas, & malignas eorumque re- media, speciatim alexipharmaca calida & si- gillatim camphoram.	236
VI. Mercurialia medicamenta.	239
VII. V. Sne in peste & febribus malignis.	241

INDEX PARTIUM.

VIII. Purgantium & emeticorum usum in febribus acutis & malignis.	244
IX. Bezoartica, exotica, prophylactica.	246
X. Variolas & morbillos, eorumque remedia varia, in specie inoculationem.	249
XI. Febres Artificiales.	256
XII. Inflammationes internas, earumque remedia, in specie V. Snem.	259
XIII. Hæmorrhagias, speciatim hæmoptysin & mensium atque hæmorrhoidum suppressionem.	262
XIV. Vitia lymphæ, glandularum, & generis nervosi.	265
XV. Dolores, eorumque remedia, speciatim opiota.	268
XVI. Convulsiones & epilepsiam, specifica epileptica & sigillatim oleum animale Dippe- lii.	272
XVII. Apoplexiam & paralyfin, eorumque remedia, ad mentem inprimis priscorum methodicorum & blæsitatem.	277
XVIII. Deliria, melacholiam, maniam, & præsertim hydrophobiam, eorumque remedia varia sigillatim sanguinis transfusionem.	281
XIX. Vitia oculorum, & pectoris, nominatim tussim, raucedinem & phthisin.	287
XX. Vitia cordis, maxime polypos.	291
XXI. Hydropem pectoris.	293
XXII. Hydropem universalem & particularem.	295
XXIII. Colicam, ileum, abcessus internos & dysenteriam.	298
XXIV.	

ET CAPITUM.

XXIV. Calculum renum & vesicæ & lithontri- ptica varia.	303
XXV. Arthritidem & podagram.	306
XXVI. Morbos mulierum & infantum, partum inprimis difficilem, lumbricorum medelam & V. Sni usum in infantibus.	309
XXVII. Rariorum & incurabilium morborum therapiam.	312
XXVIII. Curas sympatheticas, transplantatio- nem morborum, & arcana.	315
XXIX. Filum medicinale seu medendi metho- dum, media ad vitam longam, medicinam sui ipsius, senectutis retardationem, & panaceas.	318
XXX. Desideratorum Practicorum causæ ad men- tem variorum variæ.	321
XXXI. Desideratum Medicorum Berolinensium quoad medicos, in gratiam plebis publice constituendos.	325
XXXII. Desiderata circa observationes medicas.	327

V. DESIDERATA IN MATE- RIA MEDICA.

I. II. Desiderata Botanica, quoad nomina planta- rum.	332
III. Characterem Plantarum.	337
IV. V. Regnum Minerale.	342
VI. VII. Regnum Animale.	351. seq.
VIII. IX. Pretiosa & exotica medicamenta.	355
X. Venena.	360
	XI.

INDEX PARTIUM

XI. Bezoardica, & purgantia.	363
XII. Specifica.	364
XIII. De causis & remediis horum Desideratorum.	366

VI. DESIDERATA PHYSICO-CHEMICA.

I. Desiderata Physica gen.	371
II. Quoad Historiam Naturalem,	372
III. In specie quoad pluviam sanguineam.	376
IV. Historiam odorum, hirundinum & ciconiarum abitum, Historiam Naturalem Specialem.	379
V. Occultas qualitates.	382
VI. Magnetem.	384
VII. Gravitationem corporum, & æstum maris.	387
VIII. Ventum.	388
IX. Lucem, ignem veterum sepulchralem, machinam fulminantem Caligulæ, fornaces subterraneos Rudbeckii, & telam portentosam Norvvegiæ a S. Pauli observatam.	390
X. Tonitru & fulmen, hujusque generationem ex terra.	392
XI. Thermas artificiales, & circa acidulas observationes Practicas.	394
XII. Solis maculas & atmosphæram, lunamque perforatam.	395
XIII. Terræ motum circa solem.	397
XIV. Influxum siderum in hæc inferiora.	399
XV.	400

ET CAPITUM.

IV. Incolas Planetarum, & speciatim lunæ, & cometas.	401
V. Animantium rationem, generationem, & conchulas affabre formatas.	402
VI. Fungos & Rorem Mellis, & utriusque originem.	404
VII. Principia chemica, figillatim sal.	406
VIII. Aurum ejusque generationem & destructionem variam.	408
IX. Lapidem philosophorum, ramum aureum Virgilii & menstruum universale.	410
X. Tincturam antimonii, coralliorum & succini.	414
XI. Sulphur vitrioli, & similia postulata chemicorum, itemque panaceas, speciatim aquam simplicem & frigidam.	418
XII. Medicamenta & experimenta chemica.	420

VII. DESIDERATA CHIRURGICA.

III. Desiderata Chirurgica gen.	423. sq.
IV. Quoad hernias.	4030
V. Cancrum.	434
VI. Vulnera.	439
VII. Vulnera capitis caput plane absente, linguæ, pectoris, glandulæ thymi.	441
VIII. Chirurgiam infusoriam & transfusoriam.	444
IX. Immersionem improvisam in aquam in rabie.	448
	X

INDEX PARTIUM

X. XI. Chirurgiam oculorum, speciatim catara- ctæ.	450. sq.
XII. Chirurgiam fistulæ lacrymalis.	458
XIII. Vascula vitrea, collyriis applicandis apta, & Collyrium Ephesinum.	462
XIV. Chirurgiam dentium.	464
XV. Paracenthesin thoracis atque abdominis.	466
XVI. Lithotomiam.	468
XVII. Embryulciam.	472

VIII. DESIDERATA MEDICO- FORENSIA.

I. Desiderata Medico - Forensia in genere.	475
II. Circa morborum simulationem.	476
III. Morbos magicos.	477
IV. Venena.	478
V. Vulnerum lethalitatem, in specie inspectio- nem Cadaveris & Dies Criticos.	480
VI. Infanticidia.	484
VII. Partum septimestrem.	485
VIII. Signa virginittatis.	486
IX. Conclusio.	487

ET CAPITUM.

IX. DE DOCTA MEDICORUM
IGNORANTIA.

- I. De Docta Medicorum Ignorantia in gen. 489
II. Quoad *τὸ θεῖον* in morbis, & causam morbo-
rum proximam. 491
III. Pulsus ad mentem medicorum Sinensium
contrectationem, & uroscopiam promiscuam. 494
IV. Panaceas. 496
V. Speciatim adversus senectutem, visus hebe-
tudinem & mortem.
VI. Scriptores de Docta Ignorantia, 500
VII. Conclusio. 502

IN DEBOTA MEDICINA
JONORATIA

- I. De Deo, 108
- II. De Deo, 108
- III. De Deo, 108
- IV. De Deo, 108
- V. De Deo, 108
- VI. De Deo, 108
- VII. De Deo, 108

I.

DESIDERATA
ANATOMICO-
PHYSIOLOGICA.

I.

Non minus vere, quam graviter
magnus ille genuinæ & solidæ
eruditionis & Naturalis in primis
Historiæ restaurator, FRAN-

ISCUS BACO L. B. DE VERULA-
TIO, postquam varios defectus ac de-
siderata, tum in omni scientiarum ge-
nere, tum sigillatim in arte servandorum
cominum enarrasset, illud, quod pluris
est, quam hæc omnia, denotaturus, desi-
deratur, inquit, Philosophia Naturalis
vera, cui Medicinæ scientia inædificetur.

Quam sane querelam non modo illo, quo
acta est, tempore, sed & hodie post tot
actas accessiones, varia inventa nova, &
indefessam ubivis fere terrarum, impen-

A

fama

L. IV. de
Augm.
Scient.

sam operam, justissimam omnino esse, in proclivi erit, ostendere. Instar omnium sit, quæ de statu hominis sano exponit scientia, quamque a Physicis mutuatam sibi nunc vendicant Medicorum filii. In hac sane quid actum hactenus sit ab illis, qui excusso autoritatis jugo solam Naturam sectati sunt, & cultri mentisque acie in profunda viscerum penetrarunt, ut hodierna anatomix lux veterum dogmatum insomnia longo post se intervallo relinquat, notissimum est. Ast neque nunc omnem Naturæ abyssum exhaustum, multa que etiamnum superesse, quorum ratio nondum in aprico posita est, nemo ibit inficias. Utrumque probe intelligens elegantissimi vir ingenii,

diff. Aca-
dem. P.
138.

„OLAUS BORRICHUS, quando, nec
„felicissime se habere Medicinæ princi-
„pia, adserit, imo ne anatomica quidem,
„ut in quibus novæ identidem stellæ, no-
„væ Americæ reperiuntur, quæ veterum
„fundamina si non convellunt, sane velli-
„cant, & evigilandum monent, ne per-

Microc.
præloq.

„gant fidere Teucris. JOHANNES VAN
„HORNE vero ex inventorum cumulo
„constare, arguit, neutiquam incrementi
„sui terminos attigisse Anatomen, nulli
„que præclusum aditum ad Naturæ pene-
tralia

tralia ulterius pervestiganda. Duo ad-
 eoque in anatomicis optanda esse, exi-
 stimat, tum ut Anatomici nunc tempo-
 ris ea duntaxat, quæ supra præcedentes
 anatomicos invenerunt, scriptis trade-
 rent, tum ut ea, quæ prave scripta sunt,
 emendarent: quorum primum a viris
 publici boni amantissimis observari
 cum videat, postremum nunc etiam de-
 siderat., Hæc vero ut suo loco merito
 relinquantur, ita nemo, qui sanum &
 æquum de rebus judicium ferre didicit,
 hæc, quæ a C. VATERO scripta sunt Diff. de
 verba, digna, quæ hic legantur, in dubi- Memor.
 um vocabit: Tantum abest, ut absolu- prozm.
 tam atque perfectam vel unicam artis
 nostræ partem credam, ut, utrum nobis
 vel majoribus nostris minores difficulta-
 tes expediendæ videantur, nesciam:
 ubi vis enim adhuc, præcipue in physio-
 logicis, obscuritates, defectus, dubia,
 imo plane falsa deprehenduntur, sive
 quod per imbecillitatem sensuum, & lu-
 men rationis nostræ obscuratum ad inti-
 miora Naturæ plane pervenire non lice-
 at: sive quod Doctores & Scriptores
 plurimi genio suo & hypothesebus præ-
 conceptis nimium indulgentes faciant
 sæpius, ut nimium intelligendo intelli-

gant minus.,, Quare, cum desiderata anatomica, inventorum numerum & molem longe superare, eorum vero historiam & ipsam ad desiderata pertinere intelligerem, nullus dubitavi, quin divino fretus auxilio, eadem mihi pertractanda sumerem.

II.

Et hominem quidem, quem præcipuum tractationis nostræ objectum fore patet, duabus constare, iisque essentialibus partibus, corpore nimirum organico, & mente omnis materiæ experte, sua quemvis conscientia edocet. Quæ enim pro tertâ hominis parte, stabilienda, quam Naturam, animam, spiritum, archeum alii, alii aliter appellant, a nonnullis in medium proferuntur, vel ex Scriptura, vel natura, aut lucta carnis & spiritus, vel animi præfagiis, aliisque phænomenis deprompta argumenta, penes A. Q. RIVINUM, & M. E. ETTMÜLLERUM aliosque videnda, ea omnia vel hoc nomine desideratis merito annumerantur, quod nondum conveniat inter hujus sententiæ patronos, cujus naturæ atque essentia sit principium, quod sensus motusque in homine & brutis auctorem esse volunt. Aut enim est immateriale, & a-

men-

d. Spiritu
Ho. Vita-
li d. Nat.
Med.

mente immortalī neutiquam diversum,
aut materiale, adeoque ad corpus, quod
omnis generis particulas, & crassiores ter-
restres, & fluidas aqueas, & subtiliores æ-
reas æthereas, sulphureas & lucidas, subti-
lissimasque comprehendit, referendum
erit. Ut nulla sit necessitas, animam
quandam brutam ad explicanda ea phæ-
nomena, quæ ab unione mentis immorta-
lis cum corpore organico proficiscuntur,
in scenam advocare. Quid vero unio ista
involvat, & in quo consistat, aut qua ra-
tione exponi debeat, quæstio est majoris
omnino momenti; Id enim vero claris-
simum est, partes illas tanto Naturæ hia-
tu inter se differentes, ut nihil in unius
conceptu contineatur, quod alterius
notio non excludat, adeo tamen arcte in
unam personam coagmentari, ut una si-
ne altera nec affici, nec sine alterius ad-
umento, negotia sibi a Deo demandata
perficere queat, adeoque ex sapientissi-
mo optimi Creatoris instituto, anima
corpori consociata, hujus non solum
ministerio utatur. sed & in hoc unionis
statu, motionibus, seu cogitationibus
suis, organa ipsius varie afficiat, & ab eo-
rum vicissim motibus varie afficiatur, uti

Æqui-
libr.

Ment. &

Non Corp.

Scrutin.
Com-
merc. A-
nimæ &
Corp.

Non pauci equidem amore, quem vo-
cant, animæ erga corpus suum, negotium
omne absolvi arbitrantur, quemadmo-
dum alios inter, penes G. DETHARDIN-
GIUM videre est; præterquam autem
quod hæc sententia plura ceu indubia
præsupponat, quæ aliis nondum satis pro-
bata videntur, v. c. quod anima sit prior
corpore suo, quod ipsa sibimet corpus
pro arbitrio suo fingat, & quæ sunt ejus
generis alia, amor iste, nisi sit mutuus, vix,
omnis generis phænomenis, ne ad spe-
ciem quidem solvendis sufficient: quod
si vero mutuum, animæ nimirum erga
corpus, & versa vice, quis fingat amorem
& propensionem, is enim vero, nisi vocu-
lis nihil significantibus ludere velit, igno-
ret, necesse est, quæ sit natura & indoles
materiæ extensæ & corporeæ, utpote in
quam nullus unquam amor, nulla pro-
pensio, cadere potest. Neque vero re-
ctius sibi aliisque consulunt, aut eviden-
tius clariusque rem concipiunt, qui ad ce-
leberrimorum mentem virorum G. G.
LEIBNITII, & C. WOLFII per Har-
moniam quandam præstabilitam omnia
ita, ut nullus dubitandi locus supersit, ex-
poni posse existimant; est enim ipsa cum
satis in se obscura, & ad difficiliora expe-
dien-

dienda, minus accommodata, tum vero
 omne commercium, quod animam inter
 & corpus, experientia teste, intercedit,
 tollere, adeoque rem in se satis impedi-
 tam magis intricare videtur, quemadmo-
 dum pulchre præ ceteris F. HOFMAN-
 nus ostendit. Alii igitur has, & si quæ
 sunt aliæ, ut evitarent difficultates, vincu-
 lum quoddam, seu gluten quæsierunt,
 mediante quo corpus animæ, hancque
 vicissim illi alligarent: quæ quidem sen-
 tentia facile admitti posset, modo ab
 ejusdem Patronis tale gluten, quod me-
 diæ corpus inter & animam esset substan-
 tiæ, adeoque huic muneri idoneum, pro-
 duceretur: quæ enim hætenus pro ejus-
 modi vinculo venditata sunt, sive spiritus
 voces animales, sive aliud quodcumque
 eodem designes nomine, nihil tamen sunt
 aliud, quam materiale & corporeum, ad-
 eoque a mente distinctissimum. Neque
 vero nobis tantum tribuimus, ut vincu-
 lum quaecunque res has diversissimas
 combinans demonstraturi simus, plane
 quippe persuasis, nullum hodie quidem
 notum esse vinculum, hoc nomine di-
 gnum, præterquam simplicissimum illud,
 in quo merito acquiescimus, quod Dei o-
 ptimi maximi voluntas audit. Hac enim

Opusc.
 Phys. d.
 Fato p.
 281.

Tr. d.
Corp. &
Ment.
differ.
Physiol.
Med. &
diff. d.
tuenda
Valet. ex
Cognit.
fui,

jubente anima rationalis ea lege cum corpore juncta est organico, ut certos hujus motus certæ in mente perceptiones & versa vice certos hujus impulsus certæ in corpore commotiones consequantur, quod præter cætera sua cuivis dictitat conscientia, solide id post R. CARTESIUM evincente CORDE-MOR, & J. G. BERGERO. Aut enim totus fallor, aut hi ipsi viri rem omnem ita exposuerunt, ut nihil eorum, quæ eam in rem dici poterant, desiderari posse videatur. Quamvis negandum non sit, ipsam mentis cum corpore unionem & utriusque partis per sensus motusque mutuum commercium, si modum exquiras, omnem sensuum atque intellectus humani aciem longissime superare., Magna enim sunt sensuum mysteria; majora mentis, quæ illis internunciis & apparitoribus utitur. Hanc in ipsa domo sua hospitem vix noscimus: vicinissimam eminus vix videmus, sensibus ipsis fallimur, ad lucem & colorem cæcutimus, in sonorum natura pervestiganda obmutescimus, in odoribus captandis non satis emunctæ naris sumus, in saporibus parum sapimus, ad tactum stupemus ac ipsos sensus nostros vix sentimus.“ Quæ sunt verba doctissimi Viri

D. G. MORHOFII, quibus elegantissimam de Paradoxis sensuum Dissertationem claudit. De quo quisquis dubitat, id saltem cogitet: visionem instar cameræ fieri obscuræ, in hac vero cum objecta inversa conspiciantur, idem in oculo humano pariter & brutorum contingere, nullum equidem dubium est, sed nulla quoque ratio reddi potest, quare ab homine sanæ mentis objecta minus inversa conspiciantur.

III.

Hujus occasione doctrinæ, non abs re erit, pauca de origine animæ nostræ spiritualis subnectere. Ingentes namque omniævo hac de re viguerunt lites, & discrepantes plane sententiæ, quas a C. Controv. BARTHOLINO, AVO, longa serie enu- Anat. meratas videre licet, quæque hodie in du- Qu. IX. X. as potissimum classes dispescuntur, dum alii per traducem, ut loqui amant, eandem propagari, alii vero in quovis generationis actu immediate a Deo creari, existimant; ab utraque parte gravissimis rationum momentis instructi, adeo, ut utra alteri palmam præripiat, animo a præjudiciorum furo libero judicare sit difficillimum. Quæ cum ita sint, nobis perplacet ingenua confessio laudati modo

Nat. Hu. BERGERI. „Quomodo mens seratur hu-
 P. II. p. „mana, & utrumne ea ex Patre, an potius
 464. „ex Matre, an vero ex utroque procedat,
 „quæstio est difficilis & pene indissolubi-
 „lis. Quare hoc Dei opus mei vim inge-
 „nii longissime superat, quod præstat pie
 „revereri, quam audacter argutari. „ Quæ
 Ep. CXX. eadem AUGUSTINI quondam fuit sen-
 ad Hono- tentia, sequentem scribentis in modum:
 rat. To. II. „Cum ratio de adventu, vel exortu ani-
 col. 592. „mæ in tanto Naturæ profundo sic lateat,
 „fatius est, eam semper quærere, quam-
 „diu in hac vita sumus, quam aliquando
 „invenisse, præsumere. „

IV.

Non attinet, nec instituti ratio permit-
 tit, plura circa mentem immortalem ac-
 cumulare dubia. Enimvero ipsa anima
 nostra, experimentis in momenta conti-
 nuatis cogitare se subinde quædam, res
 alias discernere, alias conjungere, alia ex
 aliis elicere, ratiocinari, quædam velle &
 anxie desiderare, quædam rursus averfari,
 novit, intelligit, animadvertit, modum
 vero, quo vel unicam, eamque simpli-
 cissimam cogitationem eliciat, prorsus
 ignorat: Ut animam, quam sibi familia-
 risfimam esse constat, sibi ipsi maxime
 ignotam esse, haud inepte dixeris, quem-
 ad-

admodum post J. C. STURMIUM, ^{d. Obscu-}
 quem in hisce capitibus plane ^{rit. Simpl.} *ὁμολογῶν* ^{X.}
 deprehendimus, A. BERND, peculiari la- ^{d. Igno-}
 bore ostendere conatus est. Quare & ^{rantia}
 PLATO, postquam in Timæo copiose de ^{Ment. Hu,}
 Anima differuisset, hunc tandem conclu- ^{circa se}
 dit in modum: "Quidnam ergo mor- ^{ipsam.}
 tale, quid divini habeat anima, & ubi, &
 cum quibus & quorum gratia? explica-
 tum a nobis est, sed, quam vere id di-
 ctum sit, tum demum, si id oraculo Deus
 edixerit, asseremus., Quocum paria per
 omnia facit J. F. BUDDEUS, „Nihil in-
 quiens, abstrusum æque reconditumque
 est quam mentis nostræ, ejusque, quibus
 pollet, facultatum ratio. Elaborarunt
 in iis indagandis sapientissimi quique vi-
 ri, quorum quo quisque cordatior fuit,
 eo apertius, nunquam tantum se cogi-
 tatione sua assequi posse, ut non plura
 ignoraret, professus est.,

V.

His vero missis, ad ea nunc progredia-
 mur, quæ propius scopum nostrum vi-
 dentur respicere, stupendam illam & ar-
 tificiosissimam summi opificis machi-
 nam, quæ corpus audit, quaque mens
 ceu carcere inclusa est, contemplaturi.
 Cujus cum infinitæ sint partium myria-
 des,

des, dubiique sumus, a quamam dicendi faciamus initium, consultum tamen videtur, rem omnem ab ovo, quod dicitur, exordiri, hujusque machinæ primordia primum perlustrare, quo deinde facilior ad reliqua pateat aditus. Abstrusum nimirum & plane divinum generationis humanæ negotium examinandum nobis sumimus. In quo quidem pervestigando declarandoque desudarint quamvis tot tantique nominis viri, HARVEII, HOR-
NII, MALPIGHII, GRÆFII, SVAM-
MERDAMMII, KERCKRINGII, RUT-
SCHII, BOHNII, BARTHOLINI, non
tamen eo usque res confecta est, ut om-
nem certitudinis paginam implevisse
videantur, sed in his vel maxime, quantum
adhuc nesciant, haud diffiteantur viri cæ-
teroquin oculatissimi sagacissimique: e
quorum numero ingenti pauca pro insti-
tuti ratione delibabimus. Et hominem
quidem duobus originem debere princi-
piis, masculino & foeminino semini, & ra-
tio dictitat & communis loquitur usus.
Quæ enim de Homunculis T. PARACEL-
SI ex solo semine masculino per diutur-
nam digestionem & circulationem pro-
ducendo, ab ipso, ejusque affeclis in me-
dium passim proferuntur, valde sunt in-
cer-

certa, & dubia, neque magis constat, quid de iisdem, quam quid de insolitis partus humani viis T. BARTHOLINO & F. RUTSCHIO observatis, habendum sit. Animatum vero illud esse, & vermibus scate- re, licet multi hodieque cum A. LEWENHOEKIO, microscopiis ejus nimium fidentes, adserant; a sanioribus tamen & nuper admodum a J. B. PAITONO clare Discurs. de Gene- rat. Ho. Venet. 1722. demonstratum est, quæ sub salien- tium specie particularum oculo sistuntur armato, non nisi partes activas & valde mobiles in semine recens emissio esse. Illud hodie constat inter omnes, masculinum, quod dicitur, sperma, nihil aliud esse, quam defœcatissimam & subtilissimam sanguinis partem, e communi ejus fonte per arterias spermaticas, ad testiculos de- latam, in ibique magis adhuc digestam & quasi cohobatam, atque ad fœcundum usque coitum ibidem asservatam; fœmi- ninum autem quod dicitur semen, ipsa- met esse ovula, in ovario muliebri con- spicua, neminem hodie latet. Cuinam vero ex his duobus principiis in genera- tione hominis primus debeat locus? si quærat, hunc ovulis maturis in sexu se- quiori tribuendum judicant modernorum plurimi, utpote in quibus omnia & minu-

minutissima foetus futuri, quoad singulas partes stamina & rudimenta, a virili semine tantummodo evolvenda se vidisse, & tantum non manibus palpasset, gloriantur, indeque adeo & sexus diversitatem, & reliqua phaenomena derivare allaborant. Sed respondeant, quaeso, ad id, qui fiat, quod liberi non raro Patris vultum, gressum, actiones exactissime imitentur? dices, ob imaginationem matris. Quid vero fiet de inclinationibus parentis occultis & moribus ejusdem in natum quoque propagatis? quid de haereditaria patris dispositione morbifera in liberos quoque redundante? quid denique de singulari partium quarundam in Patre conformatione, quorum vestigia in genitis quoque deprehenduntur. Quare rectius illi philosophari videntur, qui cum

Diff. de
Aff. Hæ.
red.

F. HOFFMANN O, stamina quidem futuri foetus in ovulo materno praexistere, sed quæ ob teneritudinem summam, a semine virili robustiori forsan aliquam experiuntur alterationem, existimant. Sed hæc non arridebunt ad vivum omnia rescantibus. Ergo, quisquis es,

Si quid novisti rectius istis,

Candidus imperti, si non, his utere mecum.

VI.

Quod si porro, ut par est, & res ipsa postulare videtur, de viis, per quas semen virile ad ovarium pertingere suamque ibidem energiam exerere soleat, & qua ratione ipsum fœcundatum ovum, uterum postea ingrediatur, solliciti erimus, diversæ occurrunt anatomicorum sententiæ, nulla, quæ omni careat dubio. Enimvero si ovarium novum a M. NABOTH in cer-
 vice uteri collocatum firmo staret talo,
 viæ istæ essent expeditæ nec longius
 quærendæ. At postquam M. E. ETT-
 MÜLLERUS, varias dubitandi rationes
 circa id ipsum F. RUTSCHIO proposuit,
 quas ille calculo suo probavit, tum vero
 & J. B. MORGAGNI industria jam clare
 constat, uteri cervicem in tunica interio-
 re densis glandularum subrotundarum,
 aut ovalium, variæ magnitudinis agmini-
 bus stipari, easque fontes esse lenti illius
 & glutinosi succi, qui, facta conceptione,
 adjuvantibus rugis cervicis valvulosis adi-
 tum aëri per os uteri ad interiora præ-
 cludit, nemini mirum videri debet, vix
 nuper propositam de tertio in cervi-
 ce uteri ovario sententiam in ipso ortu
 defecisse, uti J. G. BERGERUS perele-
 ganter scriptum reliquit. Ovarium vero
 anti-

Diff. &
Steril.
Lips. 1707

Ep. pro-
blemat.
Adver-
sar. Anat.

1717.

Adv.
Anat.

Diff. de
Fluore
Albo, V.

antiquum & vulgo notum utrumque, dextrum & sinistrum & uterum cum nulla intercedat, hætenus quidem nota, connexio, de viis istis rogati anatomici alii quidem in tubis Fallopiianis, in porosa uteri substantia alii, alii rursus in vitali sanguinis circulo easdem quæsi verunt. Postremam qui cum C. BARTHOLINO, Nepote, amplectuntur sententiam, priores non usque quaque sibi constare animadvertunt, licet &, his quid opponi possit, neutiquam deficiat: præterquam enim, quod Natura simplicitatis amantissima vias longinquas abhorreat, ubi breviori ad metam datur pertingere, nulla huc usque mentis acies assequi valet, quomodo tantillum illud seminis masculini, quod conceptum conficit, per tot vasorum, & meatuum ambages, ad ovarium demum illæsum atque integrum pervenire possit, quin in via longissima in infinitas atomos discontinuetur, ac sanguini illum, qui ovis destinatus erat, characterem imprimat. Nec quicquam huc facit, quæ ab opiatis, aliisque spirituosiss, ore & œsophago vix exceptis, vim suam sanguini & reliquis humoribus mox communicantibus, desumitur, analogia: ibi enim, eandem ob causam, ut subitam opem præstet,

stet, provida Natura via, qua datur, brevissima, res definita mittit. Et quæ mox a conceptu in gravidis observantur symptomata varia, nihil aliud evincunt, quam quod ob suppressum lunare tributum, & humores nutritioni foetus destinatos magna in copia ad uterum determinandos, insignis in succis matris oriatur alteratio.

Quamobrem multi cum J. BOHNIO pro-
 rosam uteri substantiam eligere malue-
 runt, rati, illic & viam breviorē, & mo-
 dum agendi, ob summam liquoris geni-
 talis energiam & subtilitatem, conceptu
 multo faciliorem se reperisse. Verum,
 ut ea taceamus, quæ vir iste sagacissimus
 huic suæ sententiæ obiici posse, ipse non
 diffitetur, nihil videtur obstare, quo mi-
 nus tubas Fallopianas iisdem, quibus ille,
 commoti argumentis, officium hoc susti-
 nere, asseramus. Et huic quidem senten-
 tiæ, omnium quippe probabilissimæ, pluri-
 mi hodie accedunt, licet nec ipsi de omnis
 dubii carentia, cum tubæ ovario non nisi
 tertio a conceptu die, observante R. A.
 GRAEF, fimbriis mediantibus cohærere,
 alias vero notabiliter ab eodem distare de-
 prehendantur, cautum satis sit. Quod
 vero ovula foecunda per has deinde tubas
 fundum uteri ordinarie petant, non eo-

Circ. A-
 nat. phy.
 siol. p. 15.

rum modo rudimenta, sed & integri conceptus in harum cavitate non raro reperi manifestum reddere videntur.

VII.

De viis autem utut sit, illud certum est, ovulum maternum virtute liquoris seminalis imprægnatum, turgescere, expandi, atque a reliquorum consortio ovorum separatum serius ociusve ad uterum devolvi, ibidemque sensim sensimque nutriri, accrescere, & ad debitum usque pariendi tempus detineri. Hic vero nova oritur difficultas, fiatne illa Nutritio per os, an per umbilicum, an per utrumque? quorum primum multi, ultimum non pauci, medium vero, ex universa anatomicorum schola, nemo unquam, quod constet, vocavit in dubium. Quippè cum animadverterent antiqui, notabilem illam sanguinis copiam, qui statâ Naturæ lege singulis mensibus ab illis, quæ illibata gaudent valetudine, excernitur, per integrum gestationis tempus, intra uteri claustra asservari; cum porro duas ex fœtu arterias hisque sociam venam unam, ab umbilico ad placentam funiculi more contortas produci, oculis usurparent; in proclivi ipsis erat, ex hisce immediatam quandam sanguinis materni, illiusque, qui fœ-

tum

um rigat, communicationem, mutuam-
que vasorum uteri, & foetus anastomosis
colligere, ut adeoque his ipsis nullum ef-
set dubium, quin foetum illo ipso sangui-
ne matris menstruo ex vasis uteri per ve-
nam umbilicalem advecto nutriri atque
ligeri crederent. Alii tamen, quos me-
iora docuit superiorum temporum feli-
citas, quique mutuam illam vasorum in
matre foetuque anastomosis nusquam de-
prehendere potuerunt, qui denique om-
nes adultorum partes non sanguine, sed
lympha potius gelatinosa nutriri, accura-
tiori instituto examine, intellexerunt,
collicem ptioribus premere detrectarunt,
adeoque anastomosis illa sublata, non pu-
um sanguinem, sed succum quendam ge-
latinofum nutritium ex poris uteri per ve-
nam umbilicalem foetui advehi putarunt;
etque hi non prorsus alieni sunt ab eorum
sententia, qui foetum, ultimis saltem
mensibus, per os quoque alimentum su-
mere contendunt, adducti eo illis praefer-
m rationibus, quas jam tum apud HIP- L d. Car-
POCRATEM pulchre expositas videre est. nib. & d.
unt iterum alii, ii que non infimi subfel- Nat.
i viri, quibus, cum foetum, ultimis men- Puer.
bus per os nutriri, unanimis esset con-
sensus, nullum videtur dubium, quo mi-

nus foetus toto gestationis tempore per os nutrimentum capere adfererent: funiculi vero umbilicalis arteriæ ex horum mente chorio amnioque prospiciunt, quoniam nimirum membranæ istæ ab exili ducto initio in sat magnam foetuique continendo sufficientem assurgant magnitudinem, & per totum illud tempus nunquam nutritio destituantur rore. Autopsiam porro allegant VOLCHERI COITER, qui jam ante HARVEIUM, intra ventriculos pullorum decimo quinto & decimo sexto ab incubatione die substantiam chylosam vidisse fertur. Et in ANNALIBUS PHYSICO-MEDICIS notabile legitur

foetus cruore per habitum corporis tincti, & vomitu quoque cruento, similique secessu post nativitatem laborantis exemplum. Quibus nostram qualemcunque addere licebit autopsiam. Annus nimirum erat seculi octavus, cum Jenæ ductu CL. SLEVOGTI in collegio privato anatomico foetus vaccinus valde immaturus, liquoribus suis innatans, membranisque involutus, sese offerret, quo proinde dissecto, cum liquori amnii limpidissimo, nescio quo fato scybalorum quædam frustula innatarent, apertus postea ventriculus humorem in sinu gerebat, non solum priori per

om-

Vratiss.

1723 No-
vembr. p.

omnia similem, sed & mirum dictu, iisdem excrementitiis frustulis maculatum, & quod magis mirum, hæc ipsa scybala, ubi ulterius ad intestina delapsa, aliam quodammodo faciem ibidem induerant, magis digesta & alterata apparebant. Huic proin sententiæ multi hodie, iidemque doctissimi favent anatomici. Instar omnium autem videri merentur, quæ BERGERUS more suo eleganter hanc in rem differit. Enim vero nostrum cum non sit, tantas componere lites, duo tantum adversus utramque sententiam, quæ iisdem premi videtur difficultatibus, allegabimus dubia; quid nimirum fiat de ovulo primis statim a conceptu diebus, ubi nulla adhuc organa, neque os cum œsophago & ventriculo, neque etiam placenta vel vasa adsunt umbilicalia? tum vero, per quas vias illi nutrantur foetus, in quibus vel os clausum, aut nullum plane, & caput nullum, vel vasa umbilicalia impervia, aut plane absentia sunt deprehensa, quorum illud M. HISS MAPPUS, hoc vero GALLORUM EPHEMERIDES, & C. ST. VAN DER WIEL observarunt. Atque ut brevitati studeamus, posteriori, quæ multis hodie arridet, opinioni, præter alia hoc imprimis fraudi

& L. II

c. 2.

M. Hist. Medic. d. A. cephal.

1673.

Cent.

Post p. 1.

Obs. 32.

esse videtur, quod liquoris illius gelatinosi major multo in cavitatem amnii depluat quantitas, quam quæ foetui nutriendo sufficit, id quod magna ejusdem in partu profusio, clare puto, edocet, qualem jacturam non facile provida rerum mater μετὰ σπινθηρος adornare solet. Certe, quod nonnulli hic quærunt refugium, liquorem scilicet amnii ex duum generum particulis constare, laudabilibus nutritiis, & feculentis excrementitiis, prioribusque a foetu consumptis, posteriores tantum in partu perdi, illud annon vel maxime desideratis nostris aunumerari mereatur, æquis rerum arbitris dijudicandum relinquimus. Imo vero & officium, ut totius corporis principium summis tenebris est obvolutum, neque quisquam hic certo quid adserere unquam poterit. Ecclesiastes enim liquido testatur, illud æque esse obscurum, ac opera summi numinis divini sunt, ut W. V. WALD-

XI. V. d.
Fract.
Off. I. X.

SMIDIUS opportune advertit.

VIII.

Hujus occasione doctrinæ alia insuper moveri solet quæstio, an nimirum foetus in utero, ultimis saltem mensibus respirationem, cum nutritionem ejusdem per os absque respiratione fieri non posse, plures

res existiment, quamvis diversas has esse in homine nascendo functiones, & alimentum in os infantis per impulsu derivari, ab aliis demonstratum sit. Enimvero, si rite calculum ponimus, & cordis, & pulmonum, & diaphragmatis in foetu structuræ, respirationem proprie dictam, nullum in eo locum invenire, aliamque esse circulationem sanguinis in foetu, pulmones quippe præterlabentis, aliam in homine adulto clare satis evincunt, uti præter cæteros Cl. Vir, M. E. ETTMUL-
LERUS solide demonstravit. Ac licet
post J. MAROVIVM J. H. BÖTTICHER
respirationem foetus in utero peculiari
labore adserere, ejusque organon pla-
centam uterinam, materiam vero sangui-
nem maternum aëre imbutum, allegare
non dubitaverit, facile tamen hæc tan-
tum per quandam analogiam dici, & ob
anastomosis vasorum uteri foetusque se-
cundum ea, quæ supra sunt dicta, valde
dubiam, veritati non ita respondere, ut
nullus dubitandi locus supersit, intelli-
genti patet.

IX.

Placentæ ipsius uterinæ sedem incer-
tam omnino esse J. H. SLEVOGTIVS &
P. G. SCHACHERUS non uno ostenderunt

Diff. de
Circul.
Sangu. in
Foetu.
Lips. 1715.
Diff. de
Respirat.
Foetus in
utero
Helmst.
1702.

P. P. ad
Diff. We-
delii d.
Tenesmo
para-Jen. 1710.

Diff. d. paradigmate. De tunica vero alantoi-
 Placentæ dea, sive tertia inter chorion amnionque
 uter. sita membrana recenter inventa, atque
 Morbis. urinæ fœtus ex vesica per urachum ad-
 vectæ recipiendæ destinata, multa multi
 narrant, alii eam tantum in brutis inve-
 niri, alii vero ut HORNIIUS, GRÆFIUS,
 Tran- fact. An- MUNIXKS, NEEDHAM, BIDLOO, HA-
 gl.N. 271. LE in homine quoque a se visam asse-
 pag. 833. runt. Nobis ingenua placet confessio
 1698. nunquam sine honoris præfamine nomi-
 L. c. nandi BERGERI, qui, posteaquam histo-
 riam hujus membranæ succinctam tra-
 didisset, hisce eandem verbis concludit
 „sed hæc in medio rerum nondum satis
 „exploratarum relinquimus.

X.

Restat præcipuum, & quod ingenia eru-
 ditorum mire semper torlit in generatio-
 nis negotio phænomenon, mirabilis nempe
 illa fœtus cum matre consensio, qua huius
 ideæ, & phantasmata insigni præsertim
 terrore aut anxio desiderio comitata, no-
 tabilem in isto producant effectum. Hinc
 enim tot nævi materni, tot perditum nato-
 rum mores, tot denique monstrosæ con-
 formationes, quibus partes nonnullæ ab-
 bundant, aliæ deficiunt, proficiscuntur
 Magnam certe vim in corporibus nostris
 obti-

obtinēt animi pathēmata, quibus fluidæ
 æque ac solidæ corporis humani partes
 miris alterantur modis, & ad statum sa-
 num vel morbosum disponuntur, ita ut
 animus sanitatis & morborum faber suo
 quodam merito appelletur. At quis
 quæso unquam ejusmodi effectus in pro-
 prio corpore ab animi pathematibus ex-
 pertus est, quales gravidæ in alieno &
 propriam vivente vitam vel cogitando
 producere valent? Sane hic si quid judico,
 vires imaginationis THOMÆ FIENO, &
 ideæ operatrices MARCO MARCI sin-
 gularibus libris laudatæ si usquam alibi, in
 aprico sunt, sed ratio earundem, fiendi-
 que modus in abscondito delitescunt: ne-
 que enim anima sensitiva aut archeus HEL-
 MONTII, aut quodvis aliud principium
 architectonicum aut radii spirituum, sive
 vitalium sive animalium, vel in longissi-
 mum protensi spatium, non tetraëdricæ,
 octoëdricæ, hispidæ acutæ particulæ, aut
 particularum particellulæ, aut quævis de-
 mum alia causa, ad mentem variorum va-
 ria a J. J. WALDSMIDIO recensita, hisce ^{Diff. d.}
 phænomenis explicandis sufficiunt. Ac ^{Caus.}
 licet J. M. VERDRIES ab unione mentis ^{part.}
 cum corpore singula derivare, & decla-
 rare conatus sit; „Ingenue tamen fate-“
 tur,

„tur, esse in accuratissimis figurarum ex-
 „pressionibus & delineationibus plura ad-
 „huc humano ingenio impenetrabilia,
 „quæque sine principii Naturæ incogniti
 „subsidio ex omni parte expediri neque-
 „ant. Quemadmodum & doctissimus

L. III. J. N. PECHLINUS, qui copiose admo-
 Obs. XV. dum & erudite imaginationis effecta in
 gravidis exponit, multa admodum in
 „ea re obscura, nec satis explorata esse ob-
 „experimentorum defectum, quæ per-
 „functorie & quasi aliud agendo recense-
 „ri vulgo solent, adserere non dubitat.

Observ. THEODORUS VERO KERCKRINGIUS,
 Anat. historiam infantis in lucem editi, & per
 LXIV. imaginationis quoddam in matre pro-
 digium occipitis osse plane carentis ita
 concludit: “Dic, Oedipe, os illud qua-
 „vi sublatum, quem in locum transla-
 „tum fuit? nulla imaginatio vim hanc
 „suam imaginari, nullus intellectus in-
 „telligere potest. Nos, quod factum est,
 „narramus, qui fiat, juxta cum omni-
 „bus ignorare nos fatemur.

XI.

Varia hætenus circa fœtum notavi-
 mus. Hoc igitur tantisper relicto, ma-
 trem ejusdem partu defunctam paulo
 propius accedamus, non equidem causas
 statim

statim partus temporis, quod vix in centesima fallit, & a causis plane singularibus interdum anticipatur, vel postponitur, quamvis earum plerasque eruditorum desideriiis minus satisfacere, B. ALBINUS Diff. d. Partu. diffic. I. clare satis ostenderit, sed, qui fiat, quod mammae antea lacte destitutæ, brevi a partu eodem turgeant, providoque Naturæ instituto hac ratione infanti recens nato de alimento prospiciatur, contemplaturi. Veteres equidem, lac nihil aliud, quam sanguinem dealbatum esse, credentes, facile hinc eluctabantur, sanguinem, menstruo alias tempore excretum, sed in gravidis & lactantibus ordinarie retentum ad mammas redundare ibidemque per facultatem quandam γαλακτοποιήσασθαι in lac converti, adferentes. Nostro vero ævo idem illud phænomenon magis perspicue & modo quodam imaginabili explicatur, quando, lympham illam nutritiam dulcem, quæ in gravidis per uterum in cavitatem amnii, vel etiam per venam umbilicalem transfudat, hac via occlusa aliam quærere, & mediante vitali sanguinis circulo ad loca magis glandulosa, qualia sunt mammae, decumbere, ibidemque, accedente præsertim succtu infantis, novum semper in fæminis sanis & suffi-

Diatrib.
de Morb.
Artif. p.
147. seq.

sufficienti alimentorum & potulentorum copia gaudentibus excitari affluxum, plerique saniores arbitrantur; quamvis Cl. Viro B. RAMAZINI ea minus probetur sententia, utpote qui instinctum quendam vel sensum Naturæ monstrari sibi postulat, quem necessarium utique lacti præcise ad mammas determinando esse contendit. Quamobrem ista rejecta aliam ex hac difficultate emergendi ingreditur viam: ratus, uterum partesque vicinas, mole foetus sensim grandescentis versus superiora premi, eoque ipso insignem illam lymphæ alibilis copiam in utero hætenus secretam ad mammas deinde amandari. Eandemque opinionem, vel si mavis conjecturam suam, ut verisimilitudine non caret, multis rationum & exemplorum momentis corroborare nititur, licet ipse haud eat inficiatus, eandem sibi adeo non constare, ut omni dubitatione major sit. „Multa nimirum, THOMA auctore BARTHOLOMEO, sunt, quæ ignoramus, vel quamquam cognita sine ratione scimus.

Cent. IV.
Ep. 64.

XII.

Et hæc quidem de lactis post partum proventu ordinario, quem mulierum mammis suggerere noto notius est, ut de usu

usu earum in œconomia humana satis egregio, abunde constet. In viris autem & infantibus quæ reperiuntur mammillæ, uberiores merentur investigationem, utpote qua sola de re, iudice Cl. Viro J. D. MAIORE peculiaris, speculationeque ulteriore dignus sermo institui posset: Nam, ut P. VERHEYEN opportune monet, mammæ fere in solis mulieribus considerari solent, cum virorum mamillis ordinarie nullum usum, saltem nobis notum, attribuerit Natura., Equidem non defunt, qui cum J. BOHNIO ipsis virorum mamillis, in foetu, utero materno concluso, adsignant, cujus summam sententiæ J. F. ORTLOBII verbis hic inferere lubet: Non meri ornatus aut symmetrias causa sexui masculino conceduntur mammæ, utpote in quibus aut nullus, aut rarissimus & plane singularis est lactis proventus. Verum usus illarum utrique sexui necessarius est, dum adhuc utero matris concluduntur embryones, quod nimirum pars lymphæ chylosæ ab iisdem assumptæ, per mammas transcolatæ, tanquam nimia, & ad nutritionem superflua, denuo ad amnii cavitatem reddatur, unde est, quod in recens natis utriusque sexus infantibus lac ex eorum

mam-

Diff. de

Ærum.

Gigant.

C. V. 22.

Anat. C.

H. Tr. III.

C. I.

Hiflor.

Part. C.

H. p. 106.

mammillis exprimatur. Præterquam vero, quod aliæ dentur liquoris amnii viæ jam supra commemoratæ, nulla videtur ratione probabile, foetum id, quod modo reddit ferculum, mox resorbere, & contra: neque etiam mammæ nisi compressæ lac suum facile fundunt: accedit, quod e recens natorum mammis lac vel ferosa materia non facile exprimi possit aut debeat. Ut adeoque mammillarum in viris usus in profundo huc usque lateat, & si usquam, huc apprime faciant verba LUCRETII ita canentis:

*Multa tegit sacro involucra Natura, nec
nullis*

*Fas est scire quidem mortalibus omnia.
Multa*

*Admirare modo, nec non venerare; nec
illa*

*Inquires, quæ sunt arcanis proxima: nam-
que*

*In manibus quæ sunt, hæc nos vix scire
putandum,*

Est procula nobis adeo scientia veri:

XIII.

Sed redeamus ad foetum, seu embryonem nostrum recens in lucem editum, cujus accuratior contemplatio nos statim quarundam admonet partium, quæ in foetu

fœtu notabili gaudent magnitudine, minime vero cum reliquo corpore augmentum capiunt, quarum censum subeunt glandula thymi, renestum veri, tum succenturiati ipsumque hepar. De hepate res clara est, utpote cujus magnitudinem respectu reliquorum animalium majorem esse, uno omnes ore confitentur anatomici: „PHILIPPUS vero VER-

„HEYEN hepar in recenter natis majorem

„abdominis partem occupare, at non ita
„sicuti pleræque reliquæ partes corporis
crescere, asserit. Sed cui bono? altum

ubique silentium, licet hepatis in adultis
usus satis apertus sit. Renum structuram
esse in embryonibus aliam quam in
adultis, & non adeo strictam, sed laxio-

rem, ORTLOBIUS observat, qui pro-

inde eos tunc temporis non tam urinæ,
quam chylosæ secretioni substantiæ atque
ad cavitatem amnii emissioni vacare con-

cludit, utrumque vero ad ea spectare,
quæ ulteriorem merentur confirmatio-

nem, nemo, nisi in rebus hisce plane ho-

spes, inficias ibit. Renes succenturiati
unanimes anatomicorum consensu hoc pa-

ri jure referuntur, quos inter qui omni-

um instar hoc loco esse potest, T. BAR-

THOLINUS, sequentem loquitur in mo-

dum:

l. c. Tr.

II. c. 15.

l. c. p.

288.

Anat.

Ref. L. L.

c. 18.

dum : „ In foetu renes fere adæquant, in „ adultis vero arctantur, minoresque fi-
unt : Quod certe phanomenon non po-
tuit non mirifice anatomicarum exercere
industriam, & tot de iisdem producere
opinionēs dissentientes. Veteres qui-
dem sibi aliisque persuadebant, fieri in
hisce secretionem humoris cujusdam,
quem atrabilarium vocabant, imposito
hinc ipsis nomine capsularum atrabilarium,
de quo quidem succo, ejusdemque
statu secundum & præter naturam, mul-
ta multis memoriæ prodita sunt. Hac
vero sententia postea, quam per circula-
tionem sanguinis aliaque noviter adin-
venta rebus anatomicis insigne lumen ac-
censum est, dudum explosa, alii, quos in-
ter est C. L. WELSHIUS, his ipsis capsu-
lis glandularum officium, quod in secre-
tione humoris consistit, decernunt, qui
tamen usus, ut ab aliis perbene est ani-
madversum, tantum generalis est, ut ta-
ceam, nulla hucusque vasa lymphatica,
vel ductus excretorios, quorum illud in
conglobatis, hoc vero in conglome-
ratis observatur, ex iisdem egredientes
hactenus innotuisse. Quamvis enim J.
A. KULMUS, Medicus & Anatomicus Ge-
danen-

Examen
Ren. Suc-
cent. Lip-
si. 1691.

danensis peritissimus, ut in ANNALIBUS Vratisl.
 PHYSICO-MEDICIS relatum legitur, ^{1722. Fe-}
 peculiarem quendam ductum excretori- ^{bruar. p.}
 um in hisce capsulis sibi invenisse visus ^{208.}
 sit, adeo tamen sibi non constat de certi-
 tudine & veritate ejusdem, ut ejusdem
 ulteriorem investigationem exercitatis
 anatomicis potius commendet. Qui
 optime conjecerit, optimus vates esto, ut
 T. BARTHOLINUS loquitur. Optime ve- ^{l. c. p.}
 ro conicere sibi videntur, qui cum FRAN- ^{124.}
 CISCO DELEBOE STLVIO sanguini, e ^{Diff. V. 6.}
 cruribus, renibus aliisque partibus infe-
 rioribus minore vigore refluenti, spirituo-
 sum aliquod liquidum ex glandulis hisce
 affundi existimant, ut a facili suarum par-
 tium cohæsione sese tueri, motumque re-
 trogradum per venam cavam, propter cu-
 jus situm & ascensum perpendicularem,
 ab inferioribus redeuntium humorum vis
 accopia difficiliter omnino movetur, eo a-
 lacrius continuare queat. Quæ quidem si-
 cuti verosimiliter satis narrantur, utinam
 & probarentur: nam & priori dubio, qua-
 re minirum hæc corpuscula in foetu insigni
 adeo magnitudine gaudeant, minime sa-
 tisfaciunt neque hæc, neque priores sen-
 tentiæ. Omnium igitur optime illi se gere- ^{l. c. pag.}
 re videntur, qui cum Cl. ORTIO in ^{144.}
 usu proprio renum succenturiatorum de-

L. c. p.
205.

terminando τὸ ἐπ' ἐχέειν amplectuntur, namque ut eleganter hanc in rem differit sapius, sed nunquam satis laudatus BERGERUS: „Non possumus a renibus animum & cogitationem avertere, quin multa esse in corpore fateamur, quorum vim rationemque perspicere, nisi qui corpus humanum condidit, possit nemo. Ecquis enim enarrare se posse existimaverit, quid utilitatis, quantumque commodi habeant illa glandulosa depressa, & plerumque pervia cavaque intus corpora, quæ renibus imminet, & ductis ab arteriis emulgentibus ramis ac venis nervisque instructa, renes succenturiati, capsulæque atrabiliaria nominantur. Quibus addi merentur, quæ ab inclyto G. W. WEDELIO hanc in rem sunt monita; hisce enim locis, omnia, ni fallor, comprehenduntur, quæ de iisdem hactenus explorata atque cognita sunt. Par ratio est glandulæ illius conglomeratæ, in suprema thōracis parte sub jugulo circa divisiones arteriarum & venarum subclaviarum sitæ, quam Thymum vocant. De qua autopsia constat anatomica, quod in teneri ætate valde mollis & spongiosa, albaque appareat, & major sit, quam in adultis. De usu si quæras, quem

Physiol.
Ref. pag.
325. seq.

quem vel in foetu, vel adultis obtineat hæc ipsa glandula, nihil fere invenire datur, nisi quod illam T. BARTHOLINUS, *Physiol.* R. AGRÆF, & C. VATERUS humore *Exp. p.* lacteo limpidove in recens natis plenam ^{§17.} invenerint. Id quod cui bono eveniat, non æque constat, nisi quidem illi accedere lubeat conjecturæ, quam P. VERHETEN *L. c. Tr. 3.* plausibili satis ratione proponit: Videtur ^{III. c. V.} usus thymi esse diverticulum chyli per ductum thoracicum copiosius advenientis, ne nimis affatim admisceatur sanguini. Est enim hujus calor & motus in prima ætate admodum debilis, adeoque a magna chyli copia facile suffocabilis, & interim alimentum infantis valde fluidum, atque in corpore matris quasi prævie chylicatum, quod proinde longam in ventriculo non trahit moram, sed cito transit per venas lacteas ad ductum thoracicum; unde suspicari licet, a chyli abundantia, ni retardetur ejus impetus, læsum iri debilem sanguinis fermentationem. Cum vero idem ille autor sibi non satisfecisse videatur in quæstione, cur videlicet thymus non, uti pleræque corporis partes, cum ætate crescat, penes æquos rerum arbitros judicium esto, annon jure meritoque ad desidera-

ta referatur usus glandulæ thymi? Quod vero pro altero ejusdem usu ibidem venditatur, quod scilicet secernat aquam pericardii, id vel hoc unicum satis refellit, quod humor non lacteus, sed limpidus & lymphaticus pericardio contineatur, hoc vero propriis suis poris vasisque gaudeat, e quibus hic ipse liquor, cujus existentiam in viris non pauci cum Cl. BOHNIO in dubium vocant, largo satis rivo in ejus

Tract. d. cavitatem stillare queat. Equidem F. BEL-
Fœtu Nu- LINGERUS, membrum collegii medici
trit. Lon Londinensis, quandam succi nutritii in
din. 1717. fœtu, quem pro temperie ejus crassiorem

supponit, præparationem & assimilationem in thymo fieri, indeq; porro per vias hætenus incognitas in glandulas maxillares, & porro in os atque ventriculum ejusdem derivari, contendit, quemadmodum

Vratisl. in ANNALIBUS PHYSICO-MEDICIS fusius ex-
1717. Sep. positum simul & clare ostensum est, quid
P. 87. circa hanc hypothesin præ cæteris huc usque desideretur; ductus nimirum excretorios pictos quidem, sed nondum demon-

L.c. 1718. stratos esse. Ac licet, ut eodem loco com-
Nov. p. memoratum legitur, ab aliis in istos ductus sedulo inquisitum fuerit, non sine spe, eosdem detegendi, eventus tamen docuit, venas atque arterias pro ductibus chyli-

chyliferis falso habitas esse. CAROLUS ib. 1718.
 vero RICHARD, ut J. SCHEÜCHZERUS Decemb.
 autor est, puerorum asthmata sæpe ab p. 2037.
 obesitate thymi observavit, eidemque no- 1723. De-
 vum prorsus & singularem attribuit u. cembr. p.
 sum, sed qualem, non meminit. Quid 6- 14.
 ergo? „Sed temperandum, sunt verba“
 doctissimi G. C. SCHELHAMERI, cu- Fr. d. Vo-
 piditati nostræ nonnunquam est, sum- ce p. 23.
 ma enim esset impudentia, nihil nescire“
 velle. „

XIV.

Sed interest instituti, ut œconomiam
 animale, quam hactenus in fœtu & re-
 cens natis consideravimus, nunc quoque
 in adultis breviter strictimque percurra-
 mus, illa in primis delibaturi, quæ scopum
 nostrum propius attingunt. Ubi qui-
 dem res ipsa postulare videtur, ut a prima
 & præcipua corporis humani sani actio-
 ne, quæ chylicatio dicitur, auspici-
 um capiamus, in qua quidem explicanda diu
 multumque laborarunt eruditi, aliis co-
 ctionis, fermentationis, putrefactionis,
 digestionis aliis utentibus analogia. Qua-
 rum quidem operationum unam vel al-
 teram circumstantiam reperire datur,
 quæ ad nostrum negotium haud invita
 trahatur minerva, totum vero negotium,
 C 3 quod

Diff. A. quod exhauriat, vix occurret. JACOBUS
 nat. med. VERCELLONIUS, ex glandula thyroi-
 d. gland. dæa, ingentem numerum ovulorum ver-
 cæfoph. minantium egredi, atque per cæfophagum
 conglom. in ventriculum derivari, ibidemque
 Aftæ. chylofin perficere, arbitratur. Sed hæc
 1711. quidem fententia ut nullum ex retroacta
 ætate patronum habuit, ita paucos for-
 fan afceclas ex posteris inveniet. Quam-
 vis enim Cl. L. H E I S T E R U S glandulam
 hanc, sæpius instituto examine, duriuscu-
 lam & firmam femper, fibrisque robustis
 præditam invenerit, aliquando etiam,
 pellucidam & copiofam lympham, una
 cum multis globulis flavefcenribus, olei
 inftar in guttas difcerpti, aquæ innatanti-
 bus deprehenderit, nondum tamen ipfe,
 an fuerint hæc ovula, vel quidpiam aliud,
 determinare audet. J O H A N N E S V E R O
 Diff. d. Glandula H A G E R U S hanc ipfam opinionem variis
 thyroi- rationum momentis deftruere conatus
 dea in ftatu nat. eft, quam & J. G. P A U L I, optimo jure re-
 ab ovulis jecit, ejusque nullitatem oftendit. Ab
 vermi- his igitur partim nimis generalibus, par-
 nofis li- tim incongruis, & male cohærentibus
 bera. Vi- fictitiisque & falſis vocabulis, modisque
 remb. fiendi abſtinere, præſtat, quocirca &
 1722. P. P. Lipſ. multis extractionis vocula præ cæteris ar-
 1718. ridet, atque cum illa inprimis extractio-
 nis

nis specie, quæ parandis emulsionibus in-
 servit, chylificationem comparare, eum-
 que ea quoad omnes & singulas circum-
 stantias conferre haud dubitant. Ingenua
 tamen hac de re post A. PITTCARNIUM Op.p.64.
 confessio est Cl. ORTLOBII, quæ hic le- L.c.p.47.
 gi meretur : „ Diffiteri non possumus,“
 etiam hic quasdam circumstantias inve-“
 niri, quæ forte in his operationibus arti-“
 ficialibus non exprimuntur, quod in ani-“
 mali vivente diversis coagentibus orga-“
 nis singulari solvente actio nostra insti-“
 tuatur, adeoque etiam peculiaris haberi“
 debeat, sufficiat tamen, si ejusmodi ex-“
 emplis liceat actionem illustrare, ut non“
 opus sit, ad ignotas plane chimeras, &“
 facultates confugere, sed potius simpli-“
 ciorum & artificialium ejusmodi opera-“
 tionum contemplatione, & exconfide-“
 ratione singularium productorum, quæ“
 mechanicis sæpe regulis subsunt, & pro“
 mutua tantum agentium & patientium“
 habitudine variantur, eo deduci possu-“
 mus, ut non miremur, naturalia ejusmo-“
 di, quæ Deum artificem agnoscunt, sin-“
 gularibus magis effectibus, quamvis ex“
 eodem fundamento producendis, apta“
 esse.”

XV.

Sic &, quando porro quæritur, an chylus per vias lacteas solus & omnis derivetur, an vero aliqua ejus pars mox e ventriculo venas subeat mesaraicas? prius hodie sustinent plurimi, adducti rationibus sæpius repetita autopsia satis confirmatis. Posterius vero placet illis, qui ad subitam nimis refectionem, a cibo & medicamentis vix œsophagum illapsis, animum advertunt, quique ab HARVEIO, BRUNNERO, CONSENTINO aliisque acceperunt, dari quædam animalia, verbi causa pennata, quæ nullis lacteis venis gaudeant. Cui sententiæ, præter

Microc. MOLINETTUM, HORNIIUM, WILLI-
 §. 29. SIUM, STAHLIUM favere, constat:
 Pharm. Quæ vero adversus eandem post inven-
 Rat. p. 25. tas lacteas venas moveri possint dubia,
 26. penes J. D. MAIOREM videre est.
 Diff. d. XVI.
 Sanguif.
 l. c. c. V.

§. 12.

Chylus nimirum in ventriculo & primis viis elaboratus per vias lacteas ductumque thoracicum haud interruptis vicibus venæ subclaviæ sinistræ & sanguini tanquam perpetuum vectigal affunditur, qui non multo post eadem rutilante tinctura resplendens conspicitur, id quod vulgo sanguificationem appellant. "Modum

dum vero, quo hæc contingat, explicare, "
 res satis ardua est, quatenus nec sensibus "
 quicquam hujus patet, nec analogum "
 sibi quid in rerum natura habet, uti "
 apposite differit J. BOHNIUS. Minus l.c. p. 199.
 enim patet hætenus ratio, qui ex chylo
 albissimo sanguis purpureus ita ordina-
 rie, promte ac indefinenter generetur?
 nisi adserere lubeat, magnam illam san-
 guinis quantitatem, quam vasa vehunt,
 facile sibi assimilare exiguam chyli gutta-
 tim advenientis portionem, præsertim
 cum hic elementa illius contineat, & una
 cum illo velocissimo statim abripiatur
 motu, progressivo non minus quam in-
 testino, eumque sæpius vel una repetat
 hora, & quod caput rei est, in pulmo-
 nibus sub respiratione, globuli illi, chy-
 losi magis a se invicem divellantur, rare-
 fiant, ac dividantur, ut radios lucis qui-
 dem transmittant, non tamen sine re-
 fractione. Nihilne autem præter con-
 jecturas? nihil: quid ita? Quisquis inge-
 nue & candide judicium ferre vult &
 potest, plurima, quæ intus aguntur & in
 visceribus ac succis fiunt & mutantur,
 nostrum captum superare, respondeo "
 cum doctissimo F. SCHRADERO, in ele- P. P. Helm
 legantissimo, quo veram medicorum cu- stad. 1791.

riofitatem a vana & inutili πολυπραγμονείῃ discernere docet, programme.

XVII.

Motus sanguinis in orbem, qui Circulus alias appellatur, an veteribus innotuerit, huius loci non est, disceptare, id quod laudabili conatu præstitit CL. Vir-

d. Invent. T. I. AB ALMELOVEEN; plura certe an-
 Nov. an- te secula qui vixit NEMESIUS, Philoso-
 tiq. phus & Episcopus, aliquo modo agnovit,
 XXVIII. ANDREAS quoque CÆSALPINUS plu-
 l. d. Nat. ribus in locis designavit, PAULUS vero
 Homi. SARPIUS, Venetus, pridem intellexit &
 Quæst. amicis indicavit vel si GEORGIO cre-
 Med. & dimus BAGLIVIO, REALDUS CO-
 Philof. LUMBUS ducentis abhinc annis primus
 Canon. subindicavit sanguinis in orbem conver-
 de Med. sum. Superioris autem initio seculi
 Sol. Præf. GUILIELMUS HARVEIUS, Anglus in-
 ventum hoc cedro dignissimum ita omni-
 um oculis exposuit, ut cæcus sit, oportet,
 qui in luce hac meridiana idem non ma-
 nibus palpare valeat. Quo magis mirari
 subit, L. HANNEMANNUM valde du-
 biam pronunciare circulationem sangui-
 nis, eamque hodiernæ artis medicæ palla-
 dium & idolum appellare, quod facile
 corruat, rationis & experientiæ admotis
 arietibus, quorum non parvum in me-
 dium

Diff. de
 Motu
 Cord.
 Kil. 1706.
 §. 4.

Hum producit numerum. Hi autem omnes cum parum aut nihil sanguinis circulationi, nostro quidem iudicio, derogare possint, supervacaneum ducimus, hisce diutius immorari, veriti, ne rem in se clarissimam prolixis verborum ambagibus reddamus obscuriorem. Potius ad eam, quam in pulmonibus patitur mutationem vitalis noster liquor, divertimus.

XVIII.

Respirationis abstrusum quondam arduumque fuit negotium, illiusque formalis, ut ita loquar, ratio in profundo latuit abscondita puteo. At postquam Viri, quos seculum superius felicissimum genuit, doctissimi BORELLI, BELLINI, BOTLEI, SVAMMERDAMMI, TRUSTHONES, MATOVII, ENTII, BOHNII, MALPIGHII, alique cum immortalis nominis gloria, unanimi velut consensu, animum difficillimo huic negotio declarando applicarunt, quibus nuper admodum HELVETIUS, ut in ACTIS ERUDITORUM LIPSIENSIBUS 1724. P. 14. relatum legitur, spicilegium quasi post messem instituens, accessit; nunc demum multo, quam antea, certiora de modo usuque respirationis in medium proferre licet. Horum quippe studio virorum, qui

qui simul magno artis emolumento naturalem doctrinam, illamque inprimis, quæ de aëre exponit, ad nostrum retulere negotium, luce jam meridiana clarius est, pulmones in respiratione mere passive se habere, & diaphragmati, nec non musculis abdominis atque intercostalibus primas in actione deberi. Tantum enim abest, ut pulmones aërem, sicuti veteribus loqui solenne erat, attrahant, ut hic potius suarum pondere & elaterio particularum cavitatem pulmonum sponte, & ex necessitate mechanica illabatur. Horum & indefessæ debemus industriæ virorum, quod, explosis hodie veterum figmentis, quando vel fuliginum excernendorum, vel refrigerandæ flammulæ vitalis causa respirationem fieri, sibi aliisque persuadebant, primarium hujus functionis usum clare nunc intelligamus, nullum esse alium, quam ut motus intestinalis sanguinis, qui totus ab omnibus partibus per venam cavam rediens, ad pulmones abit, horum perpetuo motu, atque in vasis minimis attritu, hinc vero & aëris accessu haud interrupto instauretur, simul & æquilibrium aëris externi, illiusque, qui sanguine continetur, integrum conservetur. Merito ut miremur, Cl. HEL-

VETIUM

VETIUM in tanta anatomicorum luce, Ep. ad B.
 veterum, quoad condensationem sangui- Fonten.
 nis in pulmonibus, sequi castra, cui a P. A. Paris.
 MICHELLOTTI nuper admodum satis- 1724. 4.
 factum est. Quamvis, si dicendum, quod
 res est, aëris cum sanguine mediante
 respiratione communicatio multis etiam-
 num dubitandi rationibus sit obnoxia.
 LAURENTIUS certe BELLINUS non Tract. d.
 dubitat sequenti ratione, quid hac de re Puls. &
 sentiat, profiteri: Nec sensui patet, Ur. ad
 neque ex pulmonum motibus deduci Lect.
 potest, aut ipsum aërem, aut quid ab
 aëre separatum, in vasa sanguinis pulmo-
 naria ex iisdem pulmonibus per respi-
 rationem derivari. „ Ac, si BOHNIUM L.c. Prog.
 consulamus, argumentorum, quæ hanc IV.
 in rem vulgo afferri solent, doctam of-
 fendimus confutationem, qui & ipse
 alio in loco nondum inter se consentire Diff. d.
 Commentatores, monet, in quam in- Hæmopt.
 primis pulmonum parte seu sub qua eo- Lipsiæ
 rum mechanica illa aëris & sanguinis 1708. §.
 commiscela fiat. VII.
 Hæc verò ad vivum ut
 rescemus, minus videtur necessarium,
 cum otia fecerit *καταπνεύματα* BERGERUS,
 qui, licet non eat inficias, magnam uti-
 que difficultatem aëris ex vasis asperis in
 ævia transitum, introitumque in sangui-
 nem

l. c. p. 37. ^{seq.} nem habere; re tamen pro more exactius perpenſa & argumentis a ratione non minus, quam uſu rerum deſumtis, ſatis opinor, ſolide evicit, non ſubtiliorem modo, quæ multorum eſt opinio, ſed & craſſiorem atmophæræ partem ſanguini ſub reſpirationis actu miſceri.

XIX.

Ad purpuram microcoſmicam in vitali conſtitutam circulo reverſi, operæ videtur pretium, una cum illa aliquantiſper provolvi, & quæ notatū videntur digna, *ὡς ἐν παρόδῳ* attingere. Age igitur provehamur ex ſiniſtro cordis thalamo per arteriam magnam ad varias corporis partes, viſuri, quomodo per venas eo, unde diſgreſſi ſumus, redire queamus. Et de reſditu quidem ſanguinis, ſeu tranſitu ejusdem ex arteriis in venas cum alii aliter ſentiant, ad duo tamen referre licet capita, quicquid ab intelligentibus pro veriſimili habetur. Quatenus alii ſanguinem per arterias advectum in poris partium prius colligi, quam per venas revertatur, exiſtimant; alii autem ſanguinem in omnibus fere partibus ex minimis arteriis in minimas venas tanquam recurvos arteriarum tubos ſine alterius interventu reduci arbitrantur, argumentis non levis momenti utrinque inſtructi, quæ omnia ube-

uberiotem mererentur contemplatio-
 nem, nisi BERGERUS omnem rei fun- l. c. p. 91.
 dum pridem occupasset, quippe, qui po- seq.
 stremam, quam suam facit, sententiam ex-
 quisitissimis corroborare nititur argu-
 mentis, & secus sentientium objectiones
 recenset pariter ac singulari *ἀντιβεία* re-
 fellit. Quam eandem viam ejusdem ex
 fratre nepos JO. SAMUEL BERGERUS, Diff. de
 laudatissimo conatu ingressus est, HER- transitu
 MANNUS vero BOERHAVIUS, qui & sangu.
 ipse diu multumque ea in re occupatus per vasa
 fuit, alios inter aperte profitetur. No- min.
 strum cum non sit tantas componere lites, Witemb.
 tantorum pace virorum monere licebit, 1713.
 quod posterior hæc sententia, quæ utique
 longe majori, ac prior illa, gaudet verifi-
 militudine, sufficienti tamen avtopsia
 anatomica destituta videatur; tum vero,
 & cum ejusdem patroni neutiquam infi-
 cientur, in nonnullis partibus, membro
 verbi causa virili, aliam longe esse structu-
 ram, dubium omnino manet, annon in
 aliis idem fortassis partibus locum inve-
 niat. Ac si curatius rem omnem excutia-
 mus, paucissimas omnino illas esse partes
 deprehendimus, in quibus dicta vasorum
 communicatio ac transitus sanguinis ex
 arteriis in venas immediatus certæ cuidam

ac sæpius repetitæ autopsiæ firmoque nī-
tatur talo. Et quid ibi fiet locorum, ubi
arteriæ cum arteriis, & venæ cum venis
manifesto inosculantur, id quod in cere-
bro, utero, placenta uterina, aliisque in
partibus satis aperte cernitur? quæ & si-

 Posit. d.
Mechan.
Mot.
Sang.
Progr.

 milia a Cl. STAHLIO priori sententiæ op-
posita dubia passim in scriptis ejus occur-
runt; is quippe per motum partium toni-
cum sanguinem ex habitu corporis per
venas ad cor retropelli, ratus, sanguinem,
priusquam ex arteriis ad venas transeat, in
porosa partium substantia colligi, nullus
dubitat. Ac licet inoscultationem va-
forum minorum, quæ & anastomosis ali-

 Diff. I. 2.
de Ana-
stomosi
resecta.

 as appellatur, Vir Generosissimus GEOR-
GIUS FRIDERICUS DE FRANCKE-
NAU strenue non ita pridem propuga-
naverit, ipsemet tamen, tot adminicu-
lis egregiis instructus, pro summo suo
candore fatetur, anastomosin videri non
posse. Omnem igitur oculorum aciem
cum hæc effugiant, apposite certe ad rem

 Opusc. p.
620.

 scripsisse THOMAS videtur STDENHA-
MIUS: „Nullum microscopium vel ex-
„quisitissime elaboratum exiles istos,
„meatus, per quos sanguis per arterias de-
„rivatus in venarum oscula reducendus
„transmittatur, detegere potest.

XX.

Quocunque autem modo pars crassior, rubicunda, cruor alias dicta, ad venas ex arteriis perveniat, hisce tamen mediantibus cor repetit, nullo amplius medio interveniente, quod secus se habet quoad partem ejus aqueam, seroso-lymphaticam, utpote quæ per peculiaria vasa, lymphatica hinc dicta, ad receptaculum lumbare chylique cisternam delata, demum cum chylo sanguini in vena subclavia sinistra seorsim reaffunditur, nullum fortassis alium in finem, quam ut chylo in ductum thoracicum depluenti magna copia admixta lymphæ eundem limpidiorem reddat, motumque ejus & iter ad sanguinem magis magisque acceleret. Namque ut ab inventoribus illorum, BARTHOLINO, RUDBECKIO, JOLIVIO, aliisque postmodum adsertum proditumque est, ortum suum capiunt in omnibus fere corporis humani partibus, arteriis venisque gaudentibus, & quam ibidem hauserunt, partem lymphaticam, inferiores quidem receptaculo lumbari, mediæ ipsi ductui thoracico, & supremæ venis jugularibus aliisque re-affundunt, nec dubitat Cl. VERHETEN, Tr. I. c. V. quin plura sint loca insertionis, ab ana-

tomicis nondum observata. Horum valvulas vasorum magnopere quondam desideravit LUDOVICUS BILSIUS, pro roriferis eadem potius habenda putans, cui tamen mascule FRIDERICUS satisfecit RUTSCHIIUS, Anatomicorum præsentis ævi facile princeps, laudatas valvulas ipsi ad oculum demonstrans; ipsum

1. c. c. V. vero quod attinet BILSIUM, hunc judi-
 §. 13. seq. ce J. D. MAIORE veritatis aviditate sequeremur, si, quæ de chyli per venas rubras motu, & roris per lacteas, adde & lymphaticas, transitu persuasere orbi anatomico voluit, demonstratione notabili ulla comprobare potuisset, vel per invidiam (ambitionem nolo dicere) aut avaritiam voluisset. Sed magis scopum nostrum ferit, quod lymphaticorum existentia vasorum in omnibus & singulis machinæ humanæ partibus extra dubium sit posita. ANTONIUS ipse NUCKIUS, qui eadem ubivis se reperisse, narrat, ubi tamen de Cerebro quæstio injicitur, nunquam, respondet, hac in parte, ut ingenue loquar, hætenus scopum „attingere potui. Interim non negandum censeo, aliquando cerebri lymphatica in una aut altera parte fuisse visa, idemque F. RUTSCHIIUS calculo suo
 pro-

Adenogre Cur.
 P. 149.

probat. Duum porro generum esse hæc ipsa vasa, advehentia alia, alia revehentia interventu glandulæ cujusdam conglobatæ distincta, idem diligentissimus eorum scrutator sibi aliisque persuasit, ratus vasis a partibus extremis oriundis, & superiora versus tendentibus, unam vel plures interpositas esse glandulas muscosas seu conglobatas, quibus veluti totidem corculis lymphæ magis magisque conquassetur ac dividatur, ut eo promptius iter deinde suum continuare queat, eamque structuræ & situs rationem in omnibus omnino partibus locum habere, nullum ipsi videtur dubium. Tametsi vero non inficiemur, id quod oculatissimus iste Anatomicus sæpius repetita autopsia comprobatum dedit, dictam vasorum & glandularum texturam, in nonnullis, imo forte plurimis obtinere partibus; in omnibus tamen, quominus id largiamur, vel unæ vetant glandulæ conglobatæ, in quibus peculiaris secernitur liquor, id vero in canali intestinorum & cortice corporis, per glandulas miliares cutis contingere videmus. Hæ vero glandulæ, ad conglobatarum classẽ sine dubio spectantes, duplici hoc vasorum genere, si quid judico, instructæ

esse non possunt. Unde enim orirentur? ab extremitatibus arteriarum? imo vero glandulæ sunt illarum extremitates: ut alia taceam, quæ in hac ingeniosissima, nec plane effecta hypothese desiderari possent, quod nimirum glandulæ, quæ cordis vice fungi debent, motu tamen destituantur. Hæc igitur quisquis attento animo lustrabit, verissima esse fatebitur hæc Viri Doctissimi G. C. SCHELHAMERI verba: „Est etiamnum cum glandularum historia, tum lymphæ usus perobscurus.

XXI.

Comp.
Anat. p.
164. seq.

Quo minus miremur, Cl. J. HEISTERUM negare, dari adæquatam glandularum definitionem, vel descriptionem; quæ enim hætenus circumferuntur, a secretionem animali tanquam officio earum desumptæ sunt ut plurimum, hanc vero & absque glandularum fieri ministerio, felix recentiorum industria docuit. Enimvero unicum secretionis animalis Organon glandulas esse, plerorumque hætenus fuit opinio, quocirca & nihil obstare vides, quo minus data hac occasione, &

d. Secret.
Anim. p.
159.

hoc iter paucis persequamur, quo, ut B. CONNOR loquitur, coccinei laticis massa, oceani instar, qui varios rivulos per
amb-

ambagiosos telluris meatus ad superfi-
ciem ejusdem mittit, eosdemque denuo
peracto circulo in sinum suum ebibit,
diversosque humores in plurimis cola-
toriis deponit, eosdem rursus in sui tor-
rentis gremium absorptura. „ Variæ
nempe dantur secretiones liquorum di-
versissimorum, quarum omnium ratio-
nem reddere, impræsentiarum nimis pro-
lixum foret, de modo enim præcipue sol-
liciti sumus, qui multorum exercuit inge-
nia, nec dum extra dubium collocatus.
Præclare hanc in rem Autor modo lauda-
tus: „ Stupendum videtur, quod pecu-
liaris quidam humor in qualibet glan-
dula constanter filtretur, quod, inquam,
bilis in solo semper jecore, urina in reni-
bus, semen in testibus, lymphæ in glan-
dulis lymphaticis, spiritus animalis in ce-
rebro tantum, & reliqui humores in pro-
prio quisque loco seorsim impermixti se-
cernantur. „ Multi igitur, ut hinc evade-
rent, in qualibet glandula peculiare col-
locarunt fermentum, cujus beneficio hic
speciatim & non alius separetur liquor,
quod figmentum idem autor solidissimis
elidit argumentis. Nonnulli, qui sapien-
tiores videri volunt, fieri quamlibet se-
cretionem autumant, in partibus deter-

l. c. pag.
173.

minatis, ob pororum in iis conformita-
tem, qui certitantum generis particulas
admittant, reliquas vero excludant. At
neque hanc sibi undiquaque constare, au-
torem istum rationes admonent non con-
temnendæ, qui aliam proinde & sequen-
tem quidem ingreditur viam: „Vera ra-
tio, cur bilis v. g. in hepate, aut alius qui-
vis humor in sua potius glandula, quam
in alia filtretur, est, quia integrantes suc-
ci biliosi partes vel moleculæ expeculia-
ri suorum elementorum proportionem
atque ex consimili textura seu figura si-
bi ipsis facilius uniri possunt, quam mo-
leculis urinæ, lymphæ, aut alterius liquo-
ris: quæ quidem variis experimentis ra-
tionumque momentis comprobata ibi-
dem legas licet, cui & nos facile subscri-
beremus sententiæ, modo constaret, a
quonam directore vel motore mox post
formatum foetum, in prima nempe cujus-
vis liquidi secretionem, certus liquor ad
certum locum determinatus fuerit, ac
qua ratione ex hac hypothese illi satisfac-
eret phænomeno, quando in casibus non-
nullis rarioribus menses verbi causa non
per vias ordinarias, sed ex digitorum api-
cibus, ipsoque vertice, aliisque locis exi-
tum

tum quæſiverunt, qualia exempla a G. E. ^{Diff. d.} STAHLIO, & J. N. PECHLINO, ut alios ^{Menf.} non commemoremus, propoſita ſunt. ^{Inſol.} Hinc vero liquidum omnino patet eſſe, id ^{Viii L. I.} quod nemo ſanæ mentis in dubium voca- ^{Obs. 38.} bit, humoris ſecernendi partisque ſecer- ^{39. 40.} nentis propoſitionem neceſſariam utique eſſe, ſed hujus exquisitam determinatio- nem huc uſque latere. Nam, ut præcla- re GEORGIUS advertit BAGLIVIVS, d. Fibra per ſtriſtiſſimas geometricæ demonſtra- ^{“ Motr. p. 59.”} tionis leges nullæ corporis functiones a nobis accurate percipientur, ſiquidem vaſorum diametri & productiones igno- [“] tæ, ignoti etiam differentes liquidorum [“] per ſingulas partes motus, in quibus vi- [“] ta conſiſtit, nec ad exactam Geome- [“] trarum demonſtrationem poſſunt re- [“] duci. „

XXII.

Et hæc quidem de ſecretione animali in communi pro inſtituti ratione dicta ſufficiant. Ad ſpecialiora deſcenſuros ante omnia de organorum diſpoſitione, in quibus variæ celebrantur ſecretiones, ſeu, quod idem, de viſcerum nobiliorum, cerebri, hepatis, lienis, renum, quædam præmittere juvabit. De quorum vera œconomia tantum abeſt, ut veteribus

Epist.
probl. &
thesaur.
anat.
passim.

quicquam effatu dignum innotuerit, ut
potius nihil nisi densissimæ tenebræ &
crassa ubivis caligo offendatur. Recen-
tiorum vero studio, & MARCELLI in-
primis MALPIGHII felici constat indu-
stria, & cerebrum, & hepar, & renes, &
tantum non omnia secretionis animalis
organa, ad glandularum spectare famili-
am. Quæ quidem sententia usque eo ca-
put extulit, dum F. RUTSCHIIUS, neque
cerebrum glandulam esse, neque hepar,
nec placentam uterinam, lienem, renes,
aut pancreas, neque tales esse simplici-
res alias dictas glandulas intestinorum,
tympani & plexus choroidei, quia visce-
ra hæc omnia ex congerie variorum va-
sculorum constare, in quorum extremi-
tate secretiones fierent, affirmaret, pa-
rumque abesset, quin omnes e corpore
glandulas proscriberet; confusus tum
rationum momentis haud levibus, tum
vero experimentis & præparationibus
viscerum artificiosissimis ac nitidissimis,
quibus omnibus aliis palmam dudum præ-
ripuit, multosque & in hoc capite sibi
asseclas conciliavit. Utriusque argu-
menta sententiæ suo librare pondere cum
instituti non magnopere intersit, non
contemnenda videntur, quæ Cl. JO. ZEL-

LERUS de Anatomia glandulosa pariter
 ac vasculosa inter se collatis in medium
 protulit. Quocum plane consentiunt
 MEDICI VRATISLAVIENSES his, quæ
 sequuntur, verbis: „Non ignari quidem
 sumus, quod fatum glandulis a summa
 industria Ruyschii, anatomicorum no-
 stro seculo Principis, aliqui metuant, qui
 non obscure omnes e corpore proscribe-
 re videtur; nihilominus æquum esse ju-
 dicamus, receptæ inhærere doctrinæ,
 cum certiora experimenta, quam quæ
 nactenus in epistolis ejus problematicis,
 adde & thesauris anatomicis, adducta
 fuerunt, nos in illius viri castris militare
 aubeant. „

Thes
 Med. In-
 aug. I. V.
 Bauer.
 Tub.
 1704.
 d. Hydro-
 pe Pect.
 p. 19.

XXIII.

Reliquum nunc est, ut varias secretio-
 nis species pro instituti ratione perlustre-
 mus, visuri quid in qualibet exploratum,
 quidque minus cognitum offendatur.
 Has inter principem facile locum tenet
 illa secretionis species, quæ in cerebro, si
 plerisque veteribus & recentioribus cre-
 dimus scriptoribus medicis, celebratur.
 Qua quidem occasione, & dum eam cu-
 ratius paulo investigare animus est, nobi-
 lissimi hujus visceris structura non vide-
 tur prætermittenda esse. Hoc enim

Comp.
Anat.
pag. III.

quamvis diu multumque selectissima exercuerit ingenia, quorum proin ope, nostra veterum de cerebro scientiam multis parasangis antecellit, plura tamen posteris etiam post examen chymicum a J. T. HENSING tentatum relicta sunt excutienda. In universum, ut L. HEISTERUS opportune advertit, uniuscujusvis⁶⁶ partis cerebri, si unam alteramque ex⁶⁶ ceperis, usus est ignotus aut certe valde⁶⁶ dubius. „ Quod ut clarius evadat, duplex cerebri hæmisphærium, quo in cerebrum stricte dictum & cerebellum dirimitur, primo in scenam loco prodeat. Hanc enim divisionem non dicis gratia factam esse, nemo nisi qui fungum pro cerebro habet, hariolari potest. THOMAS itaque WILLISIUS, quo huic occurreret dubio, in cerebro stricte dicto imaginationem, memoriam, aliasque functiones animales fieri, atque ab ipso nervos oriri, quibus mediantibus motus quicunque, spontanei perficiuntur; cerebelli vero officium esse, spiritus sic dictos animales nervis suppeditare, quibus actiones involuntariæ & automaticæ, quales sunt cordis atque arteriarum pulsus, motus peristalticus ventriculi & intestinorum, constanter fiunt, adserere haud dubitat, eam-

amque hypothesin latius deductam variisque argumentis comprobata proponit. Præterquam autem, quod cerebelli una eademque in omnibus animalibus structura, quam probationis inter alia affert loco, grande sit postulum, crebriori demum autopsia confirmandum, universæ certitudinem hypotheseos illud unicum facile infringit, quod primæ nervorum origines in cerebro & cerebello adeo sint subtiles atque obscuræ, ut omnem, quantumvis instructissimam, oculorum aciem eludant. Ventriculi cerebri in magna olim erant auctoritate, utpote quos pro primario spirituum animalium promptuario veneranda habuit antiquitas. Dies deinde diem cum docuit, dictos sinus hoc munere neutiquam fungi posse, nunc vel nihil amplius, vel admodum incerta de usu eorundem in monumentis anatomicorum legas licet, nisi illis accedere lubeat, qui hanc cerebri divisionem in quatuor quasi sinus ex necessaria fibrarum medullarium explicatione, & dispersita in varios fasciculos collectione oriri volunt; quæ tamen assertio minime respondet primario illi phænomeno, quod in ventriculis cerebri ordinarie notabilis humoris

Anat. Cereb. cap. XV.

l. c. Progr.
XX.

moris serosi limpidissimi quantitas reperiatur, frustra id negante & pro morbo-
so habente Cl. BOHNI O. Alii igitur lym-
pham hanc undecunque depluentem per
infundibulum demitti putant ad glandu-
lam pituitariam hoc nomine ab antiquis
donatam, quod ab eadem magnam mucii
serosi copiam, quæ per nares faucesque
quotidie excernitur, derivabant; cujus ta-
men figmenti vanitatem ab omni auto-

l. d. Ca-
ta rris &
d. offe
cribrif.
l. c. Tr.
IV. c. 7.

psia anatomica alienam, præclare dudum
C. V. SCHNEIDERUS aliique ostenderunt.
Hæc igitur animadvertens P. VERHETEN
vero similis judicat, aquam ventricu-
lorum cerebri beneficio glandulæ pitui-
tariæ in duas separari partes, earumque
alteram in venas jugulares, alteram ad
os & nares transmitti; neque ad hoc re-
quiri existimat foramina sellæ equinæ in-
sculpta, cum possint inter vasa sanguife-
ra, glandulæ pituitariæ copiosius adja-
centia, abscedere quidam parvi tubuli
excretorii, ac deinde eadem, per quæ ar-
teriæ carotides ad cerebrum adscendunt,
vel nervi egrediuntur, foramina traji-
cere. Quæ quidem, iudice acutissimo

l. c. pag.
285.

BERGERO, est res in conjectura posita.
Eosdem patitur manes, quam antea lau-
datus autor subjungit, meditatio, quan-
do

l. c.

modo monticulorum natiformium in cere-
 bro munus circa cibi, testiformium cir-
 ca potus appetentiam versari autumat:
 licet enim hanc suam conjecturam stabi-
 llire argumentis annitatur non omni ve-
 risimilitudine destitutis; nos tamen ei-
 dem fidem neque dare, neque adimere
 audemus, in re minus explorata τὸ ἐπε-
 ρχεν fatius ducentes. Neque multo cer-
 tiora de glandula pineali, quæ animæ se-
 des R. CARTESIO, ejusque affectis cre-
 dita semper fuit, hac fere explosa senten-
 tia adferere nunc licet, nisi communi
 cum aliis glandulis munere hanc quoque
 fungi arbitremur, vasa vero lymphatica,
 vel ductus excretorios post A. NUCKIUM,
 & F. RUTSCHIIUM in toto cerebro, ade-
 oque & glandula pineali, quod constat,
 invenit nemo. Duas porro esse cerebri
 membranas seu meninges, duram &
 piam, neminem fugit, quibus cum ter-
 tiam a se inventam, arachnoidem dictam,
 GODOFREDUS addiderit BIDLOO, ea Anat. C.
 vero non semper & ubique inveniatur, H. Tab.
 nec dum satis constat, an pro peculiari VIII.
 membrana, an pro tenuis lamina me-
 ningis cum RIDLET habenda sit. Anat.
 Duram vero meningem, pro altero ve- Cerebr.
 luti diaphragmate habendam esse, cujus cap. 2.
 ope

ope cerebrum spiritus nitro-aëreos hau-
 riat, & quodammodo respiret, JOANNES
 cenfet MATOVIVS. GEORGIUS vero
 BAGLIVIVS, una cum ANTONIO PA-
 CHIONO id frequenti & sedula duræ
 matris investigatione se deprehendisse
 existimant, eandem non modo peculiari
 & cordi contradistincto gaudere motu,
 ejusdemque ope fluidum in nervos, ut
 illud sanguinem in arterias propellere,
 sed & fibras omnes membranaceas, quæ
 in vasis, glandulis & visceribus occurrunt,
 constituere, sicut ex adverso, fibræ carneæ
 in muscutorum, tendinum & ossium fa-
 bricam compingendæ, ex corde, profici-
 scuntur. Ac licet, quoad prius, pridem ab
 aliis demonstratum sit, motum, qui in du-
 ra observatur meninge, arteriis indefinen-
 ter pulsantibus deberi; posterius tamen
 quod attinet momentum, non desunt ho-
 dieque, quibus systema omne membra-
 naceum a meninge utraque, & dura in-
 primis, originem sumere, verosimile om-
 nino videtur. Quo nomine & JOHAN-
 NES HIACINTHUS VOGLI, & MEDI-
 CI præsertim BEROLINENSES laudan-
 di veniunt, qui postquam abortus septi-
 mestris monstrosi, sine cerebro & cranio
 per undecim horas viventis, mentionem
 fece-

d. Motu
 Musc. &
 Spir. An.
 cap. 4.
 L.d. fibra
 Motr.
 Act. Er.
 Lipsien.
 1701. p.
 415.

Histor.
 Fluidi
 Nervei.
 Act. Me-
 dic. Vol.
 VIII. p.
 13. 20.

ecerunt, conspectum foetuum sine cerebro natorum, tam vitalium, quam non vitalium exhibent, tandemque concludunt, membranarum meningæarum longe maiorem esse necessitatem ad stabilien-
 dum sensum & motum viventis animalis, quam cerebri, cerebelli, & ipsius medullæ spinalis : quemadmodum Cl. Vir, M. E. P.P. Lips.
1721. ad
Diff. d.
Nat.
Med.
 TTMÜLLERUS fusius hæc omnia per-
 secutus est.

XXIV.

Videlicet, quando de ipsa nunc secretionem, quæ in cerebro fit, verba facienda sunt, primo statim limine occurrunt, qui nihil in cerebro secerni, quod in nervos deinde derivetur, nervosque impervios esse, arbitrantur. Cui quidem sententiæ ex vetustioribus ARGENTERIUS, ex recentioribus vero BIDLOO & STAHLIUS patrocinantur. Constans quondam fuit in scholis Medicorum sententia, spiritus, quos appellabant, animales, a sanguine per arterias advecto in cerebro secerni, perque nervos ad omnes deinde partes pro sensu & motu præstando, amandari. Nostri vero temporibus animalium existentia spirituum prorsus in dubium vocatur, ita tamen, ut alii ejusmodi quidpiam nervis nulla cavitate, sed reticulari
 tex-

Francof.
ad Viadr.
1725.

Francof.
ad Moen.
1725.

textura gaudentibus contineri, plane negent, alii a solo tantum nomine spirituum abhorreant, fluidi vel liquidi nervei appellatione magis delectati, quemadmodum A. O. GOELICKE singulari labore copiosius exposuit, quando spiritum animale e foro medico penitus relegatum publico dedit, cui P. BURGGRAVIUS, existentiam spirituum nervosorum de novo adstruendo, respondit. Illud videtur dubio carere, nervos, licet vacuos, & nullo liquido gaudentes, debito autem tono & vigore præditos sensus motusque instrumentum esse posse, & quæ in statu p. n. ab influxu spirituum depravato, retardato aut plane impedito desumuntur argumenta, robori nervorum vitiatum eodem jure deberi. Ponamus autem, discerni in cerebro Spiritus animales, seu ut hodie audit, succum, liquidumve nervorum, atque per nervos ad varias deinde partes derivari, id quod ex sanguine copiosius & tertia fere sui parte ad cerebrum advecto, ipsius vero cerebri, & partium vicinarum fabrica, manifestum esse, plurimis videtur, ipsum sane productum seu liquidum quod attinet, gravissimæ sane de eodem in scholis Anatomicorum viguere semper lites, dum alii igneæ, alii sulphu-

Sulphuræ, nitrosæ, vel æthereæ naturæ, alii illud esse, sibi aliisque persuaferunt, quin & nonnulli eo progressi sunt, ut succum quendam, nutriendis partibus destinatum a cerebro per nervos iisdem advehi, existimarint. Quorum omnium argumenta prolixius recensere, nostrum jam non est, præsertim cum plerisque ab aliis jam satisfactum sit. Hodie, nisi me fallunt omnia, ad duo summa capita reduci possunt diversæ eruditorum hac de re sententiæ, dum alii sub forma aërea aut vaporosa, alii sub fluoris specie nervorum rigari poros, arbitrantur. Posterior & cerebelli cerebrique conformatio, & analogia cum reliquis secretionibus, imo, si nonnullos audias, ipsi testantur sensus; prius vero celerrimus pariter influxus ac præter alia duplex experimentum a quolibet facile tentandum persuadere videtur: nimirum quod nervi nec ligati super vinculum intumescant, nec dissecti aliquid humiditatis plorent. Sub quorum argumentorum utrinque repugnancia, inquit ὁ πᾶν J. BOHNIIUS, "1. c. pag. 309. quid probabile magis, quidve eligendum sit, fateor, dubius hætenus hæsi, & adhuc hæreo., Ut adeoque in suspensio maneat succi nervosi, tantopere a non-

nullis decantati existentia, spirituum vero animalium incongrua valde appellatio rem omnem nullo modo exhauriat. Ac quomodocunque appelletur ipsa hæc materia subtilissima agillimaque, sitque extra omne dubium positum, eandem indefinenter a cerebro ad partes quasvis per nervos propelli; quid ulterius de illis contingat, ea de re nil nisi meras ubivis

Tract. d. conjecturas reperiatis licet. Equidem non-
Spir. nulli cum Anonymo quodam Gallo pecu-
Circulat. liarem fucci nervei circulum, quo eun-

dem ad partes delatum per vasa redire, lymphatica volunt, vel tali liquidum hoc nervis comprehensum gaudere motu cir-

Tentam. d. Novo
Succi
Nerv. Motu d.
Anima
Ho. Mat.
Insens.
VIII. culari cum M. G. L O E S C H E R O arbitran-
tur, ut a cerebro per nervos duros motio-
nibus humanis destinatos ad partes cor-
poris omnes, in primis musculosas prove-
hatur, & simul ad nutum animæ motio-
nes animales producat: deinde in parti-
bus transire ex iisdem in nervos molliores

sensationibus destinatos, & per eosdem ad cerebrum iterum placido motu remeare sensationesque simul externas propagatione commotionis ab objectis externis in organis sensoriiis excitatæ efficere. Sed quis non videt, hæc talia pulchra esse ingenii commenta, diuturno rerum
usu

usu & avtopsia sæpius iterata demum confirmanda. Enimvero vera & accurata huc usque desideratur notitia, an succus aliquis nervis revera contineatur, an, si adsit, ad partes indefinenter dispensatus, per venas albas aut rubicundas reducat; an per duriores nervos advectus per molliores redeat? aut in nervis hinc inde ultro citroque decurrat? an vero munere suo defunctus per insensibilem transpirationem in auras abeat? an denique cum humoribus reliquis vel partibus solidis pro nutritione, secretionem, vel alium in finem commisceatur? Necdum enim, ut pulchre T. BARTHOLINUS scriptum^{Cent. IV.} reliquit, singula ita nobis revelavit Na-^{Ep. 65.} tura, quin scrupuli supersint in animis^{eruditorum,} quos nemo hactenus satia-^{re potuit.} Futurum aliquando augura-^{mur,} ut hæc aliaque dubia manifestius^{nobis pateant.} Lento enim gradu pro-^{greditur,} nec universa unius seculo ex-^{hauritur.}

XXV.

Interea posterior hæc contemplatio, nos ad singulare quoddam, & notatu dignum, paucis vero animadversum deducit phænomenon. Nimirum, cum *ὁμοθυμαδὸν* hactenus creditum sit, nervos, li-

quidumque illis comprehensum nullum
 alium corpori præstare usum, quam qui
 sensu motuque absolvitur; constat autem,
 dari partes, hepar, verbi causa, lienem,
 fauces, numerosissimis nervorum propa-
 ginibus stipatas, quæ tamen nullo eximio
 sensu motuque gaudent. Quare quo &
 huic difficultati fieret satis, multis hodie
 stat sententia, lympham nervorum, præ-
 ter usum, quem sensui motuique præstat,
 secretioni animali non parum quoque ve-
 lificari: quod dum sentiunt, rursus ab in-

Cogit. d.
 Secret. A-
 nimali

l. c.

l. c. pag.
 122.

vicem secedunt, quatenus alii cum G. CO-
 LE lympham nervorum humoribus san-
 guinis commisceri, eosdemque fermenti
 instar solvere ac segregare, & singulis eo-
 rum particulis motus determinationem
 imprimere ac in suos quasi usus porro di-
 rigere, existimant. Cum B. CONNOR ve-
 ro alii succum nerveum materialiter, ut
 ita loquar, cum liquoribus secretis permi-
 sceri sibi persvadent, indeque varia, ac
 præcipue illud derivant phænomenon,
 quod variorum excretionem humorum
 magna sæpius insequatur virium prostra-
 tio. Alio rursus modo, fluidi nervei ad
 secretionem varias concursum fieri docet
 doctissimus BERGERUS, quod nimi-
 rum succus ille tonum fibrarum motrici-
 um,

um, quæ vasa in organis secretoriis ambi-
unt, conservet, quo pressa succusque va-
scula intorta varie & convoluta in glan-
dulas nusquam quietem humoribus con-
cedant, atque adeo progressiones succo-
rum, derivationesque ubivis sine inter-
missione peragantur. Adeo in profundis
ejusmodi & abditis rerum causis inve-
stigandis omne perfectionis punctum ab-
solvere, difficillimum semper fuit. Hinc
vera sunt illa F. J. WALDSMIDII; Ne-
minem latere puto, corpus humanum
esse machinam tot tubulis, vasis, elateri-
bus instructam, ut ea, quæ de illa Anato-
micorum industria detexit, sint minima
pars eorum, quæ adhuc detegenda super-
sunt.

Diff. de
Generat.
Ho. §. 6.

XXVI.

Enimvero dicta forsan ratione, quam-
obrem in liene speciatim tot nervorum
conspiciantur furculi, clarum esse, simul-
que visceris hujus usus alias valde obscu-
rus, quadantenus patere potest: præser-
tim, si his ingentem lymphæ copiam, quæ
per vasa lymphatica densissimo hic agmi-
ne decurrentia celebratur, separationem
addideris. Placet hæc BERGERI iterum
verbis elegantissimis exprimere: Om-
nem vasorum lienis congeriem intra du-

l. c. pag.

216.

„plicem membranam adeo concinne ele-
„gantique artificio in retis cujusdam mi-
„rabilis modum contextam non vana opi-
„nione auguramur, ut sanguis, qui per
„arteriam capacissimam & serpentino
„reptatu progredientem, atque multi-
„plici suorum ramulorum diremtu te-
„nuissime divisum in omnes eorum spiras
„ac convolutiones, pressu & contractione
„ambientium, capsulæ musculosæ fibra-
„rum longe lateque diffunditur - - a sua-
„rum partium cohæsiōe magis divella-
„tur, atque in plures multo minores su-
„perficieculas sectus & solutus, emissæ
„magnæ lymphæ parte, in vasa lymphati-
„ca fluidior, & mobilissimus per venæ ra-
„mos exprimatur, atque in portæ propul-
„sus truncum, hujus quoque sanguinem
„dissolvat, & biliosas ejus particulas a
„compedibus gelatinæ, cui adhuc cohæ-
„rent & intextæ sunt, exturbet & divellat.
Hæc, inquam, sunt, quæ de usu lienis huc
usque omnium probabilissime differun-
tur, qui omni ævo adeo obscurus fuit visus
Medicorum filiis, ut de ejus investigatione
desperantes multi, viscus hoc nullius pla-
ne usus esse, existimarent; alii vero varias
eidem utilitates adscriberent, quemad-
mo-

modum ab A. Q. RIVINO iusta serie re-
 latum est, qui & ipse, rejectis reliquis de
 usu lienis autorum sententiis, hunc in fi-
 nem lienem animalibus esse datum, autu-
 mat, ut serum, quod transudat, partes cir-
 cumjacentes lubricare valeat, qua vero-
 similitudine, penes alios iudicium esto.
 J. BOHNIIUS certe, erudite quamvis de
 usu lienis disputaverit, nihil tamen certi
 determinare ausus est, uti ex hisce elucet
 verbis : „Hoc omnes fateri cogimur,“
 nullius forsan visceris & membri usum“
 abditum magis latere, ac præsens, ut-
 pote cuius non tantum agendi modum,
 sed actionem ipsam ignoramus, cum re-
 liquorum omnium functionum ætiolo-
 gias ni explicare liceat, certe de functio-
 ne ipsa, qualis sit, constet.“

Diff. de
 Lienis
 genuino
 usu §. 39.

l.c. Prog.
 XVIII.

XXVII.

De omento antiqui crediderunt, illud
 calore suo intestina fovere, & ab injuriis
 externis defendere; hodie vero multi id
 cum MALPIGHIO pro officina & pro-
 mocondo pinguedinis habent. MEDICI
 vero BEROLINENSES ex revolutione
 ejus & implicatione in sectionibus cada-
 verum frequenter observata, colligunt,
 esse & vigere etiam in hac corporis parte
 motum quendam tonicum vitalem, imo

Act. Med.
 Berol. X.
 IV. p. 33.

præternaturalem quoque, spasmodicum & convulsivum. Quo vero obscurior in hunc usque diem est lienis & omenti usus, tanto clariori luce radiat, ab hepate, cujus ille vicarius audit, quod corpori accedit emolumentum. In hujus enim glandulis aciniformibus, vel, ut aliis placet extremitatibus vasorum, deponit M. S. materiam illam salino-sulphuream, quam bilem appellamus. Cujus proinde gratia multiplici ductuum serie visceri huic prospectum est, quorum alii bilem mox ab hepate ad intestinum duodenum, alii eandem prius in vesicam felleam, & ex hac deinde per eundem ductum communem ad duodenum transferunt; ac pro hac muneris diversitate, mox ductus hepatici, mox cystici, mox hepatico - cystici mox denique pori communis cholodochi appellationem fortiuntur. Præter hos vero, & si qui sunt similes, alios adesse ductus biliarios nondum notos, suspicatur Cl. BOHNIIUS his, quæ sequuntur, verbis: „Diversis experimentis instructus asserere haud ambigo, præter inosculationem ductus hepatici & cystici manifestam, forsan intrinsecus latere quosdam canales intermedios, qui ipsi hepatis substantiæ immersi, inter

l. c. pag.
270.

inter hepaticum porum & vesiculæ cer-
vicem mutuum servant commercium.,

XXVIII.

Liquoris obscœni in renibus secretio-
nem desideratis inferere detrectarem, ni-
si M. MALPIGHIIUS, commercium in- de Ren.
ter vasa emulgentia, & ureteres nunquam ^{c. p. 3.}
se experimento satis firmo assequi potuif-
se, conquereretur. Cui tamen dubio,
aliisque a CASPARE BARTHOLINO, ^{Admin.}
nepote, & J. BOHNIO exasse satisfactum ^{Anat. c.}
movimus. Aliàs vero peculiare in scho- ^{6.}
lis anatomicorum circumferuntur du- ^{l. c. Prog.}
ctus, per quos urinam potus, quam appel- ^{XIV.}
lant, nonnulli ex primis statim viis, ad
renes vel vesicam devehì, opinantur,
idque ex aquosa urinæ facie, & rapido,
qui nonnunquam observatur, exitu ejus,
evincere student. Hoc certe dubio mo-
tus J. D. MAIOR hanc in sententiam ^{l. c. c. VI.}
scripsit: sed quid si vel totus iste latex, ^{S. 15.}
vel aliqua ejus pars, intactis renibus,
per vias breviores, humanis oculis qui-
dem nedum pervestigatas, ex sede ta-
men intestinorum statim in sinum vesi-
cæ obscure feratur? Nobis vero, cum non
liceat, in hisce excutiendis prolixiores
esse, placet doctissimi *ἐπιχειρίσας* BERGERI:
Falso suppositi & commentitii sunt du-

„Etus illi aquosi, atque a nemine unquam
 „post tot in scholis totius Europæ facta
 „repetitaque pericula cogniti, aut oculo
 „certe vacillante & decepto visi, quan-
 „do nonnulli vasa lymphatica pro talibus
 „frustra habuerunt.

XXIX.

Pari forsan numero locoque habenda
 Syft. Vaf. sunt vasa illa nova a RAYMUNDO VI-
 Nov. EUSSENS descripta, ac illa præsertim, quæ
 ab autore & inventore suo adiposa appel-
 lantur, atque in mesenterio præsertim,
 tum vero in aliis quoque partibus collo-
 cantur. Ingens enim remanet dubium,
 annon vasa lactea vel lymphatica, aliaque
 adiposorum specie viro imposuerint ce-
 leberrimo. Nec dubito, quin idem pror-
 Defens. fus de ductibus oculorum aquosis, ab A.
 & descr. NUCKIO solo forsan visis, quibus ipse
 duct. a- humorem aqueum secernendi munus tri-
 quos. an- buit, habendum sit. Certe, qui sum-
 nex. Sia- mam arteriarum capillarium, in oculo
 logr. præsertim subtilitatem, quæ omnem tan-
 dem sensum effugiunt, paulo curatius
 expendere haud detrectaverit, facile per-
 spiciet, nullo negotio vascula hæc tenu-
 issima, & tela araneæ vix adæquan-
 tia, oculum præsertim armatum fallere
 sub ductuum specie singularium posse.

Imo

Imo vero arteriæ sunt, quæ partibus singulis humidum sufficiens pro nutritione aliisque usibus afferunt, ut nullis aliis, nisi manifestis viis indigeamus, quemadmodum hæc WARNERUS CROWET Diff. de trib. ocul. Humor. solide evicit. Nec multum diversa, de vasis lymphaticis oculi nervosis, deque tunicæ retinæ in quinque tunicas divisione, similibusque ab HOVIO in de Motu Circul. Humor. Oculi. dium prolatis, de hiatu item RIVINI in membrana tympani, deque ossiculis auditus ultra modum multiplicatis, ut Cl. HEISTERUS opportune advertit, 1 c. pag. 207. 209. sentiamus licet. Ne ductus salivales novos a G. D. COSEHIVITZIO, A. VATERO, & A. F. WALTHERO repertos amplius commemoremus, postremos certe J. B. MORGAGNI disertis adscribere verbis non veretur. Anonymus in ACTIS ERUDITORUM 1724. Jul. pag. 291. LIPSIENSIBUS, cui alius respondet Anonymus: de veris sublingualibus ductibus recens a se in Germania inventis 1725. Jul. pag. 325. te autor plenius docet in exercitatione, qua inventionis laudem meruit: sicut alii industriæ & in agendo dexteritatis testimonio non fraudandi erunt: ductus autem suos ad latus versus gingivas excurrentes ab aliis hactenus non visos non admitti ante, quam clarius descripserint, con-

conspiciendosque exhibuerint, eorum
 autores non inique ferent. Multum
 quippe vereor, ne in hæc & similia in-
 venta, hæc, quæ sequuntur, apprime qua-
 P. P. d drent illa STAHLII verba: „Dum in-
 Arte „verso ordine fit progressus, & non tam
 Longa. „cordi habetur, quid proprie desit arti,
 „certos fieri, & solide cognoscere, defe-
 „ctus etiam recte atque ordine corri-
 „gere ac supplere, sed potius quidlibet
 „ingerere, assuere, imo sine ullo ordine
 „coacervare, tantum certe abfuit, ut
 „hisce modis atque viis longitudini artis
 „verum compendium conciliatum sit, ut
 „potius inextricabiles ambages & laby-
 „rinthi conficti & confecti esse appa-
 „reant.

XXX.

Nutritionis, cujus antea mentio facta
 est, occasione, quoddam lubet formare
 problema, cujus solutioni cum ipsimet
 nos impares profiteamur, eandem a sa-
 gacioribus expectamus: nulla videlicet
 est in corpore vivo pars, quæ, dum salva
 est, nutritio non perfundatur succo, e
 quorum censu nec ipsæ arteriæ cæteri-
 que ductus, qui aliis partibus nutrimen-
 tum afferunt, eximendi sunt. Sed vero
 hi ipsi ductus, licet minimi jam sint, aliis
 tamen

tamen sive ductibus, sive poris tubulis-
que ad sui nutritionem indigent. Id ve-
rone in infinitum ita producat, quæri-
tur non inepte, in quotnam vasculorum
myriades diremta sit machina nostra me-
re vasculosa soli forsan conditori cogni-
tas? tum vero, an aliquis horum termi-
nus detur? an vero ultimi forsan tubuli
proprio, quem vehunt, succo nutrian-

tur? BERNHARDUS certe ALBINUS. Or. d.
utrumque omnipotentiae divinæ, quam, ^{incr. &}
nimium audax foret, qui suo intellectu ^{statu A.}
limitaret, neutiquam repugnare, a par- ^{M. Sec.}
te vero nostri nihil esse, quod priori op ^{XVII.}
ponamus, nisi quod nulla imaginatio- ^{pag. 49.}
nis vi rem assequamur, apposite judicat.

THEODORUS vero KERCKRINGIUS ^{Obs. A-}
rem hanc tanti fecit momenti, ut ejus- ^{nat.}
dem contemplationi integrum Caput ^{XXVI.}
destinaverit, in quo, præter alia rei du-
biae documenta, immania elephanto-
rum, balenarumque anatomicè exami-
nata corpora forte clarius id doctrina in
medium producit, hisque finit istud ver-
bis: „Ego, dum ea visendi curiositati“
meæ dabitur occasio, ἐπεὶ ἔχω. Nam,“
uti, quæ clare vidimus, esse in rerum“
natura libere pronunciamus, ita, quæ“
non

„non vidimus, sint, nec ne, ab experi-
 „entia discere avemus.

XXXI.

Somni maximam esse ad vitam con-
 tinuandam necessitatem, exemplo patet
 eorum, qui diu somno carentes vitam
 cum morte commutarunt, aut certe mi-
 ferrimam vixerunt, qualis Mecanati
 contigit, qui per triennium perpetuas
 vigilias sustinuit, donec tandem tabe
 consumtus periit; sed quid sit somnus,
 & in quonam consistat, non adeo, ut ip-
 se somnus, in sensus incurrit, ut ad ob-
 scuram rerum simplicitatem cum STUR-
 MIO somnum optimo jure retuleris.

d. An.
 Brut. p.
 I. c. 16.

Somni, sunt verba WILLISII, quem
 „quotidie experimur & patimur, quæ sit
 „ratio formalis, essentia ac causa, fere in
 „totum nescitur. Nemini vero magis
 hoc argumentum curæ cordique fuisse,

d. tu. Val.
 Princ. c.
 VII. p. 75.

quam BERNHARDINO videtur RAMA-
 ZINO, qui sæpius secum ipse quæsiuit, cur
 tantæ necessitatis sit somnus; sed nihil
 occurrere potuit, quod animum ejus ve-
 ritatis avidum satis expleret, neque enim
 ad reparanda quotidiana spirituum di-
 spendia, neque ad ciborum in ventricu-
 lo coctionem & nutritionem eo melius
 perficiendam tantam somni putat esse ne-
 cessi-

cessitatem, ut damna, quæ ex somni carentia contingunt, nulla alia re pensari valeant, nisi somno ipso; ac licet ipsi præ cæteris valde videatur probabile, fibrarum tonum tempore vigiliarum usque tensorum, in somno laxari, quiescere & in media quadam statione consistere, indeque, & quod cuncta animalia, ipsosque homines situ incurvo dormire, constat, ob situm corporis necessario aliquando mutandum, maximam somni necessitatem evincere annitatur, aliis tamen felicioris ingenii isthæc perscrutanda reliquit, manifesto documento, verissima esse, quæ Vir Celeberrimus, JO. OP. append. pag. 2.
DOLÆUS, scripta reliquit: "Si bene hanc artem medicam consideremus, certe in ea multa abstrusa e puteo veritatis, ut jam exhausta, sic plura exhaustienda esse, experientia mille testes, aliorum nobis calculum adjicit. Quinam enim est Medicorum tam veterum, quam recentiorum, qui non ingenue fateatur, multa in præclarissima artium, medicina nostra, aut plane abdita adnuc, aut nequaquam satis enucleata, & a veteribus nondum in totum exhausta esse, sed & recentioribus multa adnuc invenienda restare, „

XXXII.

Ad desiderata sigillatim anatomica & Anatomiam, quam vocat Comparatam, is, cum quo exorsi sumus, refert VERULAMIU'S; quando nimirum varia animantium genera cultro subjiciuntur anatomico, atque ex eorundem & partium variarum varia structura magnum accenditur œconomix animalis lumen. Huic autem desiderio a M. A. SEVERINO. G. BLASIO, multisque aliis in GALLORUM, DANORUM, ANGLORUM, GERMANORUMQUE EPHEMERIDIBUS satisfactum est. Comparatæ vero Anatomix & illam, quam alias solemus appellare practicam, nomine laudato supra scriptori venire, inspicienti ipsum patet; quando nimirum variis morbis defunctorum viscera peritas exercent manus, quo ex inventis ibidem singularibus & in ipsam praxin anatomes hujus redundet utilitas. Sed & huic desiderio inter alios a J. KERCKRINGIO, F. RUTSCHIO, G. BIDDLEO, inque primis a J. J. WEPFERO obviam itum est desiderio, utpote qui apoplexiæ causas rimatus viam insimul ostendit, qua in cæteris quoque morbis progredi deceat. Omnem vero hujus rei fundum occupavit, multamque promeruit famam

l. c.

Zoot.

Democr.

Anat. Animal.

Spicil.

Observ.

Anat.

Obs. A-

nat. Chir.

Obs. A-

nat. Chir.

l. d. Apo-

plexia.

famam, edito vasto satis Anatomiae Pra-
 cticae opere, quod sepulcreti titulo insigni-
 vit T. BONETUS. Imo vero omnes pro-
 cul dubio longo post se reliquisset inter-
 vallo THOMAS BARTHOLINUS, nisi in-
 signi totius Reipublicae litterariae luctu fu-
 rens vulcanus musas viri optimi immani
 admodum ratione turbasset: Sed nunc,
 Eheu, & instructissimam Bibliothecam, &
 hoc inprimis anatomiae practicae opus æ-
 ternitati consecratum, ablatum hac ty-
 rannide & in favillas redactum lugemus!
 Sed non desunt rursus, qui de anatome
 ejusmodi practica cum Cl. BOHNIO non Diff. de
 adeo magnifice sentiunt, quod causæ vel Exp.
 nullæ, vel aliæ prorsus in cadavere inve- Fall. 5.
 niantur, quam quæ morbum fovere, IX.
 mortemque producere possunt, & causa-
 rum producta sæpius cum causis, & versa
 vice hæc cum illis non raro confundantur.
 Mirabere ergo, sunt verba ALBINI, cur^{l. c. p. 50.}
 corpore dissecto, & manibus ita expli-
 cato, ut partes omnes oculis pateant,
 nullam sæpius mortis causam invenia-
 mus; in his enim tam parvis tam nullis^{l. c. p. 50.}
 maxima vis est. Sed hæc & infinita alia^{l. c. p. 50.}
 sunt, quæ oculatas prosectorum manus^{l. c. p. 50.}
 subterfugiunt, infinita ergo in corpore^{l. c. p. 50.}
 extant, quæ non cognoscimus, infinita^{l. c. p. 50.}
 F sunt,

„sunt, quæ artis nostræ perfectioni ob-
stant, & posteritati reservantur. „

XXXIII.

Hoc enimvero ut desideratorum ana-
tomicorum omnium maximum & desi-
deratissimum est; ita ignorantiam anato-
micorum, neminem pudeat cum doctis-
simo J. H. HEUCHERO aperte profite-
ri, quæ si ad vivum omnia rescare ani-
mus esset, plura dicenda restarent. Quis
enim dubitabit de veritate asserti T. ST-
DENHAMII: „Quinimo sunt & alii fere
„innumeri, iique affabre concinnati mea-
„tus ac pori in hac miranda hominis com-
„page, quos nemo hominum, ne per som-
„nium quidem vidit. Quid vero futurum,
quidve sperandum, ominandumve sit de-
sideratis anatomicis, hisce, quæ sequun-

Diff. de
Ignor. A-
nat. Vi-
temb.
1710.

Opusc.
p. 626.

Cent. IV. tur, T. BARTHOLINUS profitetur:
Ep. LXV. „Quod si tantum arti anatomicæ adicie-
„tur a posteris, quantum nos majorum
„defectum supplevimus, ante mundi oc-
„casum perfectam artem sperare mortales
„possunt. Imo vero eo usque valebit,
ut hodieque in valore est illud SENECAE:
„Multum quidem egerunt, qui ante nos
„fuerunt, sed non peregerunt, mul-
„tum adhuc restat operis re-
„stabitque multum.

II.

DESIDERATA
PATHOLOGICA.

I.

EAm esse medicinæ, qua hodie floret, faciem, ut in nonnullis antiquum superet splendorem, in aliis vero ab ejus dignitate, & pristina forma multum deficiat, atque ingentibus etiamnum laboret difficultatibus, una est cordationum sententia. Prius quod attingit, loquuntur id tot neotericorum inventa, quibus ingenio singulari pollentes viri adhibita indefessa industria, ultimis hisce temporibus certatim Medicinæ penum locupletare annisi sunt; eo minus in hoc culpandi, quod talia ingenii sagacitate, & fati bonitate adjuti propalarint, de quibus ne somniarunt quidem veteres, & quibus magnam rebus medicis, si verum fateri lubet, accenderunt lucem. Sed nec posterius, rem curatius perpendenti, dubium amplius aut obscurum videbitur. Id quod eundo per partes haud difficulter ostendere licet, atque in ea imprimis parte, quæ de morbis eorumque causis exponit,

Præf.
Obs. p.
Salmuth.

nit, manifestum est. Probe id intelligens H. CONRINGIUS, hanc in sententiam scripsit: „Cum alia artis nostræ, tum
„præcipue illa, quæ circa id, quod præter
„naturam humano corpori evenit, occupantur (quam partem vulgo *παθολογίαν*
„nuncupamus) multum adhuc a justa perfectione videtur abesse. Ut nihil tandem aliquando sit, quod in arte desideretur, haud ignoro sane, quæ est nativa ingenii nostri imbecillitas pariter & rerum obscuritas, fieri non posse. Verum tantam perfectionem neque ego neque alius prudentior exigit; id doleo, multa hæcenus negligi, multa nesciri de morbis humanum corpus infestantibus, ut hoc unum nunc tangam, quæ tamen debita facta attentione jam dudum potuissent exacte intelligi. Quocumplac ne consentit F. HOFFMANNUS, his, quæ sequuntur, verbis: “Turpe dictu, est verissimum est, sub tanto apparatu præstantissimorum inventorum circa rem physicam, anatomicam, botanicam, chymicam, utilissimorum æque ac curiosorum spissis tenebris involutam ac circumfusam adhuc latere pathologiam & praxin medicam ita, ut nihil minus rationale, si rem non velimus dissimulare, in pluribus dici queat. Videmus id, quan-

Præf. Op.
P. Poter.

quando ad lectum venimus, quomodo“
speculationes & hypotheses nostræ fal-“
lant, quomodo ubique hæreamus in,“
causis reddendis horum vel illorum,“
quæ accidunt ægris, tam ratione morbi,“
quam effectus medicamentorum, vel“
prognoseos, quamque rationi minus re-“
pondeat vulgaris theoria prudenter in-“
stitutæ praxi.,, Quo quidem loco, ut in-
genue desiderata recenset pathologica,
Cl. Vir, ita duplicem ejus rei causam alle-
gat, defectum nempe sufficientis cognitio-
nis historicæ, sive observationum circa
quemvis morbum, quoad omnes circum-
stantias, & ignorantiam solidiorum prin-
cipiorum in physica & consequenter in
medicina, quod postremum ad ætiologi-
um morborum haud obscure referre li-
cet: in hoc pariter CONRINGIUM secu- l. c.
tus, utpote qui duabus quoque de causis
multa in pathologicis hodieque desidera-
ri existimat: ignoratione nempe & ejus,
quod ad plenam morbi alicujus facit in-
telligentiam, & viæ, qua ad illam perve-
nitur, quodque persvasum vulgo sit, ad cu-
randi facultatem, in cujus usum morbo-
rum scientia solet expeti, accuratam adeo
doctrinam minus esse necessariam. Hoc
igitur geminum caput, Historiæ & ætio-
logiæ

logiæ morborum, defectus pro totidem
sive causis sive partibus tractationis præ-
sentis assumere, consultum erit.

II.

In Historia morborum tradenda ne-
mo felicius, ac majori ἀριστεία versatus
est, quam quidem antiquissimus Medi-
cinæ parens, divus, inquam, ΗΥΠΟCΡΑ-
ΤΕS CΟΥS. Is enim, tanquam vates inspi-
ratus, sunt verba Romani Hippocratis, G.
BAGLIVII, magna prævidens rei medi-
cæ discrimina, si tale maturum & repe-
titum observandi studium negligere-
tur, primus omnium experientiam con-
cinnam & coacervatam adhibuit, & de
natura naturam potius, quam cogita-
tiones proprias consuluit, qua demum
via ad veros morborum fontes Me-
dicos perduxit. Nimirum primus hic at-
que optimus Medicinæ stator illam in-
cultam & in incunabulis quasi jacentem
erexit, eamque non solum domi a mayo-
ribus atque ex templis & bibliothecis, sed
etiam foris in peregrinationibus, quas
medendi causa longe lateque susceperat,
a variis acceptam gentibus & continenti
exercitatione ipsius deinde observationi-
bus auctam, in ordinem artisque formam
redegit. Hic porro ab omni partium
studio

L. de Pra-
xi Med.
ad prisc.
Obs. fat.
reduc.
P. 24.

studio alienus, nullique addictus opinionioni, quicquid ægris quotoquoque die, hora atque momentis accidit, & quid item ab iis casibus vel boni vel mali secutum fuit, magna sollicitudine accurate notavit, & nudis postea ac simplicibus verbis, ut accidere omnia ipse conspiciatus est, in tabulas retulit, enarrata videlicet vera morbi idea, sive historia earum naturæ operationum, quas ea sibi relicta in morbis edit, quod alios inter epidemicorum libri abunde loquuntur, quemadmodum scite animadvertit doctissimus J. G. BERGERUS. Præclarum Diff. d.
 Eoi exemplum secuti postmodum sunt Certis.
 Illi non vulgaris indolis Medici Græci per Med. Sc.
 subsequencia ad GALENUM usque tempora, in cujus quidem multis vastisque voluminibus quicquid continetur eximii, illud HIPPOCRATI maximam partem deberi, jam pridem aliis animadvertit: Quanquam, si quod res est, scateri velimus, GALENUS HIPPOCRATIS doctrinam nomine potius, quam revera secutus varias inutiles ineptasque quæstiones scriptis suis immiscuerit, ac præter vana de facultatibus, elementis, & rebus similibus dogmata, multo insuper eoque inani vocabulorum lusu, ar-

tem per se longam, in discentium fraudem longiorem, quin & obscuriorem, & multis impeditam diverticulis reliquerit. Reliquos inter autores priscos, post HIPPOCRATEM & GALENUM, ut vulgo vocantur, Principes ARETAEUS Cappadox ob summam in recensendis morborum symptomatibus adhibitam industriam eminet. Et de A. C. CELSO satis notum est, quod propter styli elegantiam, & quod multa ex HIPPOCRATE desumpta sua fecerit, Hippocratis latini elogium promeritus sit. Alias vero plerique, qui aut ante, aut post GALENI tempora, vixerunt Medici, sive Græci, sive Romani, utpote ad quos deinde & ad Arabes delata est medendi peritia, quibus vellatum unguem a GALENI dogmatibus recedere religio fuit, nihil laude magnopere dignum in historia morborum præstiterunt. Et Arabes quidem tot præterea quæstionibus logicis, tot fabulis, superstitionibus & mendaciis, artem macularunt salutarem, ut in tam vastis amplisque eorum voluminibus nihil magis, quam vera morborum historia desideretur.

III.

Inde adeo accidit, ut, quæ sunt in rebus

bus humanis vicissitudines, & nihil in his stabile & firmum, hominumque a labore & veritate ad otium & errores proclive ingenium est, complures posteriorum ætatum Medicos studii Hippocratici, & necessariæ observationum continuationis tædium ceperit, sat esse ratos, si ex quibusdam experimentis usu & periclitatione cognitis theoremata quædam generalia effingerent, ex quibus deinde de morbis judicium ferrent. Sub hoc schemate ad posteros propagata medicina, cum nonnullos in Gallia præsertim erectioris indolis viros, F. FERNELIUM, J. HOLLERIUM, L. DURETUM, imperfectionis & inconstantia admoneret, hi quidem laudabili instituto pristinam relegere semitam, & Hippocraticam illam observandi rationem postliminio quasi revocarunt, non sine insigni artis incremento, cujus inter alia documenta sunt egregii illorum in HIPPOCRATIS opera varia commentarii, quos non sine magno fructu hodieque legimus. Sed hanc Medicinæ tranquillitatem, qua non adeo diu gavisata est, accedens postea Chemiæ & chemicorum corruptela valde turbavit, quos inter T. PARACELSUM & J. B. HEL-

MONTIUM facem reliquis prætulisse constat. Enimvero absit, ut vel arti divinæ, quæ divina & salutaria parare docet sanitatis præsidia, & cujus ministerio Medicina Rationalis carere nequit, vel viris hisce egregiis, qui non plane nihil ad juvandam instaurandamque Medicinam contulere, quicquam de sua dignitate & existimatione detractum velimus: illud solum omnes rei gnaros male habet, quod boni viri, quæ in furnis & laboribus suis chemicis cernerent phænomena, illis imprudenter statim ad vitæ & sanitatis morborumque causas & medicamentorum operationes exponendas uterentur: quodque porro hi & similis farinæ homines, de mediis potius & præfidiis adversus morbos quoscunque, quam de ipsis morbis solliciti, atque arcanis seu panaceæ cuidam, quæ omnes sine discrimine morbos unico quasi ictu tollat, inhiantes, nihil denique in remedium censu, nisi quod calcinatione, extractione vel sublimatione, aut præcipitatione paratum, efficax & utile censerent; adeoque Historiam veram Morborum & medicinæ incrementum, tantum abest, ut promoverent, ut potius, quos in antiqua scholarum doctrina cor-

rige.

rigere voluerunt, vel inviti postea invenerint in sua. Nostri denique temporibus & a medio circiter seculi ptoxime elapsi, per experimenta hinc inde in variis Europæ locis magno numero facta, ingens equidem Historiæ & scientiæ naturali, &, quæ pro hujus parte merito habetur, physiologiæ medicæ, &, cui hæc innititur, anatomix, nec non chemiæ & botanicæ lux accensa est, sed quantum inde emolumenti & utilitatis in pathologiam & veram morborum historiam redundarit, vel inde judicemus licet, quod libri plerique ab isto tempore editi, & magno numero de morbis conscripti, nihil aliud revera sapiant, quam puram & abstractam philosophiam; historia autem morborum genuina ubivis fere desideretur. Adeo verissima deprehendimus, quæ ὁ πάλυ H. CONRINGIUS scripta reliquit: „In multis quidem ars medica hodie longe perfectior“ est, quam Hippocratis ævo: non nulla tamen etiam intercidisse, idque propter incuriam medicorum, qui tantam diligentiam, quanta Hippocrates usus est, adhibere noluerunt; non possumus inficiari; Multa insuper latent adhuc

„huc in arte nostra, quæ fortassis in lu-
 „cem aliquando dabit tempus. „

IV.

Enimvero plures prostant observatio-
 num & historiarum medicarum libri, in
 quibus colligendis & enarrandis magnam
 sæpe adhibuere industriam viri doctissi-
 mi clarissimique; at enim vero, modo
 curatius rem omnem examinemus, com-
 prehensu erit facillimum, in mediis hi-
 sce observationum voluminibus, nihil
 magis sæpe, quam historiam desiderari
 ægritudinum. „Quod si enim, iudice G.

l. c. p. 21.

„BAGLIVIO, historia morborum, tota
 „quanta est, pendet a sedula & patienti
 „descriptione eorum, quæ doctus obser-
 „vator de morborum invasione, pro-
 „gressu & exitu annotaverit, & eadem,
 „qua observavit simplicitate, chartis ex-
 „posuerit; nihil addendo de suis, nihil de
 „librorum, aliarumque scientiarum præ-
 „scriptis; facile apparet, paucissimis, si
 COELIUM, AURELIANUM, P. FORE-
 STUM, LÆLIUM AFONTE, J. LOM-
 MIUM, G. H. VELSCHIIUM, J. N. PECH-
 LINUM, & HISTORIÆ MORBORUM
 VRATISL. AUTORES paucosque for-
 san alios excipias, observationum scri-
 ptoribus hæc desiderata cordi fuisse. Ete-
 nim

nim multi eorum suas immiscent hypothesen, alii, quo majorem inde gloriam aucupent, brevem & admirandam plurimorum morborum per arcana sua curationem, absque circumstantiarum sufficienti enarratione publico obtrudunt, faustosque tantum rerum successus ebuccinant, funestos alto premunt silentio; alii aliena magis tractant, & de causa prius solliciti, quam de effectu certi sunt, ut parum propemodum absit, quin, quod Summus Vir F. B. DE VERULAMIO, de Naturali suo tempore conquestus est Historia, & morborum historię a multis concinnatę applicari queat, ita autem, ille: Satis scimus, haberi Historiam Naturalem mole amplam, varietate gratam, diligentia sæpius curiosam; attamen, si quis ex ea fabulas, & Autorum citationes, & inanes controversias, superstitutiones, philosophiam denique & ornamenta eximat, (quę ad convivales sermones potius, hominumque doctorum noctes, quam ad instituendam philosophiam sunt accommodatę) ad nihil magni res recidet. Longe profecto abest ab ea historia, quam animo metimur., Plura doctorum virorum circa Historiam Morborum restaurandam & perficiendam

l. c.

Præf.

Obs. cir-
ca morb.

II.

Obs.

Anat.

XXV.

dam desideria penes C. BAGLIVUM, &
T. STDENHAMUM videre est. Nudam
nimirum desiderant, & absque verborum
lenociniis, aliisque ornamentis, aut addi-
tamentis conspicuam, qualis est, quam
T. KERCKRINGIUS elegantissimis hisce
finit verbis: „ Quandoquidem hic nihil
„ præterquam observationes damus: po-
„ teris & hoc, Lector benevole, an sæpius
„ & quibus in morbis reperiās, observare;
„ & de reperiundis horum talium causis
„ remediisque, cum toto Medicorum
„ choro meditari; nec enim, quia non-
„ dum quisquam quippiam, quod curioso
„ satisfaciat ingenio, reperit, oportet ani-
„ mum ad desperationem abiicere: si ita
„ majores nostri fuissent animati, nihil un-
„ quam invenissent, cum singula semel
„ fuerint nondum reperta „

V

His de Historia Morborum in commu-
ni præmissis, res ipsa postulare videtur,
ut, quid in specie circa illam desiderari
queat, sigillatim porro enarremus. Hæc
inter THOMA duce STDENHAMIO pri-
mum merito locum tribuimus defectui
sufficientis studii in distinguendis & sepa-
randis ab invicem morborum generibus.
Equidem satis prolixi nobis suppetunt
mor-

morborum indices, nec prima apparet fronte, quamobrem defectum hac in parte accusare liceat, at mirari desinet, quicumque perpendet; plures uno nomine vulgo comprehendi morbos, qui tamen multum a se invicem dissident, & uti non unam agnoscunt causam, ita & diversissimam non raro medelam postulant. Quod suo pariter calculo GEORGIUS confir-
mat BAGLIVIVS sequentem scribens in
modum : „ Sane inter præcipua artis“
nostræ desiderata illud merito reponi-“
mus, ut scilicet singuli quique morbi in“
tot species subdistinguantur, quot sunt“
morbi primarii, a quibus foventur, aut“
causæ vehementes, constantesque, a“
quibus producuntur, & singularum spe-“
cierum proponantur signa characteristi-“
ca, cum historia prima earundem, nec“
non medendi methodus cuilibet oppor-“
tuna & stabilis. „ Factum illud cernimus
esse in soporosorum denominatione af-
fectuum, quorum alii aliam pro majori
vel minori morbi vehementia, & modo
cari, modo comatis, modo lethargi appel-
lationem fortiti sunt, sed quoad reliqua,
multum in hoc peccatum est; quod, alia ut
prætereamus, apoplexiæ, epilepsiæ & co-
licæ denominationes satis reddunt mani-
festum

festum. Colicam enim biliosam, pituitosam, spasmodicam, hæmorrhoidalem, & si quæ sunt aliæ ejusdem species, haudquaquam ab una eademque foveri causa, ac multum proinde discriminis in cujusvis medela subesse, satis intelligenti patet. Sic & apoplexia sanguinea a pituitosa multum, tam ratione originis, quam quod medendi attinet methodum discrepat: nec una epilepsiam, sed alia subinde aliaque producit causa, cujus intuitu mox hæc, mox iterum alia illi tollendæ idonea deprehenduntur remedia, cujus intuitu in idiopathicam & sympathicam communissime cum distinguatur, illius solida & accurata nos destitui notitia merito conqueruntur MEDICI VRATISLAVIENSES. Quæ cum ita sint, mireris merito, cur diversa ejusmodi morborum genera uno eodemque titulo ut plurimum comprehendantur: nec obstat, divisionem talem plurimis in locis additam inveniri, cum, si ad curam ventum est, una plerumque atque eadem oberretur chorda. Ac ne quis parum referre ejusmodi morborum distinctionem existimet, alia omnia idem, quem modo laudavimus, hisce, quæ sequuntur, docet

l. c. 99. pag. 37. STDENHAMIUS: „Quantum Medicinæ
 „obfuerit *ἀκριβέας* hac in parte defectus, ostend-

ostendunt multorum morborum exempla, quorum nempe curationem hodie non desideraremus, si scriptores, dum experimenta & observationes medicas bene volo saltem animo communicant, unus scilicet speciei morbus pro alio speciei diversæ substitutus non fefellisset. Atque hinc etiam arbitror, profectum esse, quod materia medica in sylvam tam immenfam, sed fructu perexiguo excreverit.,,

VI.

In historia porro Morborum desideramus merito mentionem frequentiorum Infrequentiæ Morborum, de qua altum plerumque penes Autores pathologos est silentium, quippe qui morbos in universum omnes ita describere solent, ut inde haud dispalescat, utrum isti vel omnibus hominibus, vel his illisque rarius aut frequentius contingant, neque inter id, quod fieri potest, & quod fieri communiter solet, satis distinguunt; in quo tamen maximum latere momentum, in aprico est. Enimvero primus ex omni Medicorum familia fuit, qui cum immortalis nominis celebritate tum plura alia utilissima, hætenus ignota dogmata, tum hanc præsertim morborum de Fre-
in-quentia

Morb. in infrequentiam personalem, seu rarita-
 C.H. præ rem morborum in lucem produxit, ali-
 brutis, isque considerandam proposuit, doctis-
 d. Infre- simus Vir, G. E. STAHLIUS. Is enim
 qu. Morb tum in variis passim schediasmatibus,
 personal. tum in peculiari dissertatione sollicite ad-
 modum & satis prolixè demonstravit,
 quod singuli quique homines per totam
 vitam suam rarissime ægrotent; quod
 singulis quibusque hominibus, morbi
 multi, simul varii, & qui parum aut ni-
 hil invicem commercii foveant, rarissime
 accidant; quod denique minime om-
 nium in corpore humano tales occur-
 rant ægritudines, quæ non magis ab ex-
 ternis causis, & fere quidem violenti-
 oribus inferuntur, & his quidem tali-
 bus, quæ raro ita impetuosè grassentur,
 adeoque & rarius noceant. Quæ om-
 nia tanto remotius a miraculo absunt,
 quanto magis mixtio corporis in se adeo
 corruptibilis, ut nulla exteriori causa
 præter aërem & calorem concurrente,
 putredini perpetuo exposita cernatur,
 tum vero & corporis structura adeo te-
 nerrima & mollissima facillimo impe-
 tu rumpi debere videatur, & quidem
 solum a consuetis, aut facile inter
 ordinariam vitæ rationem occurren-
 tibus

tibus motuum agitationibus, tanto magis cum assumpta, quæ primum & eximium inter causas externas, perpetuo corpori imminentes, locum occupant, a paucissimis hominibus ea, qua decebat, ratione, seu qua pondus, seu qua electionem ingeratur, sed in illis a maximo hominum genere toto die gravissime delinquatur, indeque fomes corruptionis putredinalis in corpore jam tum præ-existentis multum augeatur; mirum, inquam, quod sub tota hac subjecti proclivitate nunquam, aut vix rarissime vera & realis corruptio eveniat. Interim attentiore consideratione, & modo ad ea, quæ quotidiano edocemur usu, animum probe applicemus, hæc omnia verissima pariter ac certissima deprehenduntur. De quo qui amplius dubitat, cogitet saltem, quotusquisque homo inter multa millia in populosa quadam urbe per multas annorum series vera & totali sui corporis corruptione, i. e. sphacelo corripitur? qui tamen ob causas allegatas sæpissime evenire debebat. Sed quis hæc, ubi de morbis vel generatim, vel de his illisve in specie, historiæ, observationes ac paradigmata traduntur, vel verbo tetigit hætenus vel tangit etiam-

num? unicum si excipiamus laudatum illustrem Medicum, ad cuius proinde scripta, cum nobis non liceat hisce diutius immorari, eos, quorum interest, remittimus.

VII.

I. c. p.
197.

Ad specialiora quando jam porro descendimus in Historia Morborum desiderata, offendimus G. BAGLIVUM, cui hæc nostra quoque desideria curæ cordique fuerunt, prolixum nectentem catalogum eorum, quæ desiderantur adhuc in arte medica. Quorum cum alia aliorum spectent, quorum potiora suo quæq; loco a nobis deinde repetenda sunt, nunc nonnulla, quæ scopum nostrum propius tangunt, delibabimus, visuri, quousque illa vel in occulto adhuc lateant, vel in lucem eadem protraxerit Medicorum ævi recentioris dexteritas. Haud postremo hic collocatam loco videmus Historiam morborum ætatum, de qua quidem re

III. Aph.
24. 25.
26. 27.

HIPPOCRATES verissima & ab ipsa experientia profecta in Aphorismis suis reliquit oracula, sed succincta nimis, & prolixiore dilucidatione indigentia. Mirum proinde, quod post ejus tempora nemo fere hos ætatum morbos fusiore expositione dignos censuerit. Nostris vero

tem-

temporibus non pauci in iisdem enarrandis & dilucidandis multum studii posuere. Primus horum fuit eruditissimus Medicus G. C. SCHELHAMERUS, qui utilissimum hoc argumentum e tenebris protractum, peculiari labore luci restituit publicæ. Diff. de Morb. Aet. Jenæ 1694. Postea vero G. E. STAHLIUS non d. Fundam. Morb. Aet. Hal. 1698. historiam modo morborum ætatum satis prolixam & accuratam nexit, sed & fundamenta eorum multo studio eruta, publico communicavit, quin imo hanc seriem & genealogiam, uti vocat, morborum ætatum, pro firmo habet fundamentum, cui reliquos morbos omnes inædificare, eorumque non pathologiam tantummodo, sed & therapiam ex hoc fonte deducere solet. Quin & novissime Cl. Vir M. B. VALENTINI praxin suam infallibilem secundum varias ætates dispescuit, singularumque potiores ægritudines non magis ordine recensuit, quam optimam singulis medendi rationem, methodo hactenus inaudita & plane singulari subministravit. De morbis sigillatim Infantum in plerisque libris & Systematibus pragmaticis singulari tractatur capite, quod insuper argumentum a M. ETTMÜLLE-Valet. Infant. d. Morb. acut. inf. RO & G. HARRIS fere in totum exhaustum est. De Morbis Senum erudite ex-

Diff. d. posuit J. G. BERGERUS, AURELIUS AN-
 Senect. SELMUS, F. SCHRADERUS, nec conte-
 præfid. mnenda sunt, quæ de iisdem a J. E. LIEB-
 Helmst. CHEN, C. F. SCHELHAS, & in Medicina
 1699. Gerocomica seu de ætate vergente a R.
 de Morb. WELSTED sunt tradita. Adolescentum
 Senum vero & virorum morbi, uti hætenus in-
 Geroco- tacti plane manserunt, ita eo majori en-
 mica, comio dignus est L. HEISTERUS, quod
 Venet. una cum laudato modo WELSTEDIO
 1606. 4. spartam hanc ab aliis derelictam occupa-
 779020- verit. Ut parum propemodum absit,
 1111, quin hoc ipsum caput, in quo nihil am-
 Diff. in- plius quam virilis morbi ætatis desi-
 aug. derantur, qui, quod nihil in iisdem sin-
 Lugd B. gulare occurrat, communi reliquorum
 1711. numero continentur, ex desideratorum
 Valet. serie expungi mereatur, cum istorum
 Sen Jen. ante tempora virorum nemo de ætatum
 1718. morbis sollicitus valde fuerit, quo no-
 Lond. mine, & quod singula majorem expectent
 1724. ab experientia certitudinem, a BAGLI-
 Diff. d. vIO iisdem jure annumerantur.
 morb. ante tempora virorum nemo de ætatum
 adolesc. morbis sollicitus valde fuerit, quo no-
 Helmst. mine, & quod singula majorem expectent
 1724. ab experientia certitudinem, a BAGLI-
 d. adulta vIO iisdem jure annumerantur.
 æt. Lond. ante tempora virorum nemo de ætatum
 1725. 8. morbis sollicitus valde fuerit, quo no-
 mine, & quod singula majorem expectent
 ab experientia certitudinem, a BAGLI-
 vIO iisdem jure annumerantur.

VIII.

Eadem propemodum ratio est morbo-
 rum varia fortuna utentibus, varioque
 victus & vitæ genere gaudentibus familia-
 rium, quorum non minus historiam in de-
 sideratis positam eodem loco deprehen-
 dimus.

simus. Videlicet res ipsa loquitur, quod
varium vitæ genus varios non raro mor-
bos producat, & ad infringendum sani-
tatis robur multum adferat ponderis,
quod vel uni aurifabri, & qui mercuria-
ria tractant, suo nos admonent exemplo;
Illi enim communiter, ut alios inter a

.A. STISSERO annotatum est, lurido fa- A&L. La-
ciei colore, & tabido corporis habitu, quo bor.
cutis vix ossa eorum tegit, latentem in Chem.
corpore fomitem, lentis gradibus ad Spec. II.
mortem tendentem, produnt vel inviti, ad cap. 3.
horum plures constat esse paralyticos, tre-
more membrorum divexatos, epilepticos,
& morbis convulsivis obnoxios. Si vero
ea, quæ sparsim hinc inde ea de re depre-
hendimus exposita, excipias, neminem
fere offendimus, qui huic historiæ per-
texendæ animum viresque applicaverit.
Quo major gloria celeberrimum Medi-
cum Patavinum, B. RAMAZINI, manebit,
quod præter alia non vulgaris ingenii ra-
riora specimina, elegantissimo de morbis
Artificum Commentario publicum sibi
multis non ita pridem devinxerit modis.
Quanquam si verum fateri velimus, gla-
cies tantum fracta sit, & primæ solum du-
ctæ lineæ, ab aliis porro magis magisque
perficiendæ, & accedente observatio-

de Colica num sedulo instituendarum cumulo, tem-
 Saturn. poris tractu locupletandæ. De morbis
 Diff. Principum idem B. RAMAZINI, de iis-
 Marp. p. dem & de militum morbis A. AGEHEMA,
 P. Hall. D. LUDOVICI, J. V. WILLIUS, SMINDE-
 d. Noxa REUS, T. COBERUS, & B. EWALDT,
 Studior. de morbis nautarum W. COCKBURN,
 d. Sanit. J. DE VEGA, J. GLAUBERUS & C. VA-
 Studios. TERUS; de morbis metallicis G. AGRI-
 Meth. GOLA, F. HOFFMANUS, WEDELIUS,
 d. diætâ STOCKHAUSEN, Goslariensis medicus.
 Littera- De Morbis Aulicis J. J. WALDSMIDIUS
 tor. & G. E. STAHLIUS. De eruditorum
 d. Erudit. valetudine, uno plures, iique in arte præ-
 valet. stantissimi exposuere Medici, G. FRAN-
 d. præcip. CUS DE FRANCKENAU, J. J. WALD-
 Studios. SMIDIUS, G. W. WEDELIUS, F. SCHRA-
 morbo. DERUS, F. HOFFMANNUS, & J. J.
 & d. Stud. BAIERUS. De morbis Theologorum
 per re- H. E. WEDELIUS, H. B. ASCHEBERG
 media & J. H. TREFURT, peculiari quisque la-
 diætet. bore egerunt. Jureconsultorum vero &
 facilit. Medicorum morbi a nemine hætenus
 d. Litte- pertractati sunt, nisi quod nos qualicun-
 rat. Sanit. que labore eosdem aggressi, priores luci-
 tuenda. pridem publicæ exposuerimus, postero-
 d. morb. res vero, data prima occasione, Deo dan-
 Concion. te, vulgaturi sumus.
 Jen. d. morb.
 Religios.
 Erfurt.
 d. morb.
 Religios.
 Duisb.
 Ep. ad Z.
 C. ab Uf-
 fenbach.

IX.

Nec multum diversa ratione comparatum esse patet cum morbis, certis anni temporibus magis propullulantibus, aut se exacerbantibus, ad tempestatum item varia schemata, varia conspicuis forma, & quæ sunt ejus generis alia eodem in loco in desideratorum numero reposita.

RICHARDUS certe Medicus testatur Deum, quod nunquam cognitionem sufficientem habere potuerit morborum epidemicorum, conceptionis mulierum & febris quartanæ. Enimvero, quid aeris mutationes tum quælibet, tum certis anni temporibus magis solennes in producendis mutandisque morbis valeant, in aprico est positum, tantoque hinc dolendum magis, quod morbos certis ejusmodi temporibus contingentes, observationum sufficientium defectu nondum habeamus in numerato. Divus equidem III. Alph.
 Senex, morbos omnes in omnibus quidem 1920. 21.
 temporibus fieri, nonnullos vero in quibusdam 22. 23. ipsorum magis & fieri & exacerbari, tradit, & morbos verno, æstivo, autumnali & hyemali tempore præ cæteris accidentes justo recenset ordine; Sed pauci admodum laudabilibus senis vestigiis insistentes, parum de eo solliciti fuerunt,

runt, quid quolibet anni tempore, vel sub solennibus tempestatum mutationibus singulare quoad morbos eorumque symptomata eveniret. Eo majori igitur ex merito ornandus venit encomio Cele-

Obf. Ba-
rometr
de Tem-
poribus
Anni In-
salubr.

berimus F. HOFFMANNUS, quod primus fere glaciem hanc fregerit, & singulis diebus, imo sæpius, per integrum annum, tempestatum indice barometro mutationes, & varia hinc phænomena in morbis observata, incredibili industria annotaverit, publicoque dederit. Quod institutum tum aliis quoque viris in arte egre-

Obf. Me-
teorol.
Hiflor.
Morb.
Vratisl.

1699.

1700.

1701.

1702.

Ann. l.

phys.

med. IV.

1717. fq.

Eteodr.

Med.

Pract.

giis probatum, inclyti, RAMMAZZINI & W. LOCK, in primis MEDICI VRATISLAVIENSES eodem fere tempore secuti sunt, quem laborem cedro dignissimum, non multo post abruptum, alii deinceps ejusdem loci præstantissimi Viri diversa quamvis ratione redintegratum, continuato in hunc usque diem filo, magno artis, salutaris commodo, & Historiæ morborum incremento, prosequuntur. ROSINUS vero LENTILIUS cursum suum pragmaticum per integrum annum sæculi nonum ipsis & barometricis, & variis notatu dignissimis cautelis & observationibus refertum edidit, ejusdemque per aliquot annos, continuationem promisit

misit equidem, sed negotiorum mole,
procul dubio obrutus, id quod promisit,
adimplere non potuit. Vernalium sigil-
latim historiam morborum ab H. MEI-^{Helmst.}
BOMIO erudite expositam novimus. Ac^{1677.}
quemadmodum morbos per unum ali-
quem annum occurrentes, non eodem
ordine eademque ratione in sequentibus
recurrere annis, morbi nos epidemici, qui
non uno omnes anno, nec quolibet quivis
tempore redeunt, edocere valent; ita per
dictos eruditorum labores, laude sua di-
gnissimos, multum equidem lucis rei me-
dicæ accessit, sed & prima tantum jacta
esse fundamenta per se intelligitur, ab
aliis demum, pari assiduitate procedenti-
bus, ad justæ tandem magnitudinis ædifi-
cium evehenda. Fuit id desiderium T.
STDENHAMII, quod hisce prodidit
verbis: „Anni tempestates, quæ cuivis“
morborum generi potissimum faveant,“
diligenter observandæ sunt. Non infi-“
cior, nonnullos esse omnium horarum;“
alii tamen, nec pauciores, occulto quo-“
dam Naturæ instinctu, annorum tem-“
pora non secus quam quædam aves aut“
plantæ sequuntur: sæpe quidem subiit“
mirari, hoc morborum quorundam in-“
genium satis obvium, a paucis tamen“
fuisse

„fuisse hactenus observatum ; cum quo
 „fidere stirpes aut pecudes solenniter
 „procreentur, plurimi curiosius annota-
 „rint. Sed quæcunque sit hujus oscitatio-
 „nis causa, pro certo statuo, tempesta-
 „tum, in quibus ægritudines ingruere,
 „consueverunt, notitiam multum Medi-
 „co prodesse, tam ad speciem morbi di-
 „gnoscentiam, quam ad ipsum morbum
 „extirpandum, atque horum utrumque,
 „minus feliciter evenire, ubi istiusmodi
 „observatio negligitur.,

X.

Magnam cum hisce affinitatem foveant,
 aëris quippe diversæ constitutioni, vi-
 ctusque originem debentes, morbi certis
 regionibus & populis familiares, quos
 endemios, ut priores epidemios, appella-
 mus. Horum accuratam Historiam a
 l. c. Medicis ita exigit G. BAGLIVIVS, ut
 quilibet de temperie aëris patriæ suæ,
 incolarum indole, morbis illorum ende-
 miis, methodo medendi iisdem potissi-
 mum accommodata, medicamentis indi-
 genis, & reliquis hujusmodi patriæ suæ
 peculiaribus observatis pro virili expo-
 nat. Ejusdem rei, nisi me fallunt omnia,
 l. d. Aëre Medicos genuinos admonet HIPPOCRA-
 Aqu. & TES his, quæ sequuntur, verbis : Qui-
 & Loc. cun-

cunque artem medicam integre assequi“
 velit, primum quidem temporum anni“
 rationem habere debet, quantum po-“
 tentia quodlibet eorum valeat, deinde“
 ventorum, qui in unaquaque regione“
 sunt indigeni, postea aquarum faculta-“
 tes cognoscere debet, deinde urbium“
 situs, & natura aquarum nota sit. Por-“
 ro considerata terra ipsa, nuda ne sit“
 & aquis carens, aut densa & aquosa, &“
 an concava sit & æstuosa, vel alta &“
 frigida. Hominum insuper diæta per-“
 quirenda, qua maxime capiantur: an“
 bibuli sint & lurcones, & otio dediti,“
 aut exercitiis variis utentes & tolerantes“
 laborum, ciborumque plus appetentes,“
 quam poculorum.,, Ex his enim singu-
 la sunt investiganda. Sed quotusquisque,
 quæso, est, qui ex vulgari medicorum
 turba de hisce non dicam litteris quic-
 quam mandaverit, sed cogitaverit saltem,
 aut etiamnum aureum hoc divi senis mo-
 nitum curæ cordique habeat? equidem
 sparsim de his quædam a viris supra vul-
 gum doctis annotata videmus, quemad-
 modum P. ALPINUS Ægypti, J. BON d. Plant.
 TIUS Indiæ, A. CLETERUS, E. KEMP- Ægypt. &
 FERUS Persiæ & Chinæ, historiam de Med.
 naturalem & medicam, morbosque Ægypt.
 adeo Med. In-
 der.

Spee. adeo cujuslibet regionis endemios ex-
 Med. posuerunt; haud secus ac T. BARTHO-
 Sin. LINUS, J. BEVEROVICIUS, &
 Amœn. J. C. DERE BEC QVE, Medicinam
 Exot. patriæ cujusvis indigenam, & quæ ubi-
 de Med. vis reperiuntur singularia, laudatissimo
 Dan. de- & imitando ab aliis exemplo tradide-
 mest. av- runt. Sed si verum fateri lubeat, plu-
 τόποιαι
 Batav. ra in hisce postremis desiderari possunt.
 Med. Non enim tam de morbis, eorumque
 Helvet. historia & ordinata serie, quam de re-
 mediis indigenis, & facile parabilibus,
 æque tamen, ac exotica quævis, effica-
 cibus, solliciti fuerunt, in hoc merito
 laudandi, quod communem illam mala-
 ciam, qua non nisi exotica, & ex ultimis
 utriusque Indiæ angulis, per longinquos
 itinerum tractus ad nos allata ad pala-
 tum erant, contemtis illis, quæ ante
 pedes sunt, corporis vero nostri con-
 stitutioni magis sæpe congruunt, redar-
 guere cœperint. Quantum vero huc-
 usque utriusque Hippocratis, antiqui il-
 lius, ex insula Coe oriundi & recentio-
 ris, quem Roma dedit, desiderio ab
 omnibus in universum medicis satisfa-
 ctum sit, vel inde judicemus, licet,
 quod paucissimæ sint illæ regiones, de
 quibus non nisi pauca, & valde incom-
 ple-

pleta innotuere, quibusnam præ cateris morbis, ex qua causa, & quo tempore infestentur. Quo magis veneremur licet indefessum E. HOFFMANNI stud. morb. d. morb. certis region. & popul. propr. Hal 1705. studium, quod viam hactenus minus tritam primus calcaverit, & omnibus fere destitutus adminiculis, Historiam Morborum, certis regionibus & populis familiarium, universum terrarum orbem mente & calamo peragrandō conscripserit, succinctam quidem illam, si suam quilibet regionem intueatur, sed magis imposterum magisque perficiendam, ubi eam singuli singulorum populorum Medici adhibuerint solertiam, quam supra illis injectam vidimus. Idem eodem fere tempore institutum fuit J. J. WEP- Duisb. 1704. FERI, qui de Morbis Climatum haud inconcinne scripsit. De aëre sigillatim Romano post H. MERCURIALEM, a Var. Lect. l. 24. C. MUSITANO, G. BAGLIVIO, B. RAMAZINO, E. CAMERARIO, atque in d. Febr. p. 157. ANNALIBUS PHYSICO-MEDICIS; l. c. l. l. c. XV. de Parisiensi in iisdem; de Hafniensi ab Syst. Caus. tel. p. 563. 633. Varrisl. E. BARTHOLINO satis erudite expositum est. Et sicut J. LOMMIUS Bruxellarum, ita P. HOCHSTETTERUS Augustæ Vindelicorum & regionis vicinæ elegantem dedit topographiam. Ne- 1717. Jul. p. 52. it. 1717. Jul. p. 97. que

Aët.
Hafn.
1677.
113. p.
290.
Præf.
Obf.
Obf. p.
368 seq.
Ide. Med.
P. 53.
Helmst.
1724.
Lipsi 1725.

que Brunensis urbis topographia a J. S. P. O-
RISCHIO tradita lectionem non mere-
tur. Nostris vero temporibus J. C. SPIES
de Aëre, Aquis & locis Goslariensibus,
& C. M. ADOLPHI de Aëre, Aquis &
Locis Lipsiensibus exemplum Hippocra-
tis secuti, ejusdemque & G. H. VELSCHII
quoad Chorographiam universalem &
epidemia variorum locorum satisfacturi
desideriis, eruditas meditationes con-
scripserunt.

XI.

Longum foret, si reliqua quoque desi-
derata pathologica Bagliviana eadem
prolixitate recensere atque excutere ani-
mus esset, ideoque vel tetigisse eadem
sufficiet. Desiderat autem porro opti-
mus autor historiam morborum & sym-
ptomatum a solidis solum, vel a fluidis
duntaxat vitiatis productorum: histo-
riam item morborum, prout a diversis
causis vel morbis principalibus produ-
cuntur, prout etiam cum fociis suis sym-
ptomatibus a quovis animi pathemate de-
pendent; historiam causarum, quæ hos
& non alios morbos fere semper & fre-
quenter producant; historiam eorum,
quæ paucis ante morbi invasionem die-
bus a variis evacuationibus suppressis
pro-

proficiscuntur, quo & nosorrhopiam Vel-
 schianam referas; historiam denique mor- l. c. L.
 borum vere acutorum, vere chronico-
 rum & vere incurabilium, & quæ sunt ejus
 generis alia, de quibus, quod primo statim
 intuitu manifestum evadit, vel plane ni-
 hil, vel pauca admodum eaque hiulca,
 lacera, incompleta, litteris mandata sunt.
 Adderem hic Historiam Morborum lym- d. neces-
 phæ a MEDICIS VRATISLAVIENSI- saria Sa-
 BUS tantopere desideratam & speciatim livæ in
 Salivæ, nec non Fœtuum in utero mater- spect.
 no, nisi laudatum F. HOFFMANNUM Hal. 1698.
 utrique, priori quoque argumento T. d. morb.
 ZVINGERUM, & H. E. WEDELIUM, foet. in
 nec non F. SCHRADERUM Fascic. ut, mat.
 publice constaret. Brutorum vero ani Diff.
 mantium Nosologiam ad desiderata Me- med.
 dicinæ respectu ad diæteticen habito a. G. de Saliva
 H. VELSCHIO referri, nemo amplius mi- Sana &
 rabitur, quisquis a J. P. INGRASSIA, Agra.
 dico Neapolitano, edoctus fuerit, quod d. Saliv.
 veterinaria medicina formaliter una Jen.
 eademque cum nobiliore hominis me- 1704.
 dicina sit, materiæ duntaxat nobilitate d. lym-
 differens; ex quo veterinarii quoque phæ &
 medici non minus, quam nobiles illi gland.
 hominum medici, ad regiam proto- pathol.
 dicatus officii jurisdictionem pertine- Helmst.
 H 1688.
 ant: Oper. l. c.
 XXXII.
 XLVI.
 l. de Mu-
 lomed. in

„ant: „ Hanc videlicet medicinæ partem, alias veterinariam, & mulomedicinam vocatam, a VIGERIO præterea, VEGE- TIO, APULEJO, VARRONE, ipsoque VIRGILIO MARONE, excultam posterorum temporum medici plerique neglexerunt, indignum officio suo rati, ad viliora ejusmodi descendere. Sed hujus usum doctrinæ amplissimum fatalis ille morbus brutorum cornigerorum epidemius, qui per Russiam, Poloniam, Hungariam, Austriam, Transylvaniam, Italiam, ipsamque Germaniam ante annos non ita multos grassatus magnam ubivis stragem edidit, satis opinor, monstravit. Inde adeo excitati medici passim clarissimi, neutiquam existimatione sua indignum arbitrati sunt, morbum istum gravissimum, quoad omnes circumstantias sollicitè examinare & observationes suas pariter & meditationes proprias publicè communicare, id quod B. RAMAZINI, & R. J. CAMERARIUM præstitisse novimus. Præ cæteris vero J. KANOLD magnam idcirco nominis celebritatem ex merito consecutus est, quod historiam morbi brutorum cornigerum satis pestilentis & contagiosi, plenam & accuratam publicaverit non tantummodo, sed & reliquorum

Or. d.
Contag.
Epid. Bo.
Diff. de
Lue Vac-
car.

von der
Pestilenz
des Horn-
Viches.

tum morbos brutorum, tum quoad historiam, tum quoad curam ANNALIBUS PHYSICO-MEDICIS passim, & singulis fere mensibus inferendam, curet, non sine maximo rei medicæ emolumento, & spe haud dubia, observationibus ejusmodi sedulo aliquandiu continuatis huic quoque desiderio satisfactum iri.

XII.

Februm Historia apud veteres, multiplici & sollicitæ satis experientiæ laude non defraudandos, in plerisque satis exquisita prostat: Una tamen occurrit februm compositarum species, quæ Semi-tertiana, & græca appellatione Hemitritæus appellatur; de qua cum autoribus plerisque sermo est, de causis ejus prius solliciti sunt, easque bilis & pituitæ mixturæ, quarum illa tertianam, hæc quotidianam vulgo producere creditur, ad unum fere omnes adscribunt, quam de vera morbi historia certi sunt. MI-

CHAEL certe ETTMÜLLERUS variantes de hac febre autorum sententias indigne tulisse videtur, ejusque discrepantiæ præter generalem febrium theoriam, admodum intricatam originem, vel nimiam veterum venerationem, & in iisdem defendendi studium, vel non rite

Op. edit.
noviss.
To II. P.
I. p. 289.

Lex.
Med.

observatam multiplicem tam compositionis febrium mutuæ, quam complicationis earum cum aliis affectibus, varietatem esse, arguit. J. P. BRUNO non dubitat de eadem sequentia in medium proferre: „Quemadmodum nomen hoc „febris quandam gravissimam speciem „denotare, unanimis Medicorum est consensus, ita e contrario tantus inter eos est „dissensus, qualis sit febris, & quæ ejus natura, ut nec hodieque certo constare possit de hac re. „ Hæc vero verissima esse, unusquisque in praxi versatus, & qui unquam Hemitritæum, aut aliquem ei similem morbum curandum habuit, aperte profitebitur, ac quid de Febribus Quintanis, Sextanis, Septimanis similibusque rarioribus febrium speciebus habendum sit, & an peculiarem classem constituent, an recidivæ forsan febrium suppressarum existant, id quod hætenus observationum defectu factum non est, omnium optime dirimet. Inter proximorum temporum pyretographos fastidium fuerit, veræ febrium historiæ, & differentiæ ab invicem, fundamentum nisi lubricum.

de Novit.
Med. &
d. Febr.
Biliof.

prorsus quærere, ut G. E. STAHLIUS hinc quæ sequuntur, advertit: „Apud quem „enim recentiore classicum scriptorem, aut

aut fœcundissimarum illarum novarum⁶⁶
 theoriarum auctorem invenies veram⁶⁶
 discretionem febris ardentis ubi aliis acu-⁶⁶
 tis : & novarum profecto illarum (non⁶⁶
 existentia sed peritia) febrium biliosa⁶⁶
 rum, quatenus a cholericis aut *καυσώδεις*⁶⁶
 differre deberent ! imo ausim interro-⁶⁶
 gare, apud quemnam horum nova spi-⁶⁶
 rantium saltem veram historicam ide-⁶⁶
 am febrium continuarum in genere a⁶⁶
 continentibus differentium quærere &⁶⁶
 invenire sit integrum ? „ Tanto igitur
 majorem illum gratiam a posteris initu-
 rum, non sine causa auguramur, quod
 post accuratissimum Febrium Historio-^{d. Febr.}
 graphum, T. STDENHAMIIUM veram^{Histor.}
 febrium historiam vivis coloribus depi-^{d. Febr.}
 ctam, suaque nunc radiantem luce, publi-^{Problem.}
 co dederit. Hecticam sigillatim febrem
 quod attinet, conveniunt saniores facile
 omnes in eo, quod ortum suum trahant
 ab obstructione lenta, ulceratione, erosio-
 ne atque abscessibus partium internarum.
 Sed vere scire, cujusnam visceris labes fe-
 brim hanc excitet, utut Medici non pa-
 rum intersit, arduum est, nec diagnostica
 signa ad hodiernum usque diem a quo-
 quam sufficienter enarrata ; quomodo
 enim hectica v. g. peripnevmonica, sive
 ea, quæ sequitur læsos pulmones, distin-

gui possit ab hepatica, splenetica, nephritica, seu, quæ læsum hepar, splenem, renes excipit, ex istis signis non cognoscitur. Præclare igitur de ægris & medicis mereretur, si quis accurate hoc exequeretur, eundo per nobiliores hæctica species, quemadmodum scite animadvertunt MEDICI VRATISLAVIENSES, id sedulo agentes, quo huic desiderio pro virili satisfaciant.

Hist.
morb.
Vratisl.
1700. p.
213.

XIII.

Eadem, quæ febrium, & inflammationum internarum, quoad historiam, ratio est. Nonnullarum equidem partium, stases inflammatoriæ, meningum v.c. pulmonum, pleuræ, hepatis, diaphragmatis, renum, propriis sunt insignitæ nominibus, non tamen, ut ab iisdem laudatis modo Medicis pariter animadversum est, certo semper constat, horum sedem affectuum, an in hepate, an in pleura, an in membrana pulmonum quærere debeamus. Sunt vero procul omni dubio plures partium internarum inflammationes, quam vulgo constat, cum plures dentur partes, non minore vasorum sanguiferorum copia, magnitudine diversa gaudentes, adeoque & stasibus in vasculis præsertim minimis valde opportuna. Quæ
dum

l. o 1699.
p. 49.

dum ingenii ac rationis ope intelligimus, facili negotio illis, qui similia phænomena in cadaveribus his morbis defunctis observarunt, fidem habemus, id saltem dolentes, quod adeo raro occasio detur, ubi defunctorum cadavera per adstantium, cognatorum, aliorumque morositatem aperire licet. Ex hoc enim, non vero alio promanavit fonte, quicquid vel A. BENIVENIUS de abditis morborum causis, vel M. A. SEVERINUS & H. MEIBOMIUS de recondita abscessuum natura, vel H. SCRETA & G. E. STAHLIUS de Febre Hectica, Abscessus internos comitante, vel J. G. BERGERUS de inflammatione cordis, vel F. HOFFMAN-
d. Inflamm. mat. Ventric. pro- cœm.
 NUS de ventriculi & hepatis inflammationibus memoriæ prodidere. Quorum hic, quid sentiat, hisce profitetur: Plures partium internarum inflammatione^{ce} extinguuntur, partim ceu primario morbo, partim ceu morborum aliorum symptomate: illud vero mirum fane, quod, cum frequentissimus sit affectus inflammationis ventriculi, adde, & aliorum^{ce} viscerum, a practicis tamen parum observetur. Et, quod magis adhuc mirandum, illorum libri vel plane de hoc malo silent, vel negligentius tractant.^{ce}

„Multi ex illis rarum hoc pronunciant
 „malum, quod tamen, si in praxi diligen-
 „tius attendas, frequentissime deprehen-
 „ditur. „

XIV.

Quemadmodum vero varia partium
 internarum vitia, tumores, abscessus,
 scirrhii, nodi, idem quod inflammationes,
 experiuntur fatum; ita præ cæteris id de
 mesenterii morbis valet, utpote qui
 etiamnum in occulto latent, nec eorum
 signa vel causæ, vel ad historiam facientia
 alia satis patent, ut abstrusissimorum no-
 mine merito ab intelligentibus insigni-
 antur. Quæ eadem mens fuit cele-
 berrimi quondam Galliarum Regis Ar-
 chiatri, J. FERNELII, qui mesenterii mor-
 bos alte sepultos, & quoniam doloris ex-
 pers ipsum est mesenterium, abstrusissi-
 mos esse, atque idcirco hujus affectus præ-
 termisso, nec veterum scriptis celebra-
 tos esse, quorum tamen sede intellecta,
 deploratis etiam sanitatem reddi posse,
 affirmat. Ipse cæteroquin FERNELIUS
 de omnis generis mesenterii affectibus
 tam veris quam falsis in pathologia spe-
 ciali præ cæteris omnium optime suo
 tempore scripsit. Post hunc M. MARTINI
 de Morbis Mesenterii abstrusioribus non
 inelegantem edidit commentarium. Hinc
 etiam

de part.
 morb. &
 Sympt.
 L. VI. C.
 VII.

etiam D. SENNERTUS de iisdem non contemnenda praxi suæ inferuit. In his utut vera falsis, & bona sint mista malis, cum licet non theoriam plausibilem, sed pro temporis illius ratione mancā & ex sanguinis circulatione, lymphæ & glandularum observatis, aliisque hodiernis experimentis emendandam, nec bonæ notæ remedia offerant; horum tamen historię observatæ, diagnosis, & praxis satis commoda pro ulteriore indagine uberiores occasionem subministrant, uti opportune advertit doctissimus M. ETTMÜLLERUS, qui quidem iudicio ac usu præstantissimus Medicus affectus hos, quos haud immerito originem & fontem chronicorum & latentium admodum morborum, & fomitem mirabilium turbarum & complicatorum affectuum appellat, adeo latentes & occultos iudicat ex eo, quoniam difficillime cognoscuntur, cum mesenterium in profundo situm, aliis quoque partibus hinc inde circumseptum sit, & propter sensum obtusum minus clara sint ejus pathemata, unde sæpissime Medicos & ægros fallant, ut raro de his possint esse certiores. Quæ omnia de febribus quoque mesentericis valent, de quibus opus novum, non a lectione li-

Op. To.

II. P. I.

P. 557.

ed. no.

L.d.fibr.
motr. &
morbos.
p. 148.

brorum, sed ab observatione naturæ petitum promisit G. BAGLIVIVS. Equidem an opus hoc cum aliis ibidem promissis publicæ dederit luci vir laudatissimus, cum opera ejus omnia, junctim edita ad manus non sint, juxta cum ignarissimis scimus, persuasi, immortuum proposito esse optimo virum revera immortalem. Quæ autem de hisce ibidem nobis reliquit, eo redeunt, quod patienti longaque observatione & accurata meditatione cognoverit tandem, Febres mesentericas Romanorum & infantum, exitiali antiacidorum testaceorumque, nec non kinæ kinæ abusu exacerbatos magis, indeque fomentis potius, balneationibus, repetitis purgationibus, & demum, educta omni cacochylia fero lactis cichoraceo, vel destillato aliquo ex succis aperientibus curari magis debere. Sed quantum inde Historia harum illustretur febrium, penes alios judicium esto. Meningum morbi ab illis merito ad desiderata referuntur pathologica, qui, ut in physiologicis monitum, peculiarem illis motum tonumque cum BAGLIVIO & PACHIONO adscribunt, quorum in numero cum & MEDICI BEROLINENSES reperiuntur, mirum non est, eos in patho-

thologia adhuc pressius in morborum capituli deductione hos ipsos morbos pertractandos commendare.

XV.

Ab his si recedimus, plura circa Hæmorrhagias deprehendimus desiderata. Quis enim ex vulgarium numero medicorum, sedulo unquam annotavit, Narium Hæmorrhagia quod infantili & puerili, Hæmoptysis juvenili & adolescenti, Hæmorrhoides & Vomitus cruentus consistenti utriusque sexus ætati, mictus denique cruentus senibus magis familiares sint, & quasi proprii? quis porro tantam earum, inprimis quæ naribus & ano fiunt, excretionum frequentiam, qua vix decimus quisque, in lauta inprimis & vinosa diæta, otioque vivens ab illis immunis degit, ea, qua decet, attentione vel observavit ipse, vel aliis, ut observent, proposuit? quis hæc omnia non pro affectibus directe morbofis, sed pro effectibus potius Naturæ salutaribus, quibus a superfluo & oneroso sanguine se liberare nititur, uti revera sunt, unquam habuit? quis denique non ipsas tantum excretiones sanguineas, sed & motus & conatus, & molimina Naturæ ad hunc scopum collineantia, de quibus circum-

cumspecto rerum usu toto admonemur die, vel solo nomine nota audivit unquam, vel typis exscripta legit? quin omnes fere in solo sanguinis circulo ita videmus acquiescere, ut sanguinem a corde propulsum ad omnes sine discrimine partes uno vigore placidoque motu agitari, & in orbem semper ire existiment, haud attendentes, id quod ante pedes est, data occasione, vel plenitudinis vasorum vel ab extra factæ commotionis, vel alius denique impulsus, sanguinem modo huc, modo illuc in corpore præ cæteris partibus moveri, adjuvantibus motum illum tonico-spasticis stricturis partium membranacearum pariter ac musculofo-spongiosa carne constantium, quibus illæ tum inter se invicem, tum vasa his intertexta tam arctè stringuntur, ut sanguis iisdem contentus ad aliam necessario partem ruere ibidemque exitum quærere, aut illo minus impetrato in partibus vicinis aut connexis stagnare paulisper variaque gignere debeat incommoda, eo majora & graviora, quo sæpius molimina ista frustra repetuntur. Quemadmodum hanc rem incredibili studio digestam, Vir supra laudem nostram positus, G. E. STAHLIUS

ius in variis passim scriptis ipsis tantum non legentium oculis ingessit. De Hæmorrhoidibus sigillatim constanter omnes, quod vasa intestini recti, hæmorrhoidalia hinc dicta, sedem agnoscunt, tum quæ ab exitu non impedito fluentes appellantur, tum & cæcæ a tuberculis imperforatis & sanguine stagnante turgidis dictæ. De oris vero & vesicæ hæmorrhoidibus nemo fere cogitavit prius, quam Cl. MEDICI VRA-
l. c. 1701.
 TISLAVIENSES certas utriusque partis hæmorrhagias hoc nomine & ab antiquis
p. 274.
 Medicis appellatas, hodieque appellandas esse, magno eruditionis apparatu ostendissent. Priori quidem denominatione talem denotantes oris hæmorrhagiam, quæ neque ad hæmoptysin, neque ad vomitum cruentum commode referri potest, cui quidem affectui alii Sputi Cruenti nomen imponere consuevere; posteriori vero ejusmodi sanguinis per vias urinarias excretionem innuentes, quando ex suppresso fluxu hæmorrhoidali, per ramulum aliquem ex vena hæmorrhoidali externa in collum vesicæ excurrente, id quod minime paradoxum existimant, & in cavitationem vesicæ hiantem sanguis per urethram exitum sibi parat,
 rat,

rat, quemadmodum fufe atque erudite singulas utriusque hæmorrhagiæ, a nemine antea hoc vocabulo denotatæ circumstantias examinant laudatissimi auctores, neminem ut medicorum pragmaticorum pœnitere possit, aut pudere debeat, hisce evolvendis atque ad experientiæ trutinam expendendis tantillum temporis consecrare. Sunt vero & aliæ hæmorrhagiarum subito non raro erumpentium, & subinde lethalium causæ, in abdito latentes, quas ab interno quodam aneurismate dependere, indeque diuturnos & nulla arte expugnabiles dolores internos identidem proficisci, iidem suspicantur doctissimi scriptores, id quod observationibus propriis & alienis illustratum, hoc finiunt desiderio: “ fane præclarissime de medicina mereretur, si quis curiosius indagaret, & signalatentium aneurismatum detegeret, ac cum iudice Paræo incurabilia sint, rationem, qua ægri in tantis molestiis ex parte sublevari possent, solide ostenderet, quod nuper A. Baglivius pollicitus est, sese facturum.”

XVI.

Ad ultimum, in sexus sequioris ægritudinibus, earumque historia quædam occur-

l. c. p.
273.

occurrunt desiderata, paucis a nobis de-
scribenda. Enimvero foemina omnem
morbum bis patitur, ac habet id sexus
equior præ digniori peculiare, generi
quod humano propagando, hominique
concupiendo, gestando, pariendo, &
postmodum alendo ac educando a sum-
mo rerum arbitro dicatus sit, varioque
organorum hisce inservientium scopis a
conditore suo instructus omnipotentiam
ejusdem, sapientiam ac benignitatem in-
finitam tacitis efferat laudibus: sed & ob
organorum multitudinem ac varium in-
primis usum, vasorumque his intertex-
torum & cum reliquo corpore conspi-
antium innumerabilem copiam, aliasque
causas fortuitas, animique pathemata
in sexu ob corporis teneritudinem, ani-
mique mollitiem & frequentius occur-
rentia, & nocentia magis, variis eun-
dem expositum esse morborum telis, in-
deque ærumnosam sexus muliebris con-
ditionem sole meridiano clarius eluce-
scere, arbitramur. De quo quisquis
amplius dubitat, is menstruam purga-
tionem &, quæ huic complicari solent,
molestias, foetus per novem menses so-
lens in utero gestationem, multis itidem
magnisque stipatam incommodis, par-
tum

tum etiam, exquisitissimis doloribus, cruciatibus & anxietatibus, ex mandato divino & ordine naturæ junctum, interdum etiam, neque id raro, aut matri, aut foetui, aut utrique funestum; varia denique post partum, quoad lochiorum fluxum & lactationem, ut reliqua sicco præteream pede, cogitet incommoda, & satis, spero, de veritate ejus convincetur. Neque vero defectu laboramus historiarum, observationum, systematum, morbos mulierum, eorumque symptomata, signa, causales nexus, & medendi iisdem rationem pandentium; quin integra, satis vasta, prostant volumina, his de morbis quæ ex condicito tractant: nihilominus supersunt non pauca, quæ in desideratorum classem merito reponuntur, de quibus cogitandi ansam præbet eruditissimus politissimusque

L.I. Obs. observationum scriptor J. N. PECHLI-
XIX. seq. Nus. Is enim postquam in elegantissimo observationum opere plura apud foeminas obvia phænomena, qua solet, *ἀνϕερία* enarrasset, dubia diluisset, falsa rejecisset, ad rariora paulisper pedem promovet, eaque inter, fluoris sanguinei & albi primo ætatis septenario & antecrumpentis, mensium in adulta foemina
coitum

coitu provocatorum, stillicidii uteri gravidæ foeminæ innoxii, menstruum denique, vertice, naribus, pectore, ulcere pedum, via ordinaria impedita, exitum invenientium plures, easque singulares, nec e trivio petitas recitasset historias; neque dubitem, pergit, in muliercularum scriniis plura abscondi ejusmodi exempla, quæ præpostero studio cavent, ne nobis innotescant, & hinc adeo oriri putat, quod in ista parte multa adhuc caligine circumfundamur, & porro: Ut in gy-
 necæo plura sunt animadversione digna, quæ notitiam effugiunt communem, ita in his non omnia propalantur, in primis, quæ in trivio agrisque contingunt, ut quorum conscientiam sexus illi sibi reservat, non facile Medicis, qui & ipsi plebeja non magnopere curant, in testimonium rei vocatis. „

XVII.

Morborum in Historia quid desideretur, cum huc usque secundum potiora nomenta viderimus; nunc ea, quæ circa morborum desiderantur symptomata, breviter strictimque annectemus. G. B. A. l. c.
 LIVIUS deficere putat Historiam Affectionum Linguae, nec non affectionum & qualitatum mutatarum cutis, oculorum

& aliorum sensuum in quolibet morbo, indeque novam omnino & accuratam postulat symptomatum omnium, quæ quemlibet comitantur morbum, recensionem; ad summa enim ista capita, ab Autore commemorata, fere omne id referri potest, quicquid symptomatum nomine in pathologorum scholis comprehenditur. Equidem unam eandemque ægritudinem, pro diversa considerandi ratione modo morbi, modo causæ, modo symptomatis nomine interdum gaudere, urgentibus facile concesserim, modo ordinis gratia melioris hanc tripartitam affectionum morbosarum distributionem merito retineri, non abnuant. Quicquid vero ejus rei sit, adsertum Baglivianum non omni caret fundamento. Licet enim integra prostent librorum plaustra, in quibus de variis symptomatibus longe lateque differitur, laboramus tamen, nisi nobismet velimus blandiri, accuratioris defectu enumerationis eorum accidentium, quæ singulos morbos, in aliis quidem subjectis, pro temperamentorum, ætatum, sexus discrimine, alia, ceu umbra corpus suum, sequuntur. Quæ quidem res cum luce sua radiat, tum illi inprimis ejus abunde convincentur, qui,

qui, quando ad ægrorum grabbatos accedunt, longe aliam morborum, quæ fuisse produnt symptomatibus, faciem, quam qua in vulgaribus medicorum scriptis delineata prostant, nobiscum plus vice simpliciprehenderunt. Rationem dictorum talem suggerit I. c.]
 HAM IUS: "Existimo, nos ob eam potissimum causam accuratiori morborum historia ad hunc usque diem destitui, quia scilicet plerique eos pro confusis inconditisque naturæ, male se tuentis, & de statu suo deiectæ, effectis tantum habuere, ac proinde laterem lavare crederetur is, qui justam eorundem enarrationem moliretur."

XVIII.

Supereft Historia Mortis ultimæ illius rerum lineæ, quam quæ antecedant, comitentur & sequantur symptomata, medicorum equidem foret accurate describere, eo quod morbi fatalem nacti eventum ipsa demum morte terminantur: manca proinde & incompleta maneret omnis morborum historia, nisi & singularia quorumlibet phænomena, tum, quando nulla salutis spes supereft, obvia, reliquis adjungerentur. Sed desideratur adhuc juxta BAGLIVIIUM historia acci-I. c.]

dentium omnium, quæ circa mortem patientis singulis in morbis observari præ cæteris solent: desideratur, ad ejusdem mentem auctoris, historia morborum, in quibus ægroti liberum sensuum & rationis usum usque ad ultimum vitæ spiritum exercent, & in quibus illum prorsus amittunt multis ante mortem diebus. Scilicet de morte plane non sollicitos deprehendimus medicos vulgares sat, esse ratos, si qualicunque de morbis & rebus p. n. reliquis, ac conscribendis formulis notitia imbuti, mortis meditationem theologis relinquunt. Præterquam autem, quod christianum hominem ejusmodi cogitationes, nedum verba haudquam deceant, Medici genuini hic occasionem inveniunt uberrimam, in causas morborum, ipsiusque mortis, & verum morborum genium intimius inquirendi, ac universam adeo pathologiam medicam multis locupletandi accessionibus. Equidem, qui de morte quædam consignarunt e Medicorum ordine, illi vel mortuorum sic dicta miracula enarrant, inque causas eorum inquisiverunt, quam in rem F. C. GARMANNI non contemnendum opus publice prostat; vel de causis mortis, tam physicis, iisque generali-

ralibus, quam theologicis cum J. B. HEL-
MONTIO solliciti, fuere, vel de morte su-
bita exposuerunt ejusque causas sedulo
perscrutati sunt; quo quidem munere
post T. BONETI, & T. KERCKRINGII
labores, F. HOFFMANNUS, J. H. HEU-
CHERUS & VATERUS, præclare de-
functi sunt. Sed parum hæc ad scopum
nostrum illi vident conferre, qui in lauda-
tatis scriptis nihil, quod huic desiderio
omni ex parte satisfacere possit, offende-
re potuerunt, nihil eorum, quæ in variis
morbis mortem vel antecedunt, vel cum
ea connexa sunt, vel jam factam in cada-
vere sequuntur. Solus iterum STAHLI-
us est, qui & hoc loco glaciem fere pri-
mus fregit, non theoriam modo mortis,
sed & varia tum ante mortem, tum in ipsa
accidentia phænomena more suo, id est,
solide tradens, eoque ipso historiam mor-
tis non parum illustrans, exemplum adeo
aliis præbens, quo ductum ejus secuti, ad
specialiora, & singulos morbos ad men-
tem BAGLIVII applicent ea, quæ ibidem
fusiùs exposita leguntur; id quod, ne BER-
GERIANAS easque egregias de morte me-
ditationes amplius laudemus, G. C. DET-
HARDINGIUS præcæteris laudatissimo
conatu præstitit. Frigore speciatim ene-

Sepulch-
ret. spi-
cil. Anat.
d morte
subit.
præc.
Hal.

1707.

d. præcav.
morbis &
præmat.
morte.

Hal. 1713.

d. error.

circa

caus.

mort.

subitæ.

Witemb.

1703.

d. Mort.

subit.

causis.

d. mortis

theoria

med.

Hal. 1702.

l. c.

d. vita &

mort. Vi-

temb.

1713.

Medit.

Academ.

d. morte.

Rost.

1723.

l. c. p. 45. Etorum corpora ut aperire liceret, ROSI-
 NUS optat LENTILIUS, quæ sit causa
 proxima gelu intereuntium, nondum li-
 quere existimans, addita hac conjectura:
 Suffocari tales non credo: suaviter enim
 quasi obdormiscere, neque mortis ama-
 ritudinem sentire dicuntur, quod secus
 habet in soffocandis. „ Credibile est,
 „partem sanguinis serosam primo in ex-
 „tremis vasis, hinc successive in majori-
 „bus atque inde maximis congelari, ful-
 „phureis quidem & globulis tantisper
 „manentibus, sed compage sanguinis hoc
 „modo soluta flammam seu spiritum vi-
 „talem extingui. „

XIX.

Nunc igitur ad colophonem perductis
 illis, quæ circa Historiam Morborum de-
 siderari maxime videbantur, ad Ætiolo-
 giam Morborum transitum faciemus, vi-
 suri, quid circa illam tam in communi,
 quam quoad nonnullorum sigillatim,
 morborum causam etiamnum sit in desi-
 deratis. Quemadmodum vero illi, qui
 rei alicujus, quam tractant, historiam, &
 singula phænomena iusta prius serie re-
 censent, & ex iis deinde, tanquam datis,
 methodo mathematica suas eliciunt con-
 clusiones, in causis reddendis reliquis so-
 lent

ent esse multo feliciores, ita facile apparet, nos in serie causarum tanto plures offensuros scopulos, quo maiores circa historiam morborum jam ante notavimus defectus. Certum enim est, quod neglectum observandi studium aut segnius tractatum multas magnasque remoras causarum evolutioni iniecerit. Duo enim præcipui cum sint medicinæ cardines, Ratio & observatio; observatio tamen juxta BAGLIVUM est filum, ad quod l. c. p. 7. dirigidebent medicorum ratiocinia: unicuique morbo non fictitia, sed propria natura est: certe pariter ac propria principia, incrementa, status & declinationes. Et sicuti hæc omnia sine ulla mentis ope, sive independenter a mente peraguntur, ita in exploranda illorum Natura nihil usus nobis erit subtilis & arcana disputandi ratio, sed repetita ac diligens observatio eorum, quæ singulis accidunt ægrotantibus, nec non solertia mentis naturæ methodo pedisequa & conformis. Enimvero sicut præposterum ratiocinandi, & hypotheses quaslibet effingendi studium historię morborum, quo minus dextre concinnaretur, multum obfuit, ita ex hac tali historia non amplius pura, sed inutilibus argutisque quæstionibus foedata,

d. error.
med.
pract.
proxim.

nihil quod certum, quod stabile, in causis morborum reddendis colligi potuit. Hinc adeo illæ lacrymæ ! hinc tot opinionum medicarum portenta & dissidia, ut, quo te veritas, sæpenumero nescias. Id quod, si quisquam alius, probe perpendens STAHLIUS non arbitratur, hodie ullam esse doctrinam, quæ majoribus difficultatibus laboret, quam medicina. Quo loco, pudet dicere, pergit, nisi „magis pudendum esset, dissimulatos „a nobis nævos ab aliis posthæc nobis „objici, & gravius nos inde, tanquam „malitiose celatorum vitiorum nomine, „exagitari, quousque prolapsa sit medica doctrina; in quæ non solum dissidia „sed portentosos subinde dissentienti „modos & opinionum indies augescen- „tes tricas, devoluta sit.

XX.

Quod ut eo magis patefcat, præcipua medicorum, quæ veterum, quæ recentiorum dogmata, de morborum causis strictim perlustrare juvabit. GALENUM qui sequuntur, illi nihil nisi intemperies, calidas & frigidas, humidas & siccas, cum & sine materia, qualitates manifestas & occultas, bilem, pituitam, melancholicam & similia crepant, oculisque adeo
nihil

nihil significantibus ludentes rem ipsam per se obscuram obscuriorem reddunt. Id quod præter cæteros rigorosum illud scholarum flagellum, J. B. HELMONTIUM male habuit, dogmatum ejusmodi patronos acerrima ut censura subinde castigaverit. Optandum autem esset, ut ipse cum T. PARACELSO, & universa chemicorum turba, ad explicanda morborum phænomena saniores attulisset rationes. Sed hic præter Archeum irritatum, furibundum, fermenta varia morbifica, Gas, Blas, & similia vocabula, frustra quæres, quod animum satiet, ingens ut dubium supersit, an Galenicorum, an vero hæc chemicorum schola veram morborum ætiologiam magis unquam retardarit? & fermenta quidem morbifica cum pridem explosa, & e foro eiecta sint medico a M. F. GEUDE-
 RO, & F. HOFFMANNO, de Archeo
 saltem, modernorum etiamnum quorundam idolo, lubet addere judicium maximæ eruditionis Medici, G. C. SCHE-
 HAMERI, quod ipse Conringianæ in
 artem medicam introductioni adjecit:
 Quid est unquam ignorantiaæ asyllum,
 constituere, si hoc non est? neque est,
 quod posthac de investigandis rerum

Diatr.
 de fer-
 ment.
 part.
 specif.
 d. Fer-
 ment.
 morbif.
 eject. e
 med.
 Hal.
 1697.
 c. 2. §.

„(morborum) causis quisquam sit sollici-
 „tus, sed sufficit nosse, ab archeo pro-
 „cedere, aut ideis seminalibus: quo se-
 „mel admissio in brevem epitomen con-
 „tracta physiologia, pathologia, meden-
 „di methodus, & pharmaceutica, sex
 „mensium spatio perdisci vel doceri pos-
 „se, non est dubitandum, solis experi-
 „mentis deinde ulterius excolenda.

XXI.

E. de
 prisca.
 medic.

Parum propemodum ab hisce distant,
 licet altius paulo originem repetentes,
 qui pathologiam falsam primum in sce-
 nam introduxerunt, aut illa etiamnum
 utuntur, ubi morborum symptomatum-
 que causæ reddendæ sunt. In ipso ni-
 mirum HIPPOCRATE hujus patroni
 sententiæ existimant egregium legi do-
 cumentum, quando ille inesse homini
 affirmat & amarum & salsum, & dulce, &
 acidum & acerbum, & insipidum καὶ ἄλ-
 λα μύρια, & sexcenta alia, illaque, quam-
 diu sub contextu reliquorum lateant,
 haud conspicua fieri, neque hominem
 lædere, ubi autem quoddam eorum re-
 liquis prædominetur, tum demum ho-
 minem variis modis lædere, atque id
 ipsis jam tum priscis innotuisse medicis,
 tradit. Ex hisce verbis elicere satage-
 runt

unt non pauci, quod pleræque causæ morborum, si non omnes, sint ejusmodi potentiæ, ut vocant, salinæ, sive salitæ variis instructæ figuris particulæ, quæ fibras partium diversis modis & numeris impellendo, varios, eosque anomalos producant motus, varias consequenter strictureas gignant, e quibus obstructions, stases, & corruptiones denique prognascantur. Quæ quidem sententia uti coloribus non destituitur, quibus incautos rerum arbitros facile fallere potest, ita plures reperit fautores, quorum primus fuit O. TACHENIUS, quem deinde magno numero secuti sunt alii, quos inter B. SWALWE, D. VAN DER BECKE, P. SEVERINUM, ipsumque F. DE LEBOE STLVIVM, erectioris alias indolis virum & magni judicii medicum, nomina sua profiteri, scripta illorum loquuntur: neque ipsum M. ET TMÜLLERUM ab hac longe abfuisse sententia, monumenta ejus haud obscure significant; licet huic, qua erat ingenii sagacitate, & peritia experimentalis instructus, mox suboluerit, quod hypothesis magna laboraret generalitate, quam proinde ipse specificationis mentione ad minimum notare laboravit, acidum pleu-

P. P. de
Pathol.
Salsa.

1. c.

pleuriticum, cephalalgicum, nephriticum, venereum & specificum quodlibet introducens, illisque & specifica absorbentia opponens. Sed, ut difficultates illas, quas magno numero adversus hanc pathologiam falsam in scriptis passim & data proponit opera STAHLIUS, quas inter primariam illam de infrequentia morborum, in tanta salium frequentia, supra jam tacta, vel nominasse sufficiat, silentii peplo involvamus, nobis perplacet criterium, quod L. LE VASSEUR, citante G. C. SCHELHAMERO de hujus patronis sententiæ dedit: „Factus de „spagyrico medicus idem semper in medicina garrit, quod in chemia profitetur, salia fixa, acida, spiritus, effervescentiam, τὴν ὑψὺς ἀνάπνευσιν, præcipitationem, quasi in his solis medicina tota quanta quanta est, constituta resideret. „

XXII.

Eandem fere rem, mutatis saltem verbis, denotant, qui cum C. BONTEKOE, singularis ingenii medico, a scorbuto, quem ex acido & viscido compositum volunt, omnem morborum exercitum derivant, indeque omnem medicamentorum penum ad alcalium & resolventium classem redu-

reducunt, quæ morbis a contrario oriundis principio debellandis sufficere arbitrantur. Cui quidem opinioni nullum subesse fundamentum, vel tyro artis judicaverit, & a nobis nullo fere negotio ostendi posset, nisi otia iterum fecissent F. HOFFMANNUS & J. GOLTBACHIUS. Hi enim acidi & visceri pro stabiliendis morborum causis, & alcali fluidi pro iisdem debellandis insufficientiam, simul & humores Cl. H. non tantum crassitie, sed & tenuitate & fluxilitate nimia peccare posse, ita evictum dedere, ut, quid illis porro defendendis in medium afferri queat, plane non constet.

Ep. ad T.
C. Krug.
de Nidd.
Tr. angl.
de acido
& alcat.

XXIII.

Qui a catarrhis omnes in universum morbos post C. V. SCHNEIDERUM, acerrimum illum catarrhorum propugnato-rem, etiamnum derivare satagat, vix crediderim superesse, nisi ACTA ERUDITORUM LIPSIENSIA hominem ejusmodi & quidem gallum digito quasi extenso monstrarent. Est is DOMERGRIUS, qui in peculiari tractatu, gallico idiomate conscripto de modo tuendi sanitatem absque remediis, demonstrare conatus est, nullos dari morbos, præterquam a catarrhis oriundos, adeoque nulla
opus

Supp. To.
II. p. 62.

opus esse medicina nisi levi manuali opera, ad sudorem, vomitum & sternutationem necessaria. A quibus non multum recedunt, qui vaporibus seu flatibus omnia, quæ p. n. hominibus contingunt, adscribere, id quod Asiaticis medicis diversis licet principiis innutritis solenne esse, C. KÆMPFERUS refert, cum alio quodam Gallo, qui LANGIUS appellatur, malunt. Is enim, ut eodem loco relatum legitur, quatuor fingit fermenta morbifica, epilepticum, glandulosum, lienosum seu melancholicum, & seminale seu hystericum in tractatu, quem de Vaporibus gallice conscripsit. Hunc, incertum, an J. B. GLADBACHIUS secutus sit, qui quatuor constituit morbos cardinales, febrem, scorbutum, cachexiam, atque catarrhum, a quibus reliquos omnes derivandos esse, censet. Sed, uti GLADBACHIUS hujus intuitu opinionis lubens fatetur, quod posteriores cogitationes sint meliores; ita LANGIUM istum, quod attinet, flatuum mirificos in corpore relusus, quos quilibet expertus subinde observat medicus, J. N. PECHLINUS, R. J. CAMERARIUS & J. M. VERDRIES alios inter præclare ostenderunt. Sed ut multa, ita neutiquam omnia in corpore mor-

l. e. Fasc.
III. Obs.
XI.

l. c. p. 7.
seq.

Paris.
1689. 8.

Prax.
med. ide
noviss.
1694.

L. I. Obs.
57. d.
Tensio-
ne Cord.
Ep. ad
Hert. in

morboſo obvia phænomena a flatibus Pr. Chir.
 proficiſci, ſatis intelligenti patet, ut, quæ M. B. V.
 de fermentis ſupra monuimus, hoc loco p. 325.
 repetenda non ſint. Ipſum vero quod
 attinet DOMERGERIUM, modo ſerio
 hæc ſcripſerit animo, riſu potius, quam
 confutatione dignum eſſe, nemo harum
 rerum gnarus in dubium vocabit. Sed
 animi potius cauſa, aut temporis fallen-
 di, aliam ob rationem, joco ſaltem eſſe
 prolata ab autore, credamus licet, pa-
 triaque iſtum feciſſe cum populari ſuo, G. La Me-
 HARVER, qui in peculiari, ſeditidem decine
 ſatyrico ſcripto, gallico pariter idioma- de Soy-
 te exarato, homines non modo ſanos, meme.
 ſed & ægrotos, omni medicina, medi-
 cis omnibus carere poſſe, per jocum af-
 ſerere non dubitavit.

XXIV.

Serio magis egiſſe illos arbitramur, qui
 cum A. KIRCHERO, A. HAUPTMAN-
 NO, C. LANGIO, A. LEWENHOEKIO,
 A. Q. RIVINO, C. F. PAULLINI, N.
 ANDRÆ, aliisque, pathologiam fere to-
 tam voluere eſſe animatam, vel qui ho-
 dienum eandem fovēt ſententiam, vi-
 delicet, & peſtem & luem veneream, &
 ulcera, & variolas, & morbos fere omnes
 ab animata ejusmodi putredine pro-
 duci.

Pathol.
animat.
Spec.
Aen. I.
p. 147.
L. I. Ep.
85.
& L. II.
Ep. 13.

duci. Et omnis quidem generis vermes in omnibus corporis humani partibus generari posse, observationum fide constat, & W. V. WALDSMIDIUS singulari labore demonstravit. Nam, alia ut prætermittamus, sanguinem verminosum in EPHEMERIDIBUS GERMANORUM videre licet, quem & G. PATIN aliquoties se observasse, hisce testatur: „J'ai plusieurs fois ici vu sortir ces vers „des veines, par la saignée du bras, mais „quand ils ont été grans & morts, je „n'ai vu personne, qui en soit échappé. Neque lumbricos tantum, aut vermes ordinarios, sed & ranas & bufones, & alia quoque insecta atque animacula satis interdum monstrosa variis in locis delitescunt, & vel ante obitum predeuntia, vel post mortem detecta observant rerum medicarum historiographi, quarum in numero satis memorabilis est a Doctissimo HEUCHERO observata, & 1721. Apr. ANNALIBUS PHYSICO-MEDICIS inserta canis vomitu ejectio. Imo vero experientia se didicisse fatetur J. N. PECHLINUS, nullum tam grave esse symptoma, tamque δαιμονιακόν, quod vermes excitare non possit. Quousque vero novæ VALISNERII hypotheses habeant locum,

Vratisl.
1721. Apr.
p. 428.
Dec. p.
717.
L. I. Obs.
65.

ocum, ac quousque corpori vermes sint
 naturales, ulteriori industriorum naturæ
 scrutatorum diligentia cum E. C A M E ^{Syft.}
 A R I O relinquendum esse, existima- ^{Cautel.}
 nus. Ipsam vermium in variis corporibus ^{med. p.}
 generationem, cum nulla æquivoca de- ^{199.}
 ur generatio, non omni carere difficul-
 tate, R. LENTILIUS phthiriasi, & E. ^{l. c. p.}
 A E M P F E R U S dracunculis in exemplum ^{§ 20.}
 propositis, satis opinor demonstrarunt. ^{l. c. p.}
 Multa ergo in pathologia animata hodie- ^{§ 31.}
 ue patet desiderari, de qua quid tenen-
 dum sit, P. A M M A N N U S, lepidi vir inge- ^{Paræn.}
 nii, hisce docuit verbis: „Sicut patho-“ ^{ad disc.}
 logia animata revera demonstrabilis est,“ ^{P. 152.}
 & multorum morborum nos adhuc la-
 tentium causas manifestare potest, præ-
 sertim acutissimorum dolorum, adeo-
 ue hinc in praxi medica magni facien-
 tia; ita ex adverso omnes morbos a ver-
 minibus derivare, vel ex hoc capite mor-
 bem ipsam vermem appellare, ac potis-
 mum scripturæ locis abuti, verminosi
 profecto iudicii est indicium.”

XXV.

Ultimo demum loco non illa præter-
 mittenda videtur sententia, qua duce
 S T A H L I O, Animam Hominis Ratio-
 nalem pro causa morborum proxima cum

d. Anima L. F. JACOBI multi hodie agnoscunt.
 Cauſa Enimvero, morborum quandam dari
 Morb. ſalubritatem, neque omnes mox mor-
 prox. Erf. tiferos, ſed plures œconomix humanæ
 691. ſalutares eſſe, febrium exemplo inter-
 mittentium ſæpenumero conſtat: ſic &
 maximam eſſe animi pathematum, ad
 concitandos, & abigendos morbos vim,
 nemo ſanæ mentis in dubium vocabit:
 maximam pariter Naturæ *αὐτοκρατεία*
 nemo, niſi rerum uſu deſtitutus, diffite-
 bitur; ſed uti hæc ex commercio animæ
 cum corpore mutuo partim, partim ex
 circulo ſanguinis & tono partium, & utri-
 uſque robore atque integritate, absque
 ejusmodi præſide agente atque ſapiente
 proficiſcuntur; ita certum pariter eſt,
 ignotos plerumque animæ eſſe, quibus
 laborat, morbos, cum vix milieſimo ex
 plebe innotefcat, quid intus & in cor-
 pore ſuo ſive ſano ſive ægrotante rerum
 peragatur, & quodnam morbi genus
 unusquiſque in proprio experiatur cor-
 pore; certum pariter, animam non niſi
 invitiffimam morbos plerumque, ipſam-
 que tandem mortem experiri, quemad-
 modum a F. HOFFMANNO, J. A. WEDE-
 Conf. p. LIO, C. M. BURCHARDI, alios inter
 III. præf. pridem oſtenſum eſt: & quod palma-
 d. Princ. rium

ium in hac doctrina desideratum nobis Vitali
 uidem semper visum est, reliqua ex hoc Jen. 1721.
 onte derivata dogmata, ut veritati & ex d. Nat.
 erientia congruunt, ita inter se belle ni- Hu. Roff.
 ilominus cohærent, si vel maxime pri- 1722.
 num istud principium vacillaret aut libe-
 um cuivis relinqueretur, quid Naturæ
 omine denotatum intelligat.

XXVI.

Non attinet reliquas de morborum in
 niversum causis opiniones, quas vel
 lures inter se communes, vel unus alter-
 e sibi peculiarem servat, justo porro or-
 ine recensere; ex hætenus enim di-
 tis abunde constare arbitramur, nullam
 x allegatis hypothesebus rationi morbo-
 um explicandæ aptam natam esse; neque
 d de qualibet sub sole existente & huc-
 isque nota sententia affirmari posse, pla-
 e persuademur. Morbi enim cum ab
 nvicem multum omnino discrepent, irri-
 um omnino foret, ex uno illos fonte,
 naque origine derivare omnes velle.
 ectius proinde modestiusque se gerunt,
 ui cujuslibet morbi peculiarem quæ-
 unt, atque ex datis phænomenis colli-
 unt causam; exceptis forsan illis, qui co-
 nationis quasi vinculo connexi ab uno
 odemque stemmate proficiscuntur. Ne-

t. c. p.
214.

que valde mirabimur, medicos omni ævo
in causis morborum investigandis tanto
pere laborasse, neque tamen huc usque
rem acu tetigisse, modo consideremus
id quod alias ad doctam medicorum
ignorantiam a nobis relatum est, causam
morborem, quam BAGLIVIVS proximi-
mam, STDENHAMIVS vero remotio-
rem appellat, uterque tamen illam subin-
telligit sanguinis & reliquorum humo-
rum in corpore prædispositionem, qua
proxime ad hunc vel illum morbum in-
vitatur, nos latere hodie, æternumque for-
san latituram, unde hic causas, quas vo-
cat, conjunctas, & certo se prodentes, illi
vero procatarcticas observandas esse mo-
net. Audiamus BAGLIVIVM, sequen-
tem in modum differentem: „Te late-
„qualisnam sit, qualiterque se habeat tex-
„tura minima & morbosa sanguinis, dum
„homo febricitat, dum pleuritide, apo-
„plexia, delirio, aliisque morbis laborat
„& quænam sit causa illa primo-prima &
„proxima, quæ singulos in actum produ-
„cit? in morbis enim sive acutis sive chro-
„nicis producendis viget occultum quic-
„per humanas speculationes fere incom-
„prehensibile, & nisi juvantium & læden-
„tium testimonio in illius cognitionem
per

erveniamus, adminicula mentis irrita“
corfus experiemur. Et ex hac, pergit,“
causæ immediatæ ignorantia natum est,“
alii existiment, eam esse bilem, alii“
cidum, alii pituitam cum humorum“
aternione, alii materiam subtilem &“
theream, alii alia prorsus inania: qui-“
is indicationes curativas superstruen-“
o, viam sapientiæ, quæ curationi mor-“
orum sit conformis, indagare nesciunt,“
d promiscua decernendi licentia ner-“
os inquisitioni humanæ incidentes, ex“
o malo, malum corvum educunt.,,

XXVII.

His de causis morborum in communi
æmissis, videbimus jam porto, quid
his vel illis morbis sigillatim desiderere-
r, ubi causæ eorum veræ reddendæ
niunt. Prius autem, quam hoc di-
eptemus argumentum, insignem ali-
em defectum circa ætiologiam mor-
orum in genere notare juvabit. Sunt
impe vitia partium solidarum, quæ,
si in originem inquiritur ægritudinum,
eo raro allegantur, ut vix non sem-
r fluidarum partium læsæ proportio-
is exclusis illis in partes advocentur.
ne quicunque totam partium corpo-
nostri compagem ex solidis pariter &

liquidis partibus esse efformatam, vitamque & sanitatem in utriusque *σύνμειψία* consistere, attentius paulo pensitaverit, is quoque labefactatam corporis œconomiam a solidis non minus, quam fluidis partibus læsis arcessendam esse, conjectura haud difficili consequetur. De quo qui nihilominus ambigit, istonum saltem cutis, & partium corporis externarum, per varias ætatum periodos multum mutatum, quique in primæ ætate flaccidus & mollis est, in mediæ robore suo & vigore gaudet, in seniorum gas & sulcos contrahit, ac porro in variis morbis, spasticis in primis illis, variam ludit scenam, ut mox pallidi, mox rubore perfusi, mox stricto nimis vel etiam laxo præter modum & œdematosæ corporis habitu conspiciantur ægroti, sibi ob oculos ponat, ut reliqua taceamus phænomena, veritatis abunde convincetur, quæ tamen hucusque in obscuro delituit. Labet hæc BAGLIVII iterum illustrare verbis: (est enim is fere solus, qui cum STAHLIO tum hujus tum aliorum in pathologia defectuum emendationem sollicitè admodum desiderat) “ut ego sentio, multorum morborum causæ veræ, sed obscuræ, diffic-

ficiles, & a medicis minus diligenter quæsitæ in hoc solidorum vitiato tono, elatere, structura mutatoque solidorum ad solida, & liquidorum ad solida æquilibrium resident magis, quam in mille somniatis acidis, & mille fictis humorum moleculis, quas innovandi cacoëthe nostris temporibus adinvenit.

XXVIII.

Et in hoc solidorum tono vitiato & modo plus justo intento, modo relaxato nimis, genuinam febrium, qua intermittentium, qua continuarum causam, & paroxysmorum fiendi modum reperies, aut nullibi. Quæ enim alias in scholis medicorum vel de variis humoribus, diversas gignentibus febres, & modo intra vasa, modo extra ea putrescentibus a GALENO, ejusque affectis; vel de spirituum vitalium, animalium, naturalium, genitalium, insitorum & influorum, motibus p. n. fuga & reditu, a J. WIRDIGIO, A. Q. RIVINO, aliisque; vel de archeo iracundo, furibundo, iterumque tranquillo a J. B. HELMONTIO & O. GREMSIO; vel de ideis variis & fermentis febrilibus a P. SEVERINO, M. MARCI, & M. KERGERO; vel de potentiis salinis innumeris ab aliis, uno

L.d. febr. omnibus conspectu a G. C. SCHELHAMERO in scenam productis ad declarandam phaenomenorum circa febres occurrentium rationem vulgo memorantur, illa fabulis potius quam veris rationibus propria illis videbuntur, qui pleraque haec dogmata supra ex causarum serie morbificarum expuncta esse recordabitur: illos igitur solos pretium operae facere, patet, qui cum STAHLIO facta prius accuratissima omnium phaenomenorum in principio, statu & declinatione, in quovis etiam febrium genere occurrentium, historica enumeratione, tandem ex hisce tanquam datis de essentia earum concludunt. Ac cum instituti ratio non ferat, ut distinctius susiusque haec prosequamur, lectorem harum rerum cupidum ad ipsa monumenta Stahlianiana ablegamus; quae enim ignaris nimis pauca, illa intelligentibus nimis multa videbuntur. Alias difficile omnino est, id quod ab E. CAMERARIO opportunè monetur, haecenus statarum periodorum in febribus, aliisque morbis, accuratas sufficientesque allegare.

l.c. p. 156. causas, certum vero P. AMMANI effatum: "Doctrina de febribus utut a
 „STLVIO, WILLISIO, HELMONTICO
 &

& aliis erudite satis tradita videatur, nihilominus in multis satis adhuc est intricata & dubia. „

XXIX.

Quæ de febribus in genere, multo illa magis de malignis febribus, ipsaque peste, tanquam summo harum gradu valent. Equidem antiqui fere omnes, nec pauci recentiorum pestis in summa putredine positam esse naturam arbitrantur. Ita enim multi cum H. MERCURIALI, & P. ALPINO, alios ut innumeros taceamus, luem hanc nihil aliud esse existimant, quam summo putredinis gradu diffuens corpus, & consimilem excretionem, tanquam seminarium pestilens, ex succo & sanguine spirans undique & exhalans. Nec multum culpandi eam ob rem sunt viri præstantissimi, quos sanguinis in orbem circuitus latuit. Quo postmodum invento, neminem in eam abiturum sententiam confidimus, ac si in homine pestilentia correpto sanguis, qui cordis pulsu per arterias venasque in corpore vivo indefinenter movetur, eminentiorem aliquem putredinis gradum consequi possit, præsertim cum sanguis, ut observationum fide constat, per hæmorrhagias vel alia data occasione e corpore

Scrutin.
Pest.
Pest.
Aver-
runc.
Qu. med.
an pestis
Massil.
a Sem.
verm.

infecto fluens haudquaquam putridam
& dissolutam, sed floridam potius faciem
communiter referat, ac vis haustæ con-
tagionis agendi necandique celerrima,
nullo putredinis indicio apparente, cum
summo ejus gradu nequaquam stare
possit. Atque ex his, quid putredini
vivæ seu verminosæ, ob quam pestem
animatam vocat A. KIRCHERUS, cui
ex modernis A. C. GACKENHOLTZ, LE
BEGUE, aliique hujus pathologiæ patro-
ni,tribuendum sit, facile constare po-
test, inprimis, si, quæ supra de pathologia
hac animata monuimus, his cum con-
ferantur. Sunt alii, qui a sola imagi-
natione forti, terrore inprimis, pestem
proficisci contendunt, quos inter Cl.
RIVINUM esse, dissertatio ejus elegan-
tissima de peste Lipsiensi satis clare docet.
Quamvis vero sæpissime id contingere
haudquaquam inficiemur, ut a solo terro-
re quis sine vero contagio præsentē peste
corripiatur, non tamen ubivis id locum
habere, nec horrendæ hujus luis con-
gruam esse originem, inde colligamus li-
cet, quod contagium omnis sæpe condi-
tionis, & vitæ generis homines sine sexus
& ætatis discrimine depascatur, hilares-
que pariter ac tristes, pavidos & magna-
nimos

nimos e medio subinde tollat. Accedit
inprimis, id quod a consumatissimorum
biga medicorum, J. G. BERGERO, & F. de Pesti-
HOFFMANNO satis clare cernimus e^{lent. Ve-}
suis fontibus demonstratum, veram pesti-^{ra. de}
lentiam non nisi ex oriente ad alias deri-^{Orig. &}
vari regiones, ac in Valachia, nec non Bi-^{Nat. pe-}
zantii, itemque in Græcia, Syria & Ægy-^{stis.}
pto, ac præsertim in Barbaria nunquam
non primum obrepere clanculum, & tra-
dito quasi per manus contagio, ex infe-
ctorum hominum contactu vel afflatu
oriundo, citissime sævisimeque per po-
pulum ita diffundi & disseminari, ut pau-
corum dierum spatio multa sæpe homi-
num millia depascatur, suoque adeo ex-
emplo clare satis confutet, id quod H.
PERLINUS peculiari labore evincere co-
natus est, nullum morbum, neque ipsam
adeo pestem contagiosum esse. Quibus
vero initiis & temporibus illa contagio in
oriente extiterit, minus adhuc constat;
nam & P. FORESTO iudice, propria & L. VI.
peculiaris constitutio, atque præpara-^{“ Obs. XI.}
tio, quæ loca vel corpora reddit pesti ob-^{“ Schol.}
noxia, omnino nos latet, neque sensu,
neque ratione, sed solo eventu & expe-
rimento comprehensa. Et, ut efficiens,
ita etiam patiens excipiensque pestis
causa

„causa cæca est & occulta, non qualita-
 „tum primarum intemperie, non simpli-
 „ci putredine, sed totius substantiæ pro-
 „prietate nobis infensa. Inde adeo J.
 CRATO contagium pestilentielle τὸ θῆον
 appellat, & diversitatem veneni pestilen-
 tialis, & verum specificum remedium so-
 lius Dei majestati reservatum & cogni-
 tum, nobis vero incognitum esse fatetur.
 F. JOEL vero pestilentiam affirmat esse
 pœnam divinam, ulciscensem enormia
 scelera hominum, per venenata semina-
 ria pestis, in aërem a Deo sparsa, ac dein-
 de per contagionem in multos propagata.

l. c. 1701. Et sicuti cum MEDICIS VRATISLAVI-
 p. 251. ENSIBUS fatendum est, frustra esse eos,
 qui a nobis requirunt, ut μιάσματ^ς con-
 tagiosi naturam omnem, & differentiam
 præprimis aut modum, quo in corpore
 symptomata varia excitat, exponamus,
 quod oculi hic caligent, non secus ac ve-
 spertiliones ad clarum diei jubar; ita nec
 illis, nec nobis fraudi esse debet hic can-
 dor. Nam & CL. BERGERUS, quando
 in causam pestis inquirat, & τῶν μιάσμα-
 τ^{ων} inprimis indolem declarare nititur,
 ingenue & candide, ut solet, quid sentiat,
 edisserit: „Verum, quale & cujus natu-
 „ræ sit illud μίασμα, non deerunt fortas-
 sis

sis sagaciores, qui, ut solent naturas re-
rum investigare, ex principiis physicis[“]
inquirant. Nos eam scimus adhuc dum[“]
latere & ignorari, & illud *ἄγνωτον*, uti mul-[“]
tis in morbis aliis, quorum profecto cau-[“]
sæ non ita exploratæ sunt, quemadmo-[“]
dum multis in mentem venit, qui in can-[“]
cellos Asclepiadeos redigere artem co-[“]
nantur, ita hic etiam cum prudentiori-[“]
bus libenter agnoscimus, & miramur[“]
merito cum C. CONSENTINO, tot &[“] l. c.
tanta volumina de peste quotidie exara-[“]
ri, cum nemo non fateatur, impervesti-[“]
gatam esse illius naturam, & omnino ab[“]
humana intelligentia remotam. „

XXX.

Haud dispar est ratio morbi infantilis,
sed qui adultos quoque non raro magno
cum salutis discrimine corripit, ac par-
væ proinde pestis nomine quibusdam
haud inepte venit, Variolarum nempe
& Morbillorum. Horum enim causa
affectuum, si quæ alia, in occulto ad-
huc latet, a nemine in hunc usque diem
fatis agnita aut investigata. Quod ut eo
constet clarius, potiores lubet exami-
nare de ortu variolarum sententias huc-
usque notas, e quibus deinde, quid veri
subsit, vel fingatur, aut alias deside-
retur,

retur, haud difficulter innotescet. Et variolas quidem, a quibus morbilli non nisi gradu differunt, veteribus ignotas, saltem in Græcorum scriptis minus tactas, ac, ut quorundam fert opinio, in multis mundi partibus prius non visas, quam contagio æthiopum similiter affectorum inficerentur incolæ, ab Arabibus demum, seculo a nato Salvatore circiter duodecimo, primum esse descriptas, extra controversiam positum esse arbitramur. Hos inter AVICENNA, MESUE, RHASIS, ALSAHARAVIUS, adeo accurate & diligenter affectus hujus ingenium historiamque exposuere, ut recentiores parum de suis addidisse videantur. Ast, ubi causa harum affectionum reddenda erat, illam in sanguinis impuritates menstrui tempore gestationis collectas, & a fœtu in materno utero haustas coniecere. Præterquam autem, quod ineptum illud de maligna sanguinis, quem vocant, menstrui, qualitate, & venenosa natura, qua & plantas & animalia necari, fingeant olim, dudum explosum sit dogma; neque etiam, quod avtopsia nunc constat anatomica, fœtus sanguine menstruo, qua tali, sed materia potius albicante chylosa, partim per chorii

chorii amniique vasa perpluente ac ore postmodum absorbenda, partim per vasa, quæ vocantur, umbilicalia, immediate foetui communicata, nutriatur; nulla subesse ratio videtur, cur hoc contagium in proprium foeminæ corpus, si qua in illo vel post partum, vel extra gravidationis tempus diutius stagnet, moramque contrahendo peregrinæ indolis particeps fiat, vim suam labemque non æque exerat. Sed antiquis hæc & meliora non edoctis facile condonamus: valde autem mirum, quod hodiernum in tanta inventorum luce medicorum nihil tamen certi solidique quoad hujus ætiologiam morbi in medium proferre liceat. His quo occurreret dubitandi rationibus, Doctissimus M. ET TMULLERUS causam l. c. p. variolarum in lacte materno vel nutri- 244. 346. cum variis modis, tum in, tum extra corpus infantis vitium contrahente, ac in variis tubulis diu sæpe hærente, tum vero & in sanguine latitare, atque contagii, vel aëris occasione ambientis in actum deduci, credit. Et hæc, nisi me fallunt omnia, hodie plerorumque unanimes est sententia medicorum. Quæ enim Celeberrimus J. DOLAEUS reje- Ency- clop. Med. ctis aliis, de certa sanguinis ad hunc mor-

Dogm.
L. IV.
c. VI.

morbum dispositione, non vero nisi certo materiæ subtilis motu, & fermento ac-
cri, acido, volatili caustico accedente in
actum deduci, scripta reliquit, eodem fere
recidunt: quælibet interim suos patitur
manes opinio; relinquitur enim semper
primarium illud desideratum, in quonam
dispositio illa sanguinis ad recipiendum
variolarum contagium apta consistat?
multo minus illi satisfit quæstioni, qua,
unde prima variolarum origo derivanda
sit, varie multumque disceptari solet. Vi-
dens hæc M. LISTERUS, doctissimus
Britanniæ medicus, non dubitat hisce,
quid sentiat, profiteri: Quænam fuerit
prima & peculiaris illa materia contagio-
sa, sive venenum, quod primum homi-
nem infecit, atque humana corpora post
tot secula eadem labe corripit, non ita
facile est dicere; certe Prometheo non
adfui, cum Pandoræ pyxidem aperiret,
ut, quæ mala inde egressa fuerint, certo
cognoscerem: causa quidem primaria
hujus mali ac evidens, fateor, valde in
obscurum est, si tamen conjecturæ nostræ,
certe plausibili, venia detur, quid mihi
impræsentiarum in mentem venerit, di-
cam; nimirum illam infectionem a be-
stiola aliqua vel esu, vel ab ejus morfu
pri-

primum genitam fuisse, deinde in omnes
 homines passim tanquam hæreditarium
 malum propagari. Nobis ingenua placet
 confessio STAHLII, qua veram variolarum Diff. d.
 causam hodieque ignorari claris satis ver- Variol. &
 bis non dubitavit asserere, itemque SLE- Morbill.
 YOGTI, cujus hæc sunt: Constituunt va-
 iolæ egregium equidem morborum hæ-
 reditariorum exemplum, & nihilominus
 tamen satis obscurum manet, in quonam
 ratio formalis materiæ peccantis consi-
 stat, quæ sub fermenti, miasmatis, semi-
 ni, aut quacunque alia specie foetui com-
 municatur, inque uno citius, in alio tar-
 dius, in nonnullis plus simplici vice tam
 hostiliter agere, tantumque in humori-
 bus vitalibus tumultum concitare solet.
 Hæ vero & ipsæ an interna quoque visce-
 ra occupent, si quæritur, multi quidem d. puella
 cum FERNELIO, KERCKRINGIO, variol.
 FRANCO, BRENDHELIO affirmativam malign.
 tuentur, avtopsia edocti, cum ex adverso lab. s.
 alii cum BARTHOLINO, HOFFMAN- XV.
 NO, LENTILIO, in ejusmodi cadave- Cent. III.
 ribus aut sana omnia aut partes nonnul- Ep.
 las inflammatas, gangrænosas offende- XXIX.
 runt manifesto, documento, non hanc Med.
 aut illam sententiam esse erroneam, Consult.
II. V. III.
p. 232.
Eteodr.
Med p.
153.

L

sed

sed incerta omnia & profundis tenebris immerfa.

XXXI.

Multum variolis cum abominanda ista lue, quam alii Neapolitanam, Gallicam alii, alii veneream appellare malunt, intercedere affinitatis, vel sola utrique affectui a Gallis imposita monstrant nomina, quando hanc variolam magnam, vel etiam la Verole κατ' ἐξοχήν, priorem vero affectum la petite verole appellant, non aliam quidem ob causam, quam ob luis hujus aliqualem similitudinem cum variolis minoribus ratione macularum & pustularum ex observatione N. BLEGNII. Dirum hoc morbi genus, quod veneris illicitæ flagellum apposite vocatur, superioribus ignotum seculis, a Græcis certe & Latinis Arabibusque nusquam notatum, sed anno demum a recuperata mundi salute CIO CCCCXCIII, cum redeunte ex Indiis occidentalibus infecto Christophori Columbi exercitu Barcinonem primum in Hispaniis, mox deinceps expeditionis gallicæ occasione Neapolin & Italiam reliquam invasit, & hinc postea in Galliam & Germaniam ac cæteras orbis partes pervenit, uti CL. BERGERUS scite advertit. Quo eodem

autore

Zod.
Gall.
Ann. I.
App. II.

Diff. d.
Pestil.
ver. I.

autore & usu id comprobante, hoc malum virus suum crassum lentumque, non nisi impuri contactu corporis per magis hiantes atque meabiles partes infundit, & quia blanditiis & complexibus potissimum venereis se insinuat, merito venereum vocatur, atque ob miras commiscendorum corporum libidines nusquam locorum cessat, & nunc palam se prodit, atque gravissimis dolorum cruciatibus, & exanthematis ac tumoribus variis excruciat hominem & conficit, nunc vero clanculum & aliorum specie morborum, quibus se implicat, infirmat eundem ac perdit. Satis igitur cum constet, quæ ratione fædissima hæc lues hodieque propagetur, non immerito rursus quæritur, undenam primitus illa contracta sit. Cui ut satisfaciatur LISTERUS quæstioni, a d. morb. morfu iterum alicujus animalis venenati, vel victu quodam venenato serpentum, chron. cap. d. in primis quadrupedum, hujus originem lue. ven. mali derivandam esse suspicatur. Sed, judice BERGERO, minus adhuc constat, 1. c. s. X. quando & unde in novo orbe contagium ortum sit. Namque incerta sunt omnia, quæ de hujus origine ab anthropophagia, vel a morfu victuque venenato, aut esu serpentum quadrupedum,

Diff. de
morb.
vener.
Lond.
1724. 8.

l. c. p.
457.

l. c. 1700.
p. 205.

„quos vocant inguanas, adduci a quibus-
„dam solent. Similiter, ubi de causa hu-
jus contagii proxima, & ratione ejusdem
formali, quæ vocatur, sermo est, A. D E I-
D I E R omnia luis gallicæ phænomena, de-
sumtis a juvantibus mercurialib9, & maxi-
ma contagii energia argumentis, vermib9
existimat in acceptis esse referenda. Cæte-
rum acrimoniam plerique causticam, alii
tamen lixivam, alii acidam, alii mixtam, &
cum lentore & humorum coagulo, con-
junctam, ut plurimum sui generis cachexi-
am accusant, quippe quæ nullam habeat
sui similem, quamque accuratius deter-
minare vix non impossibile sit, quemad-
modum hoc tum ab aliis, tum a Cl. M.
E T T M Ü L L E R O factum videmus, qui
licet ad acidorum classem hanc referat
acrimoniam, acidum tamen illud sui ge-
neris vocat, & cujus natura a priori non
adeo exacte determinabilis sit. Hujus
occasione morbi pruritus opportune re-
cordamur, utpote qui in nonnullis uni-
versalis & per totum corpus ad lipothy-
miam usque molestus est, aliis vero in
certis tantum partibus, ano, pudendis,
oculorum palpebris, auribus, negotium
faceffit. Hic enim, si M E D I C O S audias
V R A T I S L A V I E N S E S, arduum est ali-
quid

quid operæ pretium præstare, eo quod
 fere ignoremus, quidnam illud sit, quod
 cutem & membranas, seu potius papillas
 miliares, earumque fibras per cutim di-
 persas hoc molesto sensu afficiat? quod
 quidem argumentum fusius eodem loco
 disceptatum legi & attentius considerari, ^{l. c. 1699.}
 cumque eo conferri meretur, quæ de No- ^{P. 58.}
 dulis subcutaneis, sibi aliisque hætenus
 non visis, ab iisdem commemorantur.

XXXII.

Ad particulares nunc porro morbos
 quando descendimus, eorundem causas
 examinaturi paulo curatius, capitis &
 nervosi generis pathemata quoad ætio-
 logiam deprehendimus nondum omni-
 no ad liquidum perducta. Profundissi-
 me enim abscondita deprehenditur fluidi
 cujus animalis theoria pathologica
 non minus, ac physiologica genuina,
 iudice J. BOHNIO. Epilepsiam idiopa- ^{L. I. d.}
 thicam supra paucis tetigimus. In cata- ^{Off.}
 lepsi veteres congelationem seu coagu- ^{Med. c.}
 lationem spirituum animalium accusa- ^{XVIII.}
 bant, cujus in locum recentiores nihil,
 quod sit *ἄξιον λόγου*, surrogarunt, nisi quod
 vocabulum spirituum cum succi nervei
 notione commutaverint. Sed, uti E.
 CAMERARIUS opportune monet, præ- ^{l. c. p.}
 stare ^{283.}

staret sæpe specialissimas causarum energias, modosque agendi non inquirere, quam talia fingere; quanquam ad ejusdem mentem auctoris, fictiones excusandæ sint in rebus obscurissimis, siquidem curiositas hominum nihil æquo animo velit nescire, omniumque causas evidenter habere perspectas exoptet. Idemque Cl. auctor, in ætiologia Deliriorum obscurum explicari per æque obscurum, non dubitat affirmare, haud secus ac Hydrophobia mysteriis medicis

l. c. p. 387. Vratisl. in ANNALIBUS PHYSICO - MEDICIS
1719. diserte annumeratur. In incubo genus
Febr. p. nervosum pati, MEDICI equidem
213. VRATISLAVIENSES, prævio sedulo
l. c. 1702. & proluxo hujus affectus examine, suspi-
p. 83. cantur, sed insimul dolent, quod mo-
dus læsionis fere notitiam nostram effu-
giat; de parescos porro ætiologia ita
sentientes: „aliis determinandum com-
mittimus, quomodo & per quas vias
l. c. 1700. „doloribus intestinorum paresis succe-
p. 175. „dat, nec definimus, an metastasis ma-
„teriæ spasmos excitantis fiat per vasa
„sanguifera, an per nervos, quamvis
„istud nobis magis videatur verosimile.
„Et sane, in hac collectione, si colicus
„dolor est nervorum affectus, atque ner-

vi tum abdominis, tum intestinorum
 crassorum aliqui, tum pedum & ma-
 nuum furculi sunt, ex eadem stirpe, spi-
 nae scilicet medulla, prognati, materia
 peccans, nimirum humor tenuis, ichoro-
 sus, vaporosus & ab intestinorum & ab-
 dominis dolentibus membranis nervis-
 que in nervosas tum pedum, tum ma-
 nuum partes propellitur, in hac, in-
 quam, ratiocinatione, multa desidera-
 mus. Sic & de Plica Polonica fuse equi-^{l. c. p.}
 lem & erudite exponunt, causam tamen^{202.}
 ejus proximam, tot inter eruditorum^{d. Affect.}
 conjecturas determinare non æque au-^{ocul. p. 9.}
 lent: In morbis oculorum, quoad cata-
 actæ & guttæ serenæ pathologiam non
 pauca monet STAHLIUS, de quibus de-
 siderata inter chirurgica commodior for-
 te dicendi locus erit. De linguæ vero
 apice amarescente, quem in nobili quo-
 dam viro observatum sub γλώσσης ἐπι-
 ρεσμένης titulo describit, quid sentiat, in
 causas miri affectus inquirens, sed non pe-
 netrans his profitetur A. DEODATUS: Valet. p.
 „solam linguam sine palato & reliquis o-^{272.}
 „ris partibus amarescere, rarius est, &
 „quod magis mirandum, linguam non
 „totam, sed ejus partem tantum aliquam,
 „quin imo summum ejus apicem ama-

„rore solum tentari, id certe & infre-
 „quens est, & a paucissimis, quod sciam,
 „aut forsan a nemine, ni fallor, hacte-
 „nus observatum.

XXXIII.

L. d.
 Hydr.
 Pect. c. 2.
 §. 12.

Media in corporis cavitate, quæ pe-
 ctoris nomine venit, morbus satis fre-
 quenter occurrit, qui Hydrops pecto-
 ris appellatur, quo & Hydrops pericar-
 dii, seu Hydrocardia spectat; sed cujus
 causa, & generandi modus non æque in-
 aprico est. MEDICI certe VRATISLA-
 VIENSES, in magna hujus materiæ ca-
 ligine, minime ex re esse, existimant,
 multa tanquam vera supponere aut va-
 riis inhærere conjecturis & commentis,
 quæ tempore abolentur, atque inde, per-
 gunt, nemo a nobis expectet, ut deter-
 minemus, an cœcis ductibus aqua ex pe-
 ricardio in pectus, an ex hoc in illud sub-
 inde extillet, quamvis opposita senten-
 tia nobis multo videatur probabilior.
 Quo quidem loco empyematis, quo no-
 mine puris in cavitate thoracis collectio-
 nem designant pathologi, opportune re-
 cordamur. In illa nimirum æque ac in
 pleuritide suppurata, similibusque pe-
 ctoris affectibus a puris in ejusdem cavi-
 tate collectione oriundis, cum evacuatio
 puris

puris pro servando ægro prorsus sit necessaria, viæ autem nullæ sint ordinariæ, per quas id præstari possit, sagax subinde natura vias sibi extraordinarias quærit, & sæpe quidem per os atque expectorationem, non raro quoque per urinam, umbilicum & corporis peripheriam, inque primis per alvum materiam purulentam e corpore proscribendo salutem ejusdem consulit, cujus quidem rei varia exempla BONETUS, HILDANUS, SCULTETUS, BORELLUS, HORSTIUS, DIEMERBROECKIUS, TULPIUS, aliique memoriæ prodidere. Sicut autem attenti ejus rei observatores satis de facti veritate certi esse queunt, ita hujus ætiologia phænomeni multam illis crucem figit. Et si verum fateri lubet, hodieque ignoratur, qua ratione aut per quas vias materia ejusmodi purulenta e pectore ad dictas corporis regiones amandetur; ut enim de illa nihil dicamus via, qua pus in cavitate thoracis collectum, per pulmones cum tussi interdum evacuatur, quæ minus etiam expedita est, reliquæ jam dictæ viæ longe magis abstrusæ sunt nec satis exploratæ, ut totum hoc negotium nondum ad liquidum perductum esse, quilibet fateri cogatur, nisi

quis forsan, de quo tamen valde dubito, illa sibi satisfactum putet ætiologia, quam
Diff. d. Cl. RIVINUS suppeditat, quando, priores
empyem, quod attinet vias, non improbable esse
judicat, redire per venæ azygos ramifica-
tiones materiam illam in pulmones, at-
que tum, superveniente tussi vehemen-
tiori excuti per asperæ arteriæ canales, &
pulmones in superficie perforatos instar
spongiæ absorbere saniem, eamque ad
arteriam asperam ablegare, ad expuen-
dum accedente inter tussendum valido
diaphragmatis motu versus superiora,
cum impetu materiam purulentam ex-
cutiente; & quoad posteriores ita sentit:
libertatem Naturæ non denegamus, in-
veniendi alias aliasque vias, si libitum fue-
rit. Adeo enim expeditæ non sunt, quas in
hisce casibus quærit, quando cum urina,
vel cum alvinis fecibus, empyicorum pus
educit: ut taceamus eas, quibus non ra-
ro utitur in educendo sanguine congru-
mato post casum ab alto, item si quæ in-
epta deglutita fuerint, e. g. aciculæ, cul-
ter, clavus ferreus & similia. Nimirum,
quæ in prima foetus formatione omnia
disponit & ordinat, viamque sanguini,
bili, sero, cæterisque humoribus tam lau-
dabilibus, quam excrementitiis parat;
quid-

quidni eadem, si necessitas urgeat, viam
 inveniatur excernendo puri? nec refert,
 utrum pori, vel ductus jam existentes
 ampliandi sint, num vero alii de novo
 formandi. Nimirum hæc ita compara-
 ta non sunt, ut non justis ex causis in du-
 bium vocari queant. Multæ certe viæ⁶⁶
 sunt in corpore adhuc nulli notæ præter⁶⁶
 naturam, quæ in vivis patent, & in crisi⁶⁶
 naturæ patentes, humorum μετασάσεις⁶⁶
 admittunt. Utinam omnia nobis evi-⁶⁶
 denter aperirentur, & vela ob oculos⁶⁶
 posita tandem removerentur, quem ad-⁶⁶
 modum T. BARTHOLINUS apposite Cent. IV.
 scriptum reliquit, quocum paria per om- Ep. LVII.
 nia facit J. SPONIUS, qui de pure in Aphor.
 pectore collecto, per alvum exeunte quid Nov. p.
 sentiat, verbis pone sequentibus expo- 334.
 nens: Vias medicis invias reperit αὐτοδύ-⁶⁶
 νατος natura; nimirum occultæ mor-⁶⁶
 borum inter se permutationes, ad has
 potius, quam ad illas partes metastases,
 occulti pariter partium inter se consen-
 sus juxta BAGLIVUM, huc pariter spe- l. c. p. 10
 ctant. Inter tibias & pectus, inter pu-
 denda & pectus arcani quidam observan-
 tur consensus. Quæ variis illustrata ex-
 emplis, ulcerum imprimis antiquorum,
 cauteriorum, aliarumque in tibiis affe-
 ctio-

L. II. E-
pid. Sect.
I. V.

ctionum, quæ imprudenter sanata in pectoris perniciosos desinunt morbos; pediluviorum item ac diureticorum, quæ in morbis pectoris utilia sunt; tussis etiam, quæ tumore aut inflammatione testium, testium vicissim tumoris, qui tussi accedente solvitur secundum HIPPOCRATEM, hydroceles porro, qua discussa hydrops pectoris supervenit, ex observatione MEARÆ, eodem loco legas licet. Quibus si conspirationem illam, quæ caput inter & pedum plantas, in pediluviorum usu cernitur, quæque abdomen & peripheriam corporis, in primis quoque pedum extrema in colicis, aliisque abdominis affectibus pro varia transpirationis modificatione diversimode affligentibus intercedit, addas, illa quidem omnia in ipsa fundata esse experientia, sed rationem eorum, dubio omni carentem, vix posse allegari, deprehendes; idem prorsus de occulto illo pectoris & aurium consensu, quo omnes fere pleuriticos sanari videmus, quibus in interiora auris dolor & exinde suppuratio superveniunt, aurium pariter cum faucibus sympathia, quam selectis prorsus historiis illustratam dedit Cl. PECHLINUS, & reliquis omnibus phænomenis, quæ circa consensum

L. II.
Obs.
XIV.

sum partium a M. E. ET TMÜLLERO, C. H.
 H. J. REGA, & J. H. SLEVOGTIO, juxta Sympa-
 serie enarratis, & quoad licet, ab origine thet.
 cujusque debita derivatis, ipsis his non Sympath.
 diffidentibus autoribus tenendum esse, part. C.
 existimaverim. H. d. & v.
 & v. & v.
 part.

XXXIV.

Abdominis inter morbos, haud ra-
 ra prostant illius affectionis paradigmata,
 qua foeminae in primis gravidæ, tum ve-
 ro & virgines, chlorosi præcipue, aliis-
 que cachexiæ sive gradibus sive modis
 laborantes, nec non pueri, alimenta in-
 terdum vulgaria averfantur, ad extra-
 ordinaria autem & quæ vix a liquoribus
 in ventriculi & intestinorum cavitate sta-
 bulantibus solvi posse credas, ingenti
 appetitus stimulo feruntur, ac cretam,
 calcem, carbones, favillam, fuliginem,
 & quæ sunt ejus generis alia, abominan-
 tia subinde & obscœna in delitiis habent.
 Picam communiter vocant medicorum
 illi, cujus causam in abscondito latere,
 plerique arbitrantur medici & philoso-
 phi, de hujus causa mali solliciti, diver-
 sè modo licet circa illam philosophati; ad
 unum fere omnes in hoc conveniunt, ori-
 nempe picam a vitioso & excrementi-
 o humore tunicas ventriculi obsidente,
 &

& vitiosum ejusmodi appetitum excitante. Verum unde hic humor adveniat, & qua ratione peccet, a nemine in hunc usque diem satis est demonstratum. Et dum alii similem, alii contrarium volunt humorem rei, quam appetunt, quærere liceat cum J. DIEMERBROECKIO, quænam vel qualis esse possit aliqujus humoris natura vel qualitas admirabilis, quæ ita moveat fibrillas nervorum & cerebri, ut ratione illius specialis motus excitari queat appetitus ad lapidem molarem, fistulas tabacarias, carbones, aliasque res absurdissimas, quas neque ut molestæ vellicationis remedium, neque ut res necessarias appetere possumus. Quid humori nigro cum carbonibus? quid canî cum balneo? nigredo visum, appetitus gustum respicit, neutri sensui quid analogum cum carbonibus est; confusæ sunt perceptiones, peculiaris illa vis est, quam enixe proinde quærit, quamque e Democriti puteo extractam videre optat Cl. B. ALBINUS. Pulchre id, quod volumus, expressit doctissimus J. N. PECHLINUS: „Est appetentiæ cujusdam enormis species, picam vocant, non virginum tantum & matronarum, sed & virorum &

Anat. L.
l. c. VII.

Diff. de
Pica. §.
IX.
L. II.
Obs. LV.

puerorum ludibrium; hujus causam si forte ad fermenti acrioris & exaltati naturam retuleris, aliquid sane dixeris, sed de modali & specifica ejus ratione, quod factum oportuit, nihil adhucdum constiterit. Accedat labefactatae aut errantis phantasiae vitium, quod acri agitatum fermento ad absurda & insueta deducat, necdum tamen omnia in vado.,,

Quemadmodum vero in pica insolita appetuntur, ita in morbis sic dictis magicis insueta non raro ex primis viis, *ἀνω καὶ κάτω* excernuntur, miraue ipsi inferunt tormenta. Quorum existentiam

morborum multi quidem hodie in dubium vocant, alii vero cum G. C. SCHEL-

HAMERO eosdem exemplis atque ratio-

nibus probare nituntur: alii cum G. DET-

HARDINGIO media incedentes via nec

omnia rejiciunt, nec omnibus fidem mox

habent, quæ circumferuntur, exemplis,

cum & circumstantiæ mire varient &

modus, quo ista contingant, nimium

adhuc sit intricatus atque obscurus; ul-

terior igitur experientia majori in luce

ista etiam ponet phaenomena, ac mirabi-

les morbos, in se satis certos, sicuti ap-

posite advertit E. CAMERARIUS, cujus

& de venenis ore assumtis, aut aliunde

d. Morb.

Magicis

Kilon.

1704.

d. Obsess.

spuria.

Rost.

1721.

corpori applicatis, sententia apprime huc
 quadrat, agendi eorum modum quippe
 satis obscurum inñuens, digna itaque vi-
 l. c p. 193. sa, quæ hic quoque legatur: „Adeo vo-
 „latilis est veneni indoles, mobilisque,
 „ac in minimo efficax, licet admodum,
 „qua specialem agendi modum, occulta,
 „nec clare satis a Dn. Mead detecta, nec
 „ab ullo alio hætenus plene satis pertra-
 „ctata; unde in ista doctrina difficillima
 „aqua adhuc medicis cumprimis hæret.

XXXV.

De ileo morbo, qui alias volvulus, chor-
 dapsus & iliaca passio, & ob sævissimos
 cruciatus miserere mei appellari solet, in
 quo pertinacissima alvi obstructio cum
 vomitu assumptorum perpetuo, ipsarum-
 que tandem alvinarum fecum, quas in
 nullo constipatione intestinorum iliaca
 defuncto induratas, sed mollioris semper
 consistentiæ non sine vulgaris theoriæ

L. d. off. opprobrio observavit J. BOHNIUS, in
 Med. p. summo ejus gradu visitur, communis vi-
 500. get opinio, illum ab infarctu & subin-
 gressu intestinorum, seu invaginatione
 partis intestini unius in alteram, ordina-
 rie & fere non semper proficisci. Sed ut

Cent. IV. T. BARTHOLINUS, & F. RUTSCHLIUS
 Ep. 92. 93. variam intestinorum in cadaveribus hoc
 obs. XCI. mor-

morbo defunctis, variamque adeo affectus causam deprehenderunt; ita T. KERCKRINGIUS, cum in cadavere ejusmodi intestina circa coli principium arctius compressa atque inflammata, & facta aut lenique incisione ulcus reperiens, quod transitum ad inferiora fecibus denegabat, nullam dari intestinorum menterio arcte cohærentium convolutio-
nem, autumat, neque unquam tale quid, facta post obitum cadaveris sectione, observatum a quopiam esse, necusque adeo sentientium argumeta, ipsamque L. RIVERII avtopsiam refellere nititur. Atque, ut unius rei plures possunt esse causæ, ita notabiles sane sunt circumstantiæ ab HUGVENOTIO, Societatis Montispeffulanæ Gallorum socio, ut & de ST. ANDRE, Societatis Anglicanæ socio, observatæ, qui, ut in Bibliotheca Anglica memoriæ proditum est, passionem iliacam, seu chordasum a situ ventriculi p. n. & violento, quo pars ejus, rupto vel saltem dilatato diaphragmate, cavitatem pectoris in-
reditur, ac vomitum adeo perpetuum causatur, oriundum, viderunt. At enimvero, hic Herniam adfuisse ventriculi, affectum sane rarissimum & a ne-

Obs.
XLII.

To. II. p.
2. Art.
VIII. p.
492.

mine medicorum pragmaticorum, si
particulares hinc inde obvias observatio-
nes excipias, descriptum, adeoque desi-
deratis nostris hactenus ex merito annu-

A&A. Med. merandum, præclare MEDICI osten-
Berol. derunt BEROLINENSES, causam si-
Dec. II. mul motus intestinorum antiperistaltici,
IV. I. in statu hoc p. n. contra quosvis dissen-
tientes egregie tuentes. Ileum vero
hæmatitem Hippocratis, qui & ipse hac-
tenus in desideratis fuit, Cl. STAHLIUS
postliminio quasi restituit, & sedulo ob-
servandum commendavit, cujus dein-
de vestigia M. J. KUPFER laudatissimo
conatu pressit.

d. Hæ.
morrh.
int. 1702.
d. Volvu-
lo Sangu.
disp. in-
aug.
Regiom.
1720.

XXXVI.

Non minori, quam chordapsus, fe-
rocia generi humano insidiatur mor-
bus, quem græca appellatione commu-
niter dysenteriam vocamus, inprimis,
quando ille popularis existens plures si-
mul homines invadit, vastasque inter-
dum urbes, nulli neque sexui, neque
ætati, neque vitæ generi parcendo, de-
populatur, & ingentem brevi stragem
edit. Solet id contingere mense inpri-
mis Augusto, non tam fructuum occa-
sione horæorum, nisi ultra modum for-
te assumptorum, & potus feculenti simul
in-

ingesti, quam aëris frigidioris nocturni, & perspirationis inde impeditæ culpa, qua pravorum in corpore humorum adaucta copia, horrore primum aëri, mox torminibus ventris, & frequentiori desidendi conatu, quo interdum nihil, aliquando etiam mucosa, saniosa, tenuia oleaginosa dejiciuntur, corpi solent: sequuntur hinc paulatim reiectiones magis magisque cruentæ, tum torminibus acerbissimis, & totali irium prostratione, siti, delirio, aliisque gravissimis symptomatibus; quibus, nisi mature congruis prospiciatur auxiliis, magnam hominum partem brevi jugulari videmus. In cujus quidem truculentissimi morbi natura & essentia indaganda licet omni tempore multum curæ studiique posuerint medicorum filii, in una tamen irritationis notionem omnes subsistere deprehendimus; nec alii hinc postea archeum irritatum, alii spiritus impetuose commotos, adversus hostem insurgentes, & magnam vehementiam ejus e corpore exclusionem molientes, alii alia incusent; ob id tamen est, nimis generalem esse hanc causam, haud obscuro documento, specificam dysenteriae explicare causam

sam, nemini hucusque licuisse. Hinc
 non immerito Cl. STAHLIUS ἀρρητον il-
 lud vocat, quod nempe in dysenteria
 atque purgantium operandi ratione hu-
 mores ita directe & unice ad intestina fe-
 rantur, licet his vel maxime, opposito
 etiam loco, circa ipsam corporis peri-
 pheriam, immediate sanguini immixtis
 illa etiam per contagium communicata
 undique e tota peripheria corporis ad
 hæc redundant. Vocat illum porro in-
 expectatum irritationis actum, qui nem-
 pe non solum intestina, quando in illa
 impingit, ita irritando afficit, sed reli-
 quas etiam corporis partes ita peculiari-
 ter atque specialissime stimulat, ut ab
 his præcise ad intestina pellatur, quo ibi
 proterviam suam specialissimam deni-
 que absolvere valeat. Ac licet in veram
 dysenteriaë causam sollicitè admodum
 inquirat vir sagacissimus, tandem ta-
 men, nos quidem, inquit, hætenus de
 „vera specifica ratione prognascendi
 „qua, inquam, specificum illud dysen-
 „tericum fermentum primo generetur
 „specialiorem aliquam, verosimilem at-
 „que conceptibilem ætiologiam dar-
 „posse diffidimus. Et quod purgantium
 modum attinet operandi, licet in eo
 decla-

Diff. de
 dysent.

declarando Viri doctissimi T. WILLI-
 IUS, G.W. WEDELIUS, J.N. PECHLI-
 us aliique multum laboraverint, ve-
 a tamen usque manet P. AMMANNI
 τίνεσις: "Qua ratione purgantia ope-
 entur, adhuc nescio, & mecum om-
 es practici. Nam licet in confesso
 t, purgantia chylo & sanguini permi-
 eri, nemo tamen scit, an hoc fiat
 corporaliter, an virtualiter: nemo scit,
 uomodo hoc fieri possit citra vitæ peri-
 lum præsentissimum, & citra deje-
 ciones cruentas; nemo scit, qua ra-
 one tanta humorum faburra, quæ
 urgationibus evacuatur, latere potu-
 rit in sanguinis massa? ideo fateor,
 e nescire. „

XXXVII.

Diarrhœam cum raucedine nocturnam
 iisque symptomatibus complicatam
 ST. BACSMEGIER observatam, AN-
 ALIBUS PHYSICO-MEDICIS infer-
 m, sed ad causam symptomatum ra-
 o currentium, investigandam alios
 rovocatos offendimus. Et de morbis
 uidem nocturnis in communi, atque
 octurna morborum exacerbatione
 on contemnenda sunt, quæ duce R.
 . CRAUSIO, S. GRASSIUS lit-
 M 3 teris

pharm.
 Rational.
 Amœnit.
 Mat.
 Ex. d.
 purgant.
 l.c.p.457.

Vratisl.
 1720. Jan.
 p. 56.

diff. In.
 Jen.
 1709.

L I. Obs.
L II.

teris mandavit; an vero prioribus similibusque phænomenis evolvendis sufficiant, nostrum non est, dijudicare. Excretorum alvi cæteroquin ingentem copiam raris illustrat historiis J. N. PECHLINUS, ejusque ætiologiam phænomeni parum abest, quin desideratis annumeret, eo quod excretio nec assumtis, nec sanguini ullo modo respondeat. Vidit nimirum auctor clarissimus ab ægrotantibus, qui omnia etiam ad sustentandas vires oblata fastidio averfantur, intra tres quatuorve dies plus centies alvum deponi, nulla jam intercedente cum sanguine proportionem, quin hunc feri inopem stagnationem vitæ impositurum finem, haud immerito arbitraris, contrarium tamen experiaris, liberalem nempe adeo ex alieno unde unde compensationem, unde post tot dejectiones præterquam viribus corpori nihil detractum esse putes. Quod si consideremus communem illam supputandi rationem, qua triginta sex communiter sanguinis libræ corpus pervadere creduntur, simulque transpirationem insensibilem, quæ secundum SANCTORIUM longe quoque est copiosissima, & partem etiam urinæ tribuamus, vix quod tantis dejectionibus sufficiat, reperiemus.

mus. Equidem autor ingeniosissimus
huius causam phænomeni in aërem re-
ficere conatur, ejusque aqueum, quo
plurimum abundat, fluorem, in spon-
giosam pulmonum substantiam, inde
& spiritus beneficio nitro-aërei in cribra
renosa, adjuvante forte rem istam aut
corporis aut atmosphæræ peculiari natu-
ra, allabi, sitientemque multa aquæ de-
fectione sanguinis massam reficere exi-
timat: sed & conjecturas tantum esse,
 aperte fatetur, & justus adest metus, ne
occultus ille vitæ cibus, quem in aëre
SUMMATOVIO multi frustra quæsi-
verunt adhuc in occulto lateat. Hujus oc-
casione observationis accuratius merito
examen inedia, non quidem portentosæ
illius, sed quam apud ægrotos sæpenu-
mero observamus, instituendam esse mo-
vet. Ubi si practici ea, quæ in longa
quoque abstinentia & arido corpore æ-
gris eveniunt, curiosius exigant, illis
cum vulgari calculo convenire non posse,
opportunè advertit. Et portentosæ qui-
dem ac multorum annorum inedia, cu-
jus varia hinc inde circumferuntur ex-
empla, fraudem communiter subesse,
 sagaciorum industria detexit. Cum HIP-
OCRATE alias creditum communiter

est, hominem cibo omni, potuque abstinentem vix ultra septem dies in vivis superstitem esse posse. Sed asitum no-

Dec. III. vem dierum GERMANORUM sistunt
 Ann. a. EPHEMERIDES, ejusdem & longioris
 Obs. 77. simul inediae causas sollicitè indagantes,
 diff. quod idem ab O. BORRICHIO præcla-
 Acad. d. re præstitum deprehendimus. Quadra-
 Animal. ginta inediam dierum solus optimus san-
 Hyeme ctissimusque Servator divinæ vi omni-
 sopitis potentia absque damno expertus est,
 quod exemplum qui injussi imitari volu-
 erunt, male plerumque mulctati sunt.
 Vratisl. Nobilis certe Holsatus, ut relationum
 1719. publicarum fide constat, & in ANNALI-
 Sept. p. BUS præsertim PHYSICO-MEDICIS
 363. fusius enarratum legitur, per integros
 quadraginta dies noctesque cibo omni
 & potu abstinuit, sed hisce vix exactis,
 brevi a juscule deinde sumto vitam cum
 morte commutavit. Cujus rationem
 d. Jejun. inediae G. DETHARDINGIUS ipsum hoc
 Quadra- memorabile exemplum peculiari labore
 gesimali. persecutus, reddere conatus est. Qui
 Rost. 1721. vero idem illud Aboæ Finncorum tenta-
 vit, decimo & quarto die fatis cessit,
 quemadmodum Novellæ publicæ anni
 præsentis initio fidem fecerunt. Ut con-
 stet, nec terminum verum inediae ad li-
 quidum

quidum perductum, nec rationes ejusdem alias, quam quæ conjecturæ nomen merentur, hætenus notas esse.

XXXVIII.

Generationis quod attinet negotium, plura circa illud desiderata in physiologicis vidimus, nec desunt in pathologicis, quorum nunc ratio habenda est. Et cum varia generationis in utroque sexu occurrant impedimenta, id quod in sequiori eandem plane tollit, sterilitas communiter, in digniori vero impotentia audit virilis. Cujus cum variae ab autoribus pragmaticis allegentur causæ, pleræque tamen ad inopiam vel inertiam liquoris genitalis; vel ad membri virilis constitutionem quamlibet p. n. referri commode possunt. Sed dantur casus, ubi in statu sano & viri alias robusti seminis non deficiente proventu ad palæstram veneream languidi vivuntur, quales inclyti rursus MEDICI c. 1702. VRATISLAVIENSES observarunt simul p. 145. & graphice delinearunt, sed postquam omnes ad minimum usque pulvisculum excusserunt circumstantias, nihil vero quicquam colligere ex omnibus illis potuerunt, quod faceret ad validorum & sanorum virorum, in ætate virili con-

stitutorum segnitiam & impotentiam in opere maritali illustrandam, libere tandem profitentur, se ignorare, quidnam illud sit, quod principium corporis movens in istiusmodi viris avertat, quo minus semen jam a sanguine separatum ad generationis opus debite applicetur. In sexu sequiori quæ generationem remorantur, sterilitatemque inducunt, varia occurrunt impedimenta, quorum nonnulla in vivis satis manifesta sunt, & propriis patent signis, pleraque tamen ita sunt comparata, ut non nisi post obitum, facta cadaveris sectione innotescant, divinando ut tantum assequi liceat, quodnam præcipue vitium in hac vel illa foemina conceptionem constanter impediat. Eadem sane mens MEDICORUM videtur esse VRATISLAVIENSIIUM, sequentem inter alia in modum scribentium: “Invisum familiis malum, sterilitas est, ac fervens prolis desiderium coëgit nonnunquam uxores, abiecto, qui sexum foemineum vehementer ornat, pudore, ad Medicos recurrere, ac ea permittere, quæ verecundia vetat, ut nimirum edoceantur a Medico, utrum in sinu pudoris quippiam lateat, quod conceptionem impediat.

l. c. 1782.
p. 109.

pediat. Atque hinc natæ variæ Medi-
corum observationes., Mensium inter
alia suppressio totalis & constans, con-
ceptionem fere semper prohibet, id
quod nec vulgi effugit notitiam, rarissima
ut sint exempla, factæ sine mensium fluxu
conceptionis, & producti a natura sine
flore fructus. Hujus sane causæ, ut sunt
multiplices, ita non omnes æque patent,
aut in sensus occurrunt, sed abditæ non
raro delitescunt; uti medicis clinicis
haud ignotum. In prima mensium eman-
sione penes juvenculas accusatur ple-
rumque viarum angustia, sed VRATIS- l. c. 1702.
LAVIENSES iterum Medici, quid sen- P. 67.
tiant, hisce produnt: "Non licuit nobis"
hactenus perspicue & clare per experi-
entiam cernere, quod viarum angustia"
in juvenculis exitum menstrui sanguinis"
impediverint, nam tametsi captu facil-
limum, quomodo unus alterve ramulus"
arteriarum tumoribus, cicatrice &c. ar-
ctari queat: difficillime tamen assequi"
datur, quomodo tam numerosæ arteriæ"
tum in uterum, tum in cervicem ejus"
desinentes, hoc modo stringi & compri-
mi possint, quo minus sanguis ex oscu-
lis in uteri & vaginæ cavitatem stillet?"
multo autem minus patet, quomodo"
vaginæ

„vaginæ & colli uterini tanta possit esse
 „angustia, ut exeunti sanguini repagulum
 „obijcere valeat, imperforatas si excipias.

XXXIX.

Morborum lusus per corporis dimidi-
 um selecta, & quæ alibi frustra quæras,
 L.II. Obs. exempla P E C H L I N I debemus indu-
 LIV. striæ, quando in scorbuto, ejusque filia,
 scabie, non semel notavit, unum latus ad
 perpendiculum maculis, pustulis, ulceri-
 busque fœdari, altero immuni, variolas
 item densas admodum unum latus occu-
 passe, dimidiato corpore fere intacto. Vi-
 dit ille, ubi unius lateris extremum esset
 frigus, alterum caluisse; imo etiam co-
 piosos effluxisse una parte sudores, ubi di-
 midium corporis rigeat, neque lecti
 commoditate, injectis stragulis, ut con-
 calefceret, adduci potuerit; vidit etiam,
 & cum stupore animadvertit in foemi-
 na præcipua ad paroxysmos epilepticos
 identidem recursantes dimidii corporis
 a capite ad calcem stuporem & frigus,
 oculi sinistri cœcitatem, cordis concussio-
 nem tam vehementem, ut & a vicinis au-
 diri posset, immuni semper, & feriente
 altero latere. Novit, cui Hemiplegia
 correpto omnia membra, caput, oculi,
 lingua, jam etiam infra coles dimidio sui,
 eo-

eoque exacto & ad libellam sumto, obri-
guerint, motuque & calore ex parte desti-
tuta fuerint. Horizontale etiam quod-
dam divisionis genus notavit in rustico
juvene, toroso & quadrato, cui corpo-
ris inferiora ab umbilico ad pedum cal-
cem usque stupore & immobilitate labo-
rabant, solo, quod mireris, priapo, in illo
partium ventris, artuumque stupore per-
petua tentigine laborante. Ast, ubi ho-
rum ratio phænomenorum reddenda est,
res, inquit autor disertissimus, est minus
explorata, quomodo, cum sanguis“
æquali conatu, certe sine ullo delectu,“
totum corpus, singulasque ejus partes“
diluvio riget suo, tamen in nonnullas“
duntaxat sanguinis vitium redundet, id-“
que tam exacta intervalli locique divi-“
sione, ut non facile ratio deduci tam ju-“
stæ proportionis possit. „ Potest quidem,
pergit, ab æqua nervorum in utrumque
latus divisione alterius & dimidiatæ par-
tis vitium oriri, si unum latus convella-
tur, sed a sanguine eodem passim impetu
per venas delato, quis est, qui rara illa &
singularia unius lateris phænomena de-
ducere se posse, confidat? Neque etiam
in hemiplegia, obvio alias affectu, nervo-
rum mechanica structura prodigium mo-
deran-

derante, omnia satis explicata esse, scite admodum animadvertit. „ Adeo, sunt

l. c. p.
192

„E. CAMERARII verba, ratiocinia non-
„stra sæpe firmissima in physiologicis vi-
„sa, a pathologia crebro revocantur in
„dubium, reddunturque vacillantia.

XL.

Quæ cum ita sint, sudores quoque par-
tium singulares, & varias alias feri per di-
versas partes excretiones, quando cum
lacrymis, aut cum saliva e corpore pro-
scribitur, merito miramur, in abdito la-
tente causa, cur humores hac tempestate
ex sanguine in glandulis ad fauces sitis
evacuentur, alia vero, tum in aliis corporis
partibus, tum in glandulis ad oculos? seu,

l. c. 1699.
p. 68.

ut clarius cum MEDICIS loquamur
VRATISLAVIENSIBUS, ignoratur hodi-
que, quid sit, quod sanguinem commo-
veat, ut modo hac, modo alia via hu-
mores seroso-lymphatici exturbentur.
Nulla certe ratio patet, propter quam
serum per totum corpus ex æquo dispen-
satum in certis tantum emunctoriis exi-
tum inveniat. Qui enim texturæ inge-
nio, aut specifica partis temperie rem
obducunt, nihil tamen ex æquo dicere,
& multa occultarum qualitatum vires
non ascendere, quamdiu modalis istius
&

& individuae texturae rationem nondum explicuere, merito judicat PECHLINUS; L.II. Obs.
qui quidem in ista sudorum specie pecu- LII.
liari, quae singulari cum delectu causa-
riorum corpora eorumque partes exagi-
tat, mox capita vidit perpetuis rivis stil-
lantia, naso, aliisque partibus vel ri-
gentibus aut siccatis; ac in capite quan-
doque praeter oculorum orbitas, auri-
um & oris vicina nihil saepe sudare, quo
tamen semper aliquid vitii aut mali
ominis occultari observavit; ex adverso
vero sudare corpora, artusque flumine
seri manare, dum interim caput siccum
& immune esset, annotavit. Familia-
re autem & molestum illud vitium, ma-
nuum & pedum in causariis sudorem,
nonnunquam tam copiosum vidit, ut
universi corporis lymphas in haec partes
quis coisse crediderit. Vidit etiam
viscosum manuum sudorem, quandam
fere cadeverosam γλισχροτήα referen-
tem, qua non manuum tantopere, quam
aliarum partium imbecillitatem hac par-
te se prodere, non immerito suspica-
tur. Vidit denique & viderunt nobis-
cum alii alia circa sudorem pedum,
inguinum, perinaei, subalarium glan-
dularum, vel gustum olfactumque aut
visum

visum diversis afficiendo modis a reliquis se distinguentem singularia, a quibus causariorum illa corpora adeo nullam sensibilem noxam, præter leve forte illud incommodum senserint, ut potius, rivulis ejus vel imbecillitate Naturæ are-scentibus, vel perversa accedente medicatione clausis, variis deinde & gravissimis molestiis vexati fuerint illi, qui hoc naturæ beneficium, quo superfluum & quod nociturum sibi videt, ad partes modo has modo illas singulari instinctu ablegare solet, non agnovere.

XLI.

Sed hujus non magis phænomeni, quam quod illi statim a PECHLINO junctum cernimus, dolorum nempe exili loco & foco comprehensorum, sufficientem aliquam ætiologiam dari in hunc usque diem posse arbitramur; quando nimirum dolorem sive dolendi materiam in illa omnium partium communione ita sæpe uni & individuo eique exili loco alligari videmus, ut, cur eadem aliis partibus communis non sit, causam non facile reperias. Enimvero internarum dolores partium supra ad anevrismata occulta interna ceu ad fontem & originem suam suspicione quorundam relatos sed & utrum-

utrumque in desideratorum serie collocatum, recordamur. Vidit ejus generis dolores, quem modo laudavimus, politissimus observationum scriptor tam fixos & perennes, ut quantumvis dura remedium mole subigi detrectent, sed semper & ad mortem usque perdurent. Et geminum quidem ejus rei recitat exemplum, alterum quidem viri quadragenarii, cui super inguen dextrum dolor resederat, exiguo quidem loco, sed afficiendi ævitia, quod ipse passus est, cum aliis doloribus non comparandus, quo per aliquot menses durante, ægroque tandem atrocium cruciatuum contumacia victo ac succumbente, ne causam abditi doloris post mortem novacula indagare liceret, consanguineorum prohibuit superstitio. Alterum geminum rursus, viri ætatis, alterum virginis, qui uterque eodem doloris genere, eodemque in loco laborarunt; & virum quidem memorat, tribus annis continuis supra canthum oculi dextri majorem semel iterumque in anno dolores expertum sævissimos, qui tres quatuorve septimanas durabant, nullis admodum remediis, nisi oppiatis obnoxios: stata quotidie erant & certa redeundi intervalla, ne quidem minuta horæ parte mutata, ac tam vehementer

ter affligebat quatuor horarum spatio, quibus ipsis febriculosi quid incessere videbatur, ut & lacrymas & quævis impatientiæ signa generoso alioquin & ad aspera quæque obfirmato viro extorqueret. Simile quid nobis in uno alterove exemplo identidem observare licuit, in viro inprimis, Pechliniano, quod suspicor, viro prorsus analogo, tum vero & in aliis, priori non dissimilibus, saltem quod is, quem novimus, non a tribus annis, sed ab ineunte ætate, nec semel iterumque in anno, sed menstruo communiter spatio in orbem redeunte, & per duodecim communiter horas acutissime eodem doloris genere supra canthum oculi dextri majorem affligatur, nec nisi vomitu elapsis sex circiter horis accedente ullam experiatur doloris remissionem, qui prævia sternutatione, media plerumque nocte ordiri solet. Hinc vero satis, opinor, constat, quare binis his observationibus tale fecerit exordium PECHLINUS: „Inter „alia, quæ Medicos fatigant, non levis est „momenti illa partium *ιδιοπάθεια*, qua „corpus sæpe laborat; cum enim una esse „videatur omnium ratio, idem ad recipiendam noxam habitus, admirationi „proximum est, certas duntaxat esse partes,

tes, corporisque angulos, qui morbum⁶
aut vitium, in illa aliarum indifferentia⁶
unice in se convertant. „

XLII.

Optandum proinde, nescio an speran-
dum, id quod post reliqua, minime au-
tem postremo desideramus loco, ut ana-
tomia, quæ vocatur practica, frequentius
exerceretur. Ita enim nullum superest
dubium, quin & dolorum ejusmodi, &
ischuriæ latentes causæ, ab eodem P E C H-
LINO commemoratæ, aliorumque oc-
cultæ origines morborum patefierent il-
lis, qui secandis morbis varii generis de-
functorum cadaveribus indefessam agi-
lemque manum commodarent. Præter-
quam autem, quod, ut supra meminimus,
nonnulli non adeo magnifice de hac ana-
tomia sentiant eo quod variorum causæ
phænomenorum, nec illius ope in aprico
semper ponantur, vulgarium vero osci-
tantia medicorum ad sordida hæc, ut pu-
tant, & foetida nauseet sæpenumero; obstat
non raro propinquorum defuncti super-
stitio ac morositas intempestiva, quo mi-
nus medici genuini suo potiantur fine, ac
defunctorum exta scrutando in notitiam
causæ illius perveniant, quibus isti vitam
finire coacti sunt. Quo magis miramur,

illis in locis, ubi cadaverum, ejusmodi secandorum in nosocomiis vel alibi frequens se offert occasio, pauca adeo annotari eorum, quæ in scrutinio viscerum sunt observata, atque ad notitiam usumque plurium pervenire. Nam illa si excipias, quæ a T. KERCKINGIO, F. RUTSCHIO, G. BIDLOO, J. J. WEPFERO aliisque nonnullis sparsim sunt proposita, & quæ T. BONETUS magno studio ex aliis collecta, ac in certas classes digesta sepulcreto suo inseruit, vix aliquid operæ pretium ab aliis hac in parte præstitum novimus. Hoc ipsum vero opus cum varia omnino utilitate se commendet, tum longo procul dubio intervallo id post se reliquisset T. BARTHOLINI absolutissimum, modo per invidiam Vulcani lucem publicam videre ipsi fuisset concessum, de Anatomia Practica opus. In eo enim justo consignaverat ordine vir eruditissimus, quicquid aliena, maxime vero propria avtopsia in sectione cadaverum omni morborum genere extinctorum, ipsi erant comperta: sed vix ad umbilicum erat perductum, & prelo brevi subiiciendum, cum repentino suborto incendio, una cum instructissimæ biblio-

bibliothecæ maxima parte hic quoque immortalitate dignissimus foetus ante partum extingueretur, magno artis salutaris detrimento, quæ hætenus necessaria hac sui parte fere destituta conjecturis potius, quam oculata rerum fide suffulta incedit. Audiamus ipsum de hoc suo infortunio conquerentem:

Quicquid tot annorum studiis ad ana-^{“ Exerc. d.}
tomen practicam ex observationibus^{“ Anar.}
propriis & aliorum in arena hac exer-^{“ Pract.}
citorum congefferam, invidus ille[“]
Vulcanus, voraxque fortunarum mea-[“]
rum helluo consumsit, & momento[“]
citius in cineres convertit. Cujus ja-[“]
cturæ inæstimabilis nunquam sine ani-[“]
mi quodam motu, sed intra Sapientis[“]
moderationem temperato, memo-[“]
ria occurrit acerba.,,

❧ (o) ❧

III.

DESIDERATA
SEMEIOTICA.

I.

AD colophonem perductis, quæ circa morbos eorumq; historiam & causas adhuc maxime desiderari videbantur, res ipsa postulare videtur, his ut ea, quæ circa Signa Morborum desiderantur, breviter strictimque annectamus. Et primo quidem loco insignem illam scriptorum Semeioticorum raritatem desiderati loco medici annotamus. Post HIPPOCRATEM enim inter antiquos solus fere COELIUS AURELIANUS tanti fecit signorum in curandis morbis necessitatem, ut videatur nulli rei tam serio mentem intendisse, quam in detegendis signis, & circumstantiis morborum ab invicem distinguendis: illius enim opera nihil sunt aliud, quam utile signorum diagnosticorum, graviumque præceptorum seminarium: imo, si nonnullos ejus titulos sedulo perpendas, videbis, quod per totam talis capituli seriem se diffundat

fiat in describenda exactissima signorum
 illius morbi natura, & ubivis historiam
 morbi fideliter, ac veluti penicillo na-
 turæ adumbret, ut scite animadvertit
 G. BAGLIVIVS. Hunc longo interje- c. p. 201.
 cto intervallo T. FIENUS secutus inte-
 gram doctrinam semeioticam peculi-
 ari opere complexus est. J. LOMMIUS
 quoque in elegantissimo observationum
 medicarum opusculo totus in eo fuit,
 omnium ut morborum, signa tam quæ
 statum præsentem, quam quæ futurum
 indicant, mira traderet solertia. His
 iungas, quæ inclyti artis salutaris pro-
 cures G. W. WEDELIUS, F. SCHRADE- Exerc.
pathol.
semeiot.
diff. 4.
de sign.
Med. se-
meiot. 4.
 RUS, & nuper admodum C. VATERUS,
 memoriæ prodidere, habebis sine dubio
 notiorum, qui de signis Medicis seorsim
 & ex condicto exposuerunt, scriptorum
 encyclopædiam.

II.

Sed quantis hodieque defectibus si-
 gnorum scateat doctrina, vel inde judi-
 cemus licet, quod nonnullorum mor-
 borum, abstrusorum inprimis & inter-
 itanea occupantium, nulla hucusque
 lantur signa certa, seu, ut BAGLIVIVS
 loquitur, desideratur diagnosi facilis
 morborum & symptomatum difficilium,

quod quidem adsertum duplici paradigmate, altero externo, interno altero illustrare juvabit. Lepra qualis quondam morbus in gente fuerit judaica, non convenit inter eruditos, ab ea saltem, quæ nostra occurrit ætate, toto cœlo diversum fuisse, inde facile colligitur, quod & ædium parietes, secus ac hodie fieri observamus, infestaverit. Deinde & inter lepram Græcorum Arabumque discrimen ab autoribus communiter ponitur, a nonnullis cutis *αἰναι. Ἰσθμία*, tanquam signum pathognomonicum lepræ allegatur, neque tamen res omnis in vado est. Optandum igitur cum

L. c. p. 41. R. LENTILIO esset, ut inter practicos conveniret, de lepræ veræ veris signis, atqui fluctuant plerique, multi plane de hoc morbo silent. Internorum in classe morborum obvia sunt exempla vomitarum, aliorumque abscessuum & ulcerum, quæ in variis subinde partibus & maxime in pulmonibus generantur, in iisque tamdiu, sæpe & absque omni mali suspicione, ægrorumque querela, ad mortem usque subitam latitare solent.

L. v. Pa- Quemadmodum J. FERNELIUS multos eorum observavit, qui omnia corporis munia rite exercentes rupta repente

pente vomica e medio sublata sunt, in quorum numero & duo sunt medici reperi, qui nullis signis impendens periculum prævidere potuerunt. Cujus quidem rei sæpius hinc inde videmus paradigmata, ubi sine ullis fere præviis morbosæ cujusdam constitutionis indiciis, nonnulli subito e vita discedunt, haud sine vulgari quidem illa, sed haud injusta apostematis cujusdam, latentis hactenus, & subito disrupti suspicione. Quæ cum ita sint, Cl. VATERUS apposite sequentem in modum scripsit: “ Quem-
admodum plures adhuc in fugientis humani corporis latebris obscura & occulta, ita cum primis vomicarum in visceribus, & maxime in pulmonibus uti-
causæ, ita diagnoses & prognoses lubricæ admodum sunt & incertæ, ut, licet omnibus vel exquisitissimis modis in causarum indagatione omni tempore laboratum sit, nondum tamen res ita expedita sit, quin plures adhuc difficultates sollicitè de iis dispicienti obveniant. „

diff. d.
Vomica
Pulmon.

III.

Desiderantur porro signa infallibilia & pathognomonica variorum affectuum, quibus illos ab aliis congeneribus certo

distinguere licet. Sic renum & vesicæ calculus, communem & frequentissimum affectum, certo cognoscere & ab aliis distinguere malis, res non adeo levis momenti est, ac prima apparet fronte, Renum enim calculus sæpe colica & hypochondriaca mentitur pathemata, ac cum iisdem ita sub variis ludit schematibus, ut, quodnam & ex hisce primario affligat, aut medelam poscat, medici etiam exercitatissimi non raro dubitent. Vesicæ vero calculi specie, caruncula vel simile quid in vesica vel meatu urinario situm non incautis tantum rerum arbitris, sed usu etiam rerum peritissimis imponit frequenter, ut, cum ad sectionem, quam calculi magnitudo ac durities aliis haud frangenda aut minuenda remediis omnino exigere videbatur, nullum omnino corpus lapideum, sed carneum quid, sectione frustra dilaceratum & discerptum nonnunquam offendatur; quemadmodum ex adverso nullis calculi indiciis antea præsentibus illi tamen post obitum, facta corporis exenteratione, haud raro variis in locis reperiuntur, sicut ex observationum chirurgicarum monumentis constat, & Op. Chir. alios inter a J. J. MANGETTO, E. CAMERA-

MERARIO, & G. H. VELSCHIO anno-
 atum est; quorum hic omnia esse in-
 certissima, & maximorum sæpius me-
 licorum notitiam eludere calculi signa,
 affirmare non dubitat, quod de se ipso
 ingenue fatebatur BENEDICTUS STL-
 ATICUS, vir, si A. DEODATO & G.
 COLFINCIO credimus; & quidni cre-
 damus testibus *αὐτόπλοις, εὐσχοῖς* in præ-
 dicendo morborum eventu, cujus ver-
 ba erant oracula, consilia auxilia, pro-
 gnostica sibyllæ folia. Fatalibus succu-
 buisse umbris, quem ille victurum: vi-
 tali usum aura, quem ille periturum
 censebat, visus nemo; „Verum & hoc
 mirabile, PECHLINI utor verbis, no-
 strisque intactum, quare lapides re-
 nales, quantumvis magni, plerumque
 tamen vesicam transeant, & a corpo-
 re exeant, cum illi in vesica generati,
 etiam minores, ut plurimum subsi-
 stant, crudelemque Lithotomi manum
 expectent. Eadem, quæ calculi, &
 molæ est ratio, quamobrem & dolen-
 dum cum R. LENTILIO, primis ab ir-
 rito concepto temporibus indubitata mo-
 læ signa non dari, cum VRATISLAVI,
 ENSIBUS vero MEDICIS optandum
 omnino, ut certiora essent molæ signa,
 qui-

P. Bar-
 bert. 4.
 p. 153.
 l.c. p. 350.
 Curat.
 propr.
 VII. de-
 cad. VII.

Valet.
 p. 134.
 ord. &
 meth.
 febr. gen.
 dedic.

l.c. p. 1303.
 l. c. 1699.
 P. 113.

quibus non solum ab hydrope uterino, flatibus, scirrho uteri, sed & a foetu vero discernere eam liceret. Idem de multis valet aliis, nam paucos omnino morbos novimus, qui certis & pathognomonicis agnoscantur, & ab aliis discernantur-indiciis, quin ex variorum complexu symptomatum, & accurata demum omnium circumstantiarum contemplatione magnoque studio in illorum cognitionem perveniamus. Multo vero majore circumspectione in indagandis causarum signis & sedulitate opus est, quæ in occulto sæpissime latent, & non nisi sagaci conjectura ex relationibus ægroti & adstantium, ac facta hinc comparatione ad statum ægri præteritum vel etiam præsentem non sine magno labore eruuntur. Adeo intricata hic omnia & minus sibi constantia. Adeo verissimam P. A M M A N N I querelam deprehendimus: Doctrinæ signorum quidem necessitatem novimus omnes, ast e contrario summam etiam experimur difficultatem circa eadem & in morborum diagnosi procul dubio ex hac ratione, quia morbos internos juxta illorum naturam & causas immediatas nondum satis cognovimus.

c. p. 451.

IV.

Specialiora magis in morborum diagnosi æque ac prognosi ex pulsu decorumuntur indicia. Cujus quidem usus in HIPPOCRATI innotuerit, hujus loci non est, fusius disceptare, illud certum est, GALENUM præeuntibus ERASISTRATO, HEROPHILO & ASCLEPIADE prolixè admodum de pulsu ejusque differentiis scripsisse, ac plures forsàn inxisse pulsum varietates, quam vel vidit ipse, vel alii usquam potuerunt observare, id quod I. B. MONTANUS, acris alias & diligens GALENI sectator, ut ejus genius quibusdam visus sit, & anima illius in eum transiisse dicatur, non dubitavit aperte profiteri: se nimirum minutias pulsum cognoscere non potuisse, seque credere, GALENUM in his aliquid græci habuisse, cumque ista scriberet, & pulsum genera ad minima divideret, trisisse. Quocum consentientem per omnia videmus H. SAXONIAM, qui plurimos, arbitratur, eas differentias, quæ ad artem nihil conferunt, proponere, non quod ipsi sensu eos cognoverint, sed ut GALENI mentem obscuris verbis involutam, quoad fieri possit, plenius aperiant, aut nihil, quod a GALENO aliquan-

l. c.
XLVIII.

Spec.
Med. Sin.

aliquando propositum fuit, neglexisse videantur. Unde non mirum, quod loco certæ & apodicticæ cujusdam de pulsibus scientiæ nil nisi confusio in rem medicam introducta sit, in qua plurima hodieque desiderantur. Sinenſes equidem Medici, quorum ſystema & iſſis deſideratis annumerat G. H. VELSCHIIUS, id ſedulo egerunt, hanc ut doctrinam ad ſummum quoddam perfectionis faſtigium eveherent: ac litteris proditum ab A. CLETERO accepimus, illos integros non raro dies ægrotis ſuis aſſidendo, ac pulſum in aliis aliisque partibus explorando miranda hinc pronunciare, atque omnes circa morborum ortum & eventum circumſtantias, etiam fortuitas, & cum pulſu cordis nullo nexu copulatas, determinare. Sed vel fraudem & impoſturas, aut magici quid ſubeſſe, prudentiores dudum judicarunt. Non ſecus ac de Japonenſibus conſtat, illos ex pulſu prophetas agere, & non tantum illa, quæ ex hoc cognoscendi fundamento recte non fluunt, ſed plurima inſuper ab arte alieniſſima, virtutis characteres, animi occultiora vitia, & quæ imminent homini pericula, patefacere poſſe, quorum tamen omnium nullum intercedit cum pulſu commercium,

ium. Illud modo ab his populis disce-
 rent Europæi, ut longiorem paulo moram
 pulsus explorationi dicarent, nec, quod
 vulgo fieri videmus, post paucissimos pul-
 sus ictus perceptos, manus removerent, &
 medicamenti formulæ præscribendæ fe-
 tinantes admoverent; cum interdum uti-
 le sit, eo usque pulsuum observare ryth-
 mos, usque dum universa sanguinis mas-
 sa, inæquali sæpe consistentia & mixtura
 audens, circulatione per corpus fuerit
 propulsa, ut doctissimus F. SCHRADERE-III. de
 us præclare advertit, ita enim fore au- Sign.
 guraremur, ut pulsuum doctrina multis Med. §.
 adhuc difficultatibus laborans majorem III.
 um tempore certitudinem adipiscere-
 ur, accuratiusque postmodum constaret,
 quid ex his vel illis pulsuum differentiis in
 variis morborum generibus, observatis
 eorum eventu, vel aliis etiam circumstan-
 tiis concludi debeat. Hactenus enim pul-
 sum fallaciam plures inter alios A. DEO-1. c. p. 55.
 ATUS satis evidenter ob oculos posuit.
 it in universa pulsuum doctrina, C. H. Curat X.
 ELSCHIO iudice, multa incerta, su- Dec. V.
 erflua, imo & vanissima, ad lubitum ex-
 cogitata, jamdudum doctiores adverte-
 unt, qui longè alium sanguinis motum
 a circulum compererunt, quem facul-
 tati

„tati vitali & pulsificæ plerique alii, ad
 „musicas notas potius, quam mechani-
 „cas rationes explicandum, per somnium
 „adscribere.„ Plane in rem nostram
 l.c.p.272. PAULUS iterum AMMANNUS: „Sphy-
 „gmomantia certior quidem est uroman-
 „tia, ast in se considerata est incerta, &
 „subtilitatibus multis speculativis refer-
 „ta, hinc nulli morborum generi applica-
 „ri potest, quam febribus quodammodo
 „& affectibus cordis. „

V.

Videlicet, quoad urinam, ejusque in-
 spectionem plura hodieque desiderari in
 aprico est. Enimvero, hæc ut pessima ex
 urina sola divinandi consuetudo, non vi-
 sis illis, quorum urinæ sunt, plane abro-
 garetur, doctissimorum dudum Medico-
 rum fuit desiderium. Sed unde unde pri-
 mum inducta sit, non ita facile eandem
 per ineptam vulgi persvasionem, alias-
 que interdum causas, quas inter sordida
 medicorum avaritia non postrema est,
 aboleri posse, prudentiores pridem judi-
 carunt. Quamvis enim plures cum Cl.
 STAHLIO uroscopiæ abusum tollendum
 svadeant, inculcent, desiderent; alii ta-
 men cum J. P. ETSELIO uromantiam in
 certis Silesiæ locis summe esse necessari-
 am,

Diff. Hal.
 1711.

Diff. i. J.
 Gebaur.
 Erf. 1711.

m, venditant. „Nimirum, quod apud⁶
Pontificios est purgatorium, hoc apud⁶
medicos est uromantia, quemadmodum⁶
enim illud religioni pontificiæ insignem⁶
existimationem conciliat, ita hæc praxi⁶
medicæ, ut more solito jocatur laudatus⁶
nodo P. A M M A N N U S. „ Sint autem ex
medicorum non minus quam empirico-
rum familia, qui solam sibi matulam af-
ferri curent, atque ex ea, vel nudis vel ar-
natis oculis ad exemplum Nobilis Nor-
manni, qui ope microscopii vermiculos
diversæ magnitudinis, diversam adeoque
hominis vel sani vel ægroti conditio-
nem significantes, videre se in urina pos-
se venditat, sicut novellæ publicæ fidem
faciunt, inspecta nunquam visis ægrotis,
nec de aliis circumstantiis informati di-
vinando, non morbum modo ipsum,
sed & primam originem & eventum,
sed & ætatem, sexum, & alia plane *ἀλλό-
τρια*, & sphæram medicam plane transcen-
dunt, casus nempe fortuitos, causas
morborum occasionales plane singulares,
determinare se certo posse gloriantur,
nec raro rem acu tangant; nos tamen, tan-
tum abest ut similem desideremus ex uro-
scopia divinandi facultatem, ut eandem
malimus cum doctis prorsus ignorare,
O cer-

certo quippe persuasi, vel fraude, vel hujus nulla suspicione præfente, magicis hæc talia & superstitiosis fieri adminiculis. Et fraudes quidem uromantarum ac technas callidamque illorum fallaciam satis deprehenderunt, librisque egregiis impugnarunt medici doctissimi P. FORESTUS, O. HEURNIUS, D. SENNETUS, J. LANGIUS, EURICJUS CORDUS, J. PRIMEROSIUS, RODERICUS a CASTRO alique a J. G. HINTAMOMO quoad potiora cujusvis momenta in compendium redacti. Quicquid autem ejus rei sit, ac licet infida sæpe sint illa, quæ ex urinis petuntur, morborum præfagia, atque in malignis præsertim affectibus sint fallacissima; non inficiamur tamen, posse interdum ex illis nonnulla colligi, quæ partium quarundam, quas transit, & sanguinis, e quo fluit urina, vitia sic satis manifesto produnt. Quinimo plura in urina latere hodie, quibus cognitio, diagnosis non minus ac prognosis morborum multa sit captura incrementa, nulli dubitamus. Nam & ipsi, quod tamen præfiscini dictum esto, singularia non semel observavimus in urina, quibus cum ægrotorum conditione collatis minus cum vulgari theoria, ac

de quotidianis observationibus conveni-
e accuratiori instituto examine edocti
sumus. Uroposcopiam criticam & ab
neptiis liberatam desideratis ut merito
innumeraverit G. H. VELSCHIUS. l. c. LIII.

THOMAS certe WILLISIUS, non cer-
iori fide, aut majori diligentia pyxi-
em nauticam intueri naucleros, quam
pro idoneis medendi temporibus & mo-
dis urinarum phænomena observare de-
beant medici, affirmat. Urina præser-
tim hydrostatice examinata non conte-
mnenda suggerit morborum criteria, &
singulare prorsus est, quod a non nemi-
ne scriptum accepimus: signum incli-
antis sanitatis esse, quando urina pon-
dere uno vel duobus granis augetur,
quando vero ultra tria vel quatuor gra-
na ponderat, morbum jam adesse, si ad
quinque grana, mortem, de quo tamen,
ut J. E. SCHAPERUS optime judicat, ex-
perientia erit ulterius consulenda.

VI.

Sanguinem porro venæsectione, vel
alia ratione e corpore emissum non con-
temnenda præbere indicia de morbis va-
sibus, in ipso præsertim sanguine fundatis,
nullum superest dubium. Neque enim
cum HELMONTIO ejusmodi judicium

L. d.
Urin.
c. 2.

L. d. sign.
ex Urina
Gothæ
1703.

diff. de
signis
Immin.
Morb.

c. IV.
§. 3.

plane ridendum atque explodendum putaverim, quin sanguinis ipsius vitia nullo signo certius, quam hac ipsa avtopsia se prodere solent. Sed hic iterum cum

l.c. p. 120. „R. LENTILIO optandum, ut saniora
 „prostarent de judiciis e sanguine per
 „venam sectam educto ferendis. Quæ
 „enim calendariis annexa a barbitonfo-
 „ribus memoriter discuntur & plebejis
 „ore pleno dictantur, anilia sunt, nec
 „mentem fatiant, quæ JESSENIUS hoc
 „super argumento scripsit. „ Post hunc
 vero nescio an quisquam hoc argumen-
 tum fusiore tractatione dignum judica-
 verit, aut observationes circa illud vel
 instituerit ipse, vel publico communica-

Ex. III. de Sign. §. XXI. seq. Diff. penul. d. judic. c. Sangu. per V. S. emiss.
 verit, ea si excipias, quæ F. SCHRADE-
 RUS, R. J. CAMERARIUS, & C. VATE-
 RUS publici fecerunt juris, quorum hic,
 quid sentiat, quidve desideret, hisce pro-
 fitetur: „Licet laudanda seculi hujus,
 „in quo vivimus, industria, varia ab an-
 „tiquis non accepta nos docuerit, quic-
 „quid tamen circa sanguinis indicia sci-
 „tur, mancum adhuc & infirmum vide-
 „tur, nititurque potius observationibus
 „dispersis hinc inde, quam experimen-
 „tis usu & ratione confirmatis. „

VII.

Faciem morborum indicem ostendit Diff. de
 TAHLIUS, & quid TACKIUS prædicet Facie
 leBURRHO, quod non raro ex facie Morb.
 le totius corporis constitutione vaticina- indice.
 us sit, & in consilium medicum vocatus Chrysog.
 cones magnorum virorum & principum animal.
 sibi deposcerit, penes R. LENTILIUM & mine-
 idere est, qui ad exornandum forsan ral,
 nuseum id factum esse conjicit, simul
 & dolet, sibi aliisque tantam a natura
 on esse concessam in conjecturando fe-
 citatem. Ex saliva & lingua, hujus-
 ue colore, siccitate vel humiditate,
 rassitie & magnitudine diversa, mor-
 orum quoque signa haud vulgaria ab
 ntelligentibus depromi, situs ejus op-
 ortunus clarissime ostendit. Est enim
 ocata in confinio & exitu trium præci-
 uarum corporis regionum, capitis, tho-
 acis & abdominis, ut pulcre explica-
 um apud J. RIOLANUM in Anthropo-
 ogia legimus. Sunt equidem nonnulli
 inter illos præcipue S A N C T O R I U S
 S A N C T O R I O, qui artem ex lin-
 ua judicandi inutilem & nullam Libro
 e methodo vitandi errores probare co-
 atus est; sed opposuit illi peculiarem
 bellum de Lingua, maximo acutorum

morborum signo PROTHUS CASULA-
 NUS SENENSIS, ubi iudicia e linguæ
 inspectione in morbis desumpta pluribus
 aliis certiora esse, declarare annisus est,
 ex observatione iterum SCHRADER-
 IANNA. Quæ eadem mens fuit Cl. BA-
 GLIVII sequentem scribentis in modum:
 „demum pro secreto tibi sit, lector, me
 „certiorem de sanguinis statu indaginem
 „aliunde non haurire, quam ex lingua:
 „siquidem cum sit congeries infinitarum
 „glandularum, & papillarum nervearum,
 „per quas immediate manifestatur mor-
 „bosum illud in sanguine superabundans,
 „neque in itinere mutatur, prout in excre-
 „tis per alia corporis emunctoria contin-
 „git, ideo magna fides linguæ affecti-
 „bus & mutationibus adhibenda in mor-
 „borum cognitione, reliqua enim signa
 „frequenter fallunt, hæc aut raro, aut
 „nunquam. Quo magis dolendum, so-
 lum fere F. HOFFMANNUM salivæ pa-
 riter ac linguæ inspectionem in omni-
 bus morbis valde necessariam fusiore tra-
 ctatione persecutum esse. Alibi enim præ-
 ter hoc generale monitum frustra quic-
 quam quæras: Nunquam ab ægris in vi-
 sitatione eorum discedendum esse, nisi
 linguæ prius examinato statu. Quomo-
 do

d. Necess.
 Salivæ
 Insp R. J.
 J. Baiero.

Ho vero lingua & saliva in variis passim morbis, eorumque initio, augmento & decremento se habeat, ac quænam inde deducendæ conclusiones, illud demum, seu nusquam pro rei dignitate expositum, desideratis nostris omni jure annumerandum, & vel ex hoc solo capite inductum forsàn G. H. VELSCHIIUM exi. l. c. XXVIII. timamus, semeioticen ad nova experimenta reductam desideratorum numero adferendi.

VIII.

Nec dispar valde est ratio crîsum, seu notuum naturæ criticorum, qui in morbis inprimis acutis ad salutem vel mortem subito terminari solent. In his quidem observandis veteres, & Divus inprimis senex multam posuere industriam, sed neglecta postea a sequiorum temporum medicis, utilissima hac doctrina sensim vilescere cœpit, donec a recentioribus, illis inprimis, qui ex HELMONTII schola prodire, fannis & ludibriis exciperetur. Horum enim eo redit sententia, crîses ut in nostris quidem regionibus aut plane non aut rarissime contingere, indeque illas ne quidem attentione dignas, multo minus anxie expe-

ctandas, quin commoda potius medicatione illis obviam eundum esse, arbitrentur. Hi vero boni viri quod nunquam aut rarissime crises observaverint, nemo mirabitur, quicumque nimia sæpe medicamentorum copia, aut qualitate eorum peregrina naturam sæpe obrui attenderit, aut impediri, quo minus motus ad servandam corporis œconomiam salutare instituire possit, aut, si qua ejusmodi quid moliatur, omnia sub tergiversatione quadam & dubio eventu procedant. Alia omnino mens est WEDELII, BAGLIVII, STAHLII, STDENHAMII, HOFFMANNI, similiumque doctrina & rerum usu excellentium medicorum, qui Naturæ se vocare ministros non erubescunt, ac in eo, ubi ad morborum curationem ventum est, toti sunt, motus & conatus naturæ salutare, in morbis inprimis acutis, ante omnia, quo vergant, ut probe observent, bene & tranquille succedentes sibi relinquunt, impeditas promoveant, nimium, quam par est, exagitatos coercent, errantes denique in viam reducant; omnia sine magno medicamentorum apparatu, quin sæpissime sine omni omnino medicina, quod rusticos &

& infimæ plebis homines intueri jubeant, qui morbis non raro gravissimis decumbentes solius robore naturæ, absque ullo medicamentorum usu citius feliciusque convalescunt, quam divites, & qui nullo horum defectu laborant. Et sub hac quidem tractatione morborum sæpius crises in acutis observare licet, quemadmodum id tantorum insistentes vestigiis virorum plus vice simplici experti sumus. Quanquam negandum non est, ad quod opportune monet BAGLIVIU S, l.c.p.254. hodie non tam frequenter crises, nec tam perfecte succedere uti olim in Græcia, ob aëris nempe illius regionis majorem puritatem ac serenitatem, victum frugalem ac tenuem, & commodum denique temperatumque in morbis a medicis ægris injunctum regimen, parcum remedium usum, & causas fortassis alias. Addamus hic licet, τὴν κρίσις ab ἐκκρίσει multum, ut alias, ita hoc inprimis loco differre; priorem enim frequentius, posteriorem autem rarius in regionibus nostris magis ad septentrionem vergentibus, contingere observamus. Mirum, cur non frequentius notatum proftet, quod non ita raro contingit.

IX.

Inde adeo accidit, ut morbi nonnulli aliis supervenientes critici, ob salutarem, quem plerumque promittunt eventum, denominentur, qui alias symptomatici audiunt, quo nomine varii glandularum tumores, hæmorrhagiæ, & phlegmatorhagiæ variæ, & morbus quoque regius præ cæteris celebrantur. De ictero noti sunt aphorismi HIPPOCRATIS, quod febribus continuis atque acutis ante diem septimum accedens malum, post illum vero bonum & salutarem præfagiat eventum: sed ut posterioris contrarium effati toto die in praxi occurrit; ita prius quod attinet, VRATISLAVIENSIIUM judicio MEDICORUM, quibus præpropere nimis, die quinta, superveniens icterus, neque nullos e medio tollens visus, quanquam præter medicum, nemo ex adstantibus fatalem horam metueret, in obscuro adhuc latet, unde icterus tam funesti exitus oriatur. Quemadmodum vero icterus interdum salutarem, ita singultus ex adverso communiter pessimum in morbis pariter acutis & chronicis portendit eventum, idque tum HIPPOCRATIS oraculo, tum quotidiano rerum usu

IV. 61.
64.

l.c. 99. p.
16.

Coac. 89.

usu teste verum deprehenditur, optandum
vero cum iisdem modo laudatis VRA- l.c. 1700.
TISLAVIENSIBUS MEDICIS, ut præ- p. 223.
sto forent signa, quibus pars primario
laborans exacte dignosci posset. Ali-
qua in singultiendo occurrit differentia,
quæ nec scribi nec verbis satis exprimi
potest, & a nullo, nisi exercitato in
praxi, aurium judicio percipitur. In
febrium malignarum singultu, in quo
diaphragma afficitur, quicquid agas fe-
re frustra agis, ut etiam hoc anno ali-
quoties experti sumus. Horum vero pe-
ritissimorum in arte virorum & de ster-
nutatione, quam veteres sacram & di-
vinam habuerunt, cum & sternutantes
jam antiquo more salutati fuerint, cogi-
tationes & desideria non videntur sicco
prætereunda pede, ita autem illi: Qvon-
dam Cl. Vir, Caspar Hoffmannus, vovit, l.c. 1700.
cum sternutatio opus sit mirabile, cujus- p. 210.
modum nemo philosophorum & medi-
corum antiquorum explicarit, ut ante
vitæ suæ finem id fieret: de causa, inquit,
epilepsiæ novimus fuisse votum magni
Cratonis, utinam ante vitæ suæ exitum
aliquis ostendat, de modo, quo sternuta-
mentum fit, idem plane vovemus. Non
improbamus quidem, hoc discendi desi-
derium

c. p. 312.

„derium, magis tamen optamus, ut pro-
 „pediem certatim a doctis ostendatur,
 „in quibus morbis sternutatio vel ut cau-
 „sa, vel ut signum profit vel obsit. Est
 „nimirum totum sternutationis negoti-
 „um, E. C A M E R A R I O iudice, mi-
 „rabile & intricatum, neque haecenus
 „fatis, qua circumstantias tam salutare,
 „quam periculosas in lucem protractum
 „positumque; præprimis notabilis est quo-
 „rundam frequentissima & non nume-
 „randa sternutatio citra coryzam, vel
 „narium laceffitionem sensibilem aut ab-
 „usum tabaci, orta, aliquando porten-
 „dens mala subsequa, & molestias, ali-
 „quando sine omni noxa in consuetudi-
 „nem abiens, aliquando & salutaris &
 „ob consuetudinem naturæ eo jam incli-
 „nantis necessaria facta.”

X.

Ad extremum valde equidem optan-
 dum, ut, quæ ultimo jam loco ad desi-
 derata referenda est, in eorum potius
 ordine collocari posset, quæ sunt satis
 expedira & manifesta, certa nempe in
 morbis prognosis. At enim vero con-
 trarium toto die experiuntur illi, qui cir-
 ca languentium grabbatos crebrius ver-
 sando, illos subinde convalescere, quos
 interi-

interituros putabant, nec rarius illos, quos evasuros haud vanis indiciis augurabantur, e vita excedere vident? Enimvero licet P. ALPINUS, C. VATERUS & L. d. Præ-
 J. HARVET signa seu præfagia salutis & ^{sag. vitæ} & Mortis in ægrotantibus, ille quidem ^{& Mor-} ^{bis diff.} ^{d. Præ} ^{sag. vitæ} ^{& mort.} ^{in ægrot.} ^{Tr. angl.} ^{de sign.} ^{progn.} ^{morb.} ^{acut.} ^{Lond.} ^{1706. 8.}
 prolixius, hic vero concinnius, e suis fontibus laudabili omnino instituto derivarint; toto tamen die in acutis præsertim, hinc vero & chronicis morbis oraculi experimur veritatem HIPPOCRATICI: Non omnino certæ sunt prædictiones vel salutis vel mortis, ac si E. CAMERARIUM audias, requiritur multa medici experientia, si quid hic certitudine velis pronunciare, imo ne sic quidem tutum erit, ob anomalias & proteiformem, quæ jungitur plerumque, indolem, cautius hinc, suspensioque pronunciandum gradu, imo sæpe abstinendum; neque enim vaticinari de-
 ret medicum, nec quisquam id jure postulaverit, brevi decidente eventu, modo quæ suarum sunt partium, recte agat, convenienterque morbi genio Medicus, eventum Deo facile committat. Neque vero id temere ob scientiæ in uno alterove sufficientis defectum, aut eorum, qui artem profitentur, ignorantiam contin-

c. p. 1 c. VIII. tingere existimemus. Ita enim consummatissimus medicus J. BOHN IUS: „Quo
„excellenter autem & majoris momenti
„hæc prædicendi ars est, eo gravioribus
„stipatur difficultatibus, ut in ea exercenda
„sæpius falli & errare contingat sapientissimos & in palæstra medica exercitissimos: quatenus quæ quoad præcepta ejus plus minus abunde ac prolixè ab infinitis scriptoribus tradita facillima intellectu videntur, in applicatione deprehenduntur difficillima, minus que negotio expediundo sufficiunt. Animadvertenter hanc difficultatem, quotquot e clinicorum & commentatorum numero cordatiores fuerunt, quos inter Medicum Hispalensem illustrem, CASPARUM CALDERAM DE HEREDIA nominasse sufficiat, qui hanc prognoseos difficultatem per varios morbos imprimis acutos in Tribunali Medico, Magico & Politico præclare ostendit. Et videtur sane summus vitæ necisque arbiter hanc sibi scientiam soli reservasse, qua de vita & morte mortalium, ac mortis hora momentoque disquiritur. Ac licet haud contemnenda utriusque non raro occurrant, & eventu comprobentur, τεκμήρια, omnia tamen sunt imperfecta,

fecta, dubia, nec sibi constantia: ac
præstat proinde sæpe τὸ ἐπεχειν amplecti,
quam vana curiositate ea scrutari, quo-
rum notitia ad neminem hucusque mor-
taliū pervenit, nec an perventura sit
inquam, satis constat. Apposite id,
quod volumus, exprimitur in libro, qui
splendido ET TMULLERI titulo qui- P. II.

dem superbit, sed a multis pro spurio P. 77.

habetur, ac Medici Theoria & praxi in-
structi rubrum in fronte gerit, in cuius
nigro sequentia inter alia occurrunt: "
Processus quasi judicialis in prognosi in- "
stituitur: reus est æger, actor est mor- "
bus, testes sunt signa, quæ a consequen- "
tibus desumuntur, advocatus est Natu- "
ra, judicis vicem obtinet Medicus, vel "
condemnans alteram, vel judicium in, "
de dubia suspendendo partes interdum "
ad supremum judicem ablegans. Dan- "

nr enim casus, G. W. WEDELIO iudice, " diff. de
ibi non desperandum sine spe, nec spe- " ægro
andum sine desperatione; imo vero " Gutta se-
renalabor. p. 17.
it GALENUS optime scriptum reli- " Comm.
quit, nunquam errare in prædicendo, " III.

supra captum hominis est, quam mi-
nimum errare a rtificis solius.

Progn.
Hippocr.

IV.

IV.

DESIDERATA
PRACTICA.

I.

OMnis nostra scientia medica inanis est, & fructu, quem mortales inde expectant, ingenti destituta, nisi ad praxin deducatur. Omnem proinde artis ambitum salutaris, & late pandentem medicinæ campum cum serio contemplatur longo rerum usu & amplissimis muneribus insignis; N. TULPIUS, labore tam indefesso illum tum a veteribus tum recentioribus excultum esse, affirmat, „ut vix quicquam amplius „in eo desideres, præter certas rariorum „affectuum observationes, utique remedia infallibili usu comprobata.„ Parum propemodum abest, quin paucis hisce omnia ista significaverit doctissimus vir, quæ longa ab aliis serie, BACONE imprimis de VERULAMIO, G. H. VELSCHIO atque G. BAGLIVIO quoad practicam medicinæ partem, per summa capita inter desiderata referuntur, quorum ille hanc demum partem medicinæ esse

præf.
obs. ad
fil.

L. IV. d.
Augm.
Scient.
c. 4.

esse affirmat, in qua plurimum laboris
 consumptum est, licet fructu satis tenui:
 iste clinicem in artis formam redactam
 desideratis annumerat; hic vero, cum ^{l.c. XXXI}
 ceteræ omnes qua disciplinæ, qua ar- ^{Prax.}
 tes, non solum in pristinum splendorem ^{præf.}
 restitutæ fuerint, sed indies magis ma-
 gisque excultæ, novisque inventis or-
 natae floreat: solam medicinæ praxin ne-
 cio quo fato, maxima sui parte jacere,
 et, quod maxime dolendum, vilio-
 rem quotidie apud indoctos evadere, fate-
 ur. Enimvero aut praxin respiciunt
 medicam generatim, aut hunc istum
 morbum in specie, & vel defectum de-
 notant, vel causas ejus indagant, & re-
 media suppeditant, quæcunque in pra-
 xi desiderantur media. Singula certe in-
 quere verba videntur laudata, digna pro-
 funde visa, quæ pro filo inservirent in
 narrandis jam porro desideratis practi-
 cis, postea quam ea, quæ in partibus
 medicinæ speculativis desiderari vide-
 antur, ad colophonem perducta sunt.
 Sic cum de desideratis circa observatio-
 nes medicas deinceps dicendi locus erit,
 et remediis infallibili usu probatis, ver-
 ba prius facienda sunt. Tot vero cum
 existant remedia, quot sunt morbi, am-
 plum

plum autem ad mentem TULPII & spaciofum sit, in quo navigamus, æquor, & in illo tot propemodum vada, quot morbi, & tam frequentes scopuli, quam scopi, ducta per praxin medicam exercitatione, satis opinor, erit manifestum, quantum in remediis plerisque sit inane.

II.

Atque ut inde dicendi faciamus initium, unde scriptorum pragmaticorum plerique in recensendis curandisque morbis auspicari solent, morbi primum universales, & inter illos febres in conspectum veniant. Febrium autem omnium theoriam & praxin ad desiderata pertinere, peculiari pridem oratione B. RAMAZINI adsertum ivit. De theoria vidimus antea, praxin quod attinet, in magna febrium diversitate, qua aliæ sunt continuæ, intermittentes aliæ, & vel quotidie, vel alternis, ternis, aut septimo, octavo demum die repetentes, medicamentorum ingenti quidem faragine, minus vero inopia laboramus. Nam præter emetica & cathartica varii generis salia, amara, stomachica, incidentia, resolventia, diaphoretica, diuretica, specifica, externa, & multa alia indies adhibentur medicamentorum genera,

vera, ut ROSIN O autore LENTILIO, "l.c.p.1071
 Medicus, etiam ætate practica Nestor, "
 nunquam tamen penetraverit in abys- "
 um experimentorum antifebrilium pro- "
 fundissimum: hæc vero modo faustum
 modo infelicem fortiuntur successum,
 prout vel dextre, vel imperite utentem
 invenerint. Remittentium vero omni-
 um pessimæ quartanæ & maxime contu-
 maces observantur, præsertim, quæ in
 autumnum incidunt, juxta HIPPOCRA- II. Aph.
 TEM, ad cujus mentem J. G. SIEGES- XXV.
 BECK disertis in ANNALIBUS PH T- Vratisl.
 ICO-MEDICIS confiteri verbis non April.
 erubescit: veram febrem quartanam P. 417.
 epidemiam curandi methodum adhuc
 inter desiderata medica numerandam &
 reponendam esse. LUCAS vero TOZZI,
 Neapolitanus, summi Archiater Ponti-
 ficis, Medicus doctus & longo rerum
 usu exercitatus, ejusdem occasione apho-
 rismi febres quartanas, quas ante hac
 medici longissimas, & fere immedica-
 biles habuerunt, hac nostra ætate unius
 ope corticis Peruviani tam cito tutoque
 fugari docet, ut vel hinc patere liquido
 possit, quam hæc veterum in medici-
 na facienda temporibus præcellant.
 Neque solum in quartanis, sed & terti-

1717.
Nov. p.
301.

anis, cæterisque intermittentibus, cum primum sunt invasuræ, utiliter adhiberi testatur. Nulla efflagitat necessitas, hujus ut historiam corticis, quæ ante septuaginta propemodum anno ex India orientali in Europam translatus, factis plurimis in Gallia, Britannia, Belgio atque Italia, iisdemque illustribus experimentis, inclaruit, & varia deinde fata expertus est, integram pertexam, præsertim, cum ab aliis id & nuper in ANNALIBUS PHYSICO-MEDICIS præstitum sit. Hoc namque remedium genus, postquam vel solum, & in substantia, quod ajunt, vel aliis permixtum, & magnis plerumque dosibus, repetitis vicibus, ante vel post paroxysmum propinatum, aut clysteribus additum, accessiones deinde febriles ad unum omnes, quo minus redirent, impedivit. Quo viso in diversa abierunt medicorum saniores, & quantum ab aliis laudatum remedium, tantum ab aliis culpatum est. Laudarunt Medici per Galliam, Angliam, Italiam, Belgium, & Germaniam celeberrimi, & ceu tutum & facile ad febres coercendas præsidium miris ornarunt encomiis, quibus non pauci hinc inde contradixerunt, qui præ-

præsertim varios remedii abusus animadvertentes, istud vel eo nomine accusant, quod præter frequentes febrium recidivas, tumores cachecticos, asthma, hydropes, phthises, evacuationum consuetarum suppressiones, arthritidem, rheumatismos, in teneris inprimis ægris & motu corporis voluntario minus exertitatis, magno ægrotantium damno a medicamento vel præmature, vel improprie adhibito proficisci cum G. BAGLIO, & G. E. STAHLIO, experientia docti observarunt. Alii demum media incedentes via, non nisi præmissis aut interpositis evacuantibus, aut febrilibus remediis minus obnoxia, aut additis denique variis corrigentibus, catharticis, salinis & ejus generis aliis, corticem propinandum suaserunt, quos inter F. DEKKERO, & J. M. LANCISIO ejusdem cum purgantibus connubium placet. THOMAM si quæris STDENHAMIIUM, qui ob insignem in medendo felicitatem febrium medicus καὶ ἰατροὶν civibus suis appellatus est, is vere inquit, affirmare possum, non obstante tam vulgi quam perpauccorum edoctis præjudicio, me nihil mali ægris ab usu ejus accidisse vidisse unquam, vel

cum ratione suspicari potuisse. Quæ eadem est sententia M. LSTERI, G. HARRIS, R. MORTON, P. GUENELON, & cujus ore Fautoris quippe benevoli, antea plusculos annos Amstelodami eadem ferre verba, multiplici ejus experientia confirmata accepi, aliorumque medicorum præstantissimorum, quorum alii alias subinde cautelas circa parandi & exhibendi modum ab aliis diversas suppeditant. Ac licet non desint, qui tum in nonnullis Italiae Academiis litem idcirco LANCISIO, Archiatro Pontificio, tum alibi locorum aliis moverint, atque ob pessimum abusum, & suspectam imprimis adstringendi virtutem, & necessariæ hinc secretionis excretionisve materiae morbificæ impeditionem, omnem corticis usum exotici sublatum e foro medico mallent; non defuerunt tamen ejus patroni, qui cum eodem doctissimo viro vindicias medicamenti conscriberent, JOANNES inprimis BOHNIVS & JO. GOTHOFREDUS BERGERVS, Medici in Saxonibus experientissimi, quorum ille præmaturam intermittentium per chinæ usum fugam, haud suo merito semper suspectam; hic vero ipsam chin-chinæ ab iniquis judiciis vindicatam publico dede-

diff.
Lips.
1709. diff.
Vitemb.
1711.

ederunt. Interea multis expositum incommodis, & ob pessima, quæ illis usum excipiunt, confectaria suspectum esse chinæ corticem, liquet, nec vatum in hunc usque diem esse Viri Summi, C. BARTHOLINI desiderium: "Utinam ^{Cent. IV.} promissis de cortice Peruviano semper" ^{ep. LXI.} responderet eventus, & securum certumque antifebrile haberemus."

III.

Equidem solet id fatum medicamentorum commune esse generosiorum, exotiorum præsertim, ut laudentur ab his, culpentur ab illis, & cum non omni morbo, immedicabili sæpe, suppetias ferant optatas, alto deinde supercilio contemnuntur. Chinam chinæ quod rursus attinet, plura licet in ejus usu desiderari possint, solum pondus & nimia moles, qua intra *ῥήμας* vix infra integram aut dimidiam unciam assumi debet, palato ingrata & ventriculo molesta, non est postremum ex illis, quæ virtuti & efficaciam ejus non parum derogant. Quod ut evitarent incommodum, aliud nonnulli quæsierunt & pondere levius, & mole concinnius, nec virtute inferius antifebrile medicamentum, quod, ut alia mittam, in minerali regno, & veneno-

rum quidem familia reperiri, sibi aliisque persuadent. Arsenicum, ceu egregium *ἀντιπύρετον* ROSINUS deprædicit LENTILIUS, quem deinde alii secuti sunt, in ea versantes sententia, nullum venenum usque adeo perniciosum atque lethale esse, quod non, dextra præparatione, & recto deinceps usu accedente, in minima inprimis quantitate medicamenti excellentis vices laudesque jure tueri queat. Cujus quidem valorem sententiæ in medio relinquens id saltem monendum duco, doctissimum STAHLIUM plures & annotasse & graphice descripsisse tristes ab assumpto arsenico in febricitantibus eventus. Ac licet J. H. SLEVOGTIUS nuper admodum egregio huic minerali ob nobilem ejus ex mercurio originem, & nitentem ac pellucidam fere albedinem, ponderosamque & corruptionis expertem consistentiam, virtutes item, ne quidem ab infensissimis ejus hostibus in dubium vocandas, honestiorem existimationem comparare, illudque suo merito & jure titulo honorabili specifici antifebrilis condecorare annisus fuerit; dolendum tamen summo-pere cum eodem clarissimo viro, neminem hætenus de causa talismodi efficaciam,

Eph.

Germ.

Dec. II.

Ann. III.

obs. 46.

M. Nov.

obs. phys.

chym.

med.

P. p. de

modesta

arsen.

excus. ad

disp.

Wedel.

d. Arsen.

ciæ, ex receptis hypothefibus vix explicabili invenienda, follicitum fuiſſe, ſimul & de mediis cogitaſſe, nimis agilia ejus elementa rectius, quam hucusque per nitrum, acetum, etc. tentatum eſt, circurandi, ut ea in magna etiam quantitate mitius operari diſcant. BEROLINENSES autem MEDICI acriter hoc ipſum perſtringunt artificium, & medici machiavelliſmi momentum haud poſtremum diſertis appellant verbis, quod licet in nonnullis exemplis præſtiti juvenis ſpeciem præ ſe ferat, viſceribus tamen ægrotorum labem, & propinantium conſcientiis maculam affricatam ſerius vel ocius poſt ſe relinquat.

Aët.

Med. Berol. III. 8.

IV.

Aliud in regno minerali & hydrargyri quidem proſapia venatur febrifugum B. RAMAZINI, eo maxime inductus argumento, quod varias noxas ab aſſumptis vel exterius applicatis mercurialibus notaverit, graviffimas alias, ſed febre carentes, quin & exemplis edoctus fuerit, in quibus veneri quid febribus intermittentibus fuit junctum, ſalivatione mercuriali in uſum vocata, utrumque deinde malum evanuiſſe, ſed nondum repeririſſe, hæc monſtrant ejus verba:“

de Morb. Artif. L. II, p. 28.

Obf.
Cent. III.
append.

Chym. in
artform.
red. p.
373. 402.

„An ergo quid febrifugilacet in hydrar-
„gyro? forſan dies aliqua ex minerali
„regno febrifugum aliquod non ſub gri-
„pho, ut Riverius, ſed candide & aper-
te medicæ arti largietur. LAZARUS cer-
te RIVERIUS famoſum venditavit, mi-
risque celebravit encomiis antiquarium,
quod quale fuerit, non eadem eſt eru-
ditorum ſententia. Hoc enim ænigma-
tice ab ipſo propoſitum nonnulli ex mer-
curio ſublimato corroſivo parari, cui
mercurius dulcis additur, illumque tri-
plicis herculis, huncque athletæ acce-
dentis nomine intelligi exiſtimant; alii
vero ex regulo antimonii cum auro vel
argento miſto, & addito deinceps mer-
curio ſublimato in butyrum antimonii
verſo, ex eo vero vel aqua ſimplici mer-
curii more vitæ, vel bezoardici inſtar
lunaris ope ſpiritus nitri præcipitato con-
ſtare, affirmant; cujus vires an promiſſis
ſtent, experientia docebit, uti G. ROLF IN-
cius loquitur. A bezoardico autem ſic di-
cto lunari, cui plurimum multi tribuunt,
parum diſtare videtur medicamentum,
quod ſub panacæ mineralis titulo in col-
lectaneis chymicis Leydenſibus lauda-
tur, mihi autem his ipſis diebus ceu
ſummum in quartana aliisque febribus
rebel-

rebellibus & morbis chronicis aliis arca-
 num, per insensibilem maxime transpi-
 rationem, hinc & diuresin effectus edens,
 a chirurgo castrensi communicatum est,
 quodque ex antimonii regulo cum foliis
 lunæ, & mercurio vitæ continuato tritu
 alcoholisato & spiritu porro nitri affuso,
 & vice iterata e retorta abstracto, resi-
 duo autem recte edulcorato paratur.
 Hisce enimvero & similibus medicamen-
 torum generibus, perita manu tractatis,
 eorumque valori & efficaciam ut nihil de-
 tractum cupimus, ita veremur, id quod
 experientia docet quotidiana, ne ex eo-
 rum sint familia, quæ juxta VERULA-
 MIUM spes hominum inflant, sed brevi
 destituunt. Quid vero de sale sit spe-
 randum ammoniaco, cujus præclarum
 ad febres intermittentes usum prædicavit
 W. G. MURTS, illumque propriis & defun-
 cti fratris observationibus & experimen-
 tis factis corroboravit, inde existime-
 mus licet, quod, ut est a MEDICIS BE-
 ROLINENSIBUS repetito confirmatum
 experimento, a propinato hoc sale ci-
 tior semper provocatio horroris feбри-
 is fuerit secuta, quam natura sibi re-
 licta, more antea observato, formare con-
 sueverat; quo loco sequens inde forma-
 tum

diff. Fra-
 nequ.
 1716.

Vol. I.
 P. 90.

tum offendimus conclusum: quod vel aër & locus, vel corpora, quæ terra & aqua diversa alit, vel peculiaris anni tempestatis constitutio subſit, quod idem experimentum, alibi per omnem docimafiam probatum, Berolini plane diverſum effectum exerat.

V.

Ut vero magnis implicita eſt difficultatibus febrium praxis intermittentium, ita majoribus premitur, quæ de continuarum exponit medela. Harum aliæ cum, aliæ ſine exanthematibus, & vel benignæ, vel malignæ, quorum ſummus apex ipſa peſtis eſt, viſuntur. Cauſas varii varias fingunt, ac prout ſanguinem in iiſdem vel coagulatum ab acido atque terreo principio, vel ex adverſo ab alcali & volatili ſale fluidum & coaguli expertem ſupponunt, oculisque, facta poſt obitum cadaveris ſeſtione, uſurpant; ita aut huic, aut iſti qualitati adverſa remedia, ubi ad curam ventum fuerit, magna ſecuritate in uſum vocant, & vel bezoardicis volatilibus lentum humorum motum excitare, aut eundem nimis efferatum remediis temperatis & fixis, aut medii generis alexipharmacis coërcere ſtudent. Neque vero
eos

eos aut in errore versari, aut veritati li-
 tari omnes, existimes, saniores enim
 cum C. V A T E R O pridem observarunt, in Diff. de
 febribus istis omnibus sanguinem fe-^{Febb,}
 rumque ejus modo nimium resolvi, mo-^{Mal.}
 do coagulari. Alexipharmaca generali^{XXI.}
 voce apellant, quæ malignitati aut con-
 tagio ad mentem variorum vario oppo-
 nuntur, quæ cum in ingenti varietate
 duum maxime generum esse censeantur,
 calida alia, energetica & volatilia, alia
 fixa & temperata, suos quælibet patro-
 nos invenere. Prioribus minus favent
 MEDICI inter alios VRATISLAVIEN- l. c. 1699.
 SES, quorum mens huc credit: "Ab ale- p 11.
 xipharmacis calidioribus, quæ mali-
 gnitati opponi debere vulgaris persuasio"
 est, nobis temperavimus, quia nec ve-
 menorum, multo minus venenatorum"
μιασματων natura cognita est, adeoque"
 in Democriti puteo adhuc vera fermen-
 torum malignorum alexipharmaca pro-
 fundissimis tenebris immersa latent."
 Omnium autem activorum atque cali-
 diorum alexipharmacorum camphora fe-
 re princeps est, cujus efficaciam, ceu di-
 vinam, ut alii summis efferunt laudibus,
 ita alii eandem ceu noxiam ex interno-
 rum classe antifebrilium ejectam elimi-
 na-

d. Igne
per ign.
extingu.

l. c. p. 12.

l. c.

natamque mallent. Illorum in numero sunt, M. ETTMÜLLERUS, C. MVSITANVS, J. DOLAEUS, J. J. WALDSMIDIUS, A. SALA, J. MICHAELIS, C. W. WEDELIUS, & plures alii, longa serie a Viro Cl. qui pollicem illis premit, J. H. HEÜCHERO enarrati. Ac licet nonnulli, & inter illos modo laudati VRATISLAVIENSES MEDICI cum A. THONERO, T. CRAANIO, D. LUDOVICI, L. SEPTALIO, J. F. PIENS, L. DONCKERS, de camphoræ usu interno sequentem sentiant in modum: „Enimvero scire licet, tantopere „laudatam camphoræ virtutem alexiter- „riam niti nuda traditione & opinione „hominum, ac in re ipsa in febribus hisce „malignis camphoram interne plus de- „trimenti, quam auxilii adferre. Defe- „rimus causæ hujus cognitionem ad cir- „cumspectæ experientiæ tribunal, ac sen- „tentiam nobis gratam pollicemur, post- „quam vanitas prætensæ eximiae hujus vir- „tutis omnibus fere innotuit; non ta- men defuisse doctissimo HEÜCHERO, evidens est, ex iis quærendi rationes, qui ignem camphoræ in febrium ignibus metuunt, cur non æque mixturas simplices, essentias theriacales, tincturas bezoardicas, confectionem liberantis, pulverem rubrum

rubrum Cæsaris contra pestem, pulverem Pannonicum & id genus alia, quæ habent camphoram, propinare vereantur, quotidieque in febribus quoque ardentissimis eorum usu potissimum delectentur?

VI.

Calidis vero & activioribus alexipharmacis ut multi multum cum simili regimine, ita alii regimini temperato, & similibus acidisque remediis in febrium cura malignarum ipsiusque pestis plurimum tribuunt, quemadmodum Turcarum praxin, indoctam quidem sed vere rationabilem in ipsa curanda peste, malignarum omnium febrium facile principem, per succum limonum in omne jusculum liberius instillatum, per frusta limonum saccharata, ore frequenter masticata & per potum illis vulgatissimum dictum Scherbet, hoc est per regimen actuale frigidum, considerandam proponit G. HARRIS. de Morb. Acut. Inf. p. 27.
Sunt vero & alii, qui remedia ab hisce quodammodo virtutes & modum operandi plane diversa ad pestem miris commendant molis, illi nimirum, qui introductam ab A. CIRCHERO, A. HAUPTMANNO, C. LANGIO, C. F. PAULINI, G. ANDRT, aliisque pathologiam animatam multis quidem suspectam in ipsa defendendam peste

Pest. A-
verruuc.
II. XXII.

peste hodieque sibi sumunt. Hi namque suæ vi hypotheseos non possunt non mercurialibus medicamentis in febrium cura pestilentialium, cum sint omnis animatæ putredinis infensissimi hostes, multum fidere. Quorum numero nuper admodum Cl. Virum, A. C. GACKENHOLTZIUM accessisse, & tum ob has, tum ob salivandi seu mastigandi virtutes plane eximias valde mirari novimus, in tanto ab Autoribus contra contagiosam hanc lucem congesto remediorum catalogo nullas fere partes relictas esse mercurio, quem tamen, cum in aliis atrocissimis morbis, virum se quotidie præstet, hic prorsus inutilem suspicari non debebamus. Sic & CAMERARIUM, LENTILIUM, CHESNAU, medicos experientissimos, in febribus malignis cum animata inprimis putredine junctis, pulveribus bezoardicis ad incidendam simul semper peccantem salivæ totiusque lymphæ visciditatem, mercurium dulcem mirabili cum successu admiscuisse, tum aliunde constat, tum l. c. 1699. MEDICI VRATISLAVIENSES memoriae prodiderunt. Sed hi, quantum ejusmodi tribuant remediis, haud obscure verbis significant mox additis: „Nos in febr-

febris, ubi vermium suspicio, fere cin-
nabari nativa contenti vivimus. „

VII.

Vena in peste morbisque malignis se-
canda sit, an minus? quæstio est, variis
hinc inde argumentis disceptata, nec dum
decisa. Quippe alii in primo morbi prin-
cipio, & habitu corporis plethorico, simi-
libusque, quæ favent, aut urgent, præsen-
tibus, phlebotomiam admittunt, quæ ta-
men singula non attendunt alii, ubi mali-
gnitas, contagium, aut exanthemata præ-
sto sunt. PHILIPPUM si audias HÖCH-

STETTERUM, Medicum quondam Au-
gustanum exercitassimum, venam, is in-
quit, aperimus rarius, moniti illo Hip-
pocratis, ab eo, qui curat, nullum malum
inferatur, sat est, quod morbus facit. Ea-
nim, proh dolor! Medicorum est con-
ditio, ut non nisi summa necessitate ur-
gente vocentur, ut animam jam jam ef-
flandam tardent, quare calamitosi sym-
ptomatibus ægri pessundati vires habent
debiles, quibus si sanguis subtrahitur,
morbus fit superior, quo vita fugatur.
Et porro: Quare detrahimus iis sangui-
nem, quibus a principio vocati adsta-
mus, hoc autem velox est, & æger ple-
thoricus est, vel quem metus & timor,

Dec. I.
obs. VI.
Schol. 73.

Q

vinum

d. febr.
petech.
Obs.
phys.
chym.
med. M.
Maj. p.
604.

„vinum meracum, cibi ab Apitio con-
„diti aptum ad contagium suscipiendum
„disposuerunt. Pauperibus at, quibus
„fames pro pane, cocochymia pro sangui-
„ne, foetor in dejectione, dejectio fre-
„quens, corpus attenuatum, sanguinem
„detrahare, magna est dementia.„ Quo-
quidem loco, ubi ad recti iudicii & veræ
normam experientiæ res omnis exigenda
est, opportune M. TILINGII, nostratis
quondam, recordor, qui, ut G. E. STAHLIUS
scite advertit, ubi de venæ sectione
in febre præsertim petechiali vel cele-
branda vel omittenda sermonem insti-
tuit, pro affirmativa Professores, scripto-
res classici, doctores varios, neque pau-
cos omnino: pro negativa etiam non ni-
mis paucos, sed propemodum minorum
gentium, arctioris nominis practicos ur-
bicos notat: quorum illi unice rationi-
bus utuntur, & generalibus præterea de-
plethora, hi vero nudam experientiam
afferunt, non singularem aut alienam,
sed suam, aut certe cum sua. Historiam
si evolvamus morborum Vratislaviensi-
um, opus certe non in cerebro autorum,
sed ex ipsa natum experientia, mirum fa-
ne, quam tergiversentur, ubi ad hoc acce-
dunt caput, anxieque se gerant viri in ar-
te

ce salutari versatissimi, verbis pone sequentibus: "ut verum fateamur, ad hanc usque horam, qua hæc scribimus,"⁴³ incipites hæremus, quidnam potissimum medico agendum incumbat? --- "quapropter in eas sæpe cogitationes incidimus, medico, si sub initium morbi advocetur, contingit autem hoc quam rarissime, incunctanter quidem ad v. s. eamque largam esse confugiendum. Et quæ sequuntur. "Quæcum ita sint, operandum omnino cum R. J. CAMERARIO, de Abusu ut in frequentia illa febrium acutarum, V. S. p. 9. durante per sat longum tempus præterito bello in castris & alibi graviter grassantium, & frequentiores & diligentiores institutæ fuissent observationes, quid commodi vel noxæ accidisset a perpetrata vel omissa in illis sanguinis missione, ut certiores & solidiores circa grave hoc incutis v. s. negotium consequentiæ & regulæ possent elici & formari in salutem egrotantium. Et cum pestis sigillatim nunquam iisdem se prodat phænomenis, & quæ in una peste feliciter in usum fuere tracta, alia prorsus respuit, hinc F. CHRADERO iudice, universim vix potest d. v. s. erit definiri, num sanguinis detractio-^{usi. & abusu in febr.} ne pestis semper opus habeat.

VIII.

Purgantia medicamenta an in febribus acutis, & malignis locum inveniant, nec ne? quæritur etiamnum. Eorum enim usum licet plerique, in statu saltem morbi, damnent, non tamen sunt nulli, qui eadem magnis efferant laudibus, ut L. RIVERIUS, T. WILLISIUS, T. STDENHAMUS, G. HARRIS, & F. HOFFMANNUS. Videntes nimirum viri, in arte servandorum hominum versatissimi, diarrhæas non raro salutare & criticas in hisce morbis, nulli deinceps dubitarunt, idoneis eum in finem exhibitis medicamentis diarrhæam artificialem excitare; quos tamen omnes si curatius paulo introspiciamus autores, haud facile ultra clysterum, aut tartareorum & lenientium usum, quæ nemo unquam vocavit in dubium, processisse, animadvertimus, uti Hoffmannianam inveniendi dissertationem haud erit obscurum. Hoc vero loco quam maxime valere existimamus, quam in ACTIS MEDICORUM BEROLINENSIIUM legere licet, cautelam: „Quicquid Natura sua agit consilio, medico & patienti non vergit in præjudicium. Alia est emeticorum ratio, utpote quæ in febrium ini-

de diar-
rhæa in
feb.
malign.

Vol. I.
p. 13.

initio acutarum felici non raro successu
 adhiberi constat. Quamvis quid de me-
 thodo sentiendum sit GUNDELSHEIME-
 RI, & SWARTZII, vitriolum album scopo
 vomitorio, & V. Snem alternis in febri-
 um petechialium initio non modo, sed
 & progressu, diebus commendantium,
 quo uterque fato, eodemque funesto,
 ut eodem loco relatum extat, docere
 possunt. PHILIPPUS sane HOCHSTET- l. c. p. 23.
 TERUS, quid sentiat, hisce declarat ver-
 bis: "Nostri medici vocati primum tem-
 pus invasionis morbive considerant, vi-
 res examinant, symptomata perpen-
 dunt. -- Et alvum subducunt in prin-
 cipio clystere vel glande, quamvis phar-
 maca vix tribuant, nisi urinæ in princi-
 cipio aut nebulosæ aut crassæ sint, vetus-
 tercus non subierit, aut gravitas ad-
 umbos devenerit, aut flatus graveo-
 dentes prodierint, aut venter murmura-
 verit. --- Rarius itaque in hoc morbo-
 inter initia medicamentis expurganti-
 bus utimur, & in declinatione cum præ-
 meditatione. Ac ne nimium cathar-
 ticis in acutis tribuamus, facit immorta-
 lis BOHNII cautela, qui, postquam, quæ l. c. p. 70.
 suadeant, aut prohibeant, ad mentem 73.
 HIPPOCRATIS, cruditatem nimirum

L. d. Off. & coctionem atque turgescientiam hu-
 Med. p. morum fuscac erudite pro more expo-
 273. „fuiſſet, porro, pergit, in febris pur-
 „gationem dubiam reddit earum mali-
 „gnitas, & quidem hoc confirmante ex-
 „perientia, qua multorum cippis inſcri-
 „benda erunt verba Hippocratis, epi-
 „dem. paſſim obvia: Mortuus eſt, quia
 „purgatus fuit.”

IX.

Pulcre admodum de univerſa morbis
 medendi malignis methodo, ſuam pro-
 1701. p. fitentur ſententiam MEDICI VRATIS-
 252. LAVIENSES his, quæ ſequuntur, con-
 ceptam verbis: „Non probatur in mor-
 „bis contagioſis nobis v. s. niſi in circum-
 „ſtantiis plane ſingularibus. Non ex no-
 „ſtra mente locum in illis habent pur-
 „gantia fortiora, nec calidiora alexiphar-
 „maca, & ubique præter multiplicem ex-
 „perientiam huic curandi methodo præ-
 „ſtare rationem in propatulo eſt. Hæc
 „enim apertiffime dictitant, materiam,
 „quæ ſub halitus forma in quantitate
 „prorſus exili in corpus irrepiſit, nec per
 „venæ, lanceola aut ſcalpello apertæ, vul-
 „nera, nec per volumina inteſtinorum,
 „quæ craſſiorum excrementorum emun-
 „ctoria ſunt, exterminari è corpore
 poſſe,

posse, inutilem quoque prorsus esse
 profusam seri per sudores nimios excre-
 tionem. „ Neque vero aurum potabi-
 le, quod pestem è vestigio fugare cre-
 litum quondam est, sed frustra adhibi-
 tum in ejusmodi casibus esse, multiplici
 experimentorum fide constat, aut lapi-
 dem bezoar ex oriente vel occidente ad-
 lectum, lapidem porcinum, fabam S. Ig-
 natii inter remedia dubia a P. HERMAN-
 O relata, aut lignum colubrinum,
 quod in illicitis secretis numeratura M E-
 DICIS BEROLINENSIBUS, aut serpen-
 tariae Virginianae & Mungo radicem, cu-
 jus copiam ex Java asportavit, quamque
 in febribus putridis & morbis malignis,
 edux feliciter, dum viveret, adhibuit
 . KAEMPFERUS, sicut ipse fidem facit,
 aut colchici radicem a G. W. WEDELIO,
 mercanti duplicati alexipharmaci catholici
 titulo insignitam, & amuleti loco adhi-
 bitam, vel & a G. L. WILHELMI, em-
 plastri attractivi externi vice usurpatam,
 utroque intuitu, in ANNALIBUS PHT-
 YCO-MEDICIS desideratis annumera-
 tam, aut sexcenta alia sub specioso alexi-
 pharmacorum, bezoardicorum, atque an-
 tidotorum titulo venditata in scenam ut
 porro producamus, necesse erit; quan-
 doqui-

Cynos.

Mat.

Med. p.

164. Act.

Med.

Berol. II.

p. 35.

Amoenit.

Exot.

Fasc. III.

p. 577.

Vratisl.

1723. Jun.

p. 680.

Singul.
Pest.
Holf. p.
21.
Comm.
Sanctor.
Med.
Stat. p. 71.

doquidem malignarum curationem februm, ipsiusque pestis difficillimam esse, & veram curandi methodum nos latere, vel ex eo certum est, quod, licet remedia necessaria secundum methodum medendi studiose adhibeantur, pauci tamen mortem evadant, plures autem sine medicamentis solius naturæ beneficio restituantur, ut scite W. U. WALDSMIDIUS animadvertit, MARTINUS vero LISTERUS, qui aliud remedium pro vitanda peste instituunt, quam fugam, vel homines esse ignorantes, vel ærascere velle, affirmat; id satis, opinor, liquet, quod in consiliis lubentissime fatetur J. CRATO, diversitatem veneni pestilentialis, & verum specificum remedium solius Dei majestati reservatum & cognitum, nobis vero incognitum esse. Quo cum paria THOMAS facit STDENHAMUS, his, quæ sequuntur, verbis: „mihi verisimile est, peculiare pestis remedium, propriumque ipsius pernicipi alexiterium adhuc in naturæ sinu abditum delitescere, nec eandem nisi ratione quadam mechanica tolli posse. Neque vero plura, quibus tuto fidas, in prophylaxi, quam cura pestis morborumque malignorum, suppetere præsidia, existi-

existimemus, licet. Venatores enim licet H. MERCURIALIS, & tabacopæorum tabernas J. DE DIEMERBROEK, coriarios vero ex I. PALMARIO & I. SCHENCKIO B. RAMAZINI annotaverit, pestis grassante sævitie a contagio mansisse immunes: hæc tamen omnia, & si quæ sunt & laudantur ab aliis alia prophylacticorum remedium genera, minus voto respondere & hominum spem credulorum sæpenumero fallere, deducto ad varia sermone, egregie demonstravit Cl. BOHNIVS, de pro-
 cujus inter alia notatu dignissima, hæc phylaxi
 imprimis verba attentionem merentur: pest. du-
 Nec, quæ eum in finem commendan- bia LV.
 tur antidota seu alexipharmaca, fida
 omnino dici merentur, non tantum,
 quod a plerisque Scriptoribus, & Pra-
 cticis ingenuioribus de eorum existen-
 tia dubitetur, ac quænam illa speciatim
 sint, ignoretur, sed abusus imprimis ra-
 tione, dum iisdem vel crebrius justo u-
 tuntur, vel aromatica & volatilia impri-
 mis sua faciunt.

X.

De Variolis & Morbillis seorsim nonnulla afferre, eo magis operæ erit pretium, quo plures & discrepantes ab invicem iisdem medendi laudantur me-

thodi, hoc tamen non obstante, plurimos iisdem jugulari summæ pariter & infimæ conditionis & cujusvis ætatis homines, quando epidemice grassantur, videmus. Equidem plerique viam ab ipsa natura monstratam calcantes, per remedia temperata & diapnoica, simileque regimen, tum eruptionem exanthematum, tum maturationem promovere student; non pauci vero insigni moniti clade, quam hic mortalium hostis, nequamquam contemnendus, adultis pariter atque infantibus quotannis fere inferre solet, aliam atque aliam quæsiere mendendi rationem, alia præsidia. Non nobis nunc de V. S. ne sermo erit atque clysteribus, utpote utrumque remedii genus, nonnullis in variolis suspectum, a summorum triga Medicorum, J. N. PECHLINO, H. MEIBOMIO, & J. G. BERGERO ita adfertum & vindicatum, videntes, ut rectus utriusque usus culpa omni vacare videatur. Neque pediluviorum prolixam facere mentionem, necesse est, de quibus R. J. CAMERARII placet sententia: inter curiositates nocuas „pono, intempestivum illud studium, variolas ad partes ignobiliiores, scilicet pedes, quotidianis pediluviiis derivandi, ne detur-

L.II. Obs.
XI d.V.S.
in Variol.
de Usu
V. S. &
clyst. in
Curat.
Variol.

diff. de
Variol.
XII.

Et turpetur facies: hac enim ratione vir-
 go Belgica faciem pulchram conservasse
 dicitur, succedente pedum paralyfi in-
 curabili. Uti nec medicamenta exa-
 minabimus, quæ ex antimonio & mercu-
 rio parare docet BOHNIUS, de quibus
 adferere non dubitat, perfectam & radi-
 catam variolarum curationem, ut & cœ-
 terorum morborum lymphaticorum in
 his rite paratis, hinc & myrrhatis consiste-
 re: Hæc enim & similia ad desiderata,
 minus vero acquisita, hætenus pertinere
 in aprico est. Eadem ferme remedia ad
 variolas commendat H. BOERHAVE, sed
 scopus & indicationes ejus videntur para-
 doxæ. Ita enim mederi docet: indicatio
 videtur oriri primo, ut stimulo inflamma-
 torio ablato sanetur status præsens, & im-
 pediatur ulterior ejus progressus, & pro-
 inde caveatur ejus suppuratio, gangræ-
 ma &c. Media huic scopo idonea in stibio
 iterum quærit & mercurio, ad magnam
 penetrabilitatem arte deductis, nec ta-
 men salina acrimonia nimium corrosivis,
 sed bene unitis: sed nondum invenisse,
 hæc clara testantur verba: „quale inve-
 niri posse, comparatio historiæ antidoto-
 rum, & indoles hujus mali faciunt spe-
 rare, & ad indagandum impellit summa
 hinc

Aphor.
 Pract.
 1388.

1392.

1391.

hinc futura humano generi utilitas. Et, quod reliqua attinet hinc inde decantata variolarum antidota, aut multum fallimur, aut desideratis hodieque jure annumeratur medendi variolis methodus, illustri quondam Archiatro Regio Borussico, A. GUNDELSHEIMERO usitata, utpote qui ægris hoc morbo decumbentibus, alternis diebus medicamentum catharticum e tartaro emetico, & manna aut cassia compositum exhibuit, sepositis aliis artificiis omnibus, & regimine moderatissimo adhibito. Quamvis enim de illa tale ferat judicium, qui singula curæ momenta sollicite excussit, G. E. STAHLIUS: experientia non minus numerosa, quam constans testatur, nec certe composita ratio dissvadet, quod potentior sit ad præoccupandas universas, tanto magis importuniores ejusmodi concurrentes adversas atque contrarias causas, verbis tamen proxime antecedentibus methodum, quæ per sola absorbentia moderatissime data, & regimen temperatissimum observatum procedit, ceu tranquilliores se communiter ipsum sequi, fatetur. Hinc vero & quid de purgantibus in secundaria confluentium variolarum febre adhibendis ad mentem JO. FREIND habendum

Diff. de
Variol. &
Morbill.
p. 48.

Lond. 4.
1719.

lum sit, facile patet, ut eidem diutius
immorari non sit necesse. Equidem plu-
res supersunt variolas & morbillos ex ar-
te tractandi methodi. Quamvis enim
longe maxima hominum pars, plebs ni-
mirum & rustica gens omnis, solis natu-
ræ viribus confisa, citius tutiusque ex
hisce morbis eluctari videantur, quam
multo medicamentorum apparatu in-
structi ditiores, non tamen sedula mor-
talium curiositas alia ex aliis artificia
quærere neglexit. Quemadmodum præ-
ter pulverem solarem Hallensem, multis
magnisque decantatum encomiis, & hi-
rudinum usum Judæis familiarem, me-
thodus illa per insitionem seu transplan-
tationem variolas excitandi, multis ho-
die attentionem mereri videtur, quæ ni-
mirum pus ex pedibus variolis laboran-
tium, cæteroquin sanorum hominum vi-
tro exceptum, in alios, facta cutis inci-
sione, infundere, & nucis cortice tegere,
adque duodecimo aut tertio & decimo
morbi die, hinc autem die ab insitione
septimo, in novo ægroto variolarum e-
ruptionem, & justum hinc decursum,
omni carentem incommodo expectare
iubet, atque ab E. TIMONIO, Medico
Constantinopolitano, ad S. de SKRAG-
GEN-

GENSTIERNA, Archiatrum Regium
 Suecicum perscripta, a JACOBO vero
 PTLARINO, Consule Smirnenſi, KEN-
 NEDI, A. LOIGH, J. A. REIMANNO, ex-
 perimentis confirmara, & a G. KLAUNI-
 GIO, T. NEDISTON, M. E. BORETIO,
 W. V. WALDSMIDIO atque A. VATERO
 communicata, & ANNALIBUS PHT-
 SICO-MEDICIS & MEDICORUM BE-
 ROLINENSIIUM ACTIS paſſim inſerta
 legitur, Circaſſiis vero, Georgiis, Arme-
 niis, Græcis, primam debet originem.
 Qua de re, ut multa alia, quæ non abs re
 moneri ab aliis ſolent, ſicco præterea-
 mus pede, palmarium hoc cauſæ mo-
 mentum, an quis prævia ejusmodi inſi-
 tione a variolis veris naturalibus, (cum
 artificiales iſtæ ob tardioſiorem eruptio-
 nem, & diſtinctum ſemper ſitum pro ſpu-
 riis forſan haud immerito habeantur)
 immunis maneat? multis huc uſque du-
 biis eſt involutum, præſertim cum exem-
 pla non deſint eorum, qui variolis artifi-
 cialibus antea tractati, hoc non obſtan-
 te naturalibus brevi poſt correpti ſunt,
 ſaniorum ut judicio integrum ad hujus
 operationis perfectionem & complemen-
 tum ſeculum requiri videatur, qua de re
 W. WAGSTAFF pluribus ex inſtituto egit,
 & in-

M. N. C.
 Cent. V.
 VI. Obſ.

2. p. 3.

Ep. ad

W. Wi-

taker.

Ep. ad

I. H. Lin-

ckium d.

ſingul.

Variol. &

d. Inſit.

Sched.

Germ.

vom!

Blatter-

peltzen.

1717. Aug.

p. 185.

II. l. i.

p. 25.

II. II. p.

40.

Ep. ad J.
 Freind,

& insufficientiam & pericula inoculationis præclare ostendit. Ea ergo, dum factis cum tempore pluribus & certioribus experimentis magis confirmetur & magis, inter remedia dubia, paradoxa, atque incerta locum tuebitur, de quibus τὸ ἐπὶ ἐπεὶ amplecti, tutissimum erit. Neque majus prophylacticis variolarum remediis, si recte rem æstimemus, pretium statuendum erit. Licet enim ἀμύνοι, eunuchi, castrati, aut, quibus recens natis notabilis pro ratione virium sanguinis copia ex umbilico resecto evacuetur, juxta RIOLANUM, a variolis atque morbillis immunes vulgo censeantur: ac tametsi anodynis multi cum WAGRE-
TIO, mercurio dulci cum BOHNIO alij, acidulis vero medicamentis, ut reliqua prætermittamus, cum J. J. WALDSMIDIO, in cura æque ac præservatione fidant plurimum, restamen omnis in ambiguo versatur, nec imminui idcirco funera, aut majorem adhibitis istis præsidiiis securitatem animadvertere licet. Quare recte omnino rem ponderasse videtur τὰν G. W. WEDELIUS, qui examinatis variis cum in finem laudatis remediis, variis æque ac specie blandientibus, tandem non nisi balsamica, bezoardica, re-
nova-

Annal.
Vr. 17118.
p. 1104.

diff. d.
præserv.
variol.

novativa, mercurialia, id vero est, generalia commendat præsidia, sed ita commendat, spem ut foveat, quæ adhuc non omnibus arrident, successu temporis melius decisum iri.

XI.

Quæ supersunt febrium species, ut quintanæ, sextanæ, septimanæ, octanæ, similesque rariores, nobis tamen semel atque iterum visæ, nec non quæ mali moris, aut compositæ, spuria mixtæve sunt, & vel hemitritæ, aut leipiriæ, epialæ similique nomine veniunt, antiquoad curam ad desiderata aut explorata plus satis spectent, illi demum norunt, qui hæc talia morborum genera sollicitè unquam tractarunt. De hæcticis vero & tabificis febribus, quæ continuis sollicitè quoque tractatis magno medicorum opprobrio succedere non raro solent, inferius & quando de phthisi verba facienda sunt, commodior dicendi locus erit. Nunc illud disquisitione adhuc dignum videtur: an, quæ nonnullorum est sententia, febris a medico nonnunquam excitari vel possit vel debeat: id quod anxium videtur fuisse desiderium ægri, qui, ut a F. DEKKERO relatum accepimus, nephriticis arthriticisque doloribus

bus sæpius, & deinde quartana laborans,
 cunctis manibus oravit: utinam medicum
 invenire possem, qui id efficere posset,
 ut continuo febricitarem, namque fe-
 bricitans ab omni dolore liber ac hilaris
 vivo, è contra vero inter tot annos nun-
 quam absque dolore arthritico vel ne-
 phritico vixi. Enim vero HIPPOCRATES L. II.
 clara est sententia: "Prudentis Me-^{Epid.}
 dici est, aliquando febres accendere."
 Cui A. C. CELSUS iisdem fere verbis L. III. C.
 adstipulatur: "scd. est circumspecti"^{IX.}
 quoque hominis, & novare interdum,
 & augere morbum, & febres accendere,
 quia curationem, ubi id, quod est, non
 recipit, potest recipere id, quod futu-
 rum est., Et hos quidem duces J. D. diff. d.
 MAJOR, peculiari labore hoc argumen-^{Febre Ar-}
 tum prosecutus secutus est. HIPPO-^{tificiali.}
 CRATES febres & convulsionibus &
 apoplexiæ, & paralyfi & ebrietati, & do-
 loribus atque obstructionibus hypochond-
 riorum, & mania aliisque morbis su-
 pervenientes, iisdem mederi, variis in-
 ducis magna adserit fiducia. Horum ve-
 ritatem assertorum H. ab HEER ebrie-
 tatis exemplo alios inter confirmavit,
 ubi aliis vero nonnulla eorum in dubium
 vocata sunt, quemadmodum hæc G. HEL-

Hist.
morb.
Vratisl.
1702, p.
20.

diff. de
pulsu p.
69.

de Morb.
quorund.
Salubr.
XXV.

WICHII testantur verba: Ego fane inter
plura apoplexiæ exempla nunquam ali-
quem vidi per febrem ab apoplexia fuisse
liberatum, licet multoties statim post
insultum apoplecticum deprehenderim
pulsum verè febrilem. Sed quicquid
ejus rei sit, quæritur de re vera, an falsa,
laudabili & licita, aut minus tali, quæ
an in potestate sit artificis, nondum est
evictum satis atque exploratum. Equi-
dem Cl. G. C. SCHELHAMERUS obsessi
cujusdam meminit, sub altari celebrati
illius Patavini Antonii detenti, in quo,
quoties divinus Antistes nomine Sanctis-
simi Salvatoris injungebat, ut febris in
ipso excitaretur, pulsum talem celerem
& frequentem apparuisse illico, ejusdem
vero nomine interminante sacerdote, ju-
benteque, ut febrim faceret cessare, in
momento stitisse iterum naturalem vi-
dit. Sed causam experimenti ut superna-
turalem laudat vir eruditissimus; ita
aqua frigida & oleo affusis rigorem pro-
curare, & affricu salis & olei augere fe-
bres HIPPOCRATES & CELSUS ju-
bent. Præterquam autem quod expe-
rimenta, quæ successerint, nulla sint me-
moriæ prodita, merito placet F. SCHRA-
DERI sententia: "ut dicam, quod sentio,
non

non videtur methodus hæc amplecten-
da, cum, practica regula sic jubente,
nunquam nisi summa urgente necessi-
tate remedium, quod simul obest &
prodest, sit adhibendum: itemque F.
HOFFMANNI: Nolumus ejusmodi cu-
rationis genus copiosius reprehendere,
illud saltem dicimus, quod longe tutius
sit, medicamentis validioribus, quæ mo-
tum injungunt sanguini & humoribus,
causas morborum chronicorum remo-
vere.

XII.

Internarum inflammationes partium,
præsertim, quæ multis magnisque arte-
riis venisque, quas copiosus perfluit san-
guis, gaudent, cum febres acutas & mali
æpe moris, individuos habeant comites,
non minimum in medendo facessunt ne-
gotii. Tametsi vero plura earundem &
cot fere dentur genera, quot sunt partes
internæ, copioso vasculorum textu re-
fertæ, non tamen aliam novimus me-
dendi rationem, quæ pleuritidi, aut he-
patitidi, quam quæ phrenitidi aut an-
ginæ, si pauca excipias specifica, suppe-
dias affert. Nam, ut a MEDICIS VRA-
NISLAVIENSIBUS præclare animadver-
sum videmus, "bene est in hac rerum"

d Salubr.
Febr.
XXXVII

1699. p.

51

Vratisl.
1718. Maj.
p. 1052.

Comm.
Aph.
Hipp. L.
I. 5.

„incertitudine, quod methodus medendi
 „una eademque in his morbis inflamma-
 toriis observari tuto possit „ De phle-
 botomia acres dudum viguere lites, quo-
 ad pleuritidem inprimis, ut in ANNALI-
 BUS PHYSICO - MEDICIS copiosius
 relatum legitur. Quam licet nunquam
 omittendam in internarum cura inflam-
 mationum non pauci existiment, multi
 tamen cum J. B. HELMONTIO, F. STIL-
 VIO, R. BOTTLE, D. LUDOVICI,
 pleuritides aliarumque partium inflam-
 mationes, posthabita omni venæ sectio-
 ne, solis remediis sudoriferis ac dissolven-
 tibus tempestive exhibitis, sæpius cito &
 felicissime sustulerunt. LUCAS inprimis
 TOZZI, quem supra laudavimus, quid
 sentiat, hisce exponit: “Si experientiam
 „appellent, qua plurimos per phlebo-
 „tomiam sanatos fateantur, testor ex
 „adverso ipse, multos me annos medici-
 „nam factitasse, & in xenodochio par-
 „thenopæo D. M. A. centenos & millenos
 „brevis curasse, sine ulla sanguinis eva-
 „cuatione, licet phrenitide, pleuresi, an-
 „gina, hepatitide, hæmoptoë, erysipe-
 „late, omnisque generis febribus fuerint
 „correpti, ut proinde jam in propatulo
 „sit, quamlibet posse ægrotationem cito
 tuto

utoque curari, absque ulla sanguinis⁶⁶
ffusione, & si illa aliquando locum ha-⁶⁶
eat, in fanis potius & athleticis pletho-⁶⁶
icisque corporibus ad plenitudinem⁶⁶
minuendam, juxta Hippocratis mentem⁶⁶
commendanda, ne in immedicabiles⁶⁶
grotationes periculum incurrant., San-
guinis vero missionem, ut alii in hisce,
audant morbis, alii vero ceu noxiam re-
ciunt, omittendamve censent; ita dia-
phoretica tum fixa tum volatilia, & resol-
ventia ac diluentia cum regimine tepido
no ore omnes commendant medici pra-
matici. „ Hæc si minus juvent, nihil⁶⁶
profecto proficit vel valebit lapis be-⁶⁶
oar, qui malis institorum artibus fere⁶⁶
emper adulterinus est, nihil lapis histri-⁶⁶
us, vulgo pedra del porco, nihil os cor-⁶⁶
lis cervi, nihil tinctura corallorum cum⁶⁶
píritu cordis cervi, nihil cornu mono-⁶⁶
erotis, nihil margaritæ, nihil fragmenta⁶⁶
apidum pretiosorum, aurumque ipsum⁶⁶
& apparatus antidotorum omnis, ac se-
creta quorundam, non tam solido, quam⁶⁶
plendido cardiacorum ac bezoardico-⁶⁶
um nomine nota, nec magis vulgi⁶⁶
quam magnatum opinione celebrata,⁶⁶
quibus cor corroborari, & contra vim⁶⁶
morborum muniri, & virus omne ex-⁶⁶

de In-
flammat.
Cord.
XIX.

„pelli e corpore putant, quæ sunt doctis-
„simi J. G. BERGERI verba.

XIII.

Moras justo longiores in inflamma-
tionibus nectit sanguis, qui in hæmorrhagiis ultra modum non raro profunditur. Ipsæ vero hæmorrhagiæ modo ex naribus, modo ex pectore, modo ex urinariis, aut uteri anique vasis fieri toto solent die. Hæc si mediocritatem excedant, medellam omnino poscunt. Quæ singulis communiter spondetur facilis atque expedita, eventu sæpius minus respondente, hæmoptysis exemplo, de qua hodieque vera deprehendimus ista Poëtæ:

*Cernis ut e molli sanguis pulmone remissus,
Ad stygias certo tramite ducit aquas.*

Sed & in hæmorrhagiæ cura uterinæ, & hæmorrhoidum ultra modum profusorum, mictusque & vomitus cruenti remedia licet optime parata & recte usurpata, languentium desideria minus interdum satiare, quotidiana docet experientia. Ac licet ad retardatum quavis de causa menstruum in scæminis, & hæmorrhoidalem in viris fluxum consuetum copiosa admodum laudetur præsidiorum farrago, ea tamen omnia sæpius frustra

ocantur in usum, quam inexpertis cre-
 dibile videtur. Neque enim pilularum
 Lecherianarum aut Stahlianarum infalli-
 bilis amplius est efficacia. Quod certe
 opprobrium artis salutaris non est po-
 tremum, eoque durius genuinis artis fi-
 lis & doloris plenum sensu, quod in re,
 obvia & causis sæpe manifestis debita,
 ergo simul & medico, quod cujusvis est,
 munere rite fungente, parum adeo laude
 signum præstare, miserosque ægrotos
 otis suis beare liceat. VALESCUS de
 ARANTA, nisi idonea victus ratio in-
 mensum provocatione adhibeatur, me-
 dicamenta parum aut nihil juvare docet.
 sed & hac rite observata cautela, irritos
 tamen non semel omnesprehendunt
 donatus juxta cum suis ægrotis medici.
 ac sæpe mali pertinaciam artem elude-
 re, & optimorum remediorum vim ener-
 gare, idque potissimum fieri, quando
 lumbrici in intestinis oberrant, ac tum
 frustra omnem impendi laborem, nisi
 tum uterinis & emmenagogis anthelmin-
 tica sociantur, C. HELWICHIIUS autor Hist.
 est. Quam quidem observationem ad morb.
 plures alios eosque infinitos fere casus Vratisl.
 applicari posse, eo minus dubitandum 1702. p.
 erit, quod multas omnino remoras san- 73.
 gui-

Med.
Conf.
P. III.
Dec. V.
Cas. IX.

L. I. Obs.
XI. XLI.
P. 45. 93.

guinis effluxum e locis pati consvetis, quotidie cernamus: ut adeoque non pauci in ea versentur sententia, emmenagoga non dari medicamenta, aut quæ hæmorrhoides impeditas in ordinem redigere valeant. FRIDERICUS certe HOFFMANNUS, optandum equidem, talia ut innotescerent medicamenta, talisve methodus, quibus pro lubitu menses ciere, aut hæmorrhoides impeditas in ordinem redigere liceat, sed sibi aliisque hætenus talia esse ignota auxilia, aperte fatetur; addens, eandem jam tum HIPPOCRATIS fuisse querelam, & non postremum esse peritiæ in medico criterium, si mensium & hæmorrhoidum suppressionem itemque febres intermittentes rite & ex arte tractare sciat: nam & medicamentis magnificis hisce titulis superbientibus exhibitis sanguinem quidem in suo per vasa itinere exagitari, corpusque universum calore perfundi, vias autem sanguinem legere minus consvetas animadvertimus. De quo quisquis dubitat, a doctissimo J. N. PECHLINO haud difficulter convincetur, utpote quem non multum a nostris abesse conjecturis, hæc ejus verba docent: „At vero etiam accidit, ut „omnis molitio frustra sit, & postquam
for-

fortissimis durissimisque remediis cer-
 catum, quæ errantem revocent sangui-
 nem, nihil aliud, quam vana & dolorifi-
 ca tum in lumbis tum in capite fermen-
 tatio relinquatur, novisque & præcipi-
 tantibus auxiliis malaciam conciliari ipsa
 cogat necessitas. „

XIV.

Vitia hæc erant sanguinis, quorum
 medelam adeo difficilem, certe non
 æque, ut vulgo creditur, promptam at-
 que planam esse, hætenus ostendimus.
 Haud vero levioribus involuta tricis
 lymphæ & glandularum esse vitia, in
 aprico est. STRUVIUS certe in praxi hinc
 inde fatetur, nondum se compertum
 habere, quo pacto glandularum morbis
 mederi conveniat. Enimvero, licet eo-
 dem autore præstantissimo medico,

quem T. ZWINGERUS, & F. SCHRADER- Fascic.
 RUS secuti esse videntur, vitia nunc lym- differt.
 phæ, & salivæ in primis varia, ad gustum d. Saliva
 examinata in numerato habeamus, & Sana &
 hinc inde legamus recensita, non ta- Ægra d.
 men nisi vulgaria, & incerta iisdem op- Lympha
 posita præsidia, nec sine admiratione, & gland.
 animadvertes. Ingenue, ut solent, Cla- dul. pa-
 rissimi MEDICI VRATISLAVIENSES, thol.
 quod res est, hisce profitentur verbis:

R s

Ar=

„Arduum profus, est, varias humoris
 „seroso-lymphatici depravationes accu-
 „rate explicare, & nisi omnia nos fallunt,
 „vitia lymphæ tum in quantitate, nisi
 „quod defectus ejus in longa inedia, &
 „atrophia satis notus sit, tum in qualita-
 „te, nondum exacte a quoquam detecta
 „sunt. --- Nec sane apparet, qua via
 „exacte vitia laticis seroso-lymphatici de-
 „tegi queant. Certe laudabili studio
 „quidam viri celeberrimi chymica hic in-
 „stituerunt experimenta, sed nondum
 „ea, quam cordati viri optant, hinc con-
 „secuta est utilitas: & si quæ inde ad me-
 „dicos rediit, nulla est alia, quam ut
 „στοχασμὸς in eligendis remediis aliquan-
 „do sit certior. Exemplum iterum γλῶσ-
 „σα suppeditat ἐπιικραμένη, seu amarefscens
 linguæ apex, in cujus causa indaganda
 ut varias in partes abiere medici, sic re-
 mediis sedulo adhibitis affectus multo
 melior, & rarius recurrens redditus, sed
 tamen non usque adeo compressus & ca-
 stigatus est, ut non sæpius novos tumultus
 cieret, sicut penes A. DEODATUM
 latius videre est. Et sapor quidem va-
 ria ratione corrupto varia ratione mede-
 ri student, qui variis imbuti principiis
 saporem falsum, austerum, dulcem ab
 ejus

l. c. 1701.
 p. 350.

l. c.

huiusmodi particulis abundantibus, & re-
 quis præpollentibus derivare amant,
 ventu tali, qualem experientia mon-
 rat, modo nimirum salutari, modo mi-
 us tali. FRIDERICUS VERO HOFEMAN-
 us & saporem corruptum a glandula-
 um relaxatione salivalium derivat, ei-
 emque balsamo vitæ intus pariter atque
 externe adhibito omnium optime, ut
 utat, mederi studet, id quod ulteriori
 experientiæ commendandum venit. De
 salivatione nimia morbose & symptoma-
 tica, unde unde concitata, notum est
 tenuinis artis filiis, quantum negotii in-
 nedendo, præsertim quando per diu-
 urnam consuetudinem familiaris reddi-
 ta est, faceſſat in infanti pariter & adul-
 ta ætate, non obstante, id quod a G. PATI-
 O confidenter nimis adſertum novi.
 nus, salivationem nimiam per laxantia
 infallibiliter refrænari. Hæc vero ut ne-
 no temere in dubium vocaverit, ita spi-
 rituum, quos vocant, animalium, seu ge-
 neris nervosi morbos in eundem nume-
 rari a Cl. BOHNIO cenſum, ad ejus men-
 tem ut lateat nos ſi non omnimoda, cer-
 te maximam partem medela ſpirituum,
 male ſe habentium, mirabuntur fortasſe
 non pauci, ſed mirari deſinent, poſt-
 quam

Med.

Conſult.

P. II. Dec.

IV. I. III.

V. VI.

L. II. Ep.

209.

L. d. Off.

Med. C.

XIII.

quam exacto argumentorum pondere quibus hanc firmare thesin allaborat vir doctissimus, non adeo paradoxum comperient ejusdem, quod repetita vice inculcat, assertum: arti nempe nostræ ejusmodi deficere remedia, quæ spirituum animalium inopiæ supperias adæquatas & immediatas ferunt, seu in eorum substantiam convertantur, horumque motus perversos emendent, ac ad impetus æquabiles simulque vegetiores reducant; idem vero elegantissimis conceptum verbis experientissimus innuisse

L. I. obs. videtur TULPIUS, quando enarratis variis de hydrocephalo dissecto eruditorum sententiis, sed, pergit, exercitiores con-
XXIV. „fugiebant ad ingenuum illud: Quantum est, quod nescimus? velut namque „in aliis, sic certe credibile est, potissimum nos cœcutire in genuino cerebri „regimine: cujus opera multo fortassis „sunt diviniora, quam quisquam hactenus suo comprehendit captu.,

XV.

Inter generis vitia nervosi principem omnino locum Dolores occupant, utpote quibus, ut est apud M. T. CICERONEM, nihil magis in nobis contra naturam est, quorum causa miseri & afflicti,
prin

principes æque ac infimæ fortis homines, medicis fiunt supplices, nihilque prius atque enixius ab iis flagitare solent, quam eorum lenimen & allevamentum, omnibusque aliis, utut sæpe periculofioribus symptomatibus insuper habitis, illorum remedium serio atque enixe desiderant. Neque vero medentes, qui gratiosi vulgo audiunt, usque adeo omnem exueant humanitatem, ut non precibus atque merulis languentium locum dare, eorumque miseriis subvenire, si possint, velint. Sed interdum docta plus valet arte manu. Notavimus supra ex Cl. PECHLINI & propria observatione, cephalalgia, seu hemicrania potius periodicæ nullis admodum remediis obnoxia, unum alterumque exemplum. Atque ut dorsi dolores, non semper a calculo oriundi, permacissimi non raro occurrunt, ita solent præsertim dentium & podagrici dolores, im remedium mire eludere, uti experientia testatur F. SCHRADERUS. Ab eo-
 ue, quem modo laudavimus, I. N. PECH-
 LINO docemur, id quod ipsum experien-
 tia edocuit, ne uni quidem odontalgia-
 rum, absolutum & minime fallax spec-
 ficum a medicis productum esse, & tam
 magnifice conceptas spes expectantium
 vota

Diff. de
 dolor.
 L. I. Obs.
 XIII.

vota eludere. Quo quidem loco cum
 MEDICIS VRATISLAVIENSIBUS
 „identidem optamus, ut signa latentium
 „anevrismatum, qui ex eorundem sus-
 „spicione dolorum, sæpe rebellium, causæ
 „existunt, detegerentur, & cum iudice
 „PARÆO incurabilia sint, ratio inno-
 „sceret, qua ægri in tantis molestiis ex
 „parte sublevari possent, cuius cætero-
 „quin desiderati semel atque iterum supra
 a nobis mentionem factam esse probe re-
 cordamur. Huc pariter pertinent poly-
 pi, calculi, vermes, & abscessus in cerebro
 latentes, qui medentis oculorum aciem
 effugiunt, interim sub consveta alicujus
 morbi facie se sistunt, cuius ineluctabile
 fatum non nisi post fata per inquisitionem
 anatomicam quærentibus patescere po-
 test, uti MEDICI BEROLINENSES
 opportune monent. Equidem non us-
 que adeo rerum omnium ignari sumus, ut
 nesciamus, opium & varia ex eo parata
 medicamenta adversus dolorum furias
 toto die & adhiberi & commendari a me-
 dicis pragmaticis. Sed vero nec illud me
 fugit, hoc remedii genus, neque ab omni-
 bus in tanta naturarum & morborum
 varietate, prout conveniebat, sed pro va-
 ria cujuslibet opinione varie adhiberi: id
 quod

l. c. 1701.

P. 273.

Vol. I.

P. 48.

quod hoc quidem magis dolendum, quo certius est, nullum sæpe majus ab alio remedio auxilium, neque periculum in ullo remedio majus esse, ut pro more eleganter advertit J. G. BERGERUS. Ut vero opio multi multum, ita alii parum admodum in doloribus leniendis tribuunt, plerique vero rectum ejus usum laudant, abusus autem quosvis abominantur. Hos inter agmen ducit vir amplissimis muneribus, & exquisita artis doctrina insignis, G. E. STAHLIUS. Is enim, postquam varios & detestandos circa abusum opii notasset errores, in tanta, pergit, rerum perplexarum implicatione tutissimum consilium fuerit optimum abstinere, & hoc idem facillimum. Proximum, circumspectissime in his rebus versari: Sed puto difficillimum, propter præsupponendum habitum prudenter circumspiciendi. Huic tamen difficultati subsidium non contemnendum erit, non locum dare opiatis, nisi ubi vere, iterum dico & iterum, vere urgent symptomata. Tandemque hoc concludit voto: Veniet forte tempus ad posteritatem omnibus votis merito præcipiendum, quo ejus generis facinora severiore, quam nudarum dehortationum, energia compe-

d. vi opii
raref.
p. 5.

d. impositura
opii.

scan-

„scantur. Quod idem desideratum in
 1717. No- „ANALIBUS PHYSICO - MEDICIS
 vemb. p. „latius expositum videre est. „
 291.

XVI.

Alterum cerebri & generis vitium nervosi non minus horrendum convulsioness constituunt, & contractiones modo omnium partium, modo harum, illarum, spasmodicæ, quarum illæ uno epilepsiæ & morbi fontici, sacrive appellatione venire medicis solent. His autem convulsionibus varia & infinita vulgo opponuntur præsidiorum genera, sed sæpius frustra; nam & ipsa multitudo & copia medicamentorum antiepilepticorum & antispasmodicorum argumentum non postremum incertitudinis eorum suppeditat, fidemque facit, nondum ejusmodi auxilium inventum esse, quod in contumaci & idiopathica epilepsia, aut convulsionibus diu radicatis aliis infallibili se commendet efficacia. Viri certe eruditi alios inter sæpius, sed nunquam sine horrore recordamur, diris talismodi motibus convulsivis in facie, & maxillis, cum dentium stridore perpetuo afflicti diu, tandemque confecti, quos remedia varia & selecta summa exhibita industria, nec minori cura & sollicitudine
 usur-

surpata, & diu satis continuata nihil
 quidem mitigare, nedum fugare va-
 uerunt. Simile fortassis fatum in hujus
 cura morbi MEDICI experti sunt VRA- l. c. 1699.
 ISLAVIENSES, unde hæ eorundem p. 42.
 querelæ fluere videntur: „Therapia hu-
 us affectus maxime ardua, ac, qui vel⁶
 earum hic promittere audent, vix ac⁶
 e vix fidem adimplent. Felices, qui⁶
 methodo præservatoria a fontico hoc⁶
 malo industria periti medici præmu-⁶
 tiuntur, ablatis epilepsiæ causis. Iam⁶
 præsentē epilepsia omnis causarum va-⁶
 ietas iterum iterumque diu anxie sub⁶
 examen vocanda, ac ne vera quidem⁶
 inventa causa præcipitanter medela in⁶
 malo inveterato promittenda est, nam⁶
 non cessat etiam remota causa malum,⁶
 nisi motuum convulsivorum tollatur⁶
 Huetudo, quod forte omnium est dif-⁶
 ficillimum. - - Nemo ex nobis cum⁶
 Menecrate, de quo Athenæus L. VII. Di-⁶
 nosoph. multis stipatus epilepticis, hæ-⁶
 bitu deorum vestitus in publicum pro-⁶
 ire poterit., Et de epilepsia sigillatim l. c. p. 37.
 infantum idiopathica sequentia tradunt
 o omni jactantia aliena: In idiopathi-⁶
 a, quo te veritas, vix apparet. - - Hic,⁶
 ui arcana sua jactant, qui plenis buc-⁶

„cis in specificorum suorum laudem de-
 „clamant, ostendant, præstentque se vi-
 „ros! Quanta potuit industria & cir-
 „cumspeditione, collegium nostrum adhi-
 „buit nobiliora remedia, nec tamen
 „parentum lacrymas, sæpe haud parcas, ut
 „unicis suis parcant, placare cupientes,
 „abstergere potuit. „ Enimvero cum
 arcanorum & specificorum incidat men-
 tio, quorum non contemnendum nu-

1721. Maj. merum in ANNALIBUS PHYSICO-
 p. 562. MEDICIS, nec sine tali, qualem plera-

1725. que merentur, epicrissi passim offendi-
 Marr. p. mus, non prætermittenda videntur, quæ

324. a Cl. Viro M. B. VALENTINI memoriæ
 Diff. Ep. sunt prodita, præsertim cum plura in

III. de iisdem hodieque desiderari, in aprico
 Nat. Med. sit, ita autem ille: „Novi empiricum,

p. 149. „epilepsias habituales unico eoque dra-

„stico remedio funditus extirpantem,

„ab omnibus alioqui pro incurabilibus

„reputatas, - - Vis autem & activitas

„remedii in eo latet, quod spirituum

„naturam in morbis illis succumbentem

„elevator: qui capit, capiat. „ Ac solent

inprimis, qui chemicis delectantur me-

dicamentis, ejusdem ope artis elaborata

magnis evehere encomiis ad morborum

gravissimorum & caduci, de quo nobis

fer-

fermo, medelam, ut alios inter medicum
 atque chemicum haud vulgaris doctrinae,
 J. A. STISSERUM, causam difficilis ejus- Act. La-
 modi morborum curationis chemicorum borat.
 contemptui adscribere videmus. Is enim, Chem.
 quod horum elogiis destinavit, ita auspi- Spec. III.
 catur caput: Epilepticorum quamvis am- C. VIII.
 plissimus penes practicos reperiatur nu-
 merus, nihilominus tamen epilepsia sa-
 tis frequens existit, & medicorum sana-
 tiones illudere haud raro consuevit, nisi
 herculeo huic morbo generosis chemico
 artificio elaboratis & non sine labore pa-
 ratis obviam eatur remediis., Quæ qua-
 lia sint ad mentem ipsius, e sequentibus
 haud obscure dilucescit, ubi præter salia
 volatilia urinosa, ex partibus animanti-
 um duris vi ignis expulsa, ex antimonio,
 mercurio, & cui palmam præ reliquis tri-
 buit, vitriolo, itemque fuligine, non ine-
 legantia parare docet remedia vir erudis-
 simus. His vero & similibus arte spagy-
 rica confectis medicamentis ut nihil de-
 tractum cupiamus, & quæ de iisdem
 prædicantur, ad experientiae suffragia im-
 posterum examinanda judicemus; ita
 remediciis chemicis nec nimium tribue-
 re nobis cum J. BOHNIO erit liberum, d. medic.
 postquam eodem autore doctissimo viro Gal. &
Chym.

Pathol.
Cerebri
p. 436.

immodica ejusmodi encomia inflare sæ-
 „pius videntur hominum imperitorum,
 „spes, mox tamen destituunt, & propriis,
 „aliorumque experimentis edocemur,
 „non evenire semper ac protinus ab illis,
 „quod speramus, vovemus, fingimus. BARTHOLOMÆUS ipse DE MOOR, Medicus in Belgio clarissimus, fuse pertractata epilepsiæ & convulsionum curatione methodica, ubi ad specificorum mentionem sermonem delapsus videt, gradum quasi retracturus, &, quæ dicere cœperat, retractaturus, hæc, inquit, est procul dubio pars curationis, quæ non tantum in hoc, sed plurimis aliis morbis maxime desideratur. Non desunt equidem descriptiones plantarum, animalium, mineralium, non desunt descriptiones remedium ad pompam concinnatorum, non desunt quoque encomia, quibus hæc vel illa simplicia aut composita celebrantur; Sed si veritatem libere profiteri liceat, pauca promissis respondent. Equidem plura inter alia magnis ornata encomiis singulare quoddam specificum tum ad febres, tum convulsionem in primis a J. C. DIPPELIO laudatum, ab eoque haud obscure descriptum est. Oleum nempe foetidum ex parte quavis animalis, quam

Vitæ
animal.
morb. &
med.
G. Z.

quam ad mentem plerorumque sanguis
 humanus vel cervinus, ex aliorum vero
 sententia alia constituunt, per retortam
 destillare, & per frequentem, 'decimam
 minimum & quintam rectificationem,
 ab empyrevmate liberare docet, ab hujus
 vero olei, ut vocat, animalis, ad guttas
 triginta aut quadraginta usu mirandos
 effectus in convulsionibus inprimis epi-
 lepticis spondet. Nec de nihilo prorsus
 esse promissa, J. JUNGKERI & J. E. CA-
 MERRARII testatur industria, utpote qui
 medicamentum hoc sollicite elaboratum,
 & magna circumspectione in affectibus
 convulsivis propinatum spem in nonnul-
 lis minime fefellisse experti sunt. Sed nec
 omnium expectationi epilepticorum hoc
 oso remedio factum iri satis, exempla do-
 cebunt, quibus iidem clarissimi viri medi-
 camentum hoc non minori sollicitudine,
 sed frustra propinarant, quemadmodum
 omnem rei historiam cum singulis cir-
 cumstantiis, adjectis in fine desideratis,
 vulchre expositam in ANNALIBUS 1718. Jan.
 PHYSICO-MEDICIS, legere licet. P. 561.

XVII.

Tonum partium nimis auctum atque
 intensum motus arguunt convulsivi, in
 ejus remissione seu atonia apoplexiam,

de Apo-
plex II.

l. c. 1702.
p. 36.

& quæ hanc plerumque excipit, paralyfin, patet radicatam esse, de quibus nunc porro, ordine jubente, paucis acturi, opportune doctissimi recordamur Medici Londinensis, quem THOMAM fuisse STDENHAM IUM, Hippocratici ingenii æmulum, suspicatur, & ingentem viri candorem laudat, qui hæc refert, J. G. BERGERUS. Is enim a collega suo G. HARRIS interrogatus, quamobrem de morbis capitis nihil unquam in lucem emisisset, cum de morbis tot aliis tam feliciter tantoque cum applausu scripserit, respondisse fertur, illud propterea factum fuisse, quoniam illos curare morbos haud potuerit, id quod in primis de apoplexia, gravissimo valere morbo, nemo illorum diffitebitur, qui ægrotis ejusmodi optimæ & selectissima propinant remedia, sed effectum salutarem non nisi raro, nec sine recidivæ brevi adfuturæ metu, animadvertunt. Clarissimi inter multos MEDICI VRATISLAVIENSES, qui nihil hic dissimulare solent, cum methodum vulgatam minus esse sufficientem perspicerent, ad aliam eamque tutiorem, mentem atque cogitationem applicarunt, sed quo successu, hæc docent verba, digna, quæ hic repetantur omnia: „Cum vero hodie usitata apoplexiæ cu-

ran-

randæ ratio adeo parum succedat, sæpius[“]
in mentem venit prisca methodicorum[“]
methodus, quæ modernæ e diametro[“]
opposita est. Nam loco frictionum, vel-[“]
licationum, crinium evulsionum, impe-[“]
rat hæc articulorum blandi tactus conti-[“]
nentiam, id est, svavem contrectatio-[“]
nem. Nos hodie spirituosissimis aquis[“]
ac odoratis nervinis, verticem, tempora,[“]
vultum, spinam dorsi imbuimus: me-[“]
thodici olim medias capitis partes & col-[“]
lum limpida lana tegebant, & fomenta[“]
olei dulcis & calidi adhibebant, & ex-[“]
pressis ex aqua calida spongiis vultum,[“]
fovebant. Nos hodie spirituosæ ac vo-[“]
latilia apoplecticis exhibemus; illi sim-[“]
plicem aquam, sed calidam, aut mulsam[“]
infundebant. Nos acribus clysteribus[“]
alvum irritamus; illi clystere simplici ac[“]
blando intestina crassa eluebant. -- Ver-[“]
bo, nobis tonica & strictiora, illis rela-[“]
xantia, ac stricturam nimiam solventia[“]
curæ prora & puppis erant. -- De hac[“]
prisca apoplexiæ medendi ratione judi-[“]
cium ferri accuratum nequit, antequam[“]
eam in usum aliquoties vocaveris; in[“]
usum autem ut vocet quisquam, non[“]
temere fuerim autor, quomodocunque[“]
cadat res, nisi animum plane adversus[“]

„calumnias vulpinas, fraudes ac mille
 l. c. p. 98. „technas obfirmaverit. Et quod paralyfin,
 speciatim faucium, attinet, post recitatum
 triste morbi exemplum, omni adhibita sol-
 licitudine curati, sed minus sanati, iidem
 doctissimi viri, nec apparet, inquiunt, quo-
 modo huic morbo occurri debeat, infici-
 andum ut adeoque non sit, hodieque cum
 II. Aph. veritate convenire oraculum HIPPO-
 XLII. CRATIS: Apoplexiam fortem solvere,
 impossibile est, levem etiam non facile.
 Ac quæ a venenis, ut & a polypo produ-
 cta fuerit, nullam hactenus medelam re-
 Aph. cepisse, non modo cum H. BOERHAVIO,
 Pract. sed & idem effatum ad plures alias laten-
 1035, tesque causas extendi posse, fateamur li-
 cet. Quæ vero sub speciosis titulis cir-
 cumferuntur medicamenta apoplectica,
 & variæ inprimis aquæ destillatæ, quas
 vitæ vocant, de his merito audiendum est
 Conf. J. CRATONIS iudicium: „De aquis vitæ
 XXXVII. „mortiferis nihil dico. Magna est varie-
 „tas, summa in usu vanitas, atque non mi-
 „nus quam ebrietas, quæ hujus mali ma-
 „ter est, cum eodem modo cerebrum affi-
 ciant, nocent; itemque J. J. WEPFERI, qui
 Exerc. de præ cæteris egregie de Apoplexia expo-
 Apopl. suit: „Quod spiritus vini præstat, idem
 p. 256. „& juniperinus, cerasorum nigrorum, li-
 lio-

liorum convallium, & similes valent, id-
 que eo potentius, si infusis aromaticis
 imbuuntur. Hi si frequenter assumun-
 tur, non solum cerebrum ad apoplexiam
 proclive reddunt, sed & nimium ingur-
 gitati citra aliam causam soli ipsam sæpi-
 us effecerunt. De blæsitate, vitio infan-
 tibus pariter & adultis satis familiari, non
 continenda sunt R. LENTILII moni-^{l. c. p.}
 ta, utpote qui arduum in tali casu consu-^{1317.}
 lere, existimat, cum libri practici de hujus
 vitii sermonis medela nihil omnino tra-
 dant. Sed quam subjungit ab experien-
 tia petitam animadversionem, taliter hæ-
 sitantes lumbricis haud raro affectos esse,
 attenti rerum observatores nobiscum ve-
 ram experientur, dignamque ulteriore
 attentione judicabunt.

XVIII.

Reliquos inter cerebri & nervosi
 morbos generis deliria multum in pri-
 mis negotii, nec tædii minus meden-
 tibus facessere solent. De Melancholia id
 manifestum est, & veritati omnino con-
 gruam effatum N. TULPII: „Velut non
 cujusvis est, melancholicis mederi, sic
 difficulter quoque eradicantur clancu-
 lum ex ipsorum animis imagines ab atra
 bile falso impressæ. Idemque de Mania

L. I. Obl.

XVIII.

multo valet magis, ut solet, aucto morbi gradu, iste in hunc non raro transire. Tametsi enim D. SCHULZE Berolini tantam nominis famam maniacorum curatione acquisiverit, autoritate ut regia omnes maniaci ipsius curæ commendati sint, quemadmodum in ANNALIBUS PHRYSICO-MEDICIS relatum, sed simul id notatum offendimus, justam esse suspicionem elogia ejusmodi & testimonia non tam a veris rerum æstimatoribus, quam ab ipso autore gloriæ & famæ, opumque cupido profecta esse; tametsi quoque M. B. VALENTINI eruditissimum noverit Auliatrum, drastico pharmaco maniam curantem, vix paucis interpositis specificis; dolendum tamen, artificem cum suis arcanis non pluribus bono innotuisse publico. Nobis de ejusmodi specificis sententia placet B. ALBINI, Medici quondam Lugdunensis in Batavis clarissimi, qui exposita medendi ratione in mania hætenus recepta atque usitata, sequentem porro in modum scriptum reliquit: „Alia, quæ desuper „tanquam specifica commendari solent, „cerebra nempe canum, arietum, sanguinem asini post aures incisi collectum, „sicco prætereo pede; a celeberrimis enim

enim viris, qui hæc commendant, dis-
 sentire nolo, nec hætenus tamen con-
 sentire possum. Dabit dies meliora &
 certiora., Sed aliud superest, idemque
 miserrimum, juxta CELSUM, morbi Diff. de
 genus, in quo æger a cane vel alio ani- Mania
 mali rabido demorsus simul & siti & aquæ XVIII.
 cruciatur metu. Ex quo sævissimo de-
 lirio, cum ad ἀκμὴν pervenerit, nemi-
 nem ferme sanatum annotarunt scripto-
 res ex antiquitate superstites, GALE-
 NUS, DIOSCORIDES, CELSUS, SCRI-
 BONIUS LARGUS, ut penes MARTI- Ex. d.
 NUM est LISTERUM. Ac licet a CEL- Hydro-
 SO laudatum præsidium, improvisam phob. p.
 nempe ægroti in fluvium vel piscinam 42.
 immersionem, plures deinde imitati fue-
 rint, locum tamen hunc CELSI non tam
 immersionem, quam potum coactum &
 violentum suadentis male intellectum,
 plerosque seduxisse, J. M. HESSUS osten- Enodat.
 dit, & successum non æque optatum ex- quæst.
 perti, uno nunc ore fatentur omnes, ubi med. XI.
 rabies & aquæ metus ad complementum
 accesserit morbi, hæc atque alia præsi-
 diorum genera irrita esse omnia. Quan-
 quam, ut B. ALBINUS advertit, cum l. c.
 PARÆO suaderem, ut magis aliis fide-
 rent remediis, cum fieri quidem possit,
 ut

„ut fermentum id ejiciatur, sed fortassis
 „id fieri non possit, nam quod per forte
 „affirmatur, id per forte etiam negatur,
 „plurimosque mari immerfos factos ef-
 „se hydrophobicos, Ferandum Pouzet
 „Cardinalem recensere, ait. Ac multum
 fallimur, aut radix mungos, cujus infal-
 libilem adversus canis rabidi morsum vir-
 tutem in brutis æque ac hominibus
 multis successibus expertus est E. KAEMP-
 FERUS, alcali item vegetabile Sanato-
 dos dictum, & cantharidum infusum, ac
 nonnulla alia a SERLVIO BOCCONE pas-
 sim hunc in finem commendata, aut ole-
 um animale DIPPELII, ut supra ad epi-
 lepsiam, ita ad hydrophobiam quoque
 in ANNALIBUS PHYSICO-MEDICIS
 non sine plurium & certiorum desi-
 derio successuum deprædicatur, eun-
 dem in censum collocanda erunt, & in
 principio a morfu mox exhibita aliquem
 aut laude dignum aut nullum præstabunt
 effectum. Nam, ut apposite HER-
 MANNUS loquitur BOERHAVE, a na-
 „ta medicina huc usque omnes fere artis
 „principes deplorant, demorsorum pro-
 „phylaxin vix ullam certam haberi, &
 „jam aquam paventium sanatorum exem-
 „plum dari certa fide nullum. Maxi-
 me

l. c.

Obf. Cu-
riol.1722.
Mart. p.
254.Aph. Pr.
1139.

me vero dolendum, post secula elapsa[“]
irritum successum hactenus applicato-[“]
rum deplorantia non esse tentatas di-[“]
versas a primis methodos.[“] Et porro,
quæ hoc quidem loco desideret, hisce ex-
ponit verbis: Nec desperandum tamen, Aph.
ob exempla jam in aliis venenis con-^{“ 1146.}
stantia, de inveniendò hujus singula-^{“ 1147.}
ris veneni antidoto singulari. Hacte-[“]
nus vero nullius ea comperta fides, cui[“]
credi queat salus miserrime periclitan-[“]
tis hominis, cum nullum sit notatum,[“]
cujus experimenta certa, sed vel specu-[“]
lationi ortum debeat, vel descriptis ex[“]
aliis confisum sit. Nec Aeschrionis[“]
apud Galenum & Oribasium arcano de[“]
cancris combustis, nec Scribonii Largi[“]
famigerata opiata ad rabiem Siculorum,[“]
nec Peregrini consilio de pelle Hyenæ,[“]
nec Aëtii, Ruffi, Posidonii, cinere[“]
cancrorum cum theriaca, nec jactata[“]
Palmario medela, vel nimis laudato[“]
Mayerne, Grevv, & venatoribus stan-[“]
no cum mithridatio, nec in somniis sa-[“]
cris revelata radix cynorrhodonis, aliis.[“]
ve in cœlum elato lichene cinereo ter-[“]
restri, pimpinella, jecore rabiosi canis[“]
exusto, & similibus exceptis. Quod si
vero ipsa jam rabies ægrotum invase-
rit,

rit, atque ejus jam sit furoris, ut spes vel exigua vel nulla restitutionis supersit, tum equidem ad mentem nonnullorum, quos inter est J. GERDESIIUS, ea omit-
 Diff. d. tendenda non sunt, quæ vel minimam spem
 Hydroph XXX. atque speciem ægri restituendi præ se fe-
 runt: hinc quoniam anceps remedium melius est, quam nullum, sanguinis trans-
 fusio instituenda erit, quo eodem loco integrum processum & cautelas satis sol-
 licite expositas videre est. At enim vero dubium hoc remedii genus, de quo in-
 ter chirurgica desiderata commodior dicendi locus erit, magnis haud ita pri-
 dem in scholis medicorum celebratum encomiis, cur nostris temporibus fere in desuetudinem venerit, non aliam opi-
 namur causam, quam infaustum, qui me-
 dicos ab ulteriore deterruit tentamine, rei gestæ successum; illustre, fatemur, est
 Aët. Phil. exemplum, quod J. DIONTSII suggerit
 Angl. epistola de inveterata dementia per san-
 1668. p. guinis transfusionem Lutetiæ Parisiorum
 504. sanata, sed longe foret luculentius, si ultra duos sanatio menses perdurasset. Nobis de hoc invento novo, cum hoc quidem loco prolixius digredi non liceat, suffecerit illustris Dani sententia Medici,
 P. 588. OLAI inquam BORRICHII, qui data

occasione, fuse enarratis commodis simul
 atque incommodis, cautelis item haud
 parvi momenti suggestis, ad summum,
 pergit, laudamus illustriamolimina, sed
 experimentorum adhuc continuatio-
 nes, variationesque desideramus ten-
 tamentorum, antequam fidem nostram
 obligent in solidum; id interea neu-
 tiquam dissimulantes, commendandum
 esse rerum magnarum conatum, licet
 non semper respondeat eventus.,

Diff.

Acad. II,

P. 88.

XIX.

Visis nunc iis, quæ circa potiores ce-
 rebri affectus, cum de omnibus agere
 constitutum non sit, hodieque deside-
 rantur, non est, quod in vitiis oculorum,
 (quorum medelam elegantiorum & feli-
 ciorum per selecta & exquisita magis re-
 media, quam, quæ hactenus innotuere,
 sollicite JUSTUM desiderare SCHRA-
 DERUM, Medicum in Belgio clarissi-
 mum, ex humanissimo viri recordamur
 discursu) aut aurium, faucium & linguæ,
 dentiumque defectibus recensendis pro-
 lixam impendamus operam. In hisce
 enim multa admodum esse, quæ deside-
 rari queant, non nisi illos fugit, qui ad eo-
 rundem medelam raro aut nunquam ac-
 cedunt. Pectoris inter vitia tussis quidem
 est

II. Aph.
XL.
1699. p.
46. 1702.
p. 100.

Obs. p.
132.

est vulgatissima, quæ parvi plerumq; penditur, utpote remediis domesticis plerumque obnoxia. Hanc vero non eadem semper tolli facilitate, illi norunt, qui adtussim inveteratam & diuturnam quamcunq; ac convulsivam in primis infantum passim non raro epidemiam, selecta magno studio nobiscum parvulis propinarunt medicamenta, nec tamen nisi raro effectum fausto beati. Sic & raucedo, familiare & leve, ut vulgo creditur, multum non raro in curando faceffit negotii, veritatem oraculi Hippocratici multi ut experiantur cum Vrarislaviensibus hodieque Medici, quorum pauci felicem, quem illi a venæ sectione viderunt effectum, penes paucos observant ægrotos. Solet vero utrumque symptoma, raucedo nimirum & tussis, prodromus partim, partim accidens morbi existere gravissimi, qui phthisis audit, & in exulceratione pulmonum cum febre hectica communissime fundatur. De hujus curatione mali multi licet multa gloriantur, una tamen est prudentiorum sententia medicorum, nullum id melius delam admittere. AUGUSTINUS equidem THONERUS, Medicus longo rerum usu & peritia artis insignis, se phthisin curasse gloriatur intra mensis spatium in filioliola

liola novem annorum, quæ non solum cruentam & purulentam materiam, sed sæpius etiam portiunculas de ipsa pulmonum substantia rejecit, adhibitis tantum vulgaribus thoracicis remediis. Sed ut ab aliis, & D. SENNERTO inprimis recte monitum est, decipiuntur plerique, qui jactant, ulceris pulmonum sanationem, cum pituita crassa putrescens puri similis sit, & sine ulcere pulmonis in pectore subsistens, quandoquæ febres & maciem inducat, præcipue cum tussis & puris excretio possit esse sine ulcere pulmonum, & pulmonis exulceratio possit esse sine tussi, quorum illud a C. V. SCHNEIDERO, & L. IV. d. T. BARTHOLINO, hoc vero a T. KERCK-
RINGIO memoriæ proditum est. Ac li-
cet aquam calcis vivæ cum herbis pecto-
ralibus decoctam una cum Medicis qui-
busdam Britannis magni quondam NI-
COLAUS fecerit HANNEKENIUS, Po-
liater Lubecensis celeberrimus, nihil ta-
men in ista præ vulgaribus pectoralibus
decoctis singulare H. MEIBOMIUS de-
prehendit, quemadmodum in epistolis ad
familiares conscriptis aperte confitetur.
Instar omnium insignis est casuista, BAL-
THASAR TIMÆUS a GÜLDENKLEE, L. II.
qui uxoris occasione, tali ferme confectæ Ep. 4.

Catarrh.
Cent. IV.
hist. 17.
obs. anat.

72.

T

mor-

morbo, acerbam hanc fundit querelam :
 „Ego cum nihil intermiserim, quod ad
 „morbi curationem quovis modo facere
 „poterat, nec in tota praxi mea, quam tri-
 „ginta septem annis exerceo, quempiam
 „ulcere pulmonum affectum integræ sa-
 „nitati restitutum viderim, tandem in
 „eam deveni sententiam, phthisin proprie
 „sic dictam, quæ cum pulmonis exulcera-
 „tione conjungitur, humana arte perfecte
 „sanari non posse. „ Enimvero G. BAGLI-
 V I U S utrique, & morbo, & desiderio
 huic medelam paraturus, phthisis, inquit,
 ab ulcere pulmonum, vulgo pro incur-
 „bili derelinquitur, quia, ut ajunt, tale ul-
 „cus internum est, & occultum, nec, ut
 „alia externa ulcera mundificari & a pure
 „abstergi potest; Sed quare non id agant
 medici, ut investigent ulceris situm, eo-
 que detecto sectionem inter costas insti-
 tuant, ut medicamenta introduci possent,
 rationem fane non agnosco. Et hac qui-
 dem ratione ulcus pulmonum perfectum
 curatum esse, ex A C T I S P H I L O S O -
 P H I C I S A N G L I C A N I S I N A C T I S E R U -
 D I T O R U M L I P S I E N S I B U S legere est.
 Sed qui noverit, id quod J. H. S L E V O G -
 T I U S, rarioris doctrinæ nec vulgaris
 experientiæ medicus, præclare ostendit,
 phthi-

Prax.
 Med. L.
 II. II.

705. P.
 331.

phthisin non semper in ulcere pulmonum fundatam esse, eum, necesse est, agnita hujus quoque præsidii insufficientia, si quidem cordatus, ut par est, medicus existat, ubi ad lectum phthisicorum venerit, pudeat suæ impudentiæ, & pigeat artis adeo inopis auxilii, tædeatque, re ipsa comprobari, phthisin medicorum esse opprobrium, quæ verba laudati sunt viri, quibus schediasmati de phthisi medicorum opprobrio colophonem imponit. Ut P. P. ad vero pulmonaris, sic & aliarum tabes partium ad lethum plerumque recta deducit via. Quemadmodum tabis dorsalis tale inter alia penes N. T U L P I U M legimus prognosticon: „pervicaci sacrae hujus“ fistulae tabi auxilia medica esse non solum infirma, sed ausim dicere nulla. „

XX.

Sunt vero & alia in pectore & corde imprimis vitia abscondita, ut calculi, vermes, polypi & similia, tum varias alias molestias, tum frequentes lipothymias, palpitationes & angustias præcordiorum, cum spiritu difficili inferentia, quarum causam afflictionum si cor in se ipso alat, raro perfectam curationem admittit; excrecentiæ vero ejus, ruptæque & exesæ valvulae, & vitia similia ut cognosci certo

Diff. de
palpit.
Cord.
XV.

nequeunt, sic etiam artis operam vires-
que eludunt, quemadmodum eleganter
docet, quem sæpius laudavimus, J. G.
BERGERUS, cujus & hæc sunt, quæ se-
quuntur: „nec vero concretiones illius
„polyposæ, antequam perfectæ fuerint,
„cognoscuntur, & si cognitæ sint, sero
„venit & frustra est omnis medicina.„ Ac
licet peculiari nec superficiali labore
polypum cordis & nosse & curare docue-
rit vir, multis illustris meritis, ad ultimum
tamen lubens, quid sentiat, hisce profi-
tetur verbis: “Quod si vero adhibitis adhi-
bendis actisq; omnibus æger ad pristinam
„valetudinem non redeat, sed polypus
„in corde longiore tempore obduruerit,
„desperandum est de illius restitutione,
„quia ignota sunt remedia, quæ corpus
„tale compactum perfecte dissolvere
„possint.„ Accedit & illud, quod diffi-
cilem non minus curam, quam diagnosin
& prognosin ad mentem T. WILLISII
difficiliorem & magis obscuram reddit,
quod non nisi conjectura assequamur, ad-
esse polypum, & eadem symptomata ab
alia causa produci possint: si ergo omni
adhibita industria illa tandem cessent, in-
certus adhuc es, num polypum vel aliud
vitium curaveris? si enim mors superve-
ne-

merit, & anatome tibi, polypum adesse, monstraverit, certus inde sis, te bene conjecturasse, sed jam etiam certo scis, te omnibus tuis medicamentis nihil effecisse, ut putem, per experientiam nobis nunquam constare posse, quænam medicamenta curando polypo inserviant, ut Diff. de Polypis XVI. B. ALBINUS advertit.

XXI.

In morbis vero pectoris reliquis nullum facile medentum attentionem excitare, nullum etiam spem eorum frustrari magis, quam hydropem pectoris videmus. Hic enim versipellis vitæ humanæ hostis ita nonnunquam furit, sævaque excitat symptomata, ut animæ corporisque non sine causa brevi metuas dissortium, quod tamen, functionibus omnibus ad pristinam mox activitatem redeuntibus non nisi multo exacto tempore evenit. Sicut ex adverso, ubi fausta & salutaria apparent phænomena, extrema, quod nemini venerat in mentem, instare, exemplis haud raris discimus. Sed quicquid ejus rei sit, affectus omnium expertorum testimonio medicorum est curatu difficillimus & tantum non impossibilis. Quamvis enim non desint, qui morbum per mercurialia, nervina, eme-

Diff. d.
Hydr.
Peric.
XX.

tica, millepedes & varii generis diuretica, ipsamque paracenthesin curatam, editis eam in rem observationibus, tradiderunt, id quod haud ita pridem A. HUTTERUM, Chirurgum Noribergensem, fecisse novimus; hæc tamen omnia, & si quæ sunt similia, ex sapone veneto aut aliis ex rebus variis confecta remedia, irritò sæpius conatu propinata esse, aliorum, qui nec sibi nec aliis blandiuntur, loquuntur observationes. Quos inter, ut F. HOFFMANNUS hydropis sigillatim pericardii curam si non absolute impossibilem, certe valde laboriosam aperte profitetur, ita luculentum COLLEGII inprimis MEDICI VRATISLAVIENSIS testimonium, eidemque observationibus de Hydrope Pectoris magna circumspeditione institutis, & fideliter descriptis finem impositum deprehendimus, idque tale: "Quantumvis autem varia, hæcenus remedia recensuerimus, quibus malum hoc debellari queat & debeat; pro candore tamen nostro non ducimus esse dissimulandum, quod multoties malum hoc tam rebelle sit, ut ægri non tantum non curentur, sed ne quidem symptomata eorum mitigentur. Quo in casu medicamenta avara manu

manu ægris danda esse, credimus, imo medicos nihil a christiana pietate alienum facturos putamus, si prorsus a re mediis adhibendis per tempus abstineant.

XXII.

Enimvero hydrops in universum omnis sive totum corporis habitum sub anasarca, seu abdomen cum pedibus sub ascitis, vel & tympanitis denominatione, sive hanc illam corporis partem occupet, scandalis medicorum a multo retro tempore adnumeratus est. Quo vero

jure, quave id factum sit injuria, pe-

nes J. BOHNIUM iis, quibus volupe & otium est, videre licet. Divus certe se-

nex, morbus, inquit, gravis est hydrops, & pauci hunc effugiunt. Eademque

ARETAEI est sententia, quam hisce prodit verbis: Ab hydrope perpauci li-

berantur, idque felicitate quadam decorum potius, quam artis auxilio. Cujus

quidem rei, cum toto die, ingenti hydropicorum fatis cedentium numero ad-

moneamur, tanto est mirandum magis, ægros ejusmodi præter rationem bene

sperare, id quod huic morbo cum phthisi commune, utrique vero proprium de-

Progr. ad
Diff. In-
aug. d.
Hydrop.
D. Berg-
hold.
d. Intern.
Affect.
text.
XXVII.
L. II. de
Caus. &
sign. diut.
morb.

Caut. in
 cogn.
 cur. hydr.
 necess.
 p. 15.

prehendimus. De eo vero J. H. HEU-
 CHERUM, virum doctissimum, audire ju-
 vabit, ita differentem: „si quod est ge-
 „nus ægrorum, est sane hydropicum,
 „quod videtur velle & optare, ut pro-
 „lixam amplissimamque spem faciat me-
 „dicus. Nam quamvis perpauci satis
 „hydrope graviori liberentur, --- hoc
 „nihilominus plures eorundem, hydro-
 „pe correpti, vivendi cupiditatem pa-
 „riter & mali ostendunt tolerantiam pla-
 „ne singularem: idque faciunt non tam
 „quadam vel animi alacritate vel spe,
 „quam ipsa natura morbi inducti. Ne-
 „que vero tam licet ejus cupiditatis re-
 „perire causam, quam mirari, qui fiat,
 „quod, cum in aliis, iisque non tam pe-
 „riculosis affectuum generibus, abiice-
 „re animum ægri soleant, in hydrope
 „solo cum tam longas spes concipiant,
 „tum tantavivendi cupiditate teneantur.
 Equidem nondum memoria excidit, in-
 ter initia praxeos datum forte unicum
 medicamentum virtute diaphoretica &
 diuretica eminens, anasarcam in juven-
 cula simul & semel per singularem Dei
 gratiam propulsavisse. Sed nec illud
 omittendum, magna alias circumspectio-
 ne purgantia modo fortiora modo mi-
 tiora,

tiora, aperientia, salina, amara, ipsamque paracenthesin & similia pro re nata a nobis aliisque in hydropicis applicata, sed effectum minus salutare donata fuisse. Ac licet diaphoreticis præ reliquis medicamentis cum T. BARTHOLINO nonnulli, opiatibus vero M. ETTMÜLLERUS; martialibus atque antimoniatibus invicem mistis F. HOFFMANNUS, T. STDENHAMUS, & R. LENTILIUS: rhabarbarinis demum J. R. CAMERARIUS, aliis alii multum tribuant, nobis illustris, quem modo laudavimus, Archiatri, HEUCHERI, inquam, eo magis placet sententia, quo propius a veritate abest, ita autem ipsi loqui placuit: Videntur ii parum cauti, si qui jactent medicinam omnino superando hydropi parem. Vana est isthæc ostentatio, & crassæ suspicionem ignorantie affert, nescientiamque prodit tot tamque variantium, unde emergit hydrops, causarum. „ FRIDERICUS ipse RUTSCHIIUS, Medicus atque Anatomicus consummatissimus, hunc in modum scribere non dubitavit: „ Quis medicorum curare potest hydropem ascitem limosum, membranis inclusum? „ idemque paracenthesin figillatim in hydrope tanti non esse momenti, nec adeo teme-

l. c. p. 18.

Obs.
XLV.

1699. p.
124.

re instituendam, prout nonnulli voluerunt
re autores, præclare exposuit. Quisquis
vero de eo dubitat, HISTORIAM quæso
MORBORUM VRATISLAVIENSIIUM
iterum introspiciat, ubi annotatum inveniet,
collectores ejus ab omni furo & ja-
ctantia alienos, post adhibita purgantia,
aperientia, alterantia, cachectica, mar-
tialia, mercurialia, antiscorbutica, hypo-
chondriaca, diuretica, roborantia, atque
externa quoque topica, sed frustra adhi-
bita, sequentem conqueri in modum:
„Nec tamen magnus est hydropicorum
„numerus, qui sollicita nostra cura a no-
„bis fuerunt liberati, & singulari Dei be-
„nignitati potius, in his quoque, qui eva-
„sere, auxilium & sublevationem tribui-
„mus, quam medicamentorum viribus
„cum Valeriola L. I. Obs. 2. narrante,
„quomodo uxor ascitica congruis a se
„præsiidiis restituta fuerit.”

XXIII.

Iisdem vero doctissimis autoribus,
quantum ars valeat in gravissimis ac di-
uturnis cruciatibus, qui vel peritonæum,
vel membranas, quæ abdominis ventris-
que partibus obtenduntur, afficiunt, quos-
que nonnulli colicos, & FERNELIUS
quidem nothos, RIOLANUS vero Picta-
vien-

vienses appellat, edocemur. De hisce IV. Aph. XI.
 enim, ut oraculum HIPPOCRATIS me-
 rito intelligitur sequens: "Quibustor-
 mina & circa umbilicum dolores &
 lumborum dolor, qui nec purgantibus,
 nec aliter solvitur, in hydropem siccum"
 firmatur; „ ita illos neque clysteribus,
 neque fomentis, neque medicamentis
 nec aliis remediis, quibus colici dolores
 mitigantur, placari solere, sed & apud
 Vratislavienses, ubi frequentiores sunt,
 quam inexperti credant, admodum rebel-
 les esse, & fere tympanitem præcurrere, ab
 iisdem annotatum deprehendimus cum
 addito: "Quomodo huic occurren-"
 dum malo, edoceri cupimus ab aliis, nos"
 enim omnia tentantes hæctenus sæpe suc-
 cessus destituit. „ Haud secus ac JOHAN-
 NES ipse FERNELIUS pictoris meminit l.c. 1700. p. 176.
 Andegavensis, qui digitorum & manu-
 um tremoribus primum, mox convulsio-
 ne correptus est, brachio quoque in con-
 sensum tracto, cui postmodum superve-
 nit idem in pedibus vitium, tandem dolo-
 re tam gravi in ventriculo & utroque hy-
 pochondrio torqueti cœpit, ut nec cly-
 steribus nec fotibus nec balneis, nec ullo
 remediorum genere quicquam levaretur.
 Huic in accessione unicum solamen re-
 per-

pertum, ut tres quatuorve homines ventri toto suo pondere incumberent, sic enim compresso abdomine minus cruciabatur, postremo ad tres annos tam acriter vexatus tabidus interiit. Magnas concertationes inter celebriores medicos exortas esse, ait, circa tanti mali veram ac genuinam causam, tum ante, tum post cadaveris apertionem, cum in visceribus nihil præternaturale appareret; subdit tamen, quod cum pictor ille penicillum digitis non modo extergere pro more haberet, sed etiam imprudens & incautus illum exugeret, verisimile fuisse, ut e manuum digitis, partium continuatione, cerebro, totique nervoso generi communicatam fuisse cinnabarin, ita per os admissam ventriculum & intestina inexplicabili ac maligna qualitate infecisse, quæ tantorum dolorum causa occulta fuerit.

de Morb.
Artif. C.
IX. p. 54.

Hic sane cum B. RAMAZINI ingenuam FERNELII confessionem more scilicet magnorum virorum, ut ait CELSUS, admirari decet, quæ talis erat: „omnes si-
„quidem aberamus a scopo, & tota, quod ajunt via, errabamus. Idem vero omnino de passione valere iliaca, morbo ob truculentam faciem miserere mei alias dicto, nemo nisi qui ægros, eodem afflictos, qui
&

& carminativa & laxantia, & clysteres & nitrofa, ipsaque mercurialia, de quibus BOHNIUS cum STDENHAMIO judicat, ea, si non noxam inferant, certe, quod de iis jactant plures, minus aut raro præstare, aut phosphorum ipsum ad MEDICORUM ^{1701. p.} mentem VRATISLAVIENSIVM & ^{303.} sexcenta alia frustra admiserunt, aut plane non, aut non nisi paucos vidit, temere ibit inficias. Equidem P. BARBETTE, Op. Chir. quid in hujus cura gravissimi morbi desideret, hisce declarat verbis: „mediis“ ordinariis nihil efficientibus, cucurbitula magna sine scarificatione sæpius parti dolenti apponi potest, atque iterum“ auferri. Annon etiam præstaret, facta“ dissectione musculorum & peritonæi digitis susceptum intestinum extrahere,“ quam certæ morti ægrotantem committere?„ Sed enim vero hoc remedii genus desideratis medicis vel maxime annumerandum esse, tum res ipsa loquitur, tum a R. LENTILIO solide evictum est. Cæterum ^{Iatrom.} dolores colicos genuinos minime ^{P. 401.} raro transire in abscessum, & spurios illos in apostema aliquando degenerare, id quod experientia confirmat, VRATISLAVIENSES, quos modo laudavimus, MEDICI annotatum reliquere. Talis-
modi

d. recon-
dit. ab-
fcess. Na-
tur.
Op.
posth. de
Abscess.

modi vero abcessus, qui mesenterium aut
hepar, aut alias abdominis partes obsi-
dent, sicut quoad pathologiam & signa a
J. FERNELIO inprimis & D. SENNERTO
desideratorum habentur in numero, ita
si MICHAELEM audias ETTMÜLLERUM,
medicum certe pragmaticum peritissi-
mum, ex abscessu & ulcere hepatis, adde
& reliquarum partium, pauci sunt, qui
evadere solent. Ac si demum ea excipias,
quæ a M. A. SEVERINO, & H. MEIBO-
MIO sunt annotata, pauca in medicorum
monumentis reperiēs, quæ te in interno-
rum cura abcessuum juvare queant. Nec
vero dysenteria minus, cujus ætiologiam
simul & purgantium operandi modum,
ἄρρητον apposite vocat STAHLIUS, ubi
ad curam ventum est, desideratis adnu-
meranda est. Licet enim in illa multa a
multis, & blande laxantia, præsertim rha-
barbarina a plerisque, a quibus tamen
G. C. SCHELHAMERUS & B. DEMOOR
discedunt; emetica, inprimis benedi-
cta ipecacuanhæ radix, fere ab omnibus;
diluentia, *ἄνω καὶ κάτω* magna in quanti-
tate applicata a T. STDENHAMIO, &
J. E. SCHAPERO; opiata a plurimis, quos
cum T. MINADOO A. THONERUS re-
darguit; cortex item chinæ a R. J. CAMER-
RA-

RARIO una cum aliis mistus, & infinita demum alia ab aliis commenduntur: nobis tamen cum C. HELVICHIO admodum videtur probabile, quod commendationes medicamentorum effusæ, quæ tamen credulos misere ludificant, non aliunde oriantur, quam, quod adhibitis plurimis remediis ultimo, præprimis si tum æger fateatur, se levamen sentire, præpostere effectus transcribatur. Nec vero multos admodum sentire levamen, funeratestantur, quæ non obstante auxiliorum abundantia, tempore sæpe autumnali, prævia inprimis æstate calidissima, passim efferri videmus.

XXIV.

Hiscæ autem & similibus excutiendis si diutius immorari animus esset, nullus facile morbus prætermittendus foret, qui non hæc aut illa in therapia desiderata, suppeditaret. Potiores tantummodo velut in exemplum producere, dum nobis est propositum, calculus nunc porro, renum inprimis & vesicæ, examinandus venit, cujus medelam eo majori cura & sollicitudine a medentibus efflagitare solent ægroti, quo majores sunt cruciatus, & humanam fere frangentes patientiam, quos a duris hisce corporibus

mor-

Hist.
morb.
Vratisl.
1699. p.
101.

mortales quotidie videmus experiri. Equidem medicorum non minus anxium & flagrans offendimus desiderium, miseris ejusmodi ægrotis exoptatas pro virili ferendi suppetias. Quem in finem varia laudantur medicamenta, tum pel-
lendi, tum comminuendi, aut præca-
vendi, & sedandi demum, seu anody-
no scopo. Lithontriptica uno vocan-
tur nomine, quæ calculum frangere
creduntur, quæque a multis laudantur
varia, ab aliis vero alto contemnuntur
supercilio, quorum causam defenden-
dam inprimis suscepit J. A. STISSERUS,
cujus hæc inter alia verba notatu digna
videntur: „Firmiter credo, non solum
„in regno animali, verum etiam vege-
„tabili & minerali, inesse remedia, qui-
„bus calculus comminui queat. „ Tale
autem remedium non unum omnibus
adæquatum, sed pro causarum varietate
varium arguit esse debere, quo pollet, ju-
dicio practico, nec acidis solum & cau-
sticis, sed & insipidis magnam in calcu-
lo comminuendo adscribit efficaciam vir
doctissimus. Horum autem omnium
ingentem licet coacervare catalogum
multis stipatum elogiis in proclivi sit, no-
bis tamen Cl. PECHLINI arridet senten-
tia,

Act. La-
borat.
Chim.
II. 6.

Lib. I.
obs. XLII.

tia, qui immutare quidem ejusmodi remedia nonnihil fermentum renum non invitus concedit, & prohibere, ne lapis concreſcat, at concretum jam diſſolvere prodigio proximum judicat. Ac multum vereor, ne eandem mereantur cenſuram remedia, quæ a J. R. CAMERA-
 RIO multis cum elogiis commendantur, ejusdemque ſint tribus, quæ tum alibi locorum, tum in HISTORIA MOR-
 BORUM VRATISLAVIENSIIUM & in ANNALIBUS PHTSICO-MEDICIS, ſed non ſine addito tali judicio recensentur, quale a doctis & expertis utriusque diarii collectoribus poterat expectari. HIERONTMUS certe CAPIVACCIUS ſe nescire, fatetur, quæ calculum in veſica frangere queant, THOMAS vero ERASTUS perſuaſum habuit, lapidem veſicæ diſſolvi remediis intra corpus non poſſe. Sic & A. DUDITHIUS ſequentem in modum ad P. MONAVIUM mentem expoſuit ſuam: ſed obſecro te, eſne & tu in eorum hæreſi, qui medicamentis intra corpus aſſerunt concretos jam lapides atteri, atque adeo confringi poſſe, mihi quidem id non fit verosimile., Quibuſcum H. BOERHAVE plane conſentit, qui ſpecificis lithontripticis

L. I. Obſ.
XIII.Syll.
Mem.
Med.Cent.
VIII. 73.
76.1699. p.
133. 153.
1720.
Apr. p.
443.Ep. I.
Craton.
LVI. p.
560. Edit. 8.Aphor.
Pract.
1428.

d. Calculi
mechan.
p. 38.

cis hactenus nullam veram esse fidem, disertis adferit verbis. In hisce enim cumulandis eruditorum medicorum testimoniis ne nimii simus, insignis facit WEDELII *ἐπίκρισις*, quæ instar omnium cum sit, hic pariter repeti meretur: „Quicquid horum sit, pertinet hoc ad desiderata medica, saltem nota in hunc usque diem id non præstiterè. Si qui autem arcanum hoc revera possident, æternam merebuntur famam, si id dignis revelaverint, quod si non fecerint, nec experimentis comprobari possit effectus, ne nominandi quidem fuerint. „

XXV.

Enchir.
Med. p.
118.

Doloribus nephriticis cum arthriticis multum intercedit affinitatis, ab his vero haud quaquam facilius, quam ab istis liberantur miseri. Neque enim, si J. JACKSONI credimus, & quidni credamus id, quod quotidiano rerum usu abunde comprobatur, hoc in casu quicquam præstare, possibile erit, donec remedia nobiliora & magis exaltata, quam quæ hodie apud Galenicos & Chymicos artis filios vulgo prostant, nobis innotescant. Quod idem tum variis in locis, tum hisce, quæ sequuntur verbis, morbum ipse expertus THOMAS confirmat

ST DENAHMIUS: „ si quis obijciat,
 „ multa esse remedia specifica ad poda-
 „ gram, ego me ea nescire, lubens fa-
 „ teor: & vereor, ne promissores isti per-
 „ inde sint ignari, ac sum ego. Equi-
 „ dem plura inter alia præsidia, quorum
 „ catalogum hicnectere superfluum erit,
 „ moxa ex oriente allata multo cum stre-
 „ pitu decantata quondam fuit, sed hæc,
 „ cum iudice Cl. **SLEVOGTIO** ultravires Diff. In-
 „ blandorum cauteriorum, quorum usus aug. 1. C.
 „ antiquissimis temporibus notissimus ex- ESAUV.
 „ titit, non multum hætenus præstiterit, d. Podag-
 „ & insuper omne cauterium actuale jam græ ejus-
 „ diu personis delicatioribus nimis crudele que Cu-
 „ apparuerit, ideoque hoc novum una cum ra Ma-
 „ antiquis apud nos dudum frequentari gnæ.
 „ desiit. Quo eodem loco licet plures
 „ morbum hunc transplantandi rationes
 „ & varia specifica a J. C. **ESAVIO** lauden-
 „ tur, his tamen addendum arbitramur,
 „ quod ad finem prolusionis legitur viri
 „ doctissimi Decani & Præsidis iudicium: “
 „ Nomina arcanorum, typis mandata, “
 „ dissertationi inseri, facile toleravi, nec “
 „ magneticas curandi rationes expungere “
 „ volui, cum nihil quidem, quod reli- “
 „ gioni adversetur, continere videantur, “
 „ sed per crebra tamen experimenta a su- “

„spicione vanitatis otiosorumque inge-
 „niorum lusibus se vendicare debeant.
 Ac vereor, ne magnesia alba, saccharum
 lactis, aristolochiæ radix rotundæ, & si
 quæ sunt alia aut artis aut naturæ effecta,
 indigena pariter atque exotica, id mere-
 antur elogium, quod a R O S I N O ipsis
 tribuitur LENTILIO: „Remedia nova,
 „quæ maximis encomiis in orbem ebuc-
 „cinantur, ætatem non ferunt, sed pri-
 „us plerumque, quam ipsi buccinato-
 „res, intercidunt, & raro se magnificis
 „effectibus commendant: Id quod nec
 M. B. VALENTINI, strenuus alias me-
 dicamentorum exoticorum & novitate
 se commendantium encomiastes diffi-
 teri audet his, quæ sequuntur verbis:
 „Cæterum, quæcunque tandem sint, sive
 „peregrina sive domestica, quæ pro sub-
 „levanda podagra inuruntur, tantisper
 „quidem hunc dolorem palliant, qua-
 „tenus vel archeo terrorem incutere vel
 „lymphæ corrosivæ portionem exantla-
 „re apta nata sunt: an vero radicalis af-
 „fectus deturbatio ita obtineri possit,
 „valde dubito. Ac videtur sane J. J. WALD-
 SMIDIUS rem acut tetigisse, quando au-
 ri sacram famem remedia alia ex aliis &
 quæsisse & commendasse ad podagram
 exi-

Eteodr.
 Med. Pr.
 P. 1284.

Diff. Epi-
 stol. p.
 201. d.
 Moxa &
 podagra.

existimat : ita autem ille : „Arthritidis cu-
 „ratio non solum difficilis, sed & multa-
 „rum fraudum ferax, ut quotidie expe-
 „rimur. Est enim novus quidam acqui-
 „rendi opes modus : jactare curationem
 „podagræ ; si vero Cl. PECHLINUM au- L. II. obs.
 dias, existimat ille, tot esse futura po- XXVIII.
 dagricorum remedia, quot sunt, qui ex
 hoc morbo ægrotant, individua, quod
 plerisque cum tempore tædium subrepat,
 & fortuitorum, quam excogitatorum
 major sit gloria. Nimirum plerorum-
 que arthriticorum est etiamnum, quæ
 SENECAE olim fuit querela, qui cum de in-
 veteratæ sanatione arthritidis desperaret,
 sequentem in modum proprium decla-
 ravit desiderium : „Non perveni ad sa-
 nitatem, nec perveniam quidem, deli-
 nimenta magis, quam remedia poda-
 græ meæ compono ; contentus, si rarius“
 accedat & minus verminetur. „

XXVI.

Morbos demum mulierum atque in-
 fantum ne plane intactos prætermitta-
 mus, in illis partus occurrit difficilis, cui
 pro causarum diversitate his aut illis præ-
 sidiis occurrere solent medici pragmati-
 ci. Quod si vero situs infantis perversus
 adsit, tum præter manualet operam de

L. c. p.
1975.

omni reliquo auxilio desperant prudentiores. ROSINUS certe LENTILIUS a muliere rogatus gravida & partus difficultatem metuente, annon posset modus excogitari, quo mediante foetus situm in utero debitum servare valeat? quæ in medici nullius potestate sunt, a se quoque frustra postulari, apposite respondit, opus, addens, esse hoc solius naturæ, nunquam artis, præter id, quod in partu laborioso minus recte sito peritæ obstetrices digitorum ope efficere possunt. Harum vero culpa & imperitia cum tot ubi vis casus infastos & foetus nasci mortuos

A& Med.
Berol. II.
I. III.
p. 86.

contingat, mirum non est, MEDICOS BEROLINENSES, desideria sua ingeminando propalare verbis pone sequentibus. „Quod tu tandem, bone Deus, per „illos, qui rerum publicarum gubernacula tenent, remederi velis, supplex „exoramus. „ Accedit & illud, quod ceu desideratum in muliebrium medela morborum non postremum cum doctissimo

L. I. Obf.
XXXIV.

PECHLINO Clinici ad unum omnes ob- servant, in illis nimirum obstetricum & nutricularum semper majorem fuisse auctoritatem, quam medicorum, nec ante medicorum expeti consilia, quam vulgarium usum morbus spreverit; imo vero
tum

tum quoque etsi medici sua opportune commendent, ægrosque habeant obnoxios, juxta cum illis muliebria atque empirica adhiberi, plerumque etiam eventus felicitatem hisce magis, quam illis adscribi.

Qua vero certitudine cura nitatur morborum, quibus infantes vivunt obnoxii, vel uni lumbrici, qui illos familiarissime exercere solent, documento sunt. Horum quippe præsentium singula non raro indicia adesse, neque tamen propinatis selectissimis pharmacis ab alvo exire videmus. Ac licet Symptomata ante infesta plerumque deinde remittant, & medicus suo potiatut scopo, non tamen propinqui, rem omnem rite fuisse peractam, facile persvadentur, corpus nisi delicti oculis manibusque usurpent. Expertus id est, quem modo laudavimus, PECHLINUS, qui fuse & erudite recensitis difficultatibus, quæ medicis in lumbricorum cura quodie occurrunt, id vero, inquit, nolim quisquam existimet, ubi vermes etiam post remediorum exquiritorum usum non prodeunt, nullos ibi esse, cum, ut ante dixi, lento pituitæ visco se involvant, ut non nisi in speciem phlegmatis redacti pro illa texturæ fluiditate ab alvo secedant. Nemo ut ad.

L. I. Obs.
LXIV.

Amœnit.
Mal.
Med. p.
373.

P. P. ad
Diff. In-
aug. de
Singultu
M. E. Ett-
müller.
l. c. 1699.
p. 21.

eoque, nisi qui nullos aut paucos infantes ex lumbricis ægrotantes vidit, verosimile esse, dubitaverit, id quod a Viro Summo G. W. WEDELIO traditum est, levem quidem rem videri vermium exterminium, sed sæpe tamen levi apparatu non posse debellari, & ipsos & inde producta symptomata horrenda, tonum viscerum læsum, aliaque inconvenientia. Phlebotomiam denique penes infantes in morbis gravissimis, acutis & chronicis a medicis Britannis, Italis atque Gallis, efflagitante necessitate toto celebrari die, ejusdem vero administrationem apud Germanos nostros hodieque desiderari, neminem fugit, sed scire licet, fieri istud non medicorum, quotquot cum BOHNI O ultra vulgus sapiunt, sed ægrotantium, quique illis adstant, culpa. Quod probe intelligentes MEDICI VRATISLAVIENSES plane ad rem sequentem disserunt in modum: Nos in tota Germania venæ sectionem penes infantes prorsus omittentes excusari non possemus, nisi contra vulgus & muliercularum opinionem aliquid facere esset contra torrentem navigare.

XXVII.

Quod reliquum est, non equidem fulmine tactos, eorumque medelam prolixius

lixius examinabimus, id quod ab J. VEH-^{d. Astro-}
 RIO & R. W. CRAUSIO factum, neque^{bolismo.}
 remedia contra insomnia nimia & ter-^{d. Fulmi-}
 rifica excutiemus, de quibus judice R. l. c. p.^{ne tactis.}
 LENTILIO in practicatorum libris nihil^{1311.}
 reperitur, solus vero WEDELIUS hanc^{d. Infom-}
 arenam aggressus est. Neque etiam mor-^{niis.}
 bos a visis spectris quoad curam vide-
 bimus latius, utpote quod cum eodem
 WEDELIO FRIDERICUS præstitit^{d. Spe-}
 HOFFMANNUS, quem nuper admo-^{ctris.}
 dum M. ALBERTI secutus est. Sed^{de Mor-}
 nec rerum toto genere p. n. ab extra in^{bo Con-}
 corpus humanum illapforum medicinam^{vuls. a vi-}
 discutiemus, quemadmodum infarctum^{so Spe-}
 tracheæ ab illapsa faba in tenero ægroto^{ctro. de}
 LENTILIUS curavit fideliter, sed om-^{Spectris.}
 ni sua sollicitudine impedire non potuit,
 quominus is sub convulsivis cruciatibus
 per quatuordecim dies superstes fatis
 tandem cederet. Ut nec reliquos mor-
 bos prætervisos atque omissos, a C. PISO-^{l. c. p.}
 NE & A. BOOTIO singulari opera per-^{1085. &}
 tractatos, indagabimus fusius. In hisce^{p. 683.}
 enim, & si quæ supersunt, supersunt
 autem plurima morborum genera, desi-
 derari longe maxima, maximique pon-
 deris momenta, haud est obscurum, ac
 fieri de reliquis judicium ex supra dictis

haud difficulter potest. An vero opus aliquod de curationibus morborum insanabilium, quorum nonnullos BRUNO enumeravit SEIDELIUS & B. ALBINUS, quod in desideratis reponere non dubitavit VERULAMIUS, ut evocentur & excitentur medici aliqui egregii & magnanimi, qui huic operi, quantum largitur natura rerum, incumbant, quando hoc ipsum, istos morbos pronunciare insanabiles, neglectum & injuriam velut lege fanciat, & ignorantiam ab infamia eximat, optandum solum, an vero etiam sperandum sit, penes alios judicium esto. Equidem G. A. MERCKLINUS hanc in sententiam scripsit: Sunt adhuc morbi incurabiles, vel curatu admodum difficiles, quos, si quis novo demumque inveniundo remedio vel certiori methodo perfanare doceret, nae is magnam ab Aesculapii filiis omnibus ipsisque etiam infirmis iniret gratiam, multumque perfectionis medicae arti adjiceret. Adhuc enim nescit tollere nodosam medicina podagram, adhuc nescit eradicare cancerum, adhuc nescit addere, quae a nativitate deficiunt. Nobis aliter videtur, ab HERMAN-

d. Morb.
Incurabil. d.
Athera-
pevria
morb.

de Trans-
fus. sangu.
ortu &
progr. p.
59.

l. 6.

MAN-

M A N N O videlicet CONRINGIO, viro
 πολυμαθές, aliter edoctis, verbis su-
 pra jam citatis pone sequentibus: " Ut
 „ nihil tandem aliquando sit, quod in
 „ arte desideres, haud ignoro, quæ est
 „ nativa ingenii nostri imbecillitas, pari-
 „ ter & rerum obscuritas, fieri non posse.
 „ Verum tantam perfectionem neque
 „ ego, neque alius prudentior exigit; id
 „ doleo, multa hæctenus negligi, multa
 „ nesciri de morbis humanum corpus in-
 „ festantibus, quæ tamen debita facta
 „ attentione jam dudum potuissent ex-
 „ acte intelligi. „

XXVIII.

Inde adeo factum est, ut solet mor-
 talium ingenium in re dubia, difficili &
 obscura ad alia ex aliis delabi, aliam ut
 quærerent medendi rationem plurimi
 in morbis ejusmodi gravissimis & incu-
 rabilibus, quando vulgaria remedia &
 methodum receptam iisdem curandis
 minus sufficere viderunt. Curas hinc
 sympatheticas & transplantationes mor-
 borum multi ingens pretium statuunt,
 quas H. CONRINGIUS prorsus reproba- Præf. obs.
 vit, & solis imaginationis viribus adscri- P. Sal.
 psit, G. H. VELSCHIIUS ceu ludibria ex muth.
 arte medica releganda, A. KIRCHERUS
 rogo

Cent. III. rogo mulctanda voluit. T. BARTHOLI-
 Hist. 66. N U S ex adverso nihil tanta poena dignum
 committi existimavit, quando naturalia
 adhibentur remedia, nulla concurrente
 superstitione, aut verbis aut characteri-
 bus aut gestibus, quanquam non semper
 manca mortalium mens rationem asse-
 quatur. Quicquid vero ejus rei sit, faten-
 dum cum MEDICIS est V R A T I S L A -
 1700. p. VIENSIBUS, quod in morbis raro cura
 196. L. I. hæc ex voto succedat. Hinc arcana alii
 obs. XL. & secreta jactant remedia, alii specificis
 mirandos adscribunt in desperatorum
 cura morborum effectus. Sed ut de spe-
 cificis deinceps dicetur uberius: ita arca-
 na & secreta quod attinet medicamenta,
 multi equidem cum chemicorum pleris-
 que, quos inter est J. A. STISSERUS, sunt
 Aët. La- perſuasi, licet non omnibus æque pate-
 borat. ant talia, nec propalare ea hætenus ne-
 Chem. cessitas, multo minus chemicorum con-
 III. 8. temtus jubeat, idcirco tamen ad non entia
 ableganda non esse. Vendere, ajunt,
 Deum bona sua laboribus, & multa adhuc
 latere, quæ tandem ætate atque indefessa
 opera patefient, multa quoque jam pri-
 dem inventa extare, quæ licet paucis sal-
 tem nota sint, unus alterve autem ex inani
 taxandi genio & ignorantia de illis male
 judi-

judicat, nullatenus tamen idcirco ex medicina proscribenda, aut nullius prorsus momenti reputanda esse; alii ex adverso cum J. PRIMEROSIO, multos ignaros de Error. vulgi in med. L.I. c. XII. valde astute sua occultare, ne si aliis medicis innotescerent, risum moverent, & fieri posse, ut vulgaria remedia & forsan inepta pro magnis secretis a multis prædicentur, quæ nemini revelare volunt, prudenti sane consilio, quia nihil habent, quod secretum dici debeat, existimant. Nam, ut G. GORRIS apposite loquitur: hi[“] Med. Contempt. C. W. p. 47. 48. Thrasones sua jactantia non solummodo ignaris, sed, quod maxime dolendum, sæpe[“] pignaris imponunt, vulgaria pro abstrusis, absurda pro convenientibus decantantes. Secreta hæc nemini revelare volunt, & pro his non minus strenue, quam[“] olim argenti fabri Ephesiorum pro parvis Dianæ templis certant, & orbi pro magno pretio fumos vendunt, & ex re vili[“] sine ullo labore ditescunt. „ Imo vero saniores medicorum ejusmodi arcana tantum abest ut desiderent, & quovis oblato pretio redimant, ut rectam medendi methodum sectati eorundem carentiam æquo animo ferant. HIERONTIMUS L. I. Ep. 136. te CAPIVACCIIUM de arcanis morborum auxiliis rogatum, respondere accepimus

pimus solitum: Disce meam methodum & habebis mea arcana. Quo cum paria facit „G. PATIN, quando bene medendi methodum arcanum vocat artis maximum, „& secretum secretorum secretissimum, „sed paucis notum. „

XXIV.

L. e.
d. Filo
medicin.
de tu. va-
let. ex
cognit.
sui.
d. vita
Longa.
d. vita
Longa.
Medico
sui ipsis.
Meth. ad
vit. long.
d. vitæ.
tu. pro-
rogat.
d. Sanit.
præsid.
rite ad-
bit.
L. e.

Filum id vocant medicinale, quod ne amplius desideretur, prout desideratum a VERULAMIO offendimus, facit præclara J. G. BERGERI industria, utpote qui hoc ita occupavit argumentum, ut nihil in eo amplius desiderari videatur. Ab eodem vero pariter atque a G. W. WED-
LIO, F. HOFFMANNO, & C. VATERO, summis Germaniæ Medicis, & Præceptoribus optime de studiis nostris meritis, causas & media ad vitam sanam & longam ac senectutis retardationem, ipsamque *εὐ-
δαιμονίαν* ducentia, quæ singula a VERULA-
MIO ad desiderata referuntur habemus. Hi quippe fama meritisque celeberrimi viri id egerunt, ut sobrie philosophando viam ostenderent & modum, quo quilibet corporis sui gnarus, per remedia ubivis obvia, & victum inprimis convenientem, rectumque rerum, quas non naturales medici appellant, usum, vitam bene beateque ad seros usque annos traducere que-

queat. Quamvis & in hisce, quid deside-
 ret, ELIAS invenerit CAMERARIUS, l. c. p. 382
 verbis pone sequentibus: "Quotusquis-
 que suus poterit sibi met esse medicus?"
 res magnæ molis ac difficultatis in enar-
 rabilis, si mores nostros, ingenia homi-
 num, & perversas voluntates libeat con-
 siderare., Et quoad senectutis retardatio-
 nem, A. SEILERUS apposite ad J. BAU- Ep. I.
 DISIUM sequentem scripsit in modum: Craton,
 Utinam ars nostra & natura hoc præ- L. III.
 starent, ut senectus in adolescentiam, p. 277.
 commutaretur. Sed hæc non sunt artis
 nostræ, verum, ut affectiones, quas na-
 tura auxiliatrice pharmacia resarcire po-
 test, medicus solummodo subit, ita ad im-
 possibilia nemo obligatur., Hinc vero
 & quid de CARDINALIS MAZARINI L. I. Ep.
 desiderio habendum sit haud obscure di- P. 510.
 lucefcit, qui, ut G. PATIN autor est, gron-
 de ses medecins, & leur reproche, qu'ils
 n'ont point des secrets, pour l'empêcher
 de mourir., Sunt vero & alii, chemiæ
 in primis admiratores nimii, qui panaceas
 crepant, & talia medicamentorum gene-
 ra, quorum ope vitam humanam ad se-
 ram usque senectutem sanam atque inco-
 lumem quam diutissime extendere liceat.
 Qua de re sententiam laturi inclyti ME-

1702. p. 114. DICI VRATISLAVIENSES sequentem
differunt in modum: "Non ignoramus,
„Paracelsum olim jactasse a se inventum
„tale medicamentum, quod omnia vitia
„sanguinis mutet & illum in optimam
„convertat temperiem, sed dolemus,
„quod, si unquam tanti arcani conscius
„fuit, humanum genus ejus cognitione
„privarit. Quantum sibi obstrinxisset
„mortales Helmontius, si illos docuisset,
„quodnam illud sit, cujus subtilissimo &
„penetrantissimo impulsu fermentativo
„quodvis heterogeneum prompte a san-
„guine segregetur. Neque enim illis pol-
„licem preminus, qui dictatoria autori-
„tate decernunt, ejusmodi medicamen-
„tum his dotibus ex parte præditum nul-
„lum inveniri posse. Palma in medio po-
„sita est. Hoc tamen asserimus, nullum
„ad hunc usque diem remedium nobis
„innotuisse, hisce facultatibus instru-
„ctum, omniaque illa, quæ hic & alibi
„venditata fuerunt, licet vires eorum ma-
„gnificis verbis deprædicarentur, tanti
„nominis mensuram non implevisse.,
Eandem in sententiam de hisce panaceis
1718. Feb. in ANNALIBUS PHYSICO-MEDICIS
p. 704. fuse & erudite expositam cernimus. Om-
1722. Oct. nes autem ejusmodi panacearum patro-
p. 456. nos

nos, qui hactenus in iisdem collaudandis
nimii fuerunt, scite redarguit BERGERUS de vita
his, quæ sequuntur, verbis: "Quo qui-^{longa}
dem loco non possumus non detestari" XXXIV.
imprudentiam dicam, an impudentiam"
non agyrtarum modo & circumfora-"
neorum, sed pudet dicere, quorundam"
etiam medicorum, qui uni lucro inhian-"
tes suas panaceas vitamque sanam diu-"
tissime conservantia venditare non ve-"
rentur, constantia margaritis, fragmen-"
tis lapidum pretiosorum, lapide bezoar, "
ebore, osse de corde cervi, cornu mono-"
cerotis, id est dente ceti Narhual, aloë, "
croco, nitro, antimonio, cinabari, am-"
bra, aromatibus, oleis æthereis. salibus "
volatilibus, carne viperina, radice Nin-"
si, argento, auroque, si diis placet, ipso. "
Sane horum familiari usu remediorum "
grave valetudini damnum inferri, non "
nunc demum observari videas, sed jam "
olim a veteribus observatum. „

XXX.

Ex hisce breviter strictimque pro in-
stituti ratione allatis, satis opinor mani-
festum est, Clinicem in artis formam
reductam quare desideratis adnumerave-
rit G. H. VELSCHIUS, vera autem l. 6.
dixisse J. N. PECHLINUM, quando XXXI.

Perf.
Epist.
Obs.

ad J. G. VOLCKAMERUM, immortalis
virum memoriæ, sequentem inter alia
scripsit in modum: „Speciosa est nostra,
„& ad pompam instituta eruditio, cui,
„si phaleras demas, quod reliquum est
„corporis, macrum est, & valde stri-
„gosum, tandem etiam umbræ, quam
corpori similis. Enimvero ne ad ex-
tremum nobis, quod speciminis occa-
sione inauguralis publice objectum re-
cordamur, & hoc obijciatur loco: de-
fectus nos recensere, & hiatus ostende-
re, sed de medela minus esse sollicitos:
morbos enumerare, sed medelæ obli-
visci, paucis de causis desideratorum di-
spiciemus practicorum atque remediis.
Causas varii allegant varias, harum ve-
ro non postremam empiricorum ubi-
vis locorum frequentiam esse, nullum no-
bis superest dubium. Faciunt enim hæ
medicastroorum & lucripetarum sordes
sæpenumero, ut viri erecti ingenii a
cœpto pridem artem juvandi studio de-
terreantur, querelas certe acerbis fun-
dant, non aliunde, quam ex ejusmodi
fastidiis oriundas, quam in sententiam
PECHLINUM, virum summum, audi-
re iterum juvabit: Ita autem ille: „Mul-
„ta ego & incredibilia propter medicinæ
scien-

l. c.

„scientiam passus sum, patiorque et-
 „iamnum, ob quæ fere tædium artis alias
 „præstantissimæ incessit. Quo cum pa-
 „ria faciunt hæc, quæ sequuntur STAHLII d. Deo
 „verba: Faciunt hæc talia artis medicæ Autor.
 „fata & scandala, ut cum aliis multis ho- veræ
 „nestis & cordatis viris etiam me subinde med.
 „artis ita prostitutæ pœniteat, pigeat,
 „imo pudeat, & sæpe cogitatio animum
 „subeat, annon honestius, certe tran-
 „quillius & commodius rebus ita consti-
 „tutis penitus obnunciare & quamlibet
 „aliam potius honestam vivendi ratio-
 „nem, futurum esset. Sed nos hanc
 quidem threnodiam a R. MINDERERO, Thre-
 G. GORISIO, summisque ubivis terra- nod.
 rum medicis decantatam non occinemus Med.
 latius, præsertim, cum hujus eradica- Con-
 tionem zizaniæ, & spem de ea conce- tempt.
 ptam ad Rempublicam pertinere Platoni-
 cam cum prudentioribus persuasi simus.
 Hinc vero & nimiam remediorum abun-
 dantiam accusamus, oportet, utpote
 qua non tantum non juvatur praxis
 medica & promovetur, sed & in dete-
 rius labitur, fluctuantibus in tanta di-
 versitate, &, quid eligant, incertis me-
 dicis. Hujus certe intuitu medicinam
 non minus medela generosiore ac chy-

mia chymiam vulgarem juxta B I L L I-
 C H I U M indigere, quæ vitia & labes
 ejus tollat, proin non tantum addat,
 quod deficit, sed demat quoque, quod
 abundat, seu exuperantias, quæ me-
 dentibus & medelam anhelantibus im-
 pedimento sunt, discutiat, cum J. BOH-
 NIO opinemur licet. GEORGIUM si
 quæras B A G L I V I U M, is, uti deside-
 ratorum in praxi medica sæpius memi-
 nit, ita quid de causis eorum sentiat,
 hisce declarat verbis: " Stet igitur,
 „quod diximus, sola remedia sanant,
 „inter desiderata artis nostræ reponen-
 „da demum erit historia remediorum,
 „quæ non amœna quædam aut libe-
 „ra ingenii peregrinatio, sed durus la-
 „bor, & longo itinere consumtus pate-
 „fecerit: sintque constantia methodo
 „præscribendi munita, cuilibet morbo
 „specificæ ac ferme infallibiliter respon-
 „dentia. „ Secus ac visum est doctissimo
 L.I. Obs. viro J. N. PECHLINO, qui ne uni quidem
 XLII morbo certum & minime decepturum
 remedium hætenus repertum esse affir-
 mat; quin & ineptam vocat persuasio-
 L.I. Obs. nem, si existimemus, specifica dari me-
 XL dicamenta, quæ certo & singulari in-
 stinctu partium solidarum respiciunt in-
 geni-

genium. Quæ eadem Cl. PISSINII vi-
 detur esse sententia ad hunc scribentis
 modum: "cordialia nuncupata medi-
 camenta, aut nihil sunt, aut eadem"
 quoque & ocularia & splenetica, & ce-
 phalica vel a quavis alia corporis parte"
 sumpta denominatione poterunt appel-
 lari; ut & T. STEDENAHMII, cujus
 hæc sunt: Et, qui rem recte perpende-
 rit, satis liquet, præcipuum medicinæ"
 faciendæ defectum non in eo verti,
 quod nesciamus, quo pacto huic aut illi"
 intentioni satisfacere debeamus: sed,
 quod non satis sciamus, quænam sit illa"
 intentio, cui satisfaciendum est. Cum"
 vel rudissimus quispiam pharmacopo-
 læ servulus intra dimidium horæ qua-
 drantem certum me faciet, quo me-
 dicamento purgationem, vomitionem,
 vel sudores provocabo, vel refrigerabo"
 æstuantem; at vero in palæstra medi-
 ca probe sit exercitatus oportet, qui"
 pari certitudine me docere queat, ubi"
 hoc vel illud remedii genus in usum re-
 vocare debeam per omnem morborum"
 ac curationum circuitum.,

XXXI.

Singulare est BEROLINENSIIUM de-
 siderium MEDICORUM, quo & artis

d. palpit.
 Cord. L.
 II. c. 3.

Tr. de
 Hydrope.

Ad.
 Med.

Berol.
II. I. I.
p. 48.

existimationi, mortaliumque & vulgi
inprimis salutis consultum cupiunt, hisce
conceptum verbis: "Hem quanta in-
scitia tenet miseram plebem tenebra-
rum vinculis ligatam, ut æque præcones
publicos postularet, qui docerent igno-
rantes vitæ salubriter instituendæ vel
conservandæ rationem, ac qui consti-
tuti sunt ad instituendum homines
ad vitam cœlitus comparandam. Pro-
ut enim hi cives conscribunt ad au-
gendam Rempublicam nunquam ces-
saturi Imperantis: ita illi media
& remedia consulunt, quibus Respu-
blicæ in singulis suis individuis fartæ
tectæque conservantur, ne gratis conci-
dant ex sua vel aliorum culpa, sæpissime
præoccupato divinitus destinato termi-
no. Forte tum etiam melius edocta, &
medica discretione instructa plebs im-
pendentem epidemiam præspiciens,
præservationi tempestivæ invigilaret
sponte; & in aliorum minus acutorum
morborum medelis quærendis non tam
præcipitanter rueret in syrtes & scopu-
los cœcorum tentaminum tot diverso-
rum empiricorum. De hoc vero quid
habendum desiderio, & an optandum so-
lum, an vero etiam sperandum sit, cum
medicorum ordinariorum & extraordi-
nario-

nariorum, litteratorum pariter atque idiotarum, spuriorum inquam, ubivis terrarum, in urbibus, in oppidis, in vicis, in pagis, ingens conspiciatur numerus, ut de copia, quam inopia eorundem opportunior sit querela & multitudo medicorum multos hodieque perdat ægrotos, aliorum esto iudicium; nisi quidem hoc velint doctissimi Viri, genuini officium, medici non in morborum solum curatione, sed & vel maxime in sanitatis conservatione consistere, hanc verum partem medicinæ, quæ ὑγίεινῇ vocatur, a plerisque medicorum filiis insuper haberi, vel saltem non pari cum parte Θεραπευτικῇ cura & sollicitudine a vulgo medicorum exerceri, seu, quod illa non æque ut hæc lucrosa illis videatur, seu, quod a sanis hominibus ad conservandam eorum valetudinem minime vacillantem rarissime, vocentur, eoque nomine hunc ipsum defectum in desideratis practicis locum quempiam jure meritoque tueri.

XXXII.

Sed quicquid ejus rei sit nobis, salvo aliorum iudicio, omnem mali fundum ut inter hujus in itta partis ad mentem TULLII monuimus, in observationum defectu radicatum, neque medelam aliunde,

Obf.
præfat.
Epistol.

quam ab earundem emendatione petendam atque expectandam esse videtur, non quod observationum laboremus defectu, sed quod, ut verba PECHLINI, huc iterum mutuemus, in illa observationum hominumque elegantium copia, mirum videatur, tam pauca in commentarios referri &, quæ referuntur, non eodem studio & crisi selecta esse. - A qua supinitate, quod addit, aut vitio me quoque immunem esse, ineptus sim, si existimem; id tamen videre me puto, si curiosos oculos, si manus, si sensus denique omnes, & quæ plurimis idoneos nos reddit, diligentiam adhiberemus, utique in singulis & obviis quotidie morbis occurrerent, quæ animum, exercere, inque speciem singularis nec quotidiani observati verti possent. De rarissimis vero etiam, quibus colligendis tam sollicitè nonnulli occupantur, hoc quoque monere habeo, ad usum ea minus accommodata esse, & satis esse, si naturæ quandam excitent admirationem., Quæ vero eodem loco de integris collegiis, & ampliarum actis urbium monentur, eas a MEDICIS quidem VRATISLAVIENSIBUS præ cæteris egregie adimpletas partes novimus. Sed hi doctrina

ctrina artisque usu præstantissimi viri,
 quo majori sedulitate observationibus,
 artisque hiatus supplendi & veritatis stu-
 dio incumbunt, eo plura & majora & ubi-
 vis, quæ desiderant, offendunt. Quod
 ut ex supradictis satis constare cuivis po-
 test, ita, quod ipsas attinet observationes,
 quæque in iisdem desiderant, sequenti-
 bus exponunt verbis : “ Et optandum” Tr. de
 quidem esset, ut viri docti ex observatio-” Exper.
 nibus ab illustribus Societatibus & Aca-” P. 34.
 demiis per multorum annorum decur-
 sum cum orbe erudito communicatis,
 aggrederentur formare propositiones
 universales, ita enim scientiarum pomœ-
 ria extenderentur, & quæ per multa si-
 nuosa volumina jam diffusa sunt, brevi
 admodum libro comprehendendi possent.
 Etsi quis seculi offensam metueret, quod
 mire sibi placet, & ferre alios non po-
 test, nisi hyperbolicos sui adultores,
 posset vires suas experiri in iis, quæ ad
 posteritatem transmissa sunt a Benive-
 nio, Dodonæo, Amato Lusitano, Vale-
 riola, Wiero, Costero, Foresto, Schen-
 ckio, Donato, Platero, Hochstettero,
 Ballonio, Epiphanio Ferdinando, C. Pi-
 sone, F. Hildano, G. Horstio, H. ab Heer,
 Z. Lusitano, N. Tulpio, R. Solenandro,”

„J. P. Lotichio, P. Salmutho & aliis.,
Quibus cum paria facit, in urbe sigillatim
Parisiensi, quod desideravit quondam T.

Defens. B A R T H O L I N U S, vir πολυμαθέςατος,
Dub. de „ita vero ille: optarem certe plures in urbe
Lact. „Parisiensi Ballonios, qui in civitate fre-
Thorac. „quentissima & nosocomiis instructissi-
contra „ma debita diligentia per dierum seriem,
Riol. c. 2. „consignassent & raros morborum even-
„tus, & remediorum successus, & obser-
„vata in morbidorum dissectione. Hu-
„jusmodi diaria & observationes centum
„anthropologiis præferrem & quovis ære
„redimerem., Idem vero G. C. SCHEL-

Not. ad H A M E E I, doctissimi viri, fuit desiderium,
H. Contr. utpote qui incremento artis medicæ pro-
Intr. in ficuum maxime fore judicat, si viri exer-
Art. citati & cordati, qui in curandis morbis
Med. consenescunt, quid experientia sua con-
firmatum viderint eorum, quæ ab Au-
toribus nobis commendantur, remedio-
rum, nobis impertiant, quidque expecta-
tionem fefellerit. Satis enim superque
nobis est medicamentorum, ita ut labo-
remus ubertate, selectioni itaque studen-
dum, non simplici collectioni. Hoc enim
pacto futurum est, ut illa, quæ memora-
ta nobis est, per experientiam curandi
ratio unice excolatur, adeoque habituri
simus

simus mox utramque viam expolitam & a sentibus & offendiculis repurgatam. Quæ cum ita sint, omnes, qui artis medicæ defectus supplendi flagrant desiderio, sibi dictum putabunt, id quod ad observationum calcem anatomicarum, facta simul therapevticarum, & chymicarum observationum spe, nunquam, quod constat, adimpletum omnibus artis filiis

THEODORUS commendavit KERCK-1. c. p.

RINGIUS: "Vale, & si placet, etiam" 201.

talentum tibi ab altissimo creditum in"

artem medicam augendam impende,"

patet ingens industriæ tuæ & omnium"

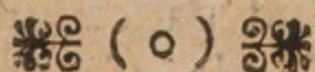
area: nusquam utilius, quam in tuenda"

mortalium salute mortalium vita im-

penditur, nec aliunde certiora"

speranda immortalitatis"

sunt præmia, „

V.

DESIDERATA

I N

MATERIA MEDICA.

I.

DE materia nunc porro medica quando, ordine jubente, dicendum est, per tria, quæ vocantur, regna ut paulisper excurramus, &, quid in vegetabili, quid in minerali, quid denique in animali regno hodieque desideretur, ut sigillatim strictimque ostendamus, necesse erit, quo, & in hac artis parte non pauca dari desiderata, hiulca ac nondum satis explorata, plus quam imperiti credant, reddatur manifestum. Ac vegetabile quod audit regnum, alias uno Botanices nomine venit. In eo vero haud pauca quondam fuisse desiderata, vel inde judicemus licet, quod a temporibus GALENI & DIOSCORIDIS ad seculum usque proxime elapsam nullam fere Botanices factam fuisse accessionem, una cum J. B. HELMONTIO cordati quondam omnes conquesti sint. Nam & S. PAULI in hoc studiorum genere

nere egregie versatus, plures inter plantarum descriptiones satis accuratas de senna, notissima hodie planta, Græcis quondam nota, an Arabum potius studio vires illius exploratæ fuerint, in medio relinquit, quamvis eorum potiores concedat esse partes, qui posterius defendunt, cum MONARDO ratur, parum referre, scire, quo nomine a veteribus sit nuncupata, modo ejus vires non ignoremus, quæ certe nobiles sunt & efficaces. Ac Scorzoneram, lippis hodie p. 532. & tonsoribus perspectam cum radice plantam veterum cuiquam notam fuisse, ut sint, qui defendant, & vel ad chondrillæ & tragopogi genera referant, vel cantabricam faciant, alios tamen rectius forsan sentientes contrarium defendere existimat, & primum, Mauro quodam autore, inclaruisse. Pinpinellam p. 478. vero quo nomine veteres insigniverint, incertum omnino esse, haud secus ac cum MATTHIOLO ingenue fatetur, p. 446. pycnocomon Dioscoridis inter herbas omnibus adhuc hodie incompertas referendum esse. Pyrethrum vero antimonium quoque appellari, nemo forte divinaverit, nisi ex Anonymi Commentario in DODONAËUM idem illud s.

- p. 497. PAULI memoriæ prodidisset, sed hic, quis sit ille autor, qui pyrethrum antimonium appellat, doceri ab Anonymo isto cupit. Similiter & quando alyssio egregias quondam adversus morsus animalium venenatos vires adscripsere veteres, dolendum merito cum M. B. VALENTI-
- Prax. NI, difficile esse discernere, quænam
Chirurg. hodie planta alysson veteribus dicta sit.
p. 897. Gummi quoque guttæ, notissimum hodie drasticum catharticum, alias gutta Jemou, & gutta gamandra dictum, si
- Comm. M. ETTMÜLLERUM audias, veteribus
Schröder. Op. fuit incognitum, hodieque planta & fructus, unde derivetur certo ignoratur.
Ed. noviss. To. Imprimis omni seculorum memoria a
I. p. 639. DIOSCORIDE, GALENO, aliisque, laudatissima ad panaritium, reduviam, seu paronychiam fuit herba, ob hoc ipsum adepta nomen paronychiæ, sed quasi invideretur tantum remedium, dissensus tot auctorum, quæ & qualis illa sit, dubium reddit. Ut enim alias plures taceamus auctorum hypotheses, a MATTHIOLO pro ea exhibetur adianthum & paronychia altera, a DODONÆO paronychia alfine folio, & altera minor crenata, folio rutaceo, a LONICERO, MTFE, GESNERO, lunaria italica, ab hoc etiam lunaria

naria arthritica, cui contra MATTHIO-
 LUM, utrique potius folia peplii attri-
 buit. GLANDORPIUS & S. PAULI in-
 terimalfine folium DODONAEI & LO-
 BELII ab experientia commendant, quam
 vero litem, hæc talia referens J. DOLÆUS, Encydop.
Chir. fol.
745. Botanice dirimendam relinquit. Thea
 ipsa Chinenſis notiffima hodie ſummæ &
 infimæ fortis hominibus eſt planta, quam-
 vis variæ ejus ſpecies thee bing, thee phi-
 ial, &c. nonæque notæ ſint, minusque,
 conſtet, an, quæ hodie, præ vulgari & vi-
 ridi, multis arridet, thee boet, & thee
 buuh dictæ, ab iſta, & qua ratione differat,
 & an ſponte ſua ita, ut ad nos adfertur,
 proveniat, an rebus variis aliis, extracto
 ſennæ, ſucco roſarum, violarum & ſimi-
 libus, ad mentem nonnullorum præpara-
 ta ſi non adulterata colorem & odorem
 haud ingratum referat, an vero ex foliis
 tenerriam ætatis, ex trienni frutice, ve-
 lut omnium ætatum præſtantiffimo, in
 fundo nobiliori ſuccreſcente colligatur,
 quemadmodum E. K A E M P F E R U S ſi- Amœ-
nit. Exot.
Faſc. II.
p. 614.
p. 625. dem facit. Ignotus ante ipſum ejus uſus,
 qui ſit attritu foliorum prævio, per uni-
 verſam Iaponiam uſitatus. Magis vero
 ignotum, quod eodem autore doctiffimo
 viri, & teſte *αυθωρι* theæ folia recentia
 ha-

p. 626.

habeant inebriandi sive spiritus animales turbandi facultatem, quæ vis ustione lenta & assidua expelli debeat, idque decem pluriumque mensium mora. Id quod licet multis incredibile sit, non tamen impossibile, multo minus cachinno excipiendum videtur, cum & chamæleagnus seu myrtus brabantica, quæ a PAULI pro ipsa thea chinensi venditatur, manifesta ejusmodi facultate inebriante polleat. De succedaneis vero theæ cum alii aliter sentiant, & veronica aliis, aliis teucrium, betonica, aut salvia, betula, rosa sylvestris, vitis idæa, aliis alia arrideant, siugulare est desiderium laudati modo KAEMPFERI, hisce conceptum verbis: “Non est ulla
 „planta mortalibus hætenus cognita, cu-
 „jus infusum vel decoctum tanta assum-
 „ptum cipia ventriculum minus gravet,
 „æque facile secedat, & consopitos spiri-
 „tus tam celeriter excitare & recreare,
 „valeat. Minus fortasse operam luserit,
 „qui in plantis ob malignas qualitates
 „male nobis audientibus simile quid quæ-
 „siverit, sed rite prius corrigendis casti-
 „gandisque: cujus vero modum nesciunt
 „Europæi; quibusejus genii stirpes adeo
 „sunt invisæ, ut, audito saltem nomine,
 „manum de tabula! infamen honori suo
 pari-

parituri notam veneficii, si ad abstrusas[“]
 talium vires curam impenderint. No-[“]
 runt modum ingeniosi Brahmenes, qui[“]
 daturam, qui papaver, & consimiles sui[“]
 cœli plantas earumque partes narcoti-[“]
 cas præparare, corrigere, ad inducendam[“]
 oblivionem, discutiendam tristitiam,[“]
 exhilarandum, & quaslibet ideas in ho-[“]
 mine excitandas aptare, longa experien-[“]
 tia edocti sunt, „

II.

Et quando *ὁ πάλαι* WEDELIUS præter Exercit.
Med.
Philol.
 alia plura divini plane ingenii documen-
 ta, de Moly Homeri, de Cirso Dioscori-
 dis, de Pane Dyrrhachino Julii Cæsaris, de
 Herbis Germanis Ovidii, de Oenanthe
 Theophrasti Eresii, de Holoconitide Hip-
 pocratis, de Resina Ægyptia Plauti, de
 Minio Lunari, de Sabina Scripturæ, deque
 Lignis Thyinis Apocalypseos selecta de-
 dit lemmata, de Theseo vero Theophra-
 sti Eresii, de Bulbo veterum, deque Thyo
 Homeri ita disputavit, ut postremo Sabi-
 nam, primo Rhabarbarum, atque Arum
 Maximum Ægyptiacum medio indigita-
 ri haud infeliciter adseruerit, non alium
 in finem id factum esse, opinemur licet,
 quam ut vir iste in omni eruditionis am-
 bitu, in arte ac materia medica versatissi-
 mus

mus palam faceret, quanti hic quoque ad-
 sint hiatus, quot quantique defectus, si-
 mul & viam ut præiret, quam in eruendis
 atque illustrandis his & similibus simpli-
 cibus sequi posteritas deberet. Sacha-
 rum ipsum nostras an veteribus innotue-
 rit, & an idem sit cum veterum Zuccaro,
 & melliformi in cannis concreto, post
 acres M A N A R D I, & V A L. C O R D I,
 S A L M A S I I item & V O R S T I I conten-
 tiones, si J. J. W A L D S M I D I O & F. H O F F-
 M A N N O credimus, nondum constat sa-
 tis. De Manna, & ipsa S A L M A S I O lau-
 data, multum inter se discrepant eruditi,
 manifesto documento, nondum rem-
 omnem confectam, aut extra dubitatio-
 nis positam esse aleam. Plura ejus dan-
 tur genera, quæ inter Persica Granulata,
 R A U W O L F I O autore semen coriandri re-
 ferre, adeoque Israëlitarum esse manna
 creditur. Roris quidam productum esse
 volunt, alii cum S T L V I O B O C C O N E
 noxias & virulentas eidem adscribunt vi-
 res, cui si de recenti, pura & minus adul-
 terata sermo sit, experientia reclamatur, ni-
 si C. P A T I N O adferenti: eam, quæ ex
 Italia affertur, nihil aliud esse, quam sacha-
 rum, mel & nonnihil scammoni, quæ ve-
 ro Brigantio oriunda est, succum tithymali
 &

d. Aci-
 dul. Op.
 P. II.
 p. 661.
 d. Sachar.
 §. 2.

Itiner.

Obs.
 Curios.

L. I. Ep.
 p. 256. 551.

& lathyris esse, adeoque exclamanti: ily a de la fourberie par tout; fidem habeamus. Sic & Ladanum quid sit, non novimus, nisi istud, quod a cysto & hirci caprarum lanis extrahi dicitur. Theophrasti vero Ladanum, quod e metallis extraxisse dicitur, nomen forsan fuit fictitium, cujus vires dum multum prædicat, tacet errores, quos in eo exhibendo commisit, quemadmodum ARAGOSUS ad CRATONEM perscripsit. Qui & ipse trium Imperatorum Archiater, quando Ambram, ad marina sigillatim referendam, sibi ab Augusta divi Maximiliani II. Conjuge, Maria, Caroli V. filia, dono datam, non sine demisso munificentiae imperialis encomio refert, ejusdem quidem vires & proprietates valde extollit, sed talem vulgo non vendi, id vero est, desiderari, proh dolor! superaddit. Asphaltum vero in valle Sidon prope Babylon quondam repertum atque antiquis pluribus usibus impensum huc usque vix notum fuit, quod pice adulteretur, donec nostris temporibus in Ducatu Neocomensi repertum, & tanquam cæmentum naturale optimum commendatum est ab ERINID' HETRINIS. Ac Succus Cyrenai-
cus, medicamentum, si MARTINO credimus

L.IV.Ep.

P. 237.

Edit. 8.

L.IV.Ep.

P. 370.

Gen. VI.

14. XI. 3.

dist. Galb.

exc. in

Nov. Lit- mus L I S T E R O , diu deperditum est, &
 ter. Lipf. opoponax & sagapenum, & quibusdam
 KXVII. asa foetida illi succedanea sunt. Quin &
 p. 651. si M A T T H I O L U M audias, statuit is, opi-
 Comm. um vulgare nihil aliud esse, quam Dio-
 Med. scoridis & Galeni Meconium, opium er-
 Stat. go veterum album læve desiderari, hinc
 Sancto- plus quam fit manifestum, sicut J. T A P-
 p. 38. P I U S opportune advertit. Compositum
 Ep L. V. ipsum exoticum, quod terræ Japonicæ seu
 d. Soim. catechu nomine in officinis prostat, ex
 §. XLVI. immaturo nucum areccæ succo constare
 creditur; Sed ipsas nuces maturas in sub-
 stantia, quemadmodum in India Orien-
 tali usu venit, huic composito longe præ-
 ferendas esse existimat, & ut areccæ arbo-
 ris nuces in officinis, sicut nuces moschatae,
 prostant, optat J. G. S I E G E S B E C K.
 Annal. Quin & Balsamum ipsum verum, alias
 Phys. opobalsamum dictum, an adhuc haberi
 Med. queat, atque in nostris myropoliis extet,
 1719. Oct. non immerito quæritur. Negativam
 p. 456. enim quondam Romæ in se suscipiebat
 tota Societas Aromatariorum, ut ab An-
 tonio Manfredo atque Vincentio Panu-
 tio elaboratam Theriacam, ob admixtum
 d. Ther. spurium opobalsamum, rejiceret T.
 p. 31. B A R T H O L I N U S, loco veri balsami non
 nisi Peruvianum relictum esse scribens;

M. ET TMÜLLERUS vero istud ideo non ^{Not.}
 amplius in nostris regionibus extare cen- ^{Schröd.}
 set, quia in loco natali adeo rarum est, ut
 manibus saltem magnatum volvatur, &
 non amplius pondus ejus in loco natali
 ad duplum argenti vendatur, ut Diosco-
 ridis tempore fiebat, sed potius teste Clu- ^{in Mo-}
 sio uncia una modo decem, modo viginti ^{nard, p.}
 ducatis redimi debeat. Sed, ut J. G. VOL- ^{103.}
 CKAMERO teste, Aromatariis a CA- ^{Exam.}
 STELLO & VESLINGIO, quos ipsi ar-
 bitros, ad dirimendam cum Manfredo at-
 que Panutio agitatam controversiam ele-
 gerant, sufficienter responsum & existen-
 tia veri opobalsami ostensa est; ita nec
 raritas nec caritas hujus medicamenti ob-
 stat, quominus hodie ejus participes fia-
 mus; sicut optime advertit Cl. SLEVOG- ^{d. Opo-}
 TIUS, quo eodem judice, id quod vulgo ^{bals. p. 5.}
 Opobalsamum siccum in officinis audit,
 non ex Iudæa aut Arabia felici, ut liqui-
 dum, sed ex India Orientali venit, & re-
 solutione præterea teste, factitium quid
 est ex benzoë, therebintina, vel potius
 pice communi cum oleo aliquo destilla- ^{p. 7.}
 to comparatum. Videlicet magnam phi-
 lologiæ & artis criticæ in nominibus ma-
 teriæ medicæ esse utilitatem, eandem ve-
 ro in plerisque desiderari, in aprico est,

ipso vero opere revera id demonstrarunt

Comm. JULIUS CAESAR SCALIGER, BO-
in Theo- DAEUS a STAPEL, JOANNES LAN-
phraft. GIUS, CASPAR HOFFMANNUS, GEOR-
de Plan- GIUS WOLFFGANGUS WEIDELIUS
tis. & CLAUDIUS inprimis SALMASIUS,
Epistol. qui quanta latinorum circa herbarum
Med. scientiam a Græcis acceptam negligenter
Var. Lect. tia fuerit, vel ex eorum antiquis gram-
& d. Me- maticis colligi posse putat, qui in illo-
dic. offi- rum expositione eam ubique inscitiam
cinal. produnt, ut omnia misceant, & indiscre-
l. c. ta habeant. Quod præcipue faciunt, cum
Homon. græca nomina florum per latina, quæ re-
Hyles. spondeant, interpretari conantur, aut,
latr. cum in Græcia quærunt vocabula, quibus
latinæ appellationes conveniunt, & talia
infinita, prodentia inscitiam temporum
illorum circa rem herbariam, pro syno-
nymis plerumque habent, quæ homony-
ma sunt, & pro homonymis synonyma
passim proponunt.

prole-
gem. p.
16.

III.

A nominibus autem ad rem ipsam propius paulo accedentes, deprehendimus non paucos, qui Botanicam ad summam fere ἀκμὴν evectam esse perhibent, posteaquam nostro & superiori ævo, incredibili virorum eruditissimorum studio

om-

omnes plantarum species ad certa genera classesque redactæ, & peculiare singulis characteres assignatæ sunt. At enimvero, ut eo nomine J. RAIVM, R. MORISONEM, J. P. TOURNEFORTIUM, J. G. VOLCKAMERUM, P. HERMANNUM, P. AMMANNUM, A. Q. RIVINUM, alios, minime fugillandos, sed digno quemvis elogio, omnino ornandum esse, arbitramur; ita non desunt, qui cum B. ALBINO rem botanicam merum apparatus, qui multum commoditatis, utilitatis parum dedit, appellare non erubescunt: cui, qui herbas per totum terrarum orbem dispersas per mille pericula & labores conquirunt, earum characteres investigant, & juxta eos in classes distribuunt, homini, cujus summa sapientia esset legere & scribere, &, qui in palatium, per cujus omnes angulos sine ordine dispersa decem mille volumina omnis eruditionis & litteraturæ jacerent, introduceretur, illique id negotium daretur, ut libros in ordinem redigeret, comparandi videntur. Qui, si conquisitis omnibus, theologicos a juridicis, utrosque a medicis, omnes a philosophis distingueret, si singulas classes in alias vel per sectas, vel per materiæ affinitates

tes ex inspectis titulis divideret, certe operæ pretium fecisset, Bibliothecam ad usum optime ordinasset, ut libros quoscunque in ordine reperire, & novos suo loco reponere posset, ignoraret tamen, quid in libris contineretur, qui boni, qui mali, qui eruditi, qui triobolares essent, nec ipse vel hilum doctior evasisset. Sed quæso in ordinandis decem mille herbis numquid aliud præstitum est? externos plantarum characteres novimus virtutum ignari, sed hæ sunt, quibus non solum opus habemus, sed egemus. Non me fugit, pergit ille, ex characteribus ad virtutum cognitionem regulas generales botanicos formare, sed, quæ in characteribus conveniunt, viribus sæpe differunt. Quo postremo in argumento cum elegantis ingenii Medicum F. J. CAMERARIUM occupatum fuisse, constet, laudandos patet esse viri præstantissimi optimos conatus, in quibus plura etiam, & tot fere desiderantur capita, quot in signaturis herbarum, & virtutibus inde ad mentem CROLLII, CARRICHERI aliorumque eruendis, atque æstimandis offenduntur. Vera ut dixerit J. M. LANGIUS, sequentem locutus in modum: „Ambitiosi discursus ex Historia

Or. d.
Incr. &
Statu A.
M. Sec.
XVII. p.
51. 52.
Et Annal.
phys.
Med.
1618. Feb.
p. 723.
de Con-
ven.
plant in
fructif. &
flor.

Instit.
Pastoral.
præfat.

ria

ria Naturali, nomina ex plantarum ca-
talogis, signa ex florum & seminum ex-
ternis differentiis, observationes ex col-
legiis curiosis & similia elegantiora stu-
dia non faciunt bonum Medicum, sed
eruditum de re medica philosophum. „

IV.

Sed misso vegetabili, ad minerale ac-
cedamus regnum, ordo jubet. Quid
vero mirabimur, minerale universum
fere, utpote telluris suæ visceribus im-
mersum tenebrisque absconditum, ig-
norari pene, cujus & formæ sunt incertæ,
& instabiles, seminia vero ipsa ita plane
inenarrabilia, ut &, qui per ignem phi-
losophi audiunt, præter quasdam cali-
ginosas loquendi formulas parum nobis
liquidi sincerique propinarint. Longe
itaque hic est operosior naturæ investi-
gatio, quam in partibus reliquis. Lon-
ge & magis necessarium, ut opinionibus
placitisque doctorum relictis ad natu-
ram ipsam nos convertamus, quemad-
modum in ACTIS LITTERARIIS SUE-
CIAE apposite scriptum deprehendi-
mus. In hujus limine mox Cinnabarin
offendimus, quæ, ut nemine contradi-
cente ad mineralium spectat familiam,
ita CLAUDIO autore SALMASIO aliud
Y 5 fuit

fuit veterum Cinnabari, quod & ipsum nomen circa varias res fluctuavit; ad mentem enim nonnullorum, gummi fuit arboris peregrinae, quidam minium vocarunt. Ac Theophrasti *κιννάβαρι* sil est Atticum, quod Pictoribus magno fuit usui, & magno pretio emptum. Quæ cum ita sint, ad desiderata, ad deperdita referendum esse hoc veterum Cinnabari, nullum videtur superesse dubi-

l.c.c.CV. um. Sed salva res est, cum ex DIOSCOR-
P. 173. RIDE & PLINIO constet, non nisi

sanguinem draconis, rem hodie notissimam simul & utilissimam, hoc ipso vocabulo indigitari. Nitrum veterum cum a nostrati natura viribusque multum fuerit diversum, ad res deperditas, & quas multi hactenus sed frustra desiderarunt, *ὀμοιοπαδὸν* relatum est donec novissimis temporibus summi in arte duumviri,

d.Nitro

P. 63.

d.Therm

Carol.

P. 38.

G. C. SCHELHAMERUS, & J. G. BERGERUS contrarium, & nitrum istud veterum hodieque dari reapse, ille quidem Aleppi, Smyrnae, Alexandriae, Aegypti; hic vero præter Asiam & in Europa, ipsaque Germania, ac variis Boemiae & Saxoniae locis, in thermis imprimis Carolinis, inque cellis ædium suarum, & nusquam quidem non, sed copia alibi majori,

majori, alibi minori, hic magis, ibi minus purum, fixum pariter & volatile cum intra terram, tum extra eam, in rupibus, parietibus, campis & convallibus, antris item & cellis, locisque aliis nasci, præclare admodum demonstrarunt. Nitrum vero vulgare nostras, regno minerali communiter, nec abs re adscribi videas. Sed idem ex animali pariter & vegetabili parari posse, autoritate non minus quam rerum usu edoctus egregie ostendit J. W. Diff. d. CREUDERUS. Idem & factitium non-^{Nitro.} nullis audit, & nativo isti natales debet,^{Duisb.} & secundum alios totum est igneum, sulphure saltem copioso gaudet, & nihilo-^{1723.} minus insigni pollet refrigerandi virtute. Ad hoc vero deducto sermone, SCHEL-^{p. 162.} HAMERUS modum istum, quo hæc refrigerandi vis in natura succedat, eique impertiatur, cum & sal pelluceat, & tamen potius calefaciat, aperte satis dici atque explicari non posse existimat, sed in ipsa illa temperatura & occulta lege, qua summus Architectus omnia producit, abscondita ipsi videtur. "Quod in-"^{p. 163.} genue, inquit, fateri, & modeste quædam ignorare malo, quam hodiernorum ple-^{rurumque} more incertis conjecturis mi-^{hi} aliisq; imponere, & cum ratione infan-^{nire.}

„nire. Scilicet hæc sunt ista arcana, quæ
 „nos latere voluit Divinum Numen, nec
 „cuiquam intima rerum penetralia adire,
 „ipsiusque essentia constitutendæ ratio-
 „nem introspicere fecit potestatem, quo
 „& in iis, quæ perspicimus, sapientiam,
 „ejus, & quæ attingere non possumus, no-
 „stram imbecillitatem agnoscamus. „

V.

Huc & Chrysocolle pertinet veterum,
 quæ Arabibus tincar, vel tincal, barbare
 borax ab Arabico baurac, sive borac, quod
 est nitrum, nuncupatur: quippe, si BER-
 GERUM audias, hoc idem illud nitrum est
 fossile, a partibus viscosis arte perpurga-
 tum, atque in crystallos redactum purio-
 res. Nativum vero istud sal cum ad ra-
 riora, adeoque ad desiderata plerumque
 referendum videatur, id, quod vulgo in
 officinis prostat, factitium est, quod licet
 juxta E. KÖNIGIUM ex urina puerorum
 cum nitro mixta, ROSINO vero LEN-
 TILIO autore ex lacte vaccino & melle
 despumato cum nitro permixtis compo-
 ni atque elaborari credatur; longe ta-
 men diversa a G. E. STAHLIO docemur,
 quippe qui borracem ex croco antimonii
 paratum publico communicavit, iuxta ut
 sit suspicio, borracis confectionem non
 magis

l. c. p.
30.

Regn.
Mineral.
p. 328.
E. G. D.
II A. 3.
P. 513.
Spec.
Becher.
p. 203.

magis certam esse atque apertam, ac qua ratione sal paretur ammoniacum, & utriusque elaborationem tum alibi locorum, tum Venetiis inprimis in arcanis servari. Hoc enimvero sal maxime polychrestum ex urina, fuligine & sale communi vulgo parari existimatur. CA- d. Lue
 ROLUS vero MUSITANUS sanguini ven. p.
 humano & bovino cum aqua simplici ^{115.}
 mixto originem id atque natales debere, adserit. Nativum vero sal ammoniacum a PLINIO descriptum hodie in officinis desideratur, copiose quamvis reperia-
 tur in Aetnae & Vesuvii montis confiniis & collibus Leucogris prope Puteolos in Italia. Nam & CAROLUS FRACASSA-
 TUS, philosophum quendam per agrum Neapolitanum iter facientem sal ammo-
 niacum reperisse, & ad serenissimi Ma-
 gni Ducis Hetruriæ aulam attulisse, ubi ipso coram præsentem, institutis experi-
 mentis, omnibus omnino requisitis sa-
 tisfecerit, autor est, sicut a F. HOFF Not. ad
 MANNO relatum accepimus. De Bolo Poter.
 Würtenbergico quod subortum est dubi- p. 535.
 um. R. LENTILIO & desideratum, leve Ereodr.
 quamvis appareat, non tamen præter- Med. Pr.
 mittendum videtur. Hujus enim licet p. 970.
 penes plerosque materiæ scriptores me-
 dicæ

dicæ mentio fiat, ex qua tamen provincia Ducatus illa eruatur, altum ubique est silentium, imo hodie illam ubicunque erutam Francofurtum vehi, nemini per somnium notum. Necesse tamen existimat, id olim factum esse, tractuque temporis, fortasse bellorum injuria, venisse in desuetudinem. Auripigmentum vero, pro arsenico citrino hactenus habitum, adeoque venenorum in classem relatum, ab hoc crimine FREDERICUS absolvit HOFFMANNUS, & factitium esse, ostendit.

Med.
Consult.
p. I. Dec.
V. Cas.
VI p. 250.

VI.

In metallorum sigillatim classe aurichalcum non venit prætermittendum, utpote aliquando, licet rarius, usibus medicis impensum. Hoc licet PLINIUS alicubi scriptum reliquerit, sua ætate non amplius reperiri solitum, & jam pridem defecisse, tamen & posteriores PLINIO autores, ut SALMASIUS observat, aurichalcum nominarunt, ac de eo locuti sunt tanquam de re, quæ etiam extaret, & in usu versaretur suo ævo. Quod & PLAUTUS testatur, de re admodum cara passim scribens, eam orichalco contra caram esse, & majus orichalco pretium statuens, quam talento auri.

Hodie

l. c. p.
230.

Hodie quod extat, orichalcum, omne fere facticium & artificiosum est, ex ære constat, cadmia fossili tincto, ob quam colorem illum aureum consequitur. Ac licet VIRGILIUS albi orichalci mentionem faciat: ipse dehinc auro squallentem, alboque orichalco; non tamen nisi, respectu auri, majori flavedine splendentis, vel æris in se considerati, vel additæ tutiæ, quæ juxta FALLOPIUM quandoque candicat, alias vero in luteo albescens est, cum J. TALENTONO factum esse, existimemus licet. Qui & ipse, nativum & fossile orichalcum etiam alicubi reperiri, arbitratur, quo impulsæ fuerint homines, cum diligenti ratione, ut aliquod & simile cogitarent, cujusmodi est illud facticium. Sed a G. PANCIROLLO & aurichalcum nativum, quod ex ære constat, & auro est simile, simul & æs Corinthiacum, ingentis pariter pretii, ac ferri quoddam genus, quod Azzalum & Indicum appellabatur, & omnium erat nobilissimum, ad deperdita pridem, id vero est, desiderata, relatum est.

VII.

Regnum denique Animale quod attinet, hujus occasione vires simul & facultates medicamentorum una atque eadem opera explorare licebit, utpote in nullo

L. 12.

Æneid.

Recon-

dit. Rer.

L. I. C. X.

de Keb.

deperd

Tit. VIII.

XXIV.

XIII.

nullo reguo fabularum pene anilium, dubiorum desideratorum major offenditur copia, frequentior visitur abusus. Ad hoc communiter referuntur, & insectorum in classe collocantur Cochinilia, quamvis originem & quidditatem eorundem, valde adhuc dubiam & obscuram esse a

- Diff. de C. J. LANGIO & in ANNALIBUS
Cochinili PHYSICO-MEDICIS, variis eam in rem
1722. Jun. argumentis & experimentis in medium
p. 638. productis, præclare admodum ostensum
1724. Jan. sit. Eodemq; loco vera spermatis ceti ori-
p. 86. ginem hæctenus satis obscuram in aprico
positam offendimus. Moschi vero quod at-
tinet ortum, eum variis ex fontibus ut va-
rii derivent, non desunt tamen, qui cum
- Lex. Med J. P. BRUNONE in redubia ἐπεχειν am-
p. 608. plecti fatius ducunt. Sic Cervus, forsan
ob longævitatē, & quod herbis vescitur
balsamicis, halituque suo serpentes e lati-
bulis protrahere creditur, totus dicitur
alexipharmacus, cujus tamen diæterii va-
nitatem Cl. STAHLIUS egregie demon-
stravit. De partibus vero animalium,
quibus in corpore humano magna passim
vis adscribitur, doctissimum RIVINUM
audire juvabit, sequentem in modum,
quid sentiat, exponentem: Si ventriculus
ventriculum sanat, si jecur comestum in
mor-

morbis hepatis, si quid pulmones va-
 lent in affectibus pectoris, satius erit,
 præparare illos in culina, quam offici-
 na.,, Ita ungula alcis ob virtutem lau-
 datur epilepticam, eo quod animal simi-
 li morbo laborans ungulam auri ingru-
 ente paroxysmo immittere, seque adeo
 ab eodem præservare creditur. Ast va-
 na esse omnia & superstitiosa, hæc, quæ
 ANDREAS DUDITHIUS ad PETRUM ^{ep. Cra-}
 scripsit MONAVIUM, satis in aprico ^{ton. L.}
 ponunt: "Dedit mihi Sigismundus Au- ^{VI. p. 573.}
 gustus, Rex Poloniæ, integrum pedem"
 posteriorem dextrum animantis illius"
 a se cæsi eo ipso tempore, quo dextram"
 aurem ungue pedis illius scalperet, quod"
 quidem tempus fuit inter duos divæ vir-
 ginis Mariæ festos dies immediate se-
 consequentes interjectum. Nam hæc"
 omnia religiose observanda dicunt, si"
 unguis ille, quod creditur vulgo, effi-
 cere debet. Totum in multa frustra"
 concisum distribui amicis, nemo ta-
 men unquam adjutus est; expertus ego"
 sum in aliquot comitialibus frustra,
 quæsi vi ex infinitis, fabulas esse, com-
 peri. Quæ ratio igitur est, ut tantum"
 morbum tam leviusculo amuleto proffi-
 gari credamus? Idem ipse de lapide"

Ætate postquam narrasset, uxoris par-
 turientis utrique femori alligatum esse,
 feliciter, equidem, pergit, „non magnam
 „hujusmodi medicinis fidem adjungere
 „soleo multis de causis, tum experientia
 „ipsa etiam adductus, etsi non nescio, eos
 „quoque, qui plenam hujus generis reme-
 „diis fidem habent, eandem experienci-
 „am jactitare, quibus ego idem, quod
 „Astrologis respondeo: si ab experientia
 „testimonium sit petendum, causa eos ca-
 „dere. Uni enim alicui experimento,
 „quod ex illorum sententia forte cessit,
 „mille alia opponere possum, in quibus
 „spe inani, nullo fructu consequente, ho-
 „mines superstitiosi eluduntur. De cor-
 „de leporis idem fere judico, quod de
 „multis, quæ ab occulta proprietate mi-
 „rabilia quædam in certis morbis passim
 „efficere affirmantur, quæ ipsa quoque si
 „quis diligenter observet, majore ex par-
 „te commentitia experietur. Quod ve-
 „ro addis de numero ternario, si quid
 „effectum est, id equidem nulli numero,
 „sed potius aliis tribuendum censeo.
 „Quid, obsecro, in numeris virium in-
 „esse potest per se, quod efficacitatem ha-
 „beat? ortum id est totum ex Pythagori-
 ca

ca illa superstitione, & ad nostram usque“
ætatem propagatum. „

VIII.

Ac quod ad bezoar lapidem attinet, eum Brutus ajebat Lusitanus apud Indos in muscularum caprarum non stomachis aut cordibus, aut oculis, contra quam alii volunt, sed vesiculis fellis nasci. Sed cur, quærit idem ille doctissimus Vir, cur inquam, tam parva quantitate medicamentum hoc corroborans ac alexipharmacum, & quasi trepidanter sumitur, omnibus suis facultatibus, ut putatur, innocuum. An vero Lusitano illi Medico accedendum putas, qui in India aliquot annos degit, & a Regulis ipsis ibi lapidis hujus drachmam unam ad expurgandam inferne bilem atram sumi asserit? Hæc, inquam, si corollarii vice superioribus addimus, apparebit liquido, quam isti non universi tantum inter se, sed singuli etiam secum reipsa dissideant. Quid vero ego mecum, dum ista audivi, discedo incertior, quam prior, ut Terentianus ille ajebat. Ut taceamus, id quod ibidem ab l.c.p. 292. ipso CRATONE relatum legitur, ut am- p. 237. bram veram, ita & bezoar verum vulgo non vendi, & ingentem esse suspicionem mangonii, si rariorem ejus proventum,

& frequentissimum vel saltem longe lateque patentem usum consideremus, omnesque eidem adscriptas vires a vilioribus & ubivis obviis toto die observari,

Diff. d. G. H. BOEHME opportune id advertente.
 error. circa med. §. Videlicet his & similibus pretiosis, auro,
 25. Duisb. gemmis & margaritis suum assignatum
 1709. esse pretium, diu ante, quam de usu interno cogitare quisquam cœpit, æque est certum, ac per experientiam de iis constat, nihilo plus in medendo prodesse, quam vilissima quævis, & ad pompam tantum & vanam artis ostentationem comparata esse. Fertur opulentioris rustici filius patri suo ægrotanti passerulum canariensem, qui ad fistulæ imitationem cantare didicerat, duodecim Ungaris emtum ad manducandum apposuisse recreationis ergo. Hic vero degustans rarissimam aviculam, cum nullam hinc sentit virium instaurationem, ah, inquit, mi fili, deceptus es, si quæ virtus in pretio est, cur non aureos nummos dedisti ad devorandum, continuare namque illorum usum potuissem, quousque libuerit. Sed nec aurum, credo, & si quæ adhuc pretiosiora sunt, quicquam juvant, alias nullus moreretur Princeps, nemo in orbe novo, ubi aurum & argentum, gemmæ & margaritæ tam vul-

vulgares esse dicuntur, quam apud nos fili-^{l. c. C.V.}
 ces fluviatiles in ripa, optime ut judicat^{§. 4.}
 A. Q. RIVINUS, inque eo multos præter^{d. Sini-}
 alios H. HEINRICI *ὁμόψηφον* per omnia^{stro}
 habet.^{Morb.}
^{Eventu}

P. 32.

IX.

Nam & exotica ista & peregrina auxi-
 lia, in quibus sollicite ex omnibus orbis
 angulis conquirendis nimii sunt non
 pauci, judice SALMASIO, operosiores^{l. c. pro-}
 faciunt, difficiliorem, quæstuosiores,^{legom.}
 atque etiam, ut ita dicam, pompatio-^{P. 14.}
 rem, non tamen aliam medendi artem.
 Hæc vero & ipsa magna ex parte nobis
 ignota sunt, ut R. LENTILIUS ingenue^{l. c. p. 866.}
 fatetur. "Quo eodem autore, remedia"^{p. 1284.}
 nova, quæ maximis encomiis in orbem
 ebuccinantur, ætatem non ferunt, sed
 prius plerumque quam ipsi buccinato-
 res intercidunt, & raro se magnificis ef-
 fectibus commendant. „ Elegans sane
 circa hæc & similia JO. BARCLAI est de-^{Euph.}
 siderium cum hac combinatum querela: ^{Satyr. p.}
 Permulta in solo nostro nata negligimus,^{V. p. 311.}
 quæ, si portentosa servaret Ægyptus, aut
 Græcia miraculorum ferax, singula jam
 dudum lustrassemus, longinquiorum ni-
 mis curiosi. „ Quæ eadem mens fuit J. BE-^{Αυτάρι-}
 VEROVICII, J. C. DEREBECQVE, T. BAR-^{κεια Ba-}
 THO-^{tavia}

Med. THOLINI, O. BORRICHII, & F. HOFF-
 Helvet. MANNI; simplicem atque indigenam,
 Prodr. inemptam domesticamque medicinam,
 Med. civibus suis, Batavis, Helvetis, Danis, Ger-
 Danor. manis commendantium, & exoticis lon-
 Domest. gissime præferentium, ea in re, veram,
 de usu gentis cujusvis *αὐτάγεια* positam esse,
 Plant. rati. Sed vero hæc quoque CATONIS
 Indigeno fuit medicina, qua se & conjugem usque
 d præ- ad longam senectutem perduxerat, pro-
 stantia fessus, & commentarium sibi esse, quo
 medt. medebatur filio, servis, familiaribus, sim-
 domest. plicem intelligens medendi rationem,
 quæ herbis ubique nascentibus & ad ma-
 num paratis usa, præsidia sanitati conci-
 liabat, quam privatus quisque propriis
 olim experimentis aut alienis edoctus
 l. c. p. 13. sibi faciebat & suis, ut a SALMASIO ite-
 rum memoriæ est proditum. "Simplicis-
 „simus enimvero medicamentorum
 Conf. II. „usus, autore J. CRATONE, est rectissi-
 L. II. p. 15. „mus, & legimus apud scientiæ nostræ
 „magistrum præclarum, scelus esse, uti
 „compositis, cum simplicia satis adjumen-
 „ti adferre possunt. „ Quo quidem loco
 L. I. Ep. opportune J. LANGII recordamur, qui,
 76. quid de medicamentis simplicioribus,
 quid de magis compositis sentiat, quid-
 que circa eadem desideret, verbis, quæ
 se-

sequuntur, elegantissimis prodidit: No-
 stri doctorculi, pharmacopæi, nulla ra-
 rione, nulla denique indicationum me-
 thodo coacervatis | scrupulatim omni-
 um electuvariorum, quæ obscurum illud
 luminare majus continet, pulvisculis,
 ad ostentationem pharmaca cujusvis ge-
 neris componunt; unde remediorum
 bonitas & præstantia non ab artificio
 compositionis, & medicamentorum vi-
 ribus, sed saltem a numero simplicium
 æstimatur: & quo quis plura, ut arena
 sine calce, cohærentia, in unum phar-
 macum vel decoctum congesserit, tanto
 sibi ipsi doctior esse videtur: quum pro-
 tritum testetur adagium, eos graviter
 delinquere, ego vero dico, desipere, qui
 pluribus aliquid expediunt, quod pau-
 cioribus transigi posset., Imo vero hoc
 desideratum in materia medica esse pal-
 marium, qua illa Augiæ stabulo æquipa-
 ratur, quod nimio apparatu, & copiosa
 nimis farragine laborat, adeoque refor-
 matione & expurgatione indiget, haud
 obscurum amplius illis esse potest, qui J. B.
 HELMONTII, D. LUDOVICI, & A. Q. R. I-
 VINI labores vel e longinquo salutavit,
 eorumque querelas, suspiria & desideria
 vel fando accepit, vel æqua judicii trutina
 examinavit.

X.

Venena demum quod attinet, quæ & ipsa ad materiam referuntur medicam, non, ut auxilium inde petamus, sed, ut indole eorum cognita mederi iisdem possimus, ab iis quidem plane vocantur in dubium, qui persuasum sibi habent, venena esse corpora naturalia, in se quidem & a Natura incontaminata & innoxia, imo in usus hominum salutare a Deo condita, qualitatibus tamen maxime operosis prædita, eoque nomine, quando scilicet quantitate & modo minus decente usurpantur, animalibus hominique infesta: rectius tamen forsan cum aliis affirmabimus, conceptu quodam generali omnibusque univoce competente venena exprimere velle, rem esse ferme impossibilem, saltem difficilem, tum ob unius ejusdemque veneni variam operandi rationem, tum etiam ob insignem venenorum varietatem. Tam infinitam vero venenorum tota natura discrepantium varietatem, dum repetita vice oculis nostris sistimus, non possumus satis mirari illorum vel audaciam, qui præservans quoddam universale desiderant, vel credulitatem, qui ejusmodi in rerum universitate inveniri posse, sibi aliis-

aliisque persuadent. Horum in numero tum omnes isti, qui peculiare laudant antidotos, ac bezoardicis atque alexipharmacis ingens & nimium fere pretium statuunt, tum Mithridates inprimis fuit, quippe qui inter regias felicitates, quibus frui videbatur, perpetuisangebatur curis, ne venenatum poculum mortem adferret. Erat is enim, si AGELLIO habenda fides, Ponti & Bithyniæ Rex potentissimus, qui duas & viginti gentes sub ditione habebat, bello plerasque devictas. Harum itaque invidiam & internecinum metuens odium, assiduo medelarum, quæ veneno resistunt, usu a clandestinis epularum insidiis cavit, eoque ipso effecit, ut non solum ab aliorum poculis venenatis manserit tutus, sed & sciens quoque ultro & ostentandi gratia venenum rapidum & velox sine noxa hauserit. Sed dolendum summopere, quod adhuc dum nesciamus, qualis sigillatim illa medicina fuerit, cujus quotidiano & frequenti usu Mithridatis temperamentum habitusque & constitutio reddita fuerit alexipharmaca, omnibusque venenis, etiam potentissimis illis, quibus filia Regis enectæ sunt, contraria & inimica. Nimirum, ut medici-

nam dari universalem, omnes omnino morbos sanantem, ipsis Naturæ regulis repugnat; sic pariter, quod ab omni præfervaret veneno medicamentum, in easdem impingeret, illisque contrarietur, est necessarium. Atque adeo exulat Mithridatium, æque ac suppar ejus Theriaca, quippe quæ præterea, quod sudores moveant, & propter opium, quod recipiunt, vigilias atque dolores sedent, parum vel nihil præstant ac efficiunt, inconcinna cæteroquin, prout nunc dispensantur formulæ, ex ingenti simplicium, quæ HOFFMANNO judice numeravit, non pensitavit autor, sæpe directe invicem pugnantium sylva congestæ. Accedit & illud, quod simplicia, quibus Theriacæ & Mithridatii inventores in compositionibus istis usi sunt, ex parte hodie ignorantur, ex parte vero reperiri non possunt, quemadmodum post

Intr. A. H. CONRINGIUM in vera theriacæ
 M. XI. 8. confectione quinque desiderantem mo-
 Mithrid. menta, J. H. HEUCHERUS præclare
 II. IV. animadvertit. Utrumque nempe me-
 XII. dicamentorum genus ex ipsa antiquita-
 XXXVII. te ad nostra usque tempora derivatum
 in officinis licet conservetur, & magno
 non raro apparatu dispensetur, non ma-
 gis tamen de vera Mithridatis, si unquam

extitit, constat antidoto, quam cujus fuerit generis, indolis atque naturæ medicamentum Alexandro Magno a PHILIPPO Medico propinatum, & magna ipsius fiducia, ringente quamlibet invidia haustum, atque ad catharticorum an diaphoreticorum classem referri debeat, quod cæteroquin argumentum AUGUSTINUS L. VI. Ep. THONERUS, Medicus Augustanus, utramque in partem erudite disceptavit.

XI.

Nam & ELIA judice CAMERARIO, Syft. multa bezoardica dicuntur, quæ non Cautel. sunt, multa sunt & non dicuntur. Ho- Med. p. 438. rum vero simul & reliquorum modum operandi medicamentorum haud felicius exactiusve ad mentem ipsius determinaveris, siue primas, siue secundas, aut mechanicas in subsidium vocaveris qualitates: nam & multum debemus microscopio, plus igni chymico, multa innotuerunt per variorum connubia liquorum, maxime salinorum, multum cognitioni virium medicamentorum inde accessit lucis, sed minima tamen illa alba caligine mersa manent, post omnia microscopia ac tentamina chymicorum. Tria inprimis sunt, dixit G. FALLOPIUS, quæ valde turbant mentem meam, primum magnes, secundum.

cundum medicamentum expurgans, tertium hydrargyrum, in quo observo miracula Naturæ. Ac quod purgantia sigillatim attinet, eorum efficacia & operandi ratio ab acrimonia vulgo salina ut derivetur, plura tamen majori acredine prædita nulla gaudere virtute cathartica, constat, justam ut habuerit causam doctissimus STAHLIUS, determinatam illam in canalem intestinorum energiam, quæ in purgantibus ipsaque visitur dysenteria, ἀρρητορ τὴ appellandi. PAULUS vero AMMANNUS ingenue, ut solet, quaestione de modo operandi purgantium, ut & aliorum medicamentorum indeterminabilem pronunciat.

XII.

De modo vero ut sit, & operandi ratione, hisce fortassis absque singulari careremus incommodo, modo de re ipsa constaret, & medicamenta adessent certa, quæ capiti, quæ pectori, quæ singulis demum membris languentibus haud dubiam sponderent opem & re ipsa præstarent. Sed, quemadmodum GALENUS, suo jam tempore quosdam risisse topica medicamenta scribit, quærentes, „utrum præses quidam iis imperet, ut in „tragoedia: abi tu quidem flumina ipsa „ad Inachi, Thebas ad age tu pergito Cadmeas;

d. dysenter.

Parænes.
ad Disc.
P. 329.

de Comp.
Medt. J.
G. L. I.

meas; sic in his: tu ad hepatis portas“
aut ad vesicam vel renes proficiscere, ita“
nec nostris temporibus vanas patet esse
cogitationes & desiderata A. Q. RIVINI, l. c. & d.
F. HOFFMANNI, & M. ALBERTI, Medt. id
exoptantium, ut præsidia ista, quæ in dubio
libris stupendos promittunt effectus, & effectu
mirum in morbis omnibus a capite ad d. Medt.
calcem usque pollicentur auxilium, id In secur.
quod promittunt, revera effectui darent, Dubia
neque spem medentium atque languen- Vexata
tium adeo frequenter fallerent, utinam Mat.
non plura in iisdem essent aliena, fordi- Med.
da, spuria, superstitiosa, minus secura,
infida, medicamenta? Sed quot hic de-
prehendimus defectus, quantos hiatus,
quot dubia, quot desiderata, tot certe,
ut si eadem justo ordine recensere aggre-
deremur, charta nos citius tempusque,
quam dicendi deficeret materies: In-
geniosus ut Gallicorum Comicus, MO- Malad.
LIERE, quem Medico - Mastigen non- Imag. P.
nulli appellant, hæc talia false riferit, & 90.
fabulis Romanensibus æquiparare non
dubitaverit, quæcunque de viribus medi-
camentorum magna vulgo fiducia in me-
dium proferuntur. Adeo parum certi
de viribus constat simplicium, nedum
compositorum, veris genuinis, & neuti-
quam

quam fictis, ut alii quidem de illarum in-
 1. c. X. 36. vestigatione ferme desperent cum H.
 CONRINGIO ita scribente : " Verum
 „enim vero haëtenus sane ad eam perfe-
 „ctionem Ars Medica nondum pervenit.
 „Plurimarum enim, imò infinitarum stir-
 „pium facultates haëtenus quidem nos
 „latent; quin imò illa artis perfectio hu-
 „mani ingenii viribus nunquam videtur
 „impetranda; „ alii ex adverso nunc de-
 mum huic studio incumbendum majori,
 1719. & viribus simplicium eruendis invigilan-
 Mart. dum esse, eorumque ad mentem & nor-
 p. 347. mam NATURAE CURIOSORUM, ANNALIUM
 1720. Jan. item PHYSICO-MEDICARUM, instituen-
 p. III. da esse examina, svadeant, exoptent, de-
 1722. No- siderent.
 vembr. p. 580.

XIII.

Nemini ut mirum videatur, quare præ-
 ter alia, Historiam nempe zoophytorum,
 Historiam plantarum exoticarum, thea-
 trum plantarum universale, ostracogra-
 phiam absolutam, phytemphyta, seu Hi-
 storiam viscorum systema petfectum ma-
 teriæ medicæ in desideratorum serie collo-

XVI.

XVIII.

XIX.

XXV.

XXVII.

XLIX.

caverit G. H. VELSCHIUS, LEONHARDUS vero
 CAPUANUS Italus, de medicamentorum in-
 certitudine singularem instituerit discurs-
 sum, cujus rei causas alter LEONHAR-
 DUS,

DUS, FUCHSIUS nempe, satis reddidit Neap.
 apertas, his quæ sequuntur verbis: "etsi" 1689. 4.
 medicinæ, arti omnium pulcherrimæ, uti-^{dedicat.}
 lissimæ ac maxime necessariæ, paucis ad-^{op. Nic.}
 modum annis plurimum de pristino suo^{Myreps.}
 nitore accessit, hæcque multum veteris["]
 splendoris recuperavit, tamen omnibus["]
 constat, eam partem, quæ de medica-["]
 mentis tum simplicibus, tum compositis["]
 agit, nondum plane esse expolitam, suis-["]
 que mendis prorsus repurgatam, neque["]
 id sane temere. Nam obstat in primis["]
 rei difficultas & magnitudo, cur ea ce-["]
 leritate, qua cæteræ hujus artis partes,["]
 suum splendorem nancisci nequeat ---["]
 præsertim cum hanc tarditatem non pa-["]
 rum Medicorum nostræ ætatis ignavia["]
 juvet. - - Quare cum universum fere ma-["]
 teriæ medicæ negotium hodie sit in mer-["]
 catorum, muliercularum, & imperito-["]
 rum seplasiariorum manibus, non est,["]
 cur de pristino ejus nitore nobis aliquid["]
 polliceamur - - nisi primum doctissimo-["]
 rum hominum industria & assiduis labo-["]
 ribus a suis erroribus, qui vitio tempo-["]
 rum & medicorum negligentia in illam["]
 irreperunt, perinde ut olim Augiæ sta-["]
 bulum ab immensa fimi copia fuerit re-["]
 pur-

Pharma-
copol.
offic.

„purgata. „ Idem fere G. RONDELETTI
est desiderium hisce conceptum verbis:
„Has ob causas toti Reipublicæ utile fore
„putavi, si officinam methodicam parare
„brevissime indicarem, in qua neque va-
„scula aurea, neque pyxides pictæ videren-
„tur, sed ex qua remedia, ex non adulte-
„ratis, sed optimis quibusdam rebus com-
„posita, parvo ære comparare quisque
„posset, plus in recessu habitura, quam in
„fronte promittit, quod longe aliter hoc
„tempore in officinis solet fieri. Nam
„qui officinam pharmacopolæ parant, in
„hoc tantum incumbunt, ut vascula au-
„rea & picta sibi habeant, quæ plus ad
„ostentationem faciunt, quam ad necessi-
„tatem, ut vulgus illas officinas admiretur.
„Quod si illam superfluum & inutilem
„impensam in componendis optimis me-
„dicamentis insumerent, & sibi & ægro-
„tis longe melius consultum esset. Sed
„ea est fere omnium communis infania,
„ut malint videri, quam esse. Hujus in-
„faniæ fautores sunt Magistratus, qui in
„hos impostores deberent animadverte-
„re. Item artium Professores, quibus a
„Principibus demandata est provincia, ut
„eorum officinas invisant & inspiciant, si
„bene instructæ sint rebus omnibus, &
„si quæ parentur auxilia ad morbos pro-
pul-

pulsandos, talia sint, qualia esse debent.“

Qui autem hanc commissam provinci-“
am vel ob quæstum vel ob amorem con-“

temnunt, graviter peccant in Rempu-“
blicam, digni sane, qui summa cum“
ignominia a bonorum consuetudine ex-“
pellantur. „ A quibus proxime abesse

patet illorum cogitationes, qui Rempu-
blicam officinis pharmaceuticis talibus,
quales hodie sunt, commode carere pos-
se, existimant, postea quam D. LUDOVICI
satis demonstravit, quod pharmacopolia
illa instructiora infinita supervacaneo-
rum & inutilium, immensa incommoda,
labores & expensas pharmacopolis ipsis,
confusionem medicis & expensas ægro-
tis causantium, copia exundent, & qui-
dem citra ullum reale commodum, aut
ullam urgentem necessitatem. Hi vero

tunc demum medicos iterum fore feli-
ces, si, pharmacopæis ad antiquam mini-
strorum aut seplasiariorum conditio-
nem redactis, ipsimet medicamenta sua
component, & composita pro arbitrio

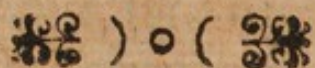
dispensent, cum A. O. GOELICKE augu-“

rantur. Quæsi, quando illucescent tan-“
dem illa felicia tempora, forsitan ad ca-“

lendas græcas? respondent: nequaquam,
sed audent promittere, cras vel perendie

Diff. de
Mutilo
Med.
Corp. per
Pharm.
& Chir.
resarc.

illud eventurum, dummodo ipsimet medici salutaribus consiliis aures auscultatrices præbere, jure suo uti, & manum operi admoveere non dubitaverint; retamen omni curatius expensa lubentes fassentur, in ea, qua vivimus, morum & hominum corruptione, felicia ista tempora vix esse speranda, quibus faustos horum consiliorum sola etiam simplicitate sese commendantium successus videamus. Hæc sunt eruditorum medicorum & nostra circa rem & materiam medicam desiderata. Utinam medelam pararent, qui possunt, Principes & Magistratus, ac Medici quoque cordati omnes! Utinam & hoc in passu salutem curarent publicam statumque pharmacopoliorum summe depravatum tandem aliquando corrigerent, & serio reformarent, id nobiscum optant omnes boni, haud facile sperant.

VI.

DESIDERATA
PHYSICO-CHEMICA.

I.

DOctrinam de Materia Medica communiter excipit illa, quæ de præparatione ejusdem, & salutaribus inde parandis auxiliis exponit. Hoc vero cum modo quodam selectiori chemia nos doceat, in illa vero non pauca occurrant desiderata, lubet eadem per summa lustrare capita, ita tamen, ut de iis, quæ in scientia naturali desiderantur, ceu media inter utramque parte, verba simul faciamus, illos imitati autores, qui dissertationes, observationes physico-chemico-medicas publico dederunt. In naturali nimirum scientia, cujus desiderio omnes vel inviti trahimur, ad summum fere perfectionis apicem deducenda, utut multum hætenus laboraverint non tam viri huic negotio maxime idonei & præstantissimi, quam integra per Europam passim adornata collegia, integræ societates, quarum hoc est institutum, ut per experimenta certa-

Præf.
phys.

tim & magno numero instituta animum a præjudiciis, disciplinam vero ipsam ab incertitudine & barbarie scholastica liberarent; non tamen id licuit impetrare, ut non passim audiantur querelæ, esse non pauca doctrinæ naturalis capita, quorum rationes aut plane non, aut non nisi conjecturales, id vero est, valde incertas, quæsi reddere valeamus. Id quod probe intelligens Vir Doctissimus, JACOBUS THOMASIUS, sequentem scripsit in modum: „Hoc certum habeo, esse in physiciis vortices quosdam, quos circumnavigare possis, perrumpere non possis. Atque hos quidem prudenti consilio statuisse videtur Creator, ut ex Naturæ mysteriis æstimare discerent mortales arcana divinitatis, abjicerentque vesanum propositum, nihil credendi in sacris, nisi quod emetiri posset ratio, cum in rebus etiam naturalibus multorum effectuum causæ, multarum veritatum modi, nos lateant.

II.

Et scientia quidem naturalis, quæ de corpore naturali ejusdemque principiis & affectionibus exponit eum in finem, ut si non omnium, plerorumque *Φαινόμενα* rationes congruas exquirat, Historiam
Na-

Naturalem eodem supponit jure, quo Civilem Historiam Juris, & Publici præsertim scientia pro fundamento rerum variarum, de quarum conditione justa an injusta, recta an iniqua in hisce tractatur disciplinis, allegare solet. Ac quemadmodum nec Jureconsultus, nec Politicus facti alicujus, quod memoriæ proditum accepit, valorem, æquitatem, causasque politicas, & an cum legibus congruant, an vero cum iisdem pugnent, temere sibi examinanda sumit, antequam de fide ejus constet historica; ita & in naturali disciplina frustra de causis atque origine rerum ejusmodi laboratur, quæ, an unquam in hoc universo extiterint, vel tali, quo narrantur, modo extiterint, non immerito dubitatur. Ast, quantos hic, in Historia inquam naturali, mox initio deprehendimus defectus, qualia & quanta discrimina, quot desiderata! „Est enim rerum naturalium idem quod civilium“ factum, ut ipsi fingamus libenter portentosas historias, ac suavibus fabulis“ lubenter nobis imponi patiamur,“ quæ sunt verba doctissimi MORHOFII. De quo si quis amplius dubitet, quod communem eruditorum calculum dudum promeruit, adeo ut de Historia Natura-

de parod.
sens. c. 2.

li a fabulis repurganda, multi cum Cl.
 P. P. Vi- HEUCHERO solliciti fuerint, is quæso
 remb. ARISTOTELIS, PLINII, ÆLIANI, SO-
 1706. LINI, ULTSSIS ALDROVANDI, ejus-
 Tr. Vra- que epitomatoris JONSTONI, aliorum-
 tisl. d. que Historias evolvat Naturales, &, mi-
 Exper. rum dictu, miracula eos & portenta pan-
 gere observabit, quos nudam rei histo-
 riam conscribere putaverat, nec sine cau-
 sa historiam Annalium Aldrovandina
 contractiorem & Jonstoniana auctiorem,
 ideam pinacothecæ physico-medicæ sy-
 stema metallurgiæ, alia inter desidera-
 torum numero ab immortali VELSCHIO
 XVII. inserta esse, deprehendet, VERULAMIUM
 XXVI. fere æquissimum hac de re tulisse judi-
 XXX. cium, quando factu inter Historiam Na-
 turalem Narrativam & Inductivam, &
 porro inter Historiam Generationum,
 Prætergenerationum seu Monstrorum,
 & artium mechanicarum discrimine, po-
 steriora utriusque divisionis capita in
 Pol. L. U. desideratis numeravit, quibus MORHO-
 P. U. c. 1. FIUS Historiam falsationum, quibus uti
 p. 128. fq. solent tum artifices, tum Mercatores,
 Historiam errorum popularium & Histo-
 riam Museorum addenda existimat, ita
 Pseudo- tamen ut isti a T. BROWNE, J. PRIME-
 dox. E- ROSIO & M. CASAUBONO, huic vero a
 pid. d. er.

J. D. MAJORE & M. VALENTINI, addimus D. G. MOLLERO, magna ex parte satisfactum esse desiderio lubens fateatur. Quo eodem iudice VERULAMIUS vero quam viam aliis monstravit, ipse calcavit, & Historiæ Naturalis inductivæ, quam maxime desideravit, rudimenta aliquot exemplis in Historia Ventorum & in Historia Vitæ & Mortis magna cum cura proposuit, unde certe, qui tot hodie libros implent, quam plurimum hausere suarum cogitationum, & quid de reliquis sentiat capitibus hisce declaravit verbis: 1704.
 Harum prima (Historia nempe Generationum) mediocriter habetur exulta: 124.
 sequentes duæ ita tenuiter & inutiliter tractantur, ut in desideratorum classe reponendæ sint. Neque enim reperias satis instructam & locupletem collectionem operum naturæ eorum, quæ a cursu ordinario generationum, productionum & motuum aberrarunt & deflexerunt: sive sint illa foetus certarum regionum aut locorum singulares: sive temporum eventus insoliti, sive casuum, ut ait ille, ingenia: sive proprietatum abditarum effectus: sive monadicæ naturæ in sua specie. Non negaverim, inveniri libros nimio plures,

ror. vul-
 gi d. fide
 reb nat.
 civil. &
 div. hab.
 vel non.
 von
 Kunst- u.
 Material.
 Kam-
 mern.
 Mus.
 Museor.
 de Tech-
 nophy-
 siot. Alt.
 1704.
 l. c. p.
 124.

L. II. de
 Augm.
 Scient.
 c. II.

„fabulosis experimentis, commentitiis
 „secretis, & frivolis imposturis ad volu-
 „ptatem & novitatem refertos: cæterum
 „narrationem gravem & severam de he-
 „teroclitis & mirabilibus naturæ diligen-
 „ter examinatam ac fideliter descriptam
 „non, inquam, invenio: præsertim cum
 „debita rejectione, & publica tanquam
 „proscriptione mendaciorum & fabula-
 „rum, quæ invaluerunt. „ Qui si nostra
 attigisset tempora, vehementer procul
 dubio laudasset ANNALIUM PHYSICO-
 MEDICORUM, & huic, & multis aliis de-
 sideratis pro virili obviam ire anniten-
 tium, institutum.

III.

I. c.
 A. E. L.
 Suppl. I.
 Sect. VI.
 p. 279.

Neque vero arduum foret negotium,
 extantiores ejusmodi errores, quos pe-
 nes Naturæ Historiographos deprehen-
 dimus, id quod alios inter a T. BROWNE
 pridem præstitum est, sigillatim hic enu-
 merare, siquidem instituti ratio prolixi-
 tatem ejusmodi aut ferret, aut postula-
 ret. Unicum tamen haud videtur præ-
 termittendum, idque haud postremum
 Historiæ Naturalis Fabularis caput, id
 quod de Pluvia agit sanguinea. Neque
 enim guttas tantummodo rubicundas, sed
 imbrem non raro purpureum conspe-
 ctum

etum atque observatum esse, plures inter alios a LIVIO, POLYDORO VERGILIO, PAULO OROSIO & CORNELIO GEMMA relatum accepimus, quin nec nostris forsitan temporibus desunt, qui aut portenta ejusmodi & miracula naturæ ipsimet fingunt, aut ab aliis conficta & nusquam visa aut observata sub rationis incudem vocare satagunt, & nescio quæ omina aut futurorum præfagia inde eruere allaborant. Nobilis certe PEIRESCIUS id sedulo Naturæ studio & circumspecta præstitit industria, ut anilibus hisce fabulis nemo, cui sanum est sinciput, hodie amplius auscultare soleat. Ipsi utpote GAS-
 SENDO, harum rerum ad ἀκμὴν perito, & fido narratori nihil magis toto placuit anno, quam iste, quod observavit & philosophatus est circa pluviam sanguineam, quando inventam quandam chrysalin, magnitudine formaque insignem, pyxide concluderat. Ejus cum amplius non meminisset, excitari bombum inaudiit intra pyxidem, eaque adapertha deprehendit chrysalin, deposito spolio, factam ex eruca papilionem pulcherrimum, qui statim avolaverit, & reliquerit in fundo guttam rubeam amplitudine solidi vulgaris, quod quidem phænomenon ad temporis at-

Vit. Peir.
 resc. L.II.
 p. 117.

Annal.
Phyf.
Med. 1718
M. Maj.
Art. 3.

que loci, in quo pluvia ejusmodi sanguinea cecidisse videbatur, rationes applicatum, satis monstravit, non nisi hanc germanam esse pluviae sanguineae putritiae causam, quando nempe sub Julii mensis initium plures ejusmodi papilio-
nes, depositis spoliis, & demissis hinc illinc guttis rubicundis, in liberum aëra evolarunt. Idem omnino phænomenon una cum singulis rei momentis nuper in museo observavit J. H. L T N C K E, Pharmacopæus Lipsiensium dexterrimus & artis suae peritissimus, & qua pollet sagacitate, ad figuras varias & characteres
atros & rubicundos in Polonia pridem visos, eorumque causam reddendam applicavit, multoque felicius in eodem versatus est argumento, quam qui vel ab ira divina, vel a vaporibus e rubra terra in sublime elevatis, vel a dæmonum maleficio, strigumve, a quibus fuissent interfecti innocentes infantuli, vel cum WESTPHALO ex sulphure & mercurio, cinnabaris instar in aëre sublimatis, portentosa hæc meteora, eorumque colorem rubicundum derivandum esse existimarunt. Ac penes intelligentes tantum invenit applausum Peiresciana de pluviae sanguineae genesi conjectura,
ad

ad alia similis farinæ phænomena facili negotio applicanda, ut hac & non alia ratione omnem Historiæ Naturalis ambitum defœcatum exoptent & maximo-
pere desiderent.

IV.

Colorum, Sonorum & Saporum Histo-
ria ut non parum a viris eruditissimis,

R. BOYLE, A. KIRCHERO, G. W. WEDELIO Hist. Co-
lor.

alios inter est illustrata, quamvis RO-
HAULTIUS Phonur-
gia. impossibilia cum tentare di-

xerit, qui de quibusvis saporibus parti-
cularem determinare texturam suscipi-
at: ita particularem & absolutam Histo-
Theor.
Sap. Med.
Phys. p.
m. 163.

riam de odoribus in Scientia adhuc Na-
turali desiderari, B. RAMAZINI & D. G. d. Morb.
Artif. p.
121.

MORHOFIUS observant. Quamvis enim
PETRUS SERVIUS plenius quidem hoc
argumentum aliis tractet, recentiorum L. de
odor.

tamen principiis non est imbutus, quæ 1641. 8.

qui non degustavit, MORHOFII i. c. p. judicio, 449.

in odorum scrutinio non satis emunctæ

naris est. Ac licet RAMAZINI plenio-

rem ejusmodi de odoribus & re unguen-

taria veterum tractationem promiserit,

non ausus tamen est fidem suam pro tali

molimine, quod plus temporis atque olei

plus exposceret, oppignorare; neque

etiam, quod constet, fidem datam, mor-

te

te nimirum præventus absolvit. Reliqua quod attinet Historiæ Naturalis specialia capita, in iis haud postremo occurrit loco avium nonnullarum, ut ciconiarum, hirundinum abitus, qui tempore fit autumnali, & vernali tempore contingens reditus. Quamvis enim laudanda omnino veniat industria ad veras hujus rei circumstantias detegendas, an nimirum & quo tendant, & unde redeant, in ANNALIBUS PHYSICO-MEDICIS, ut est a solertissimis Naturæ indagatoribus impensa, memoriæ prodita, si tamen fateri lubeat, quod res est, nondum talia instituta sunt experimenta, quæ nunquam aut raro scientiæ venatorem fefellerint, qualis olim erat DEMOCRITUS, qui teste VITRUVIO in commentariis suis annulo utebatur, ceraque notabat, quæ esset expertus: qualia si quamplurima de rebus singularibus nacti fuerimus, tum demum principiis recte formandis nos propiores fore, Vir Doctissimus, J. D. MAJOR, haud vane auguratur. Imo vero si consilium, quod ad remotiores terras peregrinantibus dedit J. H. LINCKE, aut quod de Historia Naturali cujusvis regionis consignanda per summa consignavit R. BOYLE, sequerentur plures, ut revera

179.
Mart. p.
321.
April.
P. 457.

L. IX. Ar.
cit. c. 3.

Annal.
Vratisl.
1714. p.
85.
Act. Phil.
Angl.
1666.
p. 140.

vera

vera secuti sunt O. BORRICHIIUS Gallia^{Act. Me-}
 inferioris, BARTHOLINUS Insularum^{dic Hafn.}
 Ferroënsium, J. L. SCHEUCHZERUS^{1677. 74.}
 Helvetiæ, R. SIBBALDUS Scotiæ, G.
 RZAZINSKI Polonia, ANONTMUS
 Saxoniæ, N. HENELIUS & C. SWENCK-^{MSt. in}
 FELD Silesiæ, C. LEIGH Lancastriæ, J. W.^{Histor.}
 VALVASOR Carniolæ, BOHUSLAUS^{Morb.}
 BALBINUS, SLOANE Jamaicæ, G. MARG-^{Vratisl.}
 GRAFIUS Brasiliæ, & totius fere Euro-^{1702. p.}
 pæ Historiam Naturalem JO. BARCLA-^{138.}
 JUS, publico dederunt, haud spreto si-^{Therio-}
 mul, Viri summi, EZECHIELIS SPAN-^{troph. &}
 HEMII, consilio, quod de numismatum^{Catal.}
 antiquorum ad Historiam Naturalem in^{Stirp. &}
 specie Animalium tum veram tum fabu-^{Fossil.}
 larem usu dedit; tum equidem spes est^{Siles.}
 fore, ut tandem aliquando querelæ isti,^{Glor.}
 quam a VERULAMIO profectam per^{Ducat.}
 pleraque Historiæ Naturalis capita repe-^{Carniol.}
 tere in hunc fere diem tenemur, nullus^{Miscell.}
 amplius locus futurus sit; ita enim ille:^{Regni}
 Satis scimus, haberi Historiam Natura-^{Boie.}
 lem mole amplam, varietate gratam,^{Ic. Anim.}
 diligentia curiosam. Attamen, si quis^{f. Euph.}
 ex ea fabulas & antiquitatum & auto-^{Satyr.}
 rum citationes, & inanes controversias,^{P. IV.}
 philologiam denique & ornamenta ex-^{Diff. de}
 imat, quæ ad convivales sermones, ho-^{præst. &}
 mi-^{usu Nu-}
 mi-^{mism. an-}
 mi-^{tiqu 4 s.}
 mi-^{A. E. L.}
 mi-^{1707. p.}
 mi-^{49,}
 mi-^{l. c. L. II.}
 mi-^{c. 3.}

„minumque doctorum noctes potius,
 „quam ad instituendam philosophiam,
 „sunt accommodata, ad nil magni res re-
 „cidet. „

V.

Hinc vero & ex Historiæ Naturalis defectu ac minus sufficiente phænomenorum enumeratione tot reliqua in physicis desiderata, & occultas inprimis variarum rerum qualitates hodieque existere, quid impedit, quo minus audacter adseramus? Licet enim nomen istud, occultæ inquam qualitatis, plerique hodie fastidiant, cum H. ab HEER ad hunc scribente modum:

„Dicent aliqui, ad occultas hoc vel illud
 „referendum proprietates. At quid in-
 „terest, ad hoc ignorantiaæ asylum con-
 „fugere? nonne malim me hominem,
 „hoc est, plurimarum rerum inscium fa-
 „teri? revera enim, etiam qui docti ha-
 „bentur, potius sunt extra ignorantiam,
 „quam cum solida scientia; „ non tamen
 apparet, an & qua ratione quæstiones va-
 rias propositas melius rectiusve extrica-
 re valeant. Quod ut eo evidentius con-
 stet, de quo nemo sanæ mentis dubitabit,
 non equidem ejus rei in documentum
 Animam Mundi post PLATONEM, ab
 H. CARDANO, T. CAMPANELLA, H.

Obs.
 Med.
 Oppido
 rar. p. 136.

MORO multisque aliis in scenam productam examinabimus, aut sympathias & antipathias corporum, neque futurorum præfagia aut spectra, aut alia innumera, ex Magia vulge dicta Naturali deprompta, exempli loco allegare necesse est. Nam & in Magia Naturali multi sunt Thyrsigeri, pauci Bacchi. Superstitiosæ enim observationes de sympathiis & Antipathiis rerum, atque de occultis & specificis proprietatibus, & frivola ut plurimum experimenta, potius occultandi artificio & larva, quam re ipsa, admiranda, ut loquitur VERULAMIUS, non absolvunt splendidum Magiæ nomen, eidemque tantum distare videntur a vera Magiæ scientia, quam libri rerum gestarum Arthuri ex Britannia, & hujusmodi heroum umbratiliū a Commentariis Julii Cæsaris. Et, si MORHOFIUM audias, terminus ille l.c. p. 303.
„occultarum qualitarum, cum multis aliis ejusdem farinæ, magnetismis, antipathiis, sympathiis, modestum est ignorantiae obvelamentum. Quod cum dico, pergit, saltem eos reprehendo, qui pro causis hos terminos allegant, illos vero plane non reprehendo, qui inesse ajunt corporibus qualitates, quas perfecte cognoscere non possumus, atque
ideo

„ideo revera occultas, quas negare velle
 „summæ esset impudentiæ & arrogantia.
 „Et ego quidem hunc magistrum vide-
 „rim, qui omnium causas manifestas da-
 „re se posse confidat. „

VI.

Unus enim vero Magnes & solus suo, quæ diximus, exemplo abunde probat, cujus adeo mira & stupenda sunt phænomena, ut in iis enodandis multum operæ studiique insumerint omnis ævi philosophi. Neque vero J. C. SCALIGER mirum quantum subtilis adeo acutum cernit, ut veram virium magneticarum causam nos docere possit; neque post tot aliorum GUILIELMI GILBERTI, ROGERII BACONIS, NICOLAI CABAËI, NICOLAI ZUCHII, JACOBI GRANDAMICI, ATHANASII KIRCHERI, aliorumque labores satis inquisita fuit magnetis natura, quin iudice iterum MORHOFIO, obscura relictæ fuerint, earum operationum principia. Ad duo autem sigillatim capita referri potest, quicquid in magnete deprehendimus singulare, quod nimirum altero suo polo septentrionalem plagam nunquam non respiciat, & quod ferro proxime admotum eidem, vel pulsione, vel attractione mediante promptissime jun-

jungatur. Utrumque veteres ad occultas retulerunt qualitates, causam ejus se ignorare, ingenue fassi. Et recte quidem ignorantiam suam profitebantur in re admiranda & abscondita, cujus latifundium post tota viris undique doctissimis instituta examina, experimenta & ratiocinia nondum exhaurire licet. Magnetem martialis esse pro sapia, unanimis hodie eruditorum est sententia, sed quid inde liceat concludere, non apparet. Nonne & Lapis hæmatitis martialem originem agnoscit, sed anne idcirco ferrum attrahit, aut ad ferrum appellitur? Numne aurum ad aurum, vel aurum ad argentum, aliudve metallum, quorum ibi maxima, hic postrema est affinitas, eadem accedit ratione, qua magnes ad ferrum? Qui effluvia ex magnete prodire, & atmosphæram ejus cingere contendunt, nihil equidem dicunt, quod a vero abhorreat, sed nec illud inficias ibunt, plurima, si non omnia, corpora naturalia effluviis ejusmodi gaudere, in quibus tamen similis effectus non deprehenditur. Ac licet eo usque progressa sit Philosophorum industria, ut & modum & ordinem, quin & figuram materiæ e magnete emanantis definire, præeunte in primis CARTESIO

fuerint conati, nec diffitendum sit, hypothesin istam, qua aut pennata aut cochlearis per magnetis poros ferri statuitur materia, ingeniosissimam esse & phænomenis optime satisfacere, nec quidquam vero propius huc usque ab ullo excogitatum fuisse; neque tamen illud dissimulandum venit, id quod a J. CLERICO
 L. II. Phys. c. 6. opportune est monitum: "esse in utraque, quin & reliquis omnibus hypothesibus difficultates pene innumerabiles. A qua quidem censura nec illam theoriam esse immunem, quæ, ut est in ANNA-
 1718. Jun. P. 1267. LIBUS PHYSICO - MEDICIS relatum, terram ex cometa, deflagratione continuata a sole magis magisque remotam, tandem in extremo vorticis solis collocatam, factam esse planetam, & initio pultis instar mollem, sensim duriores redditam materiæ æthereæ transitum per ductus conicos concessisse, idque juxta tractum lineæ ad vorticem solis tendentis & similes qualitates omnibus terræ partibus, præsertim vero magneti, impressas cerni, tradit, satis intelligenti patet. In physici-
 I. c. L. V. cis nimirum syntagmatibus, ut illa CLERICI verba iterum nostra faciamus: „utramque paginam faciunt plerumque „conjecturæ, quas si inanes dicere nolumus,

mus, at incertas esse, oportet, fateamur.”

VII.

De Gravitate corporum naturalium, ejusque causa vera investiganda viri docti diu multumque fuerunt solliciti, quemadmodum præ cæteris penes J. C. STURMIUM & P. CASTEL videre est. Sed veram ejusdem, & mechanicam causam nondum inventam esse, tum HERMANUS evictum dedit, tum ex ingenti isto pretio, quod Academia Parisiensis primo ejus inventori promisit, haud difficulter colligitur. Eadem prorsus ratione cum æstu & reciprocatione, ut eleganter CURTIO vocatur, seu fluxu & refluxu maris comparatum esse, liquet. Hujus enim plane peculiaris & reciproci motus, quo aqua marina in certis locis quotidie, & singulis sex horis vehementer affluit, atque ad littora intumescit, totidemque horis rursus refluit, causam JSACUS quidem VOSSIUS a radiis solaribus, CARTESIUS una cum Recentioribus reliquis plerisque a pressione lunæ derivandam putant. Et utramque quidem, maxime autem posteriorem sententiam non omnino de nihilo esse, sed maxima gaudere verisimilitudine, neutram ve-

Phil.
Eccl.p.ii.
Diff. 4.
traité de
physique
sur le pesanteur
universell. des
Corps.
Paris
1724. 12.
Ex Francof. Subsec. To.I.
Sect. I. 4.
IX. 9.

rorem omnem conficere, & extra dubitationis aleam ponere, ipsimet hypotheseum conditores non diffitentur: Atque, ut alia taceamus, cur mare tantum Britannicum, Gallicum & Danicum usque ad maris Balthici fauces, nunquam vero æstuent mare Balthicum, Caspium, Pontus Euxinus, sinus Tirrhenus, & Ligusticus Oceani, nuspiam demonstratum aut rationibus adsertum offendimus? Sic & cantum galli nocturnum occultioribus ejusmodi causis adscribendum esse, ex

Jes. Pat.
P. 133.

VOSSIO & BOCHARTO, HEINRICUS MÜLLERUS, Theologus celeberrimus, haud sine ratione adseruit. Vera ut rur-

d. Parad.
Sens.

sus dixerit MORHOFIUS, sequentem locutus in modum: "Relinquenda est „multo maxima pars phænomenorum „physicorum occultioribus quibusdam „causis, quæ ab humano ingenio satis de- „prehendi non possunt. „

VIII.

Nam & ventum, quotidianum & obvium omnibus phænomenon, effectum, id vero est, flatu, neminem fugere, originem vero ejus & progressum, seu unde veniat, & quo tendat, in absconditis delitescere, ipsius Salvatoris sanctissima verissimaque vox est. A cujus equidem tem-

temporibus mortalium industria ne-
quam fatigata est, quo indolem atque na-
turam aëris, cujus iste motus quidam seu
fluxus est, variis eam in rem institutis ex-
perimentis expiscarent, eoque id conse-
cuti sunt, ut de natura aëris atque vento-
rum in communi, non sine maxima veri
specie differere, tum vero naturam atque
proprietas eorundem, quatenus ex his
vel illis mundi plagis ad oppositas spirant
atque moventur, sigillatim, docente quo-
tidiano rerum usu, enarrare valeant. Ven-
tum enim nihil aliud esse, præter fluxum
aëris & vaporum, quos secum fert, satis
notum est, sed plurima sunt ventorum
phænomena, quorum causæ & ratio non
sunt faciles inventu, difficillimum item,
causam & originem eorum describere.
Et quamvis tantum quidem fastigium
ventorum doctrina sit consecuta, ut ven-
torum constantium & periodicorum, qui
ex E. HALLER observatione in amplissi-
mis maribus & prope æquatorem depre-
henduntur, rationes satis probabiles nunc
reddere liceat; variabilium tamen ven-
torum, qui in nostris aliisque regionibus
hinc inde oberrare observantur, rationes
& causas peculiare nobis esse ignotas, fa-
tendum omnino erit cum J. CLERICO. L. III, c. 5.

„Ex cujus doctissimi viri sententia exorti
 „sunt viri æterna memoria digni, qui a
 „conjecturis nos sapienter revocarunt, ut
 „totos ad experimenta converterent, quæ
 „innumera cum sint, nondum tamen sat
 „multa sunt, ut ex iis certa physices prin-
 „cipia colligere possimus, neque unquam
 „forte sat multa erunt -- ex quo satis li-
 „quet, nondum potuisse inveniri hypo-
 „theses, quibus positis, proprietatum
 „omnium rerum corporearum ratio red-
 „deretur, & hanc disciplinam scatere in-
 „certissimis conjecturis, quamvis multa
 „præclara dudum inventa sint, & quoti-
 „die inveniantur.”

L. V.

IX.

Lucis vera solidaque explicatio, ut fa-
 niorum judicio ultra humanum ingeni-
 um est, & in natura lucis exploranda vel
 omnes Argi & Lyncei cæci sunt, ita de-
 igne, quem elaterem Naturæ universa-
 lem Vir Clarissimus, J. T. HENSING, nu-
 per adseruit, exponunt Physici, non tan-
 quam de elemento, utpote e quorum nu-
 mero dudum est communi intelligenti-
 um calculo eliminatus, sed tanquam effe-
 ctu admodum mirabili, atque stupendo
 naturæ, sive eundem producendi, sive
 conservandi aut propagandi varios con-
 fide-

P. P.
 Giesl.
 1721.

sideremus modos. Sed hoc quoque loco
 non pauca reperiamus licet, quæ non ali-
 bi quam in desideratorum, aut, si mavis,
 deperditorum classe reponenda veniunt.
 Præterquam enim, quod nondum satis
 constet, an, quod non sine ratione do-
 ctissimus suspicatur BERGERUS, ignis ^{d. Thermo}
 veterum sepulchralis perpetuus atque ^{Carol.}
 arcanus nil nisi modernorum phospho- ^{p. 55.}
 rus, hic vero, quem plerique pro recen-
 ti habent invento, veteribus cognitus
 fuerit? quomodo se Caligulæ machina
 fulminans habuerit, qua cœli tonitribus,
 ut apud CAMERARIUM est legere, ob- ^{Hor.}
 strepebat, non magis aut certius nobis ^{Subces.}
 constat, quam, quale istud fuerit arti- ^{Cent. II.}
 ficium, quo OLAO RUDBECKIO, vel ^{c. 28. p.}
 alio quovis autore præsumitur exstrui ^{167.}
 posse fornaces sub terra, quarum bene-
 ficio vegetantes orientis calores æmula-
 tione quadam ad nivosos borealis clima-
 tis horrores trahere liceat, & germina-
 tionem exoticarum stirpium, etiam ex
 ipsis seminibus, desperatam huc usque
 promoveri, dignum alias, iudice J. D. I. c. C. XI.
 MAIORE, Hortis Regum & Principum,
 dignum Annalibus Pyronomicis inven-
 tum. Sic & S. PAULI telam portento-
 sam Norwegiæ, quæ superiori vere aut
 æsta-

æstate aliquot jugera in ea obduxisse observata est, telam Cambraycensem, aut potius papyrus Chiniticam repræsentantem, accensam refert sulphure abundantissimo nares faucesque proprias male mulctasse, de causis ejus nihil aliud in medium proferri posse existimat, quam illud:
 l.c.p.616. Quam multa nescimus, & , quod illa, quæ scimus, ne quidem millesima pars eorum sit, quæ adhuc ignoramus, ipse τὸ ἐπεῖχειν amplexus.

X.

Longum foret, si ligna aut fila incom-
 bustibilia, specula caustica, aliaque admiranda artis vel naturæ ope per ignem, & eo mediante producta phænomena fusius & pro rei cujusvis dignitate animus esset recensere, licet passim, quæ desideres, tum quoad eorundem historiam, tum, quando causæ evidentes reddendæ sunt, haud difficulter invenias. De tonitru & fulmine multum inter se hæcenus eruditi, deque utriusque genesi disceptarunt, in eo tamen convenientes, quod in nubibus, modo altiore modo inferiorem cœli regionem occupantibus, horrenda ejusmodi meteora nunquam non generentur; nostro vero seculo, quod

quod idcirco paradoxon ὁ πᾶν WEDEL-
 us appellare solitus est, fulminis gene-
 ratio in ipsa terra fieri, idemque in locis
 subterraneis accendi, & in sublime fer-
 ri, secus ac vulgaris habet sententia, credi-
 tur, idque occasione flammæ cum sono
 vehementi in exploratione fontis No-
 nantolensis accensi & in sublime initio
 sine, mox cum sono vehementi elatæ, hinc
 vero & aliis phænomenis & experimen-
 tis inductus primus statuit SCIPIO MAF-
 FEI, sicut in ANNALIBUS PHYSICO-
 MEDICIS fusius relatum legitur. Hinc
 vero & de fulminum natalibus ex terra,
 data, quod ajunt, opera sermonem in-
 stituit G. F. RICHTER, eidemque opinio-
 ni, ut est in ACTIS ERUDITORUM
 observatum, PLINIUS, SENECA, GAS-
 SENDUS, NEVTON non parum fave-
 re videntur, quibus Cl. BERGERUM, ex
 pyrite fumante non thermas modo &
 acidulas, sed terræ quoque motus, mon-
 tium ignivomorum incendia, tonitrua &
 fulmina derivantem addere licet. Hanc
 vero ut nemo temere inficiabitur per
 omnia sententiam, phænomenis non unis
 pro illa militantibus, ita in medio re-
 rum nondum satis exploratarum merito
 relinquitur.

XI.

Thermarum accuratam descriptionem adeo nondum ab ullo conceptam esse, l. c. c. 7. existimavit vastissimi vir ingenii, J. D. MAJOR, ut non injuria universalis quædam thermographia a præclaro seculi superioris Polyhistore, G. H. VELSCHIO, inter Medicinæ desiderata sit tantisper reposita. Quod ut de historica omnium, in quibusvis terræ locis thermarum enumeratione haud omnino negaverimus, locum invenire summorum desiderium virorum; ita nemo hodie adsertum temere ibit, post LISTERI, BERGERI, l. c. p. 261. atque HOFFMANNI egregios cedroque l. c. p. 133. dignissimos labores nihil omnino in doctrina de thermis & aquis mineralibus reliquis præstitum esse. Artem vero imitandi balnea naturalia in desideratis numeravit VERULAMIUS, quam tamen impossibilem judicat esse BERGERUS, nec unquam sperandam, his, quæ sequuntur verbis: „Qui thermas effecerit „similes vel superiores naturalibus, neque ætas nostra vidit usque hunc quem, neque, credo, posterius temporis „visura est. In eandem fere sententiam Cent. IV. Ep. XXX-VIII. XXXIX. OLAVUS BORRICHIVS ad THOMAM perscripsit BARTHOLINUM: „ Incidit nu-

nudius tertius in libellum quendam Fri-
zmelicæ de balneis artificio parandis,
„quæ thermis veris respondeant; liber
„prodiit non ita pridem ex posthumis D.
„Rhodii membranis. Non pauca in eo
„laudanda, sed, quod intendit, vix ad-
„sequitur, nam salem & sulphur, & alia
„perfunctorie admiscere aquis, rem non
„confecerint, utcunque diu excoquan-
„tur, atque ut adsint cætera, salem ta-
„men thermis convenientem ægre inve-
„niet nisi in thermis naturalibus. Simi-
liter & Acidulas quod attinet, observa-
tiones practicas inter desiderata circa eas-
dem referunt ACTA MEDICORUM BE-
ROLINENSIVM, cum nemo unquam
ex tot Medicis, qui ab immemorabili
tempore fontium medicatorum effecti-
bus practicis ubique adstiterunt, scriptis
notaverit, quibus terminis efficacia sin-
gulorum sit circumscripta, ut exteri in-
de rescire possent, quousque in consiliis
dandis sit progrediendum.

XII.

Ab inferioribus & terrenis hisce quan-
do ad cœlestia & superiora animum &
cogitationes cum Naturæ consultis trans-
ferre lubet, fatendum cum sanioribus
erit, nec solis nec lunæ essentiam atque
natu-

naturam ita expeditam esse, ut nihil in iisdem desiderari queat. Solem alii cum

Dec. II.
vol. VI.
p. 18.

HONORATO FABRI instar globi aurei politi, alii instar essentiae bullientis & fundentis cum VILLEMONTIO, cum NEVTONO alii instar corporis motu incalescentis & lucidi, alii alia ratione sibi concipiunt, maculis inprimis solari-
bus inducti, quas pro exhalationibus fuliginosis ab atmosphaera solari condensatis habent. Sed longe diversum sibi de hisce maculis conceptum formant illi, qui

Annal.
Vr. 1719.
Mart. p.
305. seq.

ad mentem C. L. ROSTII, Astronomi Norimbergensis, maculas hasce solares certa & distincta esse phaenomena, ex certo eorundem motu, instituto eum in finem diario macularum & facularum solarium, colligunt. Et ipsam solis, lunae, ceterorumque planetarum atmosphaeram communi hactenus Astronomorum calculo probatum SEBASTIANUS ALISCHER, MEDICUS Silesiensis, variis, nec levis

1722. Maj.
p. 480. sq.

ponderis argumentis destruere conatus est, ita tamen, ut non defecerit J. G. SIEGESBECK, Medicus Magdeburgensis, qui pro atmosphaera solis & planetarum, neque ipse levis momenti ratiociniis instructus, pugnaverit. Et lunam, quam pro

1722. Nov.
p. 510. seq.

planeta, id est corpore opaco & solido omnes agnoscunt, perforatam, FRIDE-

RICUS LIEFMMANNUS, Medicus Lu-
 satus, rarissimis observationibus depre-
 hendit. De quorum omnium fide ambi-
 gere, & argumentorum discrepantium
 momenta invicem ponderare cum non
 liceat, istud nec ipsi harum observatio-
 num & hypothesium conditores ibunt in-
 ficias, plura etiamnum ad singulorum
 complementum desiderari, & si ullibi,
 hic certe valere illa MORHOFII verba: Pol. II.
 Quamquam etiam peccare forte imbe-^{II. I. XI.}
 cillitas intellectus nostri potest, cum^{P. III.}
 oculis lynceis rerum viscera nos pene-
 traturos confidimus, specialissimas il-
 las causas indagaturi. Nos certe enim
 circa particulam aliquam & portiuncu-
 lam philosophi sumus, & exiguis animi
 nostri cancellis non includimus univer-
 sum illud, nec penetrare possumus inge-
 nii acie, quod tot vasta corpora inter se
 cohæreant, annon quædam eorum inter
 se sit conciliatio, mutuaque operatio,
 quæ in occultis se exerat aliquando, non-
 numquam in secula extendatur.,

XIII.

Nec dum satis constat, an sol circa
 terram, an hæc una cum reliquis pla-
 netis circa solem moveatur? sive enim
 prius ad normam systematis Ptolemaici
 aut

aut Tychonici admittamus; sive posterius juxta Copernicana & Cartesiana placita magis arrideat, utrobique difficultates occurrent pene insuperabiles. Illic enim natura & leges motus, & analogia reliquorum planetarum plura inter alia; hic vero sola codicis sacri ob stare videtur auctoritas, quam licet in sui partes trahere conati sint nonnulli, cum J. B. WIDEBURGIO demonstraturi, sacras paginas huic sententiæ non esse adversas, aut cum ZIMMERMANNO scripturam sacram Copernizantem sibi aliisque persuasuri, aliud tamen, G. KLAUSINGIO, aliisque, pridem evictum demonstratumque est: justus ut adsit metus, quin ista omni ævo magno strepitu agitata controversia non nisi cum hujus seculi fine terminum sit consecutura, neminique mirum videri debeat, Astronomum quendam Saxonem contra singulas hypotheses Parisiis demonstrationes instituisse, sicut Novellæ publicæ fidem fecere. Sane si uspiam, hic locum habere putem illud SCALIGERIANUM: Laus maxima, scire, quæ sciri possunt, sed haud postrema sapientia, quædam ignorare velle. Quando vero R. BOTTLE in motibus corporum cœlestium nimium nos esse cred-
 du-

Jenæ
 1726.

de S. Sa
 Non Co-
 perniz.
 Lips. 1721.

M. Jun.
 1726.

L. d.
 Cosm.
 Qual.

dulos, & rectiorem nobis ordinem atque accuratiorem imaginari, quam is revera est, disertis adserit verbis, ista quidem sagacioribus examinanda jure meritoque relinquimus.

XIV.

Siderum in hæc inferiora influxus tantum abest, ut extra dubium sit collocatus, ut potius eruditorum judicio & circumspecta testante experientia, etiam post insignem a COCKIO, SLUTERO & STAHLIO factam reformationem, haud postremam desideratorum in physicis partem constituat. Licet enim solis & fortassis etiam lunæ in corpora terrestria adeo manifesta sit efficacia, ut negari plane non possit; de stellis tamen fixis & planetis reliquis, quæ non corporibus tantum nostris, & quæ nos ambiunt, aërique inprimis varias inducere mutationes, sed & ipsis imperare mentibus immortalibus, easdemque fortes, sapientes, audaces, timidas, fortunatas, divites, pro re nata reddere nonnullis creduntur, multa adhuc maximique momenti adsunt rerum testimonia, quæ si non contrarium docent, animum tamen ultra vulgus sapientem dubium atque incertum reddunt. Quod si vero quis, ut fieri

Phil.
Eclēct.
P. I. p.
663.

fieri consuevit, ex dubio atque incerto siderum in hæc inferiora influxu mox inferret, aut nullum esse tot vastissimorum atque elegantissimorum corporum finem & usum, aut alium demum monstrandum, declarandumque esse, ei cum J. C. STURMIO respondere non dubitamus: „id vero nos ignorare cum ignorantissimis, si diceremus, nihil ab homine alienum, nihil etiam homine eruditio diceremus indignum, quin arrogantissimum potius hominem, imo conditionis humanæ oblitum eum rectius judicaretur, qui tantorum operum opificis infiniti, sapientissimi, potentissimi nutu & consilio existentium omnium finem, scopum & usum sibi perspectum temere crederet. Quid enim? an usum & finem rerum omnium, & cui bono tot tamque mirabili varietate discrepantia insecta, tot animalia bruta, terrestria pariter & aquatilia, tot omnis generis plantas, & vegetabilia alia, quæ non modo nullum auxilium, sed & venenum homini aliisque animalibus suggerunt, a sapientissimo summoque opifice sint condita, nobis esse cognitum atque perspectum existimemus? Neminem credamus, futurum, quin hæc serio contem-

templatus cum Iobo immensa Deum opera facere, & incomprehensibilia & mirabilia, quorum non sit numerus, concludat.

XV.

De incolis vero planetarum, & sigillatim lunæ, eorumque moribus, artibus & rebus gestis, ipsiusque planetæ fluminibus, montibus, & partibus variis qui certiores nos reddere cum J. BRUNO, J. HEVELIO, C. HUGENIO, A. KIRCHERO, & B. de FONTENELLE audaci satis conjectura conati sunt, aut ad mentem R. CARTESII telescopium inveniri posse jactarunt, quo mediante lunæ incolæ detegipossent; de illis pridem observarunt erudit, quod, si pro conjecturis certas veritates sisterent, res novitate prorsus admirabiles detexisse, merito censendi sint. Sic & cometarum natura non magis in aprico est, quam præfagia ex eorundem apparitione a vulgo, & qui prudentiores videri volunt, formata, dum nonnulli sidera hæc esse mundo coæva, & certis tantum stasisque temporibus apparentia, alii caput saltem, caudamve eorum ex effluviis planetarum de novo semper generari, cum HEVELIO imprimis & PETITO, utrisque non sine magna veri spe-

d. Mundo
& uni-
vers. Se-
lenogra-
phia.
νοσμο-
δαίμος.
iter. Ec-
stat.
dial. de
pluralit.
mundos.

Nat.
Quæst. I.
VII. c. 26.

l. c. p. II.
p. 191.

cie, & rationibus ex ipso rerum usu, & accurata phænomenorum observatione instructis affirmant, lite nondum decisa, sed unica illa nobis spe reliqua, quam suo jam tempore fovit SENECA: "fore nempe, qui demonstret aliquando, in quibus cometæ partibus errent, cur tam seduli a cæteris eant, quanti qualesque sint. Id enim vero, quod res est, ingenue, ut solet, fatetur Naturæ consultissimus STURMIUS, nondum equidem plenam nos & absolutam habere rei cometicæ scientiam, at multo propius tamen abesse a vero, quam fuere majores nostri.

XVI.

d. Ca-
rent.
Sens. in
Brut.
d. Anima
Brutor.

Sed descendendum rursus paucis adhuc ad hæc inferiora nobis est, videndumque, quid in tribus Naturæ Regnis, ulterius investigandum rimandumque superfit. Et bruta quidem animantia an mere sint machinæ, non ratione modo, sed sensu carentia, ad mentem A. le GRAND: an vero anima quadam brutorum propria, ut vult WILLISIUS, gaudeant, lis est nondum decisa; præsertim cum posteriori sententiæ addicti prioris fautoribus multas dubitandi rationes ab actionibus brutorum satis interdum ingeniosis opponant, quemadmodum alios inter penes

SCHELHAMERUM pluribus videre est, ^{d. Nat.}
 luculentum vero ejus rei exemplum in ^{sibi &}
 ANNALIBUS PHYSICO-MEDICIS ^{Medicis}
 relatum legitur. Stupendum vero ge- ^{vind.}
 nerationis negotium in vegetabili & ani- ^{1722. Oct.}
 mali regno, uti latissime sese & ad omnia ^{p. 420.}
 extendit singularia, ita vel solum docere
 poterit, quantum ubique desideretur.
 Hujus enim vero occasione doctrinæ,
 quam ex instituto persecutus est I. T. ^{d. Admir.}
 HENSING, fusius hactenus & per omnes ^{Gener.}
 sui partes accurate examinata, idem, ^{Rer. Na-}
 quocum supra locuti sumus, STURMIUS, ^{tural.}
 tantum autumat abesse, ut arcana na-
 turæ jam detecta habeamus & in nu-
 merato quasi pleraque omnia, ut in ple-
 risque non nisi meras conjecturas nos
 sectari fatendum, imo ne sperandum
 quidem sit, ab ullis porro seculis plenam
 rei veritatem vel in paucioribus un-
 quam detectum iri: siquidem opera in-
 finitæ potentiæ & sapientiæ non vide-
 rentur esse infinitæ sapientiæ opera, si a
 mente humana valde finita & limi-
 tata pervestigari penitus & exhaustiri
 possent. Nec tamen ideo cessandum de-
 sperabundo desiderio nostro, sed adni-
 tendum eo magis, ut a veritate, quam
 plenam attingere nunquam dabitur, ab-
 simus, quoad ejus fieri potest, quam pro-

„xime. „ Nec enim philosophia possessio est, sed amor studiumque veritatis & sapientiæ. “ Nam & natura, cum SENECA „ iterum loquimur, sacra sua non simul „ tradit. Eleusis est, quæ servat, quod „ ostendat revisentibus. Nec arcana ejus „ promiscue patent: reducta & in interiore sacrario clausa sunt. „ Hunc pariter in censum veniunt conchulæ omnis generis in museis hinc inde admirabili varietate oculis blandientes, & variis iconibus atque figuris ipsisque musicis lineis adeo affabre pictæ, ut, an artis an naturæ sint productum, non immerito hæsites. Hic si ROSINUM quæras LENTILIUM, is nil unquam vidit curiosius, in quo ingenia semet exercere possint. Nam, quæ de lusibus naturæ dicuntur, ipsi revera sunt lusus ingenii. Natura nihil sine fine, cui vero fini formet ejusmodi conchulas, tanto numero, numeris omnibus perfectissimas & absolutissimas? Hæc talia vero & naturæ, & artis simul ope non raro effici, tesserae testantur Badenses, utriusque beneficio productæ, ut in AN-

1721. Dec. p. 610. NALIBUS PHYSICO-MEDICIS memoriæ proditum est.

XVII.

In vegetabili regno fungorum inter alia origo

origo eo magis est obscura, quod fungi, quorum magna est varietas, avtophia teste, & saniorum judicio semine omnes & radice destituantur. Licet enim C. F. M. N. C. GARMANNUS adserere non dubitet, fungorum plurimos e terris erumpentes semen habere, si curiosè examinentur, forma quamvis minori, alceæ Ægyptiacæ semen fere exprimente, & R. J. CAMERARIUS fungum caliciformem seminiferum producat, & ipse tamen & alii rectè judicaverunt, granula ista seminiformia in calice neutiquam pro vero semine habenda esse, quod nullus inde fungus enascatur. Hinc vero multi cum A. KIRCHERO ex variis seu stirpium seu animalium vita defunctorum feminalis virtutis profluviis fungos oriri existimant, plerique vero originem eorundem cum F. BATTLE & E. KÖNIGIO spiritui fermentativo in lignis putridis ab humiditate nitrosa, tonitruali & pluviosa excitato, certam percolationem instituenti in acceptis ferant, quod tempestate ejusmodi præsentē copiosus præ cæteris fungorum proventus observetur, quæ tamen omnia, cum non detur generatio æquivoca, valde esse incerta, dubia, adeoque, dum dies diem docet, & certiora de fungorum proventu innotescunt,

Dec. I. VI.
VII. obf.
174. p.

234.

Dec. II.
A. VII.
Obf. 156.
p. 303.

Mund.
Subterr.
To. II.
L. II. S.
IV. c. 7.
Reg. ve-
get. P. II.
p. 212.

Annal.
Vratisl.
1719.
Sept. p.
346.

scunt, in desideratorum serie tantisper merito sunt collocanda. Vitia inter plantarum & morbos ros mellis qui vocatur, non postremum obtinet locum, utpote qui corrosiva non raro qualitate præditus, adeoque foliis stirpium & herbarum infensus noxiusque esse creditur: hujus vero genesis ut valde pariter est obscura, neque satis constat, unde virulentæ & noxiæ ejusmodi qualitates rori imprimantur, attenta ex adverso & circumspecta docet observatio, vitia, quæ a rore ejusmodi virulento vulgo derivantur, coloris nempe viridis foliorum in fuscum & flavescentem commutatio, tandemque plenaria contabescencia, ab alijs subinde causis proficisci, sicut ANNALIBUS PHYSICO-MEDICIS plenius relatatum extat.

1722.
Sept. p.
297.

XVIII.

Ad minerale porro regnum quando accedimus, eo ipso ad desiderata chemica tacite quasi devolvimur. Chemia enim cum nullibi magis, quam in absconditis terræ thesauris & solvendis & coagulandis, aliaque ratione examinandis occupetur, nullibi quoque desiderantur, quæ desideres. Ex quorum amplissimo numero principia vulgo dicta chemica,
sal

sal inquam, sulphur, & mercurium primo loco paucisque delibare juvabit, utpote quæ Peripateticorum Elementis horum insufficientiam animadvertentes substituerunt chemici, quorum nonnulli ad duo ea reduxere capita, Acidum nempe & Alkali: ut vero illorum incertitudinem Nobilis Anglus, R. BOTLE^{e-Chymist.} egregie demonstravit; ita nec posteriora phænomenis omnibus satisfacere, J. Ep. ad J. BOHNII^s data, quod ajunt, opera^{Langel-} ostendit. Et quod sal sigillatim attinet, Acid. & ut quis integre ac experimentaliter hanc^{Alcal. in-} materiam ad palatum præsentis seculi^{suffic.} pertractandam susceperit, hoc videlicet est, quod a J. D. MAIORE^{l. c. c. 9.} admodum de-

sideratur, ad cujus mentem; quam utilis etiam labor is profecto futurus sit, speciales quosdam Annales de potentissima isthac rerum clave compingere, & sub certo observationum fide dignarum contextu exponere; quid proprie demum in Natura & Arte habendum sit pro peculiari Principio Hypostatico, ab Igne, Aere, Aqua, Terra, Sulphure, Mercurio corporum (ita saltem tantisper vocemus) spiritu rerum syn-antipathico, aut a quibusvis concretilium texturarum Elementis vel Principiis, constitutivis, aliis,

exacte distincto, quod canonice adeo vo-
 l.c.p.270. catur sal? idem fere MORHOFII circa hæc
 talia fuit iudicium, idem desiderium, his-
 ce conceptum verbis: „ Longe plures
 „ sunt qualitates nobis incognitæ, quæ
 „ non magis e principiis chemicis, quam
 „ e quatuor elementis deducuntur. Un-
 „ de non est absurdum, nova illis principia
 „ adijcere. Fortassis etiam in quatuor ele-
 „ mentis, vel tribus principiis chemicor-
 „ rum, velut in capsulis quibusdam la-
 „ tent illa corporum semina, quæ huma-
 „ na industria tota investigari nequeunt.
 „ Ideoque cum omnia tentavimus, & plu-
 „ ra nostro ingenio in lucem dedimus,
 „ semper nobis supererunt aliqua, in qui-
 „ bus necessario nobis hærendum est, de-
 „ ficiente in nobis sensu, & fallente, ac
 „ quasi oculis nostris se subducente, quæ
 „ in latibulis suis delitescere amat natura.

XIX.

Hoc vero loco, auri inprimis, & no-
 bilissimi & ponderosissimi metalli splen-
 dor, ut plures alios, ita & nos in sui vo-
 cat contemplationem. Hujus enim ve-
 ro natales in profundis terræ visceribus
 juxta cum aliis metallis reperiri, nemi-
 nem fugit, sed quando ramenta ejus in
 aëre, in aquis, in nive, in sale & ubi
 non!

non! cum BALDUINO aliisque venan-^{Aur.}
 tur non pauci, nullibi facile fidem atque^{Auræ.}
 assensum reperirent, nisi experimentis-
 sensibus obviis muniti, quando in uvis,
 in frumento, in excelsis turrium cupre-
 arum tectis, ipsisque animalibus brutis,
 & eorum interraneis verum aliquando
 aurum visum esse, historiarum monu-
 mentis fide haud indignis edoceamur, ut
 alios inter a J. D. MAIORE præclare ex-^{l. c. 17. 18.}
 positum legitur. Ast quando rationes
 horum reddendæ veniunt phænomeno-
 rum, non nisi pansperniam quandam
 universalem, spiritum catholicum, aut
 seminalia mixtorum contagia & verba
 similia, ita ut res ipsa est, obscurissima
 allegari audias. Et quando miras aurim
 C. H. vires sibi imaginati non pauci solu-
 tionem ejus meditantur, inque potabi-
 lem illud formam redigere allaborant,
 post Mosaicam & Burrhianam auri extin-
 ctionem, plures equidem auri potabilis
 processus modosque excogitarunt, in
 quibus tamen fusius recensendis eo la-
 borabimus minus, quod satis id ab aliis,
 inque primis a J. D. MAIORE sit præsti-^{l. c. c. 20.}
 tum, & saniorum judicio hodie constet,^{seq.}
 id quod J. G. BERGERUS opportune mo-^{d. Auro}
 nuit, verum aurum potabile, raram qui-^{Potab.}
 dem,^{XXV.}

L. II. d.
Hermet.
Ægypt.
c. 2.
Ep. ad
Nat.
Cut. &
præf. ad
exp. Ti-
lem. circa
veras au-
ri solut.

I. c. 27.

dem, sed magnam omnino, neque ta-
men absolutam esse medicinam, & non
nisi quæ per tritum fit continuatum, mo-
læ in primis ope philosophicæ ad eum mo-
dum, quem O. BORRICHIUS, & J. LAN-
GELLOTTUS monstrant, veram & ra-
dicalem auri solutionem esse. Hoc enim
motu recte continuato & aptis adjuto cla-
vibus, partes auri compactas valde &
firmo cohærentes nexu ita extenuari &
dividi comminuique posse, ut eas inter-
fluens subtilis ætherea materia in motu
& recessu a se invicem singulas conservet,
eoque aurum solidum in corpus fluidum
& liquorem abeat, manus non madefa-
cientem & ponderosum, qui deinde por-
ro idoneo junctus vehiculo commode
ore capi, atque ad sanguinem deferri,
& pares suo ponderi vires edere possit,
existimat BERGERUS; MAIOR vero in
toto negotio liberum unicuique relinquit
refragium & eventui committit, quid
egregii sit cum simili auri tritura effectu-
rus BORRICHIUS. Quid vero est, si hoc
non est, in numero verum potabile au-
rum desideratorum reponere.

XX.

Ulterius quando progreditur auri sa-
cra fames, & ex ignobilioribus metallis
au-

aurum secretiori methodo, ope tincturæ alicujus universalis, quam lapidem vocant philosophorum, parare student, istud sane desideratorum chemico-physicorum omnium primum atque potissimum esse, in aprico est. Non, quod transmutatio illa metallorum, cui lapis ille vulgo destinari solet, plane neganda sit, sed quod pauci vel nulli obtineant id, quod exoptant infiniti. Quam in sententiam plane nobiscum facit Cl. M. B. Intr. Regn. Min. VALENTINI in Historia Lapidum occupatus inter alia quærens: „Ast ubi lapis philosophicus, cui tantopere inhiare solent chemici secretiores, adeptos se vocantes? multa etenim musea vidi, multa legi, multa collegi, nusquam vero, quod sincere fateor, nusquam lapidem hunc philosophicum reperi, licet in eo conquirendo & opes & ingenium dilapident plures.,, Scite hanc in rem jocatur G. H. VELSCHIUS, quando occasione l. c. p. 10. anthomania quærenti, quid de asphodelis actum dispertis, quos Menippus apud Lucianum commemorabat? respondit, poscentibus chemiæ deditis omnes eruti, aliisque utilioribus & pulchrioribus permutati sunt, ut si quandoque illos speratus auri proventus deficeret, decoctis patri-

patrimoniis haberent, unde viverent, & frustraneos labores solarentur. Neque multum nos falli, opinamur, si mirabilem Mercurii Germinationem & Ramum Au-

de ort. &
Progr.
Chem.
Exerc.
Med.
Philos.

reum Virgilii, BORRICHII, WED-
LIQUE elogiis notum huc pariter retule-
rimus, utpote cujus praxin ὑπὲρ νῆν, καὶ
ὑπὲρ λόγον, ejusdem vero causas & ra-
tiones ὑπὲρ πᾶσαν τὴν διάνοιαν esse, meri-

de Metal.
Germ.
Artificial

to judicat vir in hisce peritissimus, J. T.
HENSINGIUS. Menstruum vero quod-
dam universale, alcahest alias dictum,
quod omnia sine distinctione corpora sol-
vat, uti cum PARACELSO, HELMONTIO,
GLAUBERO, chemici ad unum fere om-
nes anxie huc usque desiderarunt, ita ne-
mo, quod constet, adsecutus est. Quam-
vis enim nostris temporibus J. G. AGRICOLA,
Medicus Ratisponensis, menstruum
ejusmodi universale venditaverit, &
revera se possidere, non sine strepitu glo-
riatus sit, in quo talcum, adamantem, au-
rum, argentum, ferrum cuprum, mercu-
rium vivum, sublimatum, lapides vulga-
res, calcem, nitrum, & trecenta in univer-
sum objecta solvere potest, liquore pellu-
cido, & claro persistente, neque ulla præ-
cipitatione infecuta; satis tamen matu-
re ab aliis est animadversum, corrosio-
nem

nem tantum, non veram esse solutionem, quæ per additamenta fit, quibus corpora solvenda impinguntur, minus autem a fecibus liberantur ; parumque abest, quin pro thraſonica habeatur jaſtantia, & cum admiranda arborum multiplicatione, quam idem ille autor promiſit hætenus, ſed nunquam præſtitit, paria facere credatur, quemadmodum in ANNALIBUS^{1719.} PHYSICO-MEDICIS copioſius relatum^{Mart. p. 364.} legitur. Et quod HELMONTIUM attinet, a quo tantis laudibus decantatus eſt liquor alcaheſt, MORHOFIUS ex adverſo, nemini mortalium, qui cognitus quidem ſit, fuiſſe oſtenſum, imo ne ipſi quidem filio, FRANCISCO MERCURIO^{l.c.p. 201.} HELMONTIO, ut ab ipſo in Anglia accepit, autor eſt, idque tanto miratur magis urgetque contra ejus exiſtentiam argumentum, quod ſint tamen non pauci, qui ipſum magnum philoſophorum lapidem non ſemel viderint. HERMANNI^{d. Her. met. Med. L. II. c. 8.} vero CONRINGII judicio res ipſa eſt vana, atque inepta. Experientia ſane convincit illum errorem. Neque enim hoc ſeculum, quo maxime laboratum in chemicis eſt, talem liquorem hætenus vidit. Ut ſicco prætereamus pede, quæ ex ipſa menſtruorum natura, quæ ob infinitam

re-

rerum solvendarum ratione structuræ partium varietatem non nisi in certa agunt corpora, ut & ex vasculi excipientis nullitate, quod omnia, ideoque & vas, in quo continetur, solveret, adversus ejusmodi menstrui catholici patronos adferri, nec sine ratione, a sanioribus solent argumenta. Imo vero optandum, fallor, an sperandum, ut ejusmodi nobis innotescerent solutionis instrumenta, quibus & solidissima valde compacta recludere corpora, atque ex antimonio, coralliis, & succino veras elicere tincturas liceret.

XXI.

Hæc vero menstrua dum monstrabuntur apertius, clariusque innotescant, vera antimonii tinctura, cum, quæ vulgo paratur, neque ipsa laude sua defraudanda, ab additis potius salibus, quam ab antimonii particulis colorem, atque effectum viresque nanciscatur, ut plura mittamus alia, quæ circa antimonium, illam metallorum anticameram, desiderari possent, hucusque desideratur. Ac, quod mira solertia ex antimonio sulphur eliciunt spagyrici, cujus in laudes post GLAUBERUM & CONERDINGIUS, ETTMÜLLERUS, HOFFMANNUS, STISSERUS, nec sine ratione fortassis ex-

excurrunt, an a communi multum differat sulphure, multum BOHNIIUS dubitat, dubitandi rationibus instructus. de Medt. Gal. & Chym. XLII. LXII. Qui & ipse chemicus præstantissimus, coralliorum, quæ circumferuntur tincturas, neutiquam esse veras, veras autem desiderari, unico isto, sed omni exceptione majore evicit argumento, quod ex albis æque ac rubicundis coralliis similis educatur, & rubiniformis tinctura, manifesto documento, eandem a salibus pariter additis, nequaquam autem ab ipsa ejus substantia in minimas redacta particulas, proficisci. Ac licet J. LANGE-Ep. ad Nat. Cur. LOTTUS hanc veram existimaverit coralliorum tincturam, quam non sine multo labore & diuturno studio mediante oleo anisi, annua digestionem coralliorum ramentis in mucilaginem rubiniformem redactis, affuso deinde vini spiritu paravit, aliud tamen prudentioribus visum est, ut alios inter C. VATERUS præ-d. Corall. P. 10. clare ostendit. Quid quod non plane nulli, an, si vera etiam coralliorum tinctura facile haberetur, tantas, quas accipit, laudes, per se cum J. D. MAIORE l. c. c. 23. dubii hæsitent, ortum in primis, conditionem & vias abjecti & fixissimi illius succi lapidescentis curæ cordique habentes, quo

quo ad cadavera passim arbuscularum & fruticum, imo vastissimorum circa Madagascar nemorum, & scopulos, testas porosas, ossa cariola temere projecta, aut alia corallifice sub mari, tanquam spongiam aqua inebriari, ac demum indurari, vel semi-indurari experientia notum est. Hanc enimvero veram esse coralliorum genesin atque originem, ut mollis tactuique cedens ad ipsa præsertim cacumina eorum textura, & pressa lacteum fundat succum, temporis demum tractu in firmiorem substantiam induranda, in coralliorum piscatura exercitatus

l. c. p. 214. prodidit PEIRESCIUS, id quod a GASSENDO relatum legitur. Similiter & succinum, de cuius natura atque origine tot olim tamque discrepantes eruditorum viguere sententiæ, nihil aliud esse, clare hodie constat, quam resinam vel bitumen aliquod, petroleo maxime analogon, tractuque temporis in elegantissimam ejusmodi & varietate maxime gratam, duramque evadere massam, sicut præ cæteris præclare OLAUS demonstravit BORRICHIVS. Quam dum variis adhibitis clavibus in liquidam reducere formam pro faciliiori usu allaborant chemici, alius quidem alio feliciori beatur successu, cum vel

solo

Diff.
Acad.

solo vini spiritu in alcohol redacto, vel eodem salibus acuato, & non adeo dephlegmato, vel aliis demum menstuis, cum vel sine ignis opera utuntur. Hæc vero utut se habeant, KERCKRINGIANA illa succini Prussici tractabilitas, ut videlicet hoc citra ullam suæ jacturam, transparentiæ ac sine empyrevmate contracto magnatum exuviis circumfundi, & in perpetuum harum sepulchrum, auro nitidius, mumiisque quibusvis facile pretiosius converti queat, cum in effectum illam esse deductam nondum constet, judice MAJORE, hucusque desideratur. Videlicet in omnibus chemicorum solutionibus certa, & rebus solvendis congrua desiderantur menstrua, quæ in hæc & non alia agunt corpora, horum vero, mirabilium non raro, phænomenorum si certas & indubias requiras causas, æthiopem lavabis, ac post diuturnam sollicitamque adhibitam operam, nihil hic certius securiusve fieri deprehendes, quam PYTHAGORICUM illud antiquum: *ἐπεχέειν*, id quod solutionis occasione plumbi mediante spiritu sigillatim nitri non vero alio, quamvis & ipso acido per-

1622.
Mart.
p. 293.

ficienda, in ANNALIBUS PHYSICO-MEDICIS scite demonstratum est.

XXII.

Act.
Labor
Chem.
Spec. II.
c. I.

Epit.
Chim.
p. 207.

In vitriolo, viliori alias concreto minerali, generosiorum remediorum adversus contumacissimos morbos latitare copiam, una est chemicorum sagaciorum sententia, quam qui in dubium vocare audebit, audebit autem nemo, nisi rerum omnium ignarus, a Chemico præstantissimo, J. A. STISSERO, abunde convincetur. Quod vero ex eodem parare student jactantque nonnulli sulphur aut laudanum anodynum, de ejus realitate non parum alii dubitant, ut eodem nos facile carere posse, LUDOVICI & BARBETTE, BERGERUS vero in aëre piscari, qui sulphur ejusmodi in vitriolo quærunt, judicaverint. Eandem mererilimam, quæ de Primo Veneris Ente, Lapide Butleri, Aroph Paracelsi, & aliis medicamentis non omnino contemnendis magnifice nonnulli declamant, nisi multum fallimur, credamus licet. Hæc nimirum & similia ad postulata chemicorum, cum chemico summo, G. W. WEDELIO, haud inepte retulerimus, qui & Quintas Rerum Essentias, & παλιγγενεσίαν plantarum, & Mercurium corporum, & panaceas in eandem reponit classem, deque iisdem prudenter judicat, quod quædam

dam falsa omnino, quædam dubia, quædam autem vera, sed non nisi ænigmatice descripta sint., De panaceis seorsim nonnulla in desideratis practicis esse monita, recordamur; has vero posteaquam in minerali regno, & arcanis abditisque præfidiis multi diu sed frustra, alii ex adverso in rebus quotidianis obviis, & nulli non notis quæsiverunt, quemadmodum haud ita pridem aquam simplicem universalem esse Medicinam singulari opera

F. HOFFMANNUS præclare ostendit. d. Aqua Med. universal.
 Quæ de re commode inprimis, ut factum ab Autore doctissimo esse cernimus, explicata ut nemo dubitat, ita altioris res est indaginis, & desideratis nostris merito annumeratur, quando JACOBUS TODARUS, Panormitanus, Presbyter, Medico-Physicus, Theologus & Magnæ Conforitatis S. Mariæ a Raccommadata Capellanus electus, Aquæ Frigidæ & Nivis vires arcanas etiam in Morbis, in quibus Autor Anonymus Hydrostaticæ Medicæ eas relegat, & rationibus explanare & firmis experimentis comprobare contendit, additis observationibus viginti, quibus variolas, apoplexiam, cachexiam ictericiam cum hæcticæ vel hydropis metu, febrem malignam, cephalalgiam.

Aqu. frig. Vindiciæ f. Aqu. frig. vires ad omnes morbos recta lance libr. Panorm. 1722. 4.

inveteratam, diarrhœam, dysenteriam, malum hypochondriacum, ventriculi debilitatem, febrem lentam, contusionem, scrotum putrefactum, sterilitatem, tumorem pedum dolorosum, vertiginem, asthma, melancholiam, aqua frigida curatam, & gravidam abortum non solum, præcavisse, sed & cum parere non posset, partum promovisse, frigida epota, & nivibus in manu retentis testatur. Quæ certe vires si in uno aliquo præsidio certo & semper deprehenduntur, eidem nemo forsan panacæ elogium denegabit. Dolendum saltem id, quod in ACTIS ERUDITORUM LIPSIENSIBUS opportune est monitum, adhibendi modum, & cautelas necessarias, & reliquas circumstantias ab autore promissas equidem, sed nondum publicatas esse, sed huc usque desiderari.

XXIII.

Historiam denique chemiæ ad scientiam & usum, & Acta Laboratoriorum in desideratis numerat G. H. VELSCHIUS.

LI.
de ortu
& Progr.
Chemiæ.
Acta Laborat.
Chom.

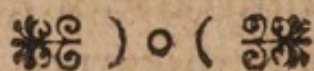
Ut vero priori O. BORICHIUS; ita posteriori capiti J. A. STISSERUS si non satisfecit, viam saltem aliis præivit, quam reliqui, quibus otium & occasio non deest, calcare debeant Chemicæ. In univers-

versum, & quod medicamenta attinet, chemiæ ope elaborata, " ingrati prorsus animi esset, non libenter agnoscere " id emolumentum, quod chemiæ debemus " acceptum, eo quod utilia nonnulla medicamenta, & indicationibus satisfaciendis perquam accommoda nobis suppeditaverit; atque eam ob causam si " intra pharmacopœæ limites contineatur ars, est satis laudabilis, attamen " nec illi culpa, aut saltem errore vacant, " qui cerebrum sibi eo usque calefaciunt, " ac torquent, ut tandem arbitrentur, " artem medicam in hoc præsertim deficere, quod remediis magnis atque efficacibus a sola chemicorum præparatione atque opera nobis subministrandis " indigeat, „ quæ sunt THOMÆ verba. Op. p. 621.

STDENHAMII. Experimenta vero chemica, de quibus rite instituendis satis multæ sunt a viris egregiis passim suppeditatæ cautelæ, aut minus recte interdum adornari, aut perversam eorum fieri applicationem, F. HOFFMANNUS & DEHN d. Exper. Chem. Diff.

ROTFELSERUS præclare ostenderunt. Hallens. Erford. Spec. de Incr. Theor. Medic.
Ac si Cl. CHETNE audias, destituimur præterea demonstrationibus mechanicis operationum chemicarum, & varii generis præparationum, qui defectus ipsi

Diff. fat magnus videtur ; Cui doctissimo Bri-
 phys. tanno aut BOHNII STAHLIIQUE la-
 chem. bores non innotuerunt, aut non fatis me-
 Ætiol. & chanici sunt visi. An vero defectus hic
 obs. phys. a cive ejus, J. FREIND, & J. C. BARCHU-
 chem. sio ad desiderium ejusdem suppletus at-
 Med. & que emendatus per omnia sit, penes ip-
 Spec. sum judicium esto. Nobis ingenua pla-
 Becher. cet confessio J. BOHNII, summi puta &
 Prælect. peritissimi chemici, per dicta fatis con-
 Chem. firmata: "Chemica desiderata nume-
 Rariocin. rum & molem inventorum longe supe-
 Chem. rant, itemque BILLICHII, qui che-
 l. c. miam, id est puri ab impuri secretio-
 præfat. nem, nullibi fere magis, quam in che-
 Obs. & mia desiderari, exclamat. Hæc enim-
 parad. vero fatis, opinor, evincunt, veritati ma-
 Chem. xime esse conformia hæc a B. MEISNERO
 Cote. prolata verba: "Maximum eorum, quæ
 XXVII. scimus, est minimum eorum, quæ ig-
 d. Noviss. noramus; omnis enim nostra scientia,
 „quando ad summum pervenit fastigi-
 „gium, est verbum defectivum, cu-
 „jus clausula est: cætera deside-
 „rantur.

VII.

DESIDERATA
CHIRURGICA.

I.

Artis Medicæ ut variæ a variis constituuntur partes; ita eandem in Clinicam & Chirurgiam, seu, quod idem est, internam & externam hodiernum haud inepte dispecisci, ita, ut istam qui amplectuntur, Physici seu Medici Clinici, hujus vero sectatores Chirurghi appellentur, sicut ab H. MER-
Var. Lect. L. III. c. 22.
 CURIALI est observatum, una est intelligentium sententia. Has inter Chirurgiam esse antiquissimam medicinæ partem, tum aliunde constat, tum Cl. SALMASIUS edisserit his, quæ sequuntur, l. c. verbis: "Vetus Medicina in opere tantum consistebat, & manu sola agebat: unde & χειρουργική omnium antiquissima medendi ratio. Herbas legere, succum ex his parare, ægro propinare, vulnera deligare, sanguinem sistere herbis impositis, urere, secare, & quæcunque alia manu fiunt, munus olim Medici unius fuit, artem suam non lingua ex-

Spec.
Exp.
Chim.
Nov de
Salc vol.
Plant.
p. 1.

l. c.
Intr. A.
M. p. 12.

„ercentis, sed opere. Vulnerati enim
„primitus vel alio modo, læsi coacti quasi
„& impulsī fuerunt, ut ab herbarum ap-
„plicatione sibi quærerent remedia, unde
„chirurgia pars medicinæ antiquissima,
MACHAONEM, PODALIRIUM, alios-
que nobilitavit, ut est a G. W. WEDELIO
memoriæ proditum. Neque vero hi-
tantum, sed & istorum Parens AESCU-
LAPIUS, & qui ex ejus prodiit familia
HIPPOCRATES, GALENUS, CELSUS,
CHIRON CENTAURUS, alique summi &
antiquissimi artis statores chirurgiæ in pri-
mis laude inclyti fuere. Nam & HOMERUS
chirurgum καὶ ἐξοχὴν ἰατρὸν passim appel-
lat. Ac Romæ quondam combinata inter-
dum fuisse Medici Clinici & Chirurgi offi-
cia, ex unica ista MERULA inscriptione, quæ
penes H. MERCURIALEM, ut supra in-
nuimus, occurrit, constat. HERMANNUS
certe CONRINGIUS & CASPAR HOFF-
MANNUS, testes omni exceptione mayo-
res, indistincta quondam fuisse Clinici
& Chirurgi nomina, extra dubium du-
dum posuerunt. Ac juxta CONRINGIUM
ab Arabum temporibus chirurgiæ studi-
um a medica arte propriè dicta separatum
fuit & divisum; si vero CELSUM audias,
is post HIPPOCRATEM COUM, DIO-
DEM CARYSTIUM, deinde PRAXAGO-
RAM

RAM & CHRYSIPPUM, tum HEROPHILUM & ERASISTRATUM sic artem exercuisse refert, ut in diversas curandi vias processerint; iisdemque temporibus in tres partes medicinam diductam esse, ut una esset, quæ victu, altera, quæ medicamentis, tertia, quæ manu mederetur, primamque *διαιτητικὴν*, secundum *Φαρμακευτικὴν*, tertiam *χειρουργικὴν* a Græcis nominatam esse. Quod ipsum fatalis divisionis genus Medicos quoque Ægyptios secutos esse, accepimus. Nam præter GALENUM, HERODOTUS quoque auctor est, sua ætate diversas in partes medicam artem fuisse discerptam. Neque vero hujus rationes divortii il longe sunt petendæ, si præter negotiorum cumulum, fastum atque superbiam, supinam item negligentiam atque oscitantiam medicorum plerorumque consideraveris; quo factum, ut nonnulli infra artis dignitatem existimaverint, manum operi admove- vere, alii vero negotiorum multitudine obruti id servis & parastatis suis peragendum demandaverint, quod ipsis ob penuriam temporis præstare non licebat. Mutilum ut hodie medicinæ corpus, post tot seculorum inveteratam in foro medico consuetudinem, jure meritoque sit appel-

landum, in quo per chirurgiam simul & pharmaciam, de qua supra, postliminio revocandam resarciendo, una cum A. O. GOELICKE Viri clarissimi & genuini artis filii certatim elaborandum & desudandum existiment.

II.

Id vero ipsum desideratorum chirurgicorum, in quibus nunc porro exponendis nostrum vertitur studium, primum & palmarium esse, nemo non animadvertit, nisi forte quem fugit, justissimam hodieque esse geminam Viri summi, H. C O N R I N G I I, querelam, quarum altera illos, qui medici titulo laudantur, & artem, cum dignitate faciunt, rarius dolet chirurgica didicisse, sed potius ea sæpenu-
 I. c. mero despiciere, hisque præmissis pergit: Quicquid vero sit, & quicquid nobis hac in parte alii contradicant, revera ille, qui artem medicam profitetur, quique adeo perfectus esse medicus cupit, necessum habet, omnes ejus partes tenere: chirurgiæ itaque peritia omnino in eo requiritur, quamvis non sit opus, ut ipse manum suam admoveat, cum hoc per alios æque
 C. XII. possit præstare; & porro: chirurgia per summam injuriam a medicina sejuncta est, optimorum itaque scriptorum chirurgi-

gicorum notitiam habere debent illi, qui elegantiam medici assequi volunt: altera ^{præf. ad Fieni chir.} vero eos, qui chirurgiam hodie exercent, ut plurimum nulla reliquarum artis partium peritia, nulla doctrina elegantiore instructos existere, ingemiscit, quam eandem fuisse querelam novimus R. MIN- ^{Thre- nod. Med L. II. Ep. 47. Quæf. per Ep. p. 150. Art. Med. Dedic. Thes. chir. præf.} DERERI, J. LANGII, VINCENTII ALSA- ^{L. II. Ep. 47. Quæf. per Ep. p. 150. Art. Med. Dedic. Thes. chir. præf.} RII a S. CRUCE, EUSTACHII RUDII, & P. UFFENBACHII. Chirurgia certe ars non modo in se nobilissima, & ad varios vitæ humanæ casus maxime est necessaria, sed & medicinam internam omnem ob evidentiam & certitudinem maxime antecellit. Est enim chirurgiæ effectus inter omnes medicinæ partes evidentissimus. Siquidem in morbis cum multum fortuna conferat, eademq; sæpe salutaria sæpe vana sint; potest dubitari, secunda valetudo medicinæ an corporis beneficio contigerit. At in ea parte; quæ manu curat, evidens est; omnem profectum, ut aliquid ab aliis juvetur, hinc tamen plurimum trahere, ut est ab A. C. CELSO opportune monitum, quibus hæc autoris cujusdam anonymi Galli plane congruunt verba: la Medecine se rapporte a trois parties: la diete est la premiere & la plus commune, la pharmacie est la plus utile, & la chirurgie la plus necessaire, la principale & la plus evidente. „ ^{Operat. Chir. C. I.} III.

III.

Maxima autem ut sit chirurgiæ evidentia & certitudo, multos tamen magnosque in ea, ut in reliquis artis partibus, offendimus hiatus atque defectus.

Op. chir. Quorum plures THEOPHRASTUS in-
fol. præf. dicat PARACELSUS, eosdemque G. H. VELSCHIUS generatim tantum innuisse videtur, quando Apotelesma Chirurgiæ veteris & recentioris ad desiderata

L. II. Medicinæ retulit; plenius vero & graphice magis delineata dedit J O B U S

Chir. a MEKEREN verbis pone sequentibus:
Barbett. „Nunquam perfecta satis chirurgiæ &
4.P.448. „medicinæ navigatio, in qua juxta medicorum peritissimos ad proximorum salutem tanquam pisciculi nostris cymbis & naviculis fluctibus innatamus, dum in profunditate sua multas variasque incognitas rupes atque insulas quasi nebulis obtectas habet, scopuli profecto subinde ejusmodi reperiuntur, quos non tantum sine allisione non præternavigamus, sed quibus tanquam ignari & superbi firmiter adhæremus: & ipsos licet forte fortuna superemus, negligentia nostræ culpa evenit, quod deinde tali cognitione non imbuamur, qua eosdem evitare valeamus. Ad occultas

tas

tas hasce insulas quod attinet, quæ ad⁶⁶
 omnium nostrorum honorem tanquam⁶⁶
 in crepusculo adhuc latent, & se ad æ-⁶⁶
 grorum salutem subinde produnt, a qui-⁶⁶
 busdam, qui ultra id, quod sciunt, ni-⁶⁶
 hil scire desiderant, data opera & con-⁶⁶
 tumeliose præternavigantur, quasi ars⁶⁶
 ad perfectionem nihil amplius exigeret,⁶⁶
 quod sane contrarium est aureæ istire-⁶⁶
 gulæ, quam quotidie optimus & bo-⁶⁶
 nus ille senex, Guido, in ore habebat,⁶⁶
 nempe artem crebra additione suppleri.⁶⁶
 Si forte contingat, artis amantem ocu-⁶⁶
 los in salutem & commune omnibus⁶⁶
 bonum intentos habere, & ipsum sum-⁶⁶
 ma ope niti, ut has occultas insulas de-⁶⁶
 tegat, & mundo aliquid certi verive⁶⁶
 demonstret, omnis ejus labor ludibrio,⁶⁶
 progressus contemptui, veraque ejus in-⁶⁶
 tentio pro falsa haberetur. Hi igitur⁶⁶
 defectus, quando per partes nunc porro
 & potiora capita ostendendi veniunt, non
 equidem crassam chirurgorum ignoran-
 tiam, aut errores eorundem graves &
 subinde capitales atro notare lapillo ani-
 mus est, utpote in quo argumento viri
 dudum doctissimi, J. J. WALDSMIDIUS, Chirurg.
 G. C. SCHELHAMERUS, J. H. HEUCHE- Cartel.
 RUS, alios inter occupati fuerunt, quam L. de
 Tumor.
 in præf.

Chirurg. in rem R. LENTILIUS scite admodum:
 Infant. chirurgi præsertim juniores omnia te-
 Et. Med. nent, saltim ubi est Rhodus, ibi saltare
 Pr. p. 533. non possunt; sed ea tantum breviter stri-
 ctimque notabimus, quæ nec summis &
 peritissimis chirurgis in hunc usque diem
 innotuere. Ipsa vero chirurgia cum in
 generalem & specialem vulgo dispesca-
 tur, quarum hæc manu atque instru-
 mentis congruis; ista vero medicamen-
 tis potissimum externis omnis generis af-
 fectionibus in habitu & superficie corpo-
 ris obviis mederi docet, in utraque oc-
 currunt non pauca, quæ copiosum satis
 differendi argumentum suggerent. In
 generali chirurgia, quam & medicam
 appellant, occurrunt tumores, ulcera,
 luxationes & fracturæ, pentateuchi chi-
 rurgici nomine insignitæ ab H. HIERO-
 NTMO FABRITIO ab AQUA PENDEN-
 TE. Ex singulis unum atque alterum al-
 legabimus paradigma, unde de reliquis
 fieri possit judicium.

IV.

Tumores dari non paucos rebelles,
 imo incurabiles, tum quotidiano rerum
 usu docemur, tum scirrhi, scrophulæ,
 strumæ, ganglia & nodi articularum, tum
 fungi præsertim cerebri, in vulneribus
 ejus-

ejusdem apertis, minus vero cœcis nascentes, utpote quorum historia, ut est in ACTIS p. 105. MEDICORUM BEROLINENSIIUM scite animadversum, non pro merito in institutionibus & scriptis chirurgorum tacta vel tractata observatur, tum vero & herniæ suo confirmant exemplo. Harum cum variæ sint species, a locis affectis & gradibus diversis diversam fortitæ appellationem, singulis varia imo infinita opponuntur præsidia. In quibus plura sunt empirica, magnetica, anilia, superstiosa, plura etiam in arcanorum numero habita, quæ, postquam innotuerunt, magnificam de se conceptam spem adeo non impleverunt, ut de irritis eorundem effectu herniosi acerbis non raro in hunc usque diem querelas fundant. Sic anno seculi elapsi octuagesimo sexto jussu Galliarum Regis publicatum fuit arcanum, quale pridem J. HARTMANNUS ad externos commendaverat usus, quo circumforaneus & operator Gallus plures herniosos curasse fertur, estque nihil aliud, quam spiritus salis rectificatus, pro ætatis ratione ad guttas duas & plures successive langventibus cum vino per viginti circiter dies ex ordine propinandus, sicut a M. B. VALENTINI, & N. BLEGNT pluribus expositum est. Sed quid ab hoc auxi-

Prax.

Chimiatr.

P. 66.

Polychr.

exot. diss.

VI. Zed.

Gall. An.

I. App.

1701. p.
258.

auxilii genere expectandum sit, tum experientia loquitur, tum in HISTORIA MORBORUM VRA TISLAVIENSIVM, pulchre his, quæ sequuntur, verbis declaratur: " Dehortamur ab usu famosi re-
 „medii jussu regis Galliarum orbi com-
 „municati, scilicet spiritu salis, quem Ab-
 „bas per viginti dies in vino rubro dedit,
 „gradatim ascendendo a scrupulo uno
 „usque ad enormem drachmarum dua-
 „rum dosin, quam summe ægris noxiam
 „esse, noverint ii, qui spiritum hunc abs-
 „que interruptione per aliquot tempus
 „ægotis dederunt. „ Hujus itaque in-
 sufficientiam & plerorumque reliquorum
 auxiliorum pharmaceuticorum videntes
 chirurgi ad manualementem operationem ani-
 mum applicuere, ferro atque igne sanaturi
 ea, quæ medicamenta non sanant. Quo-
 quidem in re ut HIPPOCRATEM se-
 quuntur ducem, ita neutiquam vitupe-
 randi sunt. Sed usus deinde docuit, &
 ægri clamitant, in enterocele seu hernia
 intestinali vix absque castratione, seu al-
 terutrius testiculi amissione sectionem
 administrari. Quamvis enim Cl. I. BOH-
 NIUS castrationem in herniotomia mi-
 nime necessariam esse, ex fundamentis
 anatomo-

L. I. d.
off. Med.
C. XXII.
p. 523.

anatomicis a C. E. CLAUDERO latius d. Morb.
 expositis solide demonstraverit; com- Acut. P.S.
 muniter tamen eandem simul causari, Wedel.
 Corollar.
 nulla indiget demonstratione, cum re-
 rum testimonia adsint. Enimvero non de-
 fuerunt, qui ad evitandum istud incom-
 modum punctum aureum, seu virgulam
 similem in subsidium vocarunt, cujus qui-
 dem primus inventor incertus est, res
 ipsa autem & operandi modus describi-
 tur ab A. O. GOELIKE. Sic & F. WIDE- Hist.
 MANNUS, Chirurgus Fridbergensis, her- Chirurg.
 niotomiam absque castratione instituen- p. 255.
 dam publico dedit. Sed dum constet, an
 revera in praxin deduxerit methodum,
 quam ingeniose satis in theoria exco-
 gitavit autor, ut non sine ratione tale
 de eo judicium fertur in ANNALIBUS 1719. Aug.
 PHYSICO-MEDICIS, ad evitan- P. 266.
 da majora omnium, quæ hactenus in-
 notuerunt, methodorum incommoda
 sanioribus arridet salutare viri doctissimi,
 L. HEISTERI consilium, qui congrua Chir.
 subligacula omnibus ejusmodi sectioni- P. 651.
 bus longissime præferenda existimat,
 præsertim cum in HISTORIA MORBO- 1702. P.
 RUM VRATISLAVIENSIIUM plane si- 102.
 milia occurrant monita hisce concepta
 verbis: "Nos profecto, quamdiu medi-
 cinam

„cinam fecimus, nulli fuimus autores, ut
 „circumforaneorum crudelitati se per-
 „mitteret, sed quantum in nobis fuit, la-
 „boravimus, ut herniosis per btachieria
 „& debita remedia opitularemur. Quod
 si vero hæc cuiquam palliativa tantum
 videantur auxilia, ideoque autm elio-
 ra certiorave sibi monstranda postulet,
 aut hernias omnino incurabiles juxta ve-
 teres pronunciandas existimet, eidem,
 dum ista innotuerint, non solum amba-
 bus, quod postulat, largiemur manibus,
 sed & ejusdem causas asserti a NICOLAO
 LEQUIN, chirurgo herniario Parisiensi,
 mutuatas dabimus: nimirum quod her-
 niæ completæ & grandiores sint curatu
 difficillimæ, deinde quod nostris demum
 temporibus reperti sint, qui in earum cu-
 ra se præcipue imo unice exercuerint.

Tr. d.
 Hern. in
 Chirurg.
 Barbett.
 P. 57.

V.

Ad ulcera communiter refertur can-
 cer, morbus, qui partes glandulosas &
 mulierum inprimis mammas male ple-
 rumque mulctare solet; non male id
 quidem, si de erecto, quem Græci quo-
 que ἀνρόπιδον elevatum appellant, sit
 sermo; occultus enim, Græcis ὑποβρύχιος
 submersus dictus pari jure ad tumores
 reduci posse videtur. Hac enim notione
 utrum-

utrumque canceri genus divus exprimit
HIPPOCRATES, verbis pone sequenti- L. VI.
bus: "Quibus canceri occulti fiunt, non Aph. 38.
curare melius est; curati enim citius in-
tereunt, non curati vero longius vitam
trahunt. Unde mox, quid de cura can-
cri radicali expectandum veniat, primo
patet intuitu. Equidem non defuerunt
omni tempore chirurgi, qui remedio-
rum vulgarium inertia perspecta ad spe-
cifica & arcana sublimiora & invenienda
& malo huic rebeli opponenda animum
applicuerunt. Quemadmodum P. BAR-
BETTE empiricum quendam vidit, qui
cancrum ad legitimam & laudabilem sup-
purationem deduxit per pilulas confectas
ex bufone calcinato, post epotum mer-
curium currentem, cujus pars multa in
calcinatione rite peracta fixatur. Sed
ut idem ille medicus & chirurgus expe-
rientissimus virtutem prædicti bufonis
perquirendam relinquit lectori curioso,
ita de successu perquam dubio & incerto,
saltem minus universali, suspicio oriri fa-
cite potest illi, qui laudatum HIPPO- l. c. p. 222.
CRATIS oraculum experientia abun-
de confirmatum curatius pensitarit. Eo-
dem autore BARBETTE summopere a
multis laudatur arsenicum quoddam præ-

paratum, sive mercurius sublimatus, quo vero successu, satis loquuntur aperte, quæ mox sequuntur verba: „sed facta dictis non respondent sufficienter. Et quod arsenicalia speciatim attinet, ea ad mentem G. W. WEDELII, si fateri volumus, quod res est, cautissime & non nisi exuta acrimonia in usum vocanda, siquidem centrum non penetrant, sed ut alia superficiem lambunt, vel si exedant, magis irritant & exacerbant. Qui & ipse post fata quoque suspiciendus medicus, in chirurgicis quoque exercitissimus, pulveris cujusdam secreti, medici Lotharingi ex epistola BLONDELLI denuncio profligati sine ferro aut igne carcinomatis, meminit, sed & absque encomio dimittit, manifesto documento, experientia Wedeliana neque hæc, neque reliqua hætenus nota ad cancrum laudata præsidia comprobata esse. An vero calx saturnina, & qui ex ea cum reliquis componitur lapis medicamento-
sus malitiæ cancri subigendæ par sit? eo magis cum Viro Cl. J. H. SLEVOGTIO, qui alio in loco optandum esse existimat, ut Sutorianum vel Gervasinum cauterium, quibus ingentes tumores, modo non cancrosi fuerint, feliciter & absque

l. c. p. 213.

d. Cancro.

Mamm.

p. 30.

de Ceru-
fa §. 35.de Tu-
mor. Tu-

mor. §. 21.

notabili molestia extirpari posse, haud fallacem, inquit, esse rumorem, innotescerent; ambigendum arbitramur, quod etiam ex hoc capite turpe sit dicere: non putaram; si eventus justo liberalioribus pollicitationibus non responderit. Sed miseris nunc cancrrosis salutem & minime dubium pollicentur auxilium remedia KORTHOLTIANA, a viro erudito & amplissima consilarii regii in Borussia dignitate conspicuo profecta, & non ipsius tantum elogio auctoris & inventoris, sed & repetito eodemque felici usu longe lateque, Lutetiæ inprimis Parisiorum & Argentorati celebrata, utpote quibus in locis effectum laude omnino dignum in cancro exulcerato plus vice simplici præstiterunt, id quod eo magis videtur mirum, quod præter balsamum vulnerarium & liquorem pariter innotinatum nulla requiratur diæta, nullus præterea medicamentorum apparatus. Hæc igitur si omnia rite se habent, & veritati respondent, ut dubitare non licet per ea, quæ in ANNALIBUS PHT-1719 Jan. SICO-MEDICIS fuscæ atque erudite sunt P. 100. commemorata, nihil optandum magis, quam ut in salutem tot misere languentium hæc talia remedia brevi propalentur,

& repetitis confirmentur experimentis. Ita enim & inventorem debitus manebit honos, & artis pomaria magis magisque, quo nullum est desiderium justius ac laudabilius, amplificabuntur. Alias vero & reliquis omnibus in cassum usurpatis, ad ferrum transire solent, qui cancri medelam curæ cordique habent, ense rescindendum rati id, quod ad frugem reduci nequit. Neque frustraneum esse ejusmodi institutum, exempla docent eorum, qui per sectionem feliciter a cancro liberati sunt, tum alibi passim, tum in iisdem ANNALIBUS obvia. Sed minus constans fuisse levamen, quod misera sibi ab operatione ista satis crudeli spoponderat, quin lipothymiam, anxietates, oppletiones pectoris, suffocationis metum, V. Sne confestim instituta, vix sublatum, aliaque symptomata eandem esse secuta, & mali in partibus residuis vicinis recrudescentiam, eamque lethalem, fabulæ tandem finem imposuisse, eodem in loco juxta cum singulis circumstantiis relatum extat. Verissimum ut sit & plane aureum, ut omnia eruditissimi Medici, J. N. PECHLINI, quo elegantem de Cancro Mammarum exercitationem, singulis ejus remediis sollicite

1717.
Sept.
p. 68.

1718.
Aug. p.
419.

cite examinatis, obfignat, quodque miris semper modis placuit, epiphonema:

„Adeo id operam dandam esse puto, ne ^{L.I. Obs.}
lenta alioquin sanatio violento conatu ^{LXX.}
abrumptur, & qui in longitudinem
extrahi morbus potest, subita morte
expietur; aliquid enim est, quem servare integrum non possis, illum quamvis miserum & afflictum ad tardio-
rem exitum componere.”

VI.

Quæ de cancro, eadem & de gangræna & sphacelo dici jure possent, nisi imbecillitatem suam ad unum omnes confiterentur lubentes medici & chirurgi, ubi id, quod plenariam subiit corruptionem, in integrum restituendum venit in sphacelo: in gangræna vero non nimium progressa haud omnis remediis selectioribus deneganda esset efficacia. Ideoque missis ulceribus ad vulnera progrediamur, visuri, an & quid in eorum curatione hodieq; desideretur. Quo quidem loco neque unguentum armarium, aut pulverem sympatheticum, neque balsamum vulnerarium Dippelii, vel l'eau d'arquebuse, & similia remedia vulneraria, miris passim encomiis celebrata, exagitabimus eorumque efficaciam veram an pu-

tatitiam examinabimus fusius, sed cum plura supersint pertractanda, hisce tantisper missis ad alia transitum faciemus. Hic vero præ cæteris occurrit artificium, sanguinem ex vulneribus præsertim recentibus, & parvo nimis foramine, ut sanguini, aliisque humoribus exitus præcludatur, exugendi, non heri demum aut nudius tertius natum, sed antiquissimis jam notum temporibus, & venenatis imprimis morsibus applicatum. Qui enim hoc quicquid est operæ olim præstabant, Psylli vocabantur, nomen accipientes a Libyæ populis, qui Psylli dicti a rege Psyllo, quibus stupenda ab antiquitate tribuebantur, scilicet ingenitum habere virus exitiale serpentibus, cujus odore sopiant eos, quemadmodum a P L I N I O memoriæ proditum est. Sed & in hac methodo quod desideret, invenit D O M I N I C U S A N E L L U S, exarato eum in finem libello, gallico idiomate, ut artem sugendi vulnera absque oris humani ope publico daret. Cogitans enim, fieri non raro posse, ut ore sugens morbo quodam contagioso laboraret, pluraque inde metuens in corpore tum vulnerato, tum sano incommoda, methodum excogitavit, mediantibus syringis diversæ magnitudinis, tum sangu-

H. N. L.
VII. C. Z.
L. VIII.
c. 24.

guinem extra vasa constitutum & corruptioni proximum educendi, tum & liquores balsamicos, & vulnerarios ad promovendam consolidationem immittendi. Hæc vero an ita sit explorata, & repetito confirmata usu, ut nihil circa eam amplius desideretur, in medio relinquimus.

VII.

Cæterum vulnera non pauca curationem aut plane non, aut non sine maxima admittere difficultate, tum per se constat, tum exemplis vulnorum graviorum & profundiorum capitis, pectoris, itemque abdominis satis demonstrari potest. Sine capite equidem & cerebro homines interdum natos & aliquamdiu in vivis superstites fuisse, exempla docent a J. J. WEP-
 FERRO, M. MAPPO, & in ACTIS MEDICORUM BEROLINENSIIUM commemorata. Homines vero capite quacunque violenta ratione prorsus privatos in integrum restitutos fuisse, nemo recordabitur, neque nos tale quid desideratis nostris inferere auderemus, ne jocosa proferre ibi, ubi seria res agitur, velle videamur, nisi simile quid tentatum aliquando historiarum monumentis traditum esset. De DRONRSIO Areopagita relatum accepimus, ubi decollatus

M. N. C.

A. III.

Obs. 29.

Schol.

d. Acc-
phal.

VIII.

1. 2. 3.

Satyr.
Med.
VII. p.
133.

Miscell.
Histor.
Regni
Boiem

LIII. c. 18.
§. 4. p.
215.

erat, gestasse aliquamdiu caput, & perinde ac si viveret, tropæi instar ad duo circiter milliaria gallica deportasse, sicut a G. FRANCO de FRANKENAU una cum aliis exemplis parallelis ex aliis autoribus fusius relatum legitur. Sed altioris est indaginis id, quod ex ore MARCI MARCI BOHUSLAUS BALBINUS refert paradigma, quod a fabula non multum abesse æquis rerum arbitris videbitur: huic enim optimus senex enarravit, cum sub initio seculi præcedentis ipse adhuc adolescens interfuerit justificationi cujusdam, qui in Hradezan in arcis regię conspectu capite minueretur reusa carnifice, vidisse se ibi turmam medicorum atque chirurgorum, quibus nominatim Schatto, regni Boiemie Physicus, Sennerto laudatus, interfuerit, instrumentis, emphastris atque læniis armatam: qui cum id a Cæsare, Rege & Ordinibus impetrarint, experiri voluere, utrum reo vita aliquo tempore sustentari posset; ubi igitur caput demessum, alii chirurgorum truncum elevarunt, alii emplastris venas munierunt, alii caput imposuerunt, medici analeptica infuderunt, ut revera recreari visus atque etiam nictare, cum totius populi vociferatione & applausu, incipe-

ciperet. Elevatus deinde lentissime tractus magis, quam ductus in vicinam domum, postquam non parva vitæ indicia dedisset, tandem tamen inter manus medicorum & chirurgorum exspiravit, adeoque **CL. VALENTINI** hæc recitan-
 tis iudicio, carnificis enchiresis magis in-
 fallibilis, quam chirurgorum observata
 fuit. Sic & lingua penitus abscissa an renas-
 ci possit, affirmant **G. HORSTIUS**, **C. RETGERUS**, **L. SCHRÖCKIUS**; ne-
 gat vero & nullo modo linguam rege-
 nerari posse contendit **JACOBUS ROLANDUS** de BELLEBAD, chirurgus Sal-
 muriensis, in Aglossostomographia, pue-
 rumque octennem septica variolarum la-
 be elinguem narrat, sed & loquentem, stupet Academia Salmuriensis, stupet &
 universus terrarum orbis, stupebunt &
 feri nepotes. Etenim de miraculo ne-
 conticesceret ætas nulla, Academiae Sal-
 muriensi sui stuporis memoriam propa-
 gare licitum est. Projecto quippe titu-
 lo sesquipedali τῆς ἀγλωσσοσοματολαλο-
 παιδογραφίας historiam universam illam
 de puero octenni sine lingua ore loquen-
 tis ab oblivione hominum & silentio vin-
 dicavit, quemadmodum ex **CAROLO**
DRELINCURTIO **GEORGIUS** iterum

Prax.

Chir.

P. 2.

L. III.

Conf. &

Ep. sect.

i. M. N.

C. Dec. I.

A. I. Dec.

II. A. II.

Obs. 51.

l. c. VII.

p. 120.

FRAN-

Ephem.
Vuln.
Thor.

Vol II.
p. 115.

XIII.

FRANCUS de FRANCKENAU annotatum reliquit. Et quod vulnera attinet pectoris, mirum sane, vulnus thoracicum neutiquam superficialium sedula PECHLINI cura accedente chirurgi ministrantis opera Benedicente Deo, ex voto feliciter esse persanatum, sicut ipse pluribus refert. Glandulæ vero thymo inflicta vulnera, ut reliqua prætereamus, quid ratione partium communi nexu junctarum implicent, autores nondum tetigisse, ut est in ACTIS MEDICORUM BEROLINENSIIUM monitum, nemo mirabitur, quisquis usum glandulæ thymi ad desiderata physio logica supra a nobis relatam, recordabitur, ejusdemque uberio-rem explanationem in hunc usque diem, etiam post inventos ductus Bellingерianos & confectaria inde precario elicitæ, æ genuinis artis filiis desiderari.

VII.

L d off.
Med.
488.

In speciali chirurgia, ad quam nunc ordine jubente sensim devolvimur, duo imprimis, quæ castigatione ac emendatione opus habent, J. BOHNIIUS ostendit, instrumentorum nempe apparatus modo justo minorem & deficientem, modo incongruum, modo superfluum, & operationum nonnullarum ineptitudinem pariter

riter atque incertudinem: quæ ut per singula momenta ibidem ulterius persecutus est, ita trepanationis sigillatim difficultates peculiari eoque doctissimo labore deduxit. ELIAS pariter CAMERARIUS Syst. Chirurg. P. 255. operationes recentiorum Wolhusianas, tel. Med. Anelianas, Dionysianas, aliasque numerosas, ipsisque respondentia instrumenta & pretiosa & subtilia incusat, nimiusque eorundem apparatus & splendor ipsum male habet, certo satis indicio, & in hac chirurgiæ parte non defore pia & justa virorum doctissimorum desideria. Quod ut clarius constet, unam atque alteram operationem chirurgicam penitus inspicere juvabit, factæ ab operatione maxime universali, & quæ maximos quondam in scholis medicorum concitavit strepitus, initio, chirurgia nempe infusoria & transfusoria, quarum hæc sanguinem recentem & calidum ex corpore animalis vel hominis sani, illa vero varios liquores medicatos in venas corporis morboşi incisas immittere docet. Hæc quidem operatio an OVIDIO, aut MARSILIO L. VII. FICINO cognita fuerit, incertum omnino Metamorph. L. II. c. II. de Stud. Sanit. tu. est, cum loca ista partim sint obscura, partim manifestam sapiant fabulam, neque satis constat, an MAGNO PEGELIO hoc

experimentum innotuerit, quemadmo-
 dum G. P A S C H I O, & J. E. SCHAPERO ex
 nonnullis illius verbis vero valde videtur
 simile. ANDREAM VERO LIBAVIUM haud
 superficialiariam ejusdem habuisse notiti-
 am, cum clara ejus extent verba, negan-
 dum non est, ut frustra cum Anglis C.
 WREEN, & R. BOYLE, J. D. MAJOR, &
 cum hoc S. ELSHOLTZIUS de inventio-
 nis gloria disputasse videantur. Hi cæ-
 teroquin doctissimi viri una cum M. ETT-
 MÜLLERO, J. C. STURMIO ac reliquis
 chirurgiæ istius scriptoribus, multa inde
 miseris languentibus & morbis despera-
 tis atque rebellibus afflictis, mania, me-
 lancholia, hydrophobia & similibus com-
 moda atque solatia, & senibus parum ab-
 est, quin rejuvenescentiam promittant,
 sed problematice plerumque rem tra-
 ctant. Quamvis enim inficiandum non
 sit, in ACTIS præsertim A N G L I C A N I S
 non pauca felici successu instituta experi-
 menta offendi, nihilominus tamen me-
 dicos una cum suis ægrotis spe sua excidis-
 se, avtopsia, docet, atque unum istud ex-
 emplum de DIONYSIO inveteratam ope
 transfusionis sanguinis curante demen-
 tiam, ægro non multo post recidivam ex-
 perto lethalem, dubitantem satis, opinor,
 con-

d Inv.
 Nov.
 Ant. c. 6.
 Med.
 Curios.
 1698. p.
 8.

Defens.
 Synt.
 Are. c. H.
 Scheu-
 nem c. 4.

p. 504.
 588.

convincet. Nostreis quoque temporibus
D. CHILIANI, Medicus Vismariensis, me-
diante balsamo de Mecha per syringam
in venam medianam, sanguine prius
extracto, injecto ulcus venereum & re-
belle persanavit in milite : idem ve-
ro experimentum cum in alio milite,
cephalæa ex ulceribus pedum clausis la-
borante, eodem mediante balsamo ten-
taret, res ipsa quidem cessit feliciter, sed
effectus inde speratus minime secutus est,
ægro brevi post operationem fatisceden-

te, sicut in ANNALIBUS PHYSICO-
MEDICIS relatum legimus. ELIAS cer-
te CAMERARIUS non multum huic
operationi tribuere videtur, quando æ-
gros ejusmodi magis judicat esse restitui-
tos ex educatione proprii, quam injectio-
ne alieni sanguinis, cum addito : ad mi-
nimum & infusio & transfusio vix qua-
ideam supersunt in scholis medicorum,
tanquam tenues quædam in memoria
umbræ., Quam in sententiam G. A.
MERCKLINUS ortum & occasum trans-
fusionis sanguinis singulari exercitatione
exposuit. Equidem Vir doctissimus D.
G. MORHOFFIUS non deferendam putat,
nec spernendam; & in maleficis morti-
que damnatis capienda specimina, quod

1718. A-
pril. p.
994. Maj.
p. 1086.
l. c. p.
647.

POLT II.
L. II. P. I.
C. VIII.

non

Conf.
Cent. II.
p. 177.

non destituatur verisimilitudine, & in experimentorum defectu quilibet in se fieri periculum grave existimet. Sed magis arrident sanioribus illa R. J. FORTIS, alia inter huc spectantia verba: „Non-
„credat quispiam, hujus transfusionis ope
„senes nova juventa reflorescere posse, ac
„si natus calor & augeatur, & renove-
„tur, semel enim consumtus non amplius
„restitui potest, sicut a privatione ad ha-
„bitum non datur regressus.

IX.

XVIII.

Plura eam in rem afferre cum liceat, non libet, præsertim cum hoc idem argumentum in Desideratis jam practicis data hydrophobiæ occasione tactum, & OLAIUM INPRIMIS BORRICHIIUM, com-
moda simul & incommoda, cautelas item non contemnendas circa hanc chirurgiam suggerentem laudatum meminerimus. Hic ipse vero morbus gravissimus aliam ostendit, eamque celebratissimam operationem ad chirurgicas haud inepte referendam, quando a cane vel alio animali rabido demorsi in aquam ex improvviso præcipitantur; hoc enim reme-
dii genere miseris istis mortalibus aut optatam aut nullam de reliquo medela parari posse, plerique arbitrantur; aliis ex
ad-

adverso demersionem in mare vel aquam
quamcunque non esse certum contra ra-
biem remedium, judicantibus. Permul-
ti, inquit A. PARAEUS, se in mare de- L. XX.
mersere, "nec tamen inde adversus ra- c. 8.
biem quicquam adjumenti sensere.
Quid quod non desint, qui hanc curandi
rationem GALENO, AETIO, aliisque
veteribus ignotam a CELSO vero lau- L.V.c.27.
datam, ex male intellectis hujus verbis
derivandam existiment. Is enim præ-
missa curatione, quæ veneno debetur, de-
inde aliam subjicit, quæ siti & hydropho-
biæ convenit, quæ interdum post aliquot
menses supervenire solet. Observan-
dum præterea monent, CELSUM non
respicere simplicem illam præcipitatio-
nem, & externam aquæ affusionem, sed
eam potius CELSI & aliorum esse sen-
tentiam, ut ægri, quia aquam & omnem
potum respuunt, vi adhibita bibere co-
gantur, ac propterea, eosdem, qui na-
tare possunt, vi immergendos esse, ut
inviti quoque aqua satientur, autorem ef-
se, quandoquidem sic sitis simul & aquæ
metus tollatur. Quapropter dubium
non esse, autumant, quin immersio ista
in aquam frigidam ex doctrina medico-
rum minus intellecta, ab ignaro vulgo

Quæst. usurpari cœperit, J. M. HESSO haud ine-
Med. XI. pte id observante.

X.

l. c. p.
492.

Oculorum quod attinet chirurgiam, reliquas inter operationes cataractæ eminet depositio, qua mediante acu a perito artifice per tunicas oculi juxta cantum majorem in bulbum oculi immissa, pellicula in humore aqueo juxta receptam hætenus sententiam concreta, & pupillam claudens deprimitur, & reliquis rite se habentibus visus antea amissus ægro restituitur. Hanc quidem operationem plenius ab iis descriptam, qui chirurgiam hanc operatricem ex professo, quod dicitur, tradiderunt, duplici de causa minus fidam deprehendit BOHNIIUS, vel quod post detractionem prioris pelliculæ interdum brevi tardiusve nova generetur, & pristinam molestiam pariat: vel quod ipsa deposita post plures paucioresve dies, in primis si adhuc imperfectior & levior extiterit, aut non rite depressa fuerit, vel etiam omnibus lege artis peractis, facili occasione & capitis motu de novo elevetur. Neque de nihilo esse hæc doctissimi viri dubia indeque oriunda desiderata, tum usus quemlibet docere potest, tum vero inde constat, quod nondum

dum inventa sit methodus, quæ pelliculam depressam ex oculo eximere, metumque adeo omnem redituri forsan mali cœcutientibus adimere valeret. STE-
 PHANUS equidem BLANCARDUS, in
 superiori oculi parte supra pupillam exiguum fieri vulnus, & duarum acuum, forcipis instar fabrefactarum, ope pelliculam eximi, sicque ejusdem ascensum impediri posse, putat, eandemque conjecturam ex observatione quadam T. de MARNERNE haussisse videtur, qua memoratur, mulierem Anglam oculistam acuum aperuisse corneam supra pupillam, humorem aqueum, qui turbidus & obscurior factus visum imminuerat, effluere sisse, concidisse oculum, applicata remedia, imperatam quietem, prospectum inflammationi, aliquot post diebus postliminio succrevisse humorem aqueum, repletum oculi globum, puncturam occlusam & consolidatam, nulla remanente cicatrice, visionis aciem restitutam, & perfecte curatum fuisse ægrum. Sic & acuum cannula munitam excogitarunt alii, ut retracta acui per cannulam tanquam siphonem exugerent cataractam, quemadmodum penes C. a SO-
 LINGEN videre est. Alii vero ex agyr-

Chir. L.
 II. c.
 VIII. §.
 16.

Prax.
 Med. L. I.
 c. 12.

Chir. P.
 I. c. 16.

d. Cata-
racta.
XIV. seq.

tarum ordine acu certo modo fabrefacta & præparata oculum perforari, cumque ad cataractam pervenerit, presso digito elatere forcipe prehendi pelliculam simulque extrahi debere volunt; verum ut postrema & prima methodus nunquam in praxin vocari poterit, licet primo intuitu utraque valde videatur plausibilis: ita & mediam non succedere constat; suctione enim educitur aqueus humor, & mere fortuitum esset, si ejus effluxum sequeretur cataracta, æque facile attraheretur uvea, atque ita totus interior oculi mechanismus destrueretur, quemadmodum hæc & similia a B. ALBINO fusius demonstrata sunt. Eodem & acus pertinent variæ, & MATTHIOLI speciatim arundinea, in mucronem exiens cavum, eo reperta consilio, ut oculo infixâ suctione oris cataracta ejiciatur. Neque alio eandem acum consilio emendavit BURRHUS, quam ut ludibrium illud chirurgorum, cataractæ reductus, præveniretur. Fallor! an eadem Nuckii mens fuit, qui duabus utendum putavit acubus, una acuta pariter atque excavata, altera obtusa, eademque ideo, ne pellicula tam facile scinderetur in partes, novæ generandæ suffusioni perquam aptas. Sed
om-

omnes isti boni viri iudice doctissimo HEISTERO, fuerunt frustra, in cassumque laborarunt; nihilque inventis suis egregiis excogitandis egerunt aliud, quam ut numerum augerent chimærarum, inaniumque speculationum chirurgicarum, quam ut amplificarent multitudinem deliramentorum potius, quam tentaminum chirurgicorum. Idemque Cl. HEISTERUS de acu D. BRISSEAU, aliisque in universum omnibus judicat, unico tantum excepto casu, quando cataractæ per pupillam sponte erupturæ methodo nova, facta in inferiore corneæ parte aperture, unco mediante exitum parare licet.

XI.

Enimvero hæc talia supervacanea patet esse eruditorum circa cataractæ chirurgiam desideria, siquidem recepta dudum in scholis medicorum de sede ejusdem in humore aqueo hypothesis, per argumenta firmitus stringentia elisa minus sibi constaret. Nam & nativitatem cataractæ impeditiorem appellare nullus dubitat Cl. d. AFF. STAHLIUS, cum ex humore crasso illam non temere subnasci, certissimum sit, cum texturam & specialissimam expansionem exquisitè in latum, & quam minime in profundum exhibeat atque sistat. Quod

Nouvell. si illa itaque vel ad mentem JOSEPHI de
 operat. la C H A R R I E R E ex parva ab humore
 de la chir. crySTALLINO secedente pellicula formare-
 tur, quæ humori innatans aqueo in eo ju-
 xta diversos oculorum motus fluctuaret;
 de Cata- aut ex sententia L. F. JACOBI anima ra-
 ract. No- tionalis particulas viscidas & ad quietem
 va. pa- pronas in massa humorum & aqueo in-
 thol. primis humore oberrantes congregaret,
 XXI. & consulto quidem, sed tamen per erro-
 rem tunicam quandam, ut telas araneæ,
 constanti adeo proposito sibi fabricaret,
 ut, cum ad perfectionem pervenit, si vel
 maxime posset, eandem rursus destruere
 nollet: aut si in neutra harum parte, ne-
 que in aqueo neque in vitreo humore,
 sed omne in ipsius nerveis expansionibus
 hæreret, de quo agimus, vitium, quem-
 admodum ex rationibus opticis satis inge-
 niose evincere conatur A. PITTCARNIUS:
 Theor. aut denique excluso humore aqueo in,
 Morb. opacitate humoris crySTALLINI omne, quod
 Ocul. cataractæ venit nomine, consisteret. Cu-
 p. 9. jus quidem sententiæ apud HIPPOCRATEM
 extant vestigia, utpote qui suffusionem
 L. X. d. sub glaucomate comprehendit, & GALE-
 usu. Part. N U S suffusionem inter humorem cry-
 stallinum & tunicam corneam locavit, at-
 que alio in loco humorem crySTALLINUM
 pro

pro sede ejus habet, deinde vero v. F. L. II. d.
 PLEMPIUS eandem sententiam expresse ^{Sympt.}
 defendit, & G. ROLFNCIUS FRANCI- ^{Caus. c. 1.}
 SCUM narrat QUAREUM, quem medi- ^{L. V.}
 cum & chirurgum vocat eminentissi- ^{ophtal-}
 mum, Parisiis in publicum propalasse: ^{mogr.}
 Suffusionis & cataractæ in oculis causam ^{c. 9.}
 non esse concretionem humoris albugi-
 nei, aut arachnoidis tunicæ, quæ tenuissi-
 ma propagine parte antica crySTALLINUM
 obvelat, sed ipsius crySTALLINI humoris in-
 crassationem: sed & fatetur, semet ipsum
 binis vicibus, sua in oculis defunctorum
 apertis avtopsia esse confirmatum. Cui
 quidem sententiæ J. ROHAULTIUS di- ^{Tr. Phys.}
 fertis adstipulatur verbis. Quin & CA- ^{P. I. c. 35.}
 SPARUS ipse HOFFMANNUS contro-
 versia meminit, quæ suo jam tempore,
 inter medicos Patavinos J. T. MINADOUM,
 & CAMPANAM, præceptores suos de se-
 de suffusionis intercesserit, sed & a NURSI- ^{Comm.}
 NO quodam in favorem sententiæ pristi- ^{ad Galen.}
 næ accedente avtopsia anatomia decisa ^{d. us.}
 fuerit. Nostris vero temporibus D. BRIS- ^{Part. L.}
 SEAU, & ANTONIUS MAITRE JEAN, ^{X. c. 1.}
 editis eam in rem singularibus de morbis
 oculorum, glaucomate imprimis & cata-
 racta, gallico idiomate opusculis, ut & D.
 GOVER, in nova, quam veram κατ' ἐξοχήν
 Ff 4 vocat,

1718.
Mart.
p. 876.
l. c. p.
556. chir.
P. 497.
de Suffus.
Ocul. de
Visu. per
Catar.
impedit.
d. Cata-
racta.

vocat, chirurgia, malum omne absque hæsitazione, in humoris crySTALLINI collocant opacitate; cujus quoque hypotheseos patronum esse, eamque acriter per omnia defendere Cl. Virum, L. HEISTERUM, dissertatio ejus de Cataracta in lente crySTALLINA satis aperte docet, quamvis ipsum sententiam postea mutasse, & media nunc incedere via tum ANNALIS PHYSICO-MEDICI, tum E. CAMERARIUS, tum ipse fateatur Autor, postquam nimirum ipse non tam per acres WOLHUSII insultationes, quam solidas & eruditas C. VATERI, A. C. GACKENHOLTZII, J. BOECLERI, aliorumque hoc de argumento excercitationes, & sectiones anatomicas variis in locis, Norimbergæ speciatim, præsentibus D. D. LOCHNERO, THOMASIO, WIDMANNO & GÖCKELIO, & Romæ institutas, quemadmodum LANCISIUS, archiater quondam pontificius, ad archiatrum Cæsareum GARELLI, hic vero ad HEISTERUM perscripsit, & binis exemplis confirmavit, convictus procul dubio est, lubens ut fateatur, suffusionem in utroque oculi humore, & aqueo & crySTALLINO, non raro reperiri. Et in ea fuimus sententia, postquam sub initium praxeos in magna hominum concione vidimus cata-

tara-

taractam albam bene maturam in utroque adolescentis oculo, perita operatoris manu ita deprimi, ut pelliculam acui inhærere, oculis adstantium fatis clare pateret, ægro non nisi post usurpata congrua remedia, interna & externa, quibus applicandis antea non concedebatur spatium, visum, quem ab ineunte ætate amiserat, recuperante; nihil ut obstare videatur, quo minus affirmemus, esse non raro cum suffusione unum vel plura oculorum vitia, ipsumque glaucoma complicata, quo casu nec sola cataractæ depositio, dextre licet instituta, malo omni debellando sufficit. Nam ut alia taceamus dubia, v. c. quod cataracta certum & determinatum requirat suæ maturitatis tempus, quam deponendo si anticipet vel ex ignorantia vel ex avaritia operator, irrita est operatio, occurrunt sæpe casus, ubi deposita cataracta, glaucoma Wollhusianum, aut gutta serena subesse deprehenditur, ut est in ACTIS Vol. II. MEDICIS BEROLINENSIBUS annotatum. P. 74. Ac quod demum celebrem istam operationem attinet, quando in Commentario Academiae Scientiarum D. MERT narrat, per corneam discissam eductum crystallinum humorem a perito chirurgo,

Hist.
Acad.
1708. p.
48.
Dioptr.
Prop.
XIII.

PETIT, visumque sic restitutum, inde nihil aliud evincitur, quam, posse absque humore crySTALLINO visum, quamvis debilem & imperfectum, fieri, ut DE LA HIRE, referente FONTENELLIO, & ante illum HUGENIUS ex principiis opticis & geometricis demonstrarunt, sed crySTALLI tamen absentiam posse & debere perspicillis compensari.

XII.

De Fistula Lacrymali, affectu molestissimo, rite curanda alii aliter sentiunt, & aliam quidem curandi & operandi viam GALENUS, ARCHIGENES, CELSUS, ÆGINETA, PARAEUS, H. F. ab AQUA PENDENTE, HERCULES SAXONIA, M. A. SEVERINUS, ISAACUS ISRAELITA, G. F. HILDANUS, BARTISCHIUS, P. de MARCHETTIS, C. ASOLINGEN, CHARRIERE, VAUGVION, LE CLERC, VERDUC, DIONIS, ANTONIUS MAITREIEAN, PALFYNUS, aliam ANELLUS ingressi sunt. Hic enim videns omnes veterum methodos, ut sunt sectio, rasio, perforatio aut adustio ossis, compressiones, & cathæreticorum usus, ubi canalis nasalis obstructus erat, non sufficere, nisi perforatio nasi accederet, & hinc tam sæpe eas frustra adhibitas fuisse, aliam excogi-

cogitavit, & in Abbate Fieschi, nepote Eminentissimi Cardinalis Fieschi, Archiepiscopo Genuensi, præsentibus Medicis Genuensibus, D.D. ROUSO, PASSANO, OLIVIERO non tantum, sed & Augustam Taurinorum vocatus ad Serenissimam Principem Matrem Ducis Regentis Sabaudia, præsentibus medicis & chirurgis aulicis nec non Professoribus Taurinensibus felici successu instituit, setam primo porcinam, deinde parvum specillum paulo incurvatum ad punctum lacrymale, quod elevatis palpebris distincte prius in conspectum venit, blande intrudendo, &, deinde per saccum lacrymale illud versus eum locum dirigendo, ubi secundum naturam in nares hiat, eoque obstructo reperto, aliquem impetum pressionis adhibendo, eo quidem successu, ut Abbas æger eodem momento sentiret aliquem dolorem, & ANELLUS cum adstantibus pauculum sanguinis ex naribus effluere observaret. Hac operatione peracta & obstructione viarum lacrymalium reſerata, liquore detergente nares & oculos fovit, ut per puncta lacrymalia pars hujus liquidi intrare queat in saccum lacrymale, sicuti alias liquidum lacrymale oculorum intrare solet, & quo deinde

de novam impediret obstructionem, purgaretque exulcerationem facci, & persanaret, atque leves callositates, quæ a materia stagnante produci solent, resolveret, tubulum tam tenuem parari curavit, qui in punctum lacrymale immitti, & ope siphunculi liquidum conveniens, aqua v. c. mineralis, in saccum lacrymalem exulceratum iniici posset; eandemque pariter operationem adeo bene præmeditatam, adeo subtilem & delicatam, ipsique rationi & fabricæ partium superstructam felix & talis comitatus est exitus, qui inventoris longe superavit expectationem. Ab hac methodo non multum abludere videtur operandi modus a Cl. STAHLIO quondam adornatus, utpote qui data occasione in fæmina 40. annorum fistula lacrymali laborante, præparato prius corpore, exploravit prius per punctum lacrymale mediante chorda chelyos cera in apice imbuta flexu illo, quo ad sinum usque seu communem capacitatem ipsius primarii ductus se recipit, sed, distinctis vasis sanguiferis in hac persona conspicuis, incisionem directi cultelli cuspide oblique ab oculo versus nasum fieri curavit, ad os usque nasi penetrando, quam ubi nimis latam adornare non convenerat,

rat,

P. P.
d. Fist.
Lacrym.

rat, turunda dilatari fecit, & impositis deinde eximie mundificantibus balsamicis, donec fundus, qui initio nigricabat, æque ac totus ambitus incisionis legitime mundificatus compareret, neque ullo modo ad & per punctum lacrymale quicquam saniei ad oculum amplius propelli posset, tunc demum successive & e fundo extrorsum, breviori indies turunda, consolidari permissum hoc foramen: adhibita deinde trochlea compressoria, proportionate, prout ipsa cicatrix coibat, ad majorem indies compressionem adducta, & sic hac methodo hoc malum integre sublatum, ægraque perfecte restituta fuit. Quemadmodum vero ANELLUS ab adversariis methodum hanc novam acriter exagitantibus non immunis mansit, ipseque pluribus demum instructus experimentis non solum remedia sua candidè revelare pollicetur, sed & librum, meliori ordine, quam quo hic est, de fistula lacrymali promittit, in quo etiam delineationem ductuum lacrymalium, atque instrumentorum suorum exhibere spem fecit; ita doctissimus HEISTERUS, qui fusius hæc omnia persequitur, tale de hac methodo nova Anelliana judicium tulit: “Quamvis in plerisque fistulis”

Diff. d.
Fistula
Lacrym.
p. 34.

pro-

„prodesse queant hæ operationes: tan-
 „tum abest, ut vel nos, vel hujus methodi
 „inventor, easdem pro universali & in-
 „dubio omnium sine discrimine fistula-
 „rum lacrymalium remedio venditemus,
 „ut potius ambabus manibus conceda-
 „mus, quandoque adhuc recurrendum,
 „esse ad operationes hactenus usitatas, in
 „illis scilicet fistulis, ubi vel callus durior
 „adest, vel caries ossium profundior. „

XIII.

Videlicet plura occurrunt in oculo,
 utpote nobilissimo organo, & ad vitam
 bene beateque transigendam valde ac-
 commodato, quæ ut aliorum usu & do-
 ctrina præstantium viriorum, ita & no-
 stram excitant attentionem. Quo qui-
 dem loco, an visus dimidiatus & duplica-
 tus a nervorum decussatione derivandus
 veniat, id quod non sine magna veri spe-
 cie, quamvis problematice tantum adse-
 rit A. V A T E R U S, utpote quæstionem,
 magis theoreticam, quam ad chirurgiam
 oculorum ullo modo referendam, suo
 loco merito relinquimus. Clarum vero
 cum satis sit, medicamenta, quæ oculis
 imponuntur, non tam diu inhærere, do-
 nec vires suas exerant, optandum omni-
 no cum eruditis & expertis HISTORIÆ

d. visus
 vitiis
 duobus
 rarissi-
 mis. Vi-
 temb.
 1723.

1699. p.
 70.

MOR-

MORBORUM VRATISLAVIENSIIUM
 AUTORIBUS, ut tandem vascula illa vi-
 trea, instar cucurbitularum oculi orbitæ
 respondentia, ab HIERONIMO FABRI-
 TIO ab AQUAPENDENTE excogitata Oper.
Chir.
Cap. d.
Suffus.
 in usum trahantur; nam liquore repleta
 oculo commode admoveri poterunt, iis-
 demque cum fructu SYLVATICUM, CA-
 PIVACCUM, aliosque usos esse, ibidem
 relatum legitur, simul & quid de remedio
 illo ophthalmiæ, BARTHOLINO quon- Cent. IV.
Obs. 80.
 dam communicato, habendum sit, utpote
 paulo obscurius, in ancipiti relinquitur.
 Hoc vero vult, ut lobulus auris lateris af-
 fecti perforetur, perque foramen factum
 trajiciatur turunda longiuscula ex inver-
 so & convoluto cortice laureolæ tamdiu
 relinquenda, donec aures & vicinæ partes
 intumescant, ubi demum turunda leviter
 commovenda, ut aquæ copia effluere
 queat, hac exhausta spondit, fore, ut
 auris detumesceret, & ophthalmia sedaretur.
 Neque vero in hunc usque diem
 satis constare, patet, quodnam sit colly-
 rium illud Ephesinum, quod Hadrianus
 Imperator postea, quam vulnus grave
 servi cujusdam sui oculo ira commotus
 stylo inflixit, facti pœnitentia ductus, in-
 stituto longinquo itinere, diu frustra quæ-
 situm,

Diff. clin. situm, tandem Asiam, & in ea Ephesum
 d. opht. perveniens, in templo Dianæ inter tabu-
 Adl. ad las votivas suspensum, a νεωκόποις oblatum
 Resp. p. lætus accepit, & archivario asservandum
 26. commisit, uti rem omnem G. W. WED-
 LIUS eleganter enarravit.

XIV.

Ab oculis demum ad dentes transitum
 facturi offendimus non paucos, qui in
 dentitione infantum difficili, ad præca-
 venda & tollenda gravissima, quibus non
 raro affliguntur pusilli, symptomata, gin-
 givas tumentes scalpello incidendas, &
 dentium adeo eruptionem promoven-
 L. XXIX. dam svident, hancque adeo a P A R Æ O
 c. 67. propositam operationem rarius hætenus
 administratam frequentius exercendam,
 valde exoptant. Non tale quid optat vel
 l. c. p. 51. svidet R. LENTILIUS, qui in annosa
 praxi nullum infantem ob intermissam
 hanc incisionem periisse testatur. Ad
 Op. T. II. eundem fere modum C. J. LANGIUS me-
 P. 175. thodum hanc quidem vocat certissimam,
 modo facile eandem admittant pueruli;
 ut taceam, non adeo feliciter aliquando
 succedere operationem, inprimis si im-
 prudens manus accedat, eodemque loco
 TULPII meminit notantis, ex incisione tali
 immediate epilepsiam secutam esse. Ad-
 ulto-

ultorum vero dentes quando dolent, dolent autem sapissime, nullum frequentius iisdem opponi præsidium, quam extractionem eorum, res in vulgus nota est, id quod ut in nonnullis casibus recte & feliciter fieri non negaverimus, ita rariores eosdem esse, quam communis fert persuasio, certissimum est. Gravi- ter certe in errorem hunc popularem invehunt medici & chirurgi doctri- na & artis usu inclyti. JOA N N E S L. II. inprimis CRATO, medicus sui temporis præstantissimus & trium Romanorum Imperatorum archiater, Evulsio, inquit, dentium, non est vera odontalgiaæ cu- ratio. Sed quia hoc pacto materia ad affluxum reperit aditum, certo obser- vatum est, non solum hos dentium do- lores, sed & diuturnos capitis dolores sedatos, hæmorrhagia nimirum aut phle- gmatorrhagia dentium evulsionem ut- plurimum insequente, & dolorem sedan- te; hanc vero veram esse & communem maxime causam, & ultimum naturæ sco- pum, ut per congestionem sanguinis ad dentium & capitis regionem factas, ex- cretionem ejus, aut in serum resoluti, aut sinceram intendat, nec nisi hoc im- petrato scopo a dolorum sævitie remit-
Conf. XXI.

1718.

Jul. p.

1337 1719.

Nov. p.

661 1720.

Febr. p.

165.

l. c. p.

526.

tat, solide demonstratur, ac dentium extractionem minus necessariam, imo sæpius noxiam esse, recte inde colligitur in ANNALIBUS PHYSICO-MEDICIS. Eadem est querela, idemque desiderium medici & chirurgi quondam consummatissimi, J. B O H N I I, dentes non raro intempestive & inconsiderate extrahi, & quidem non sine symptomatum gravissimorum concitatione conquerentis verbis pone sequentibus: " Neque omnis „mox odontalgia dentis remotionem exigat, cum affectus hic non raro a catarrhosa defluxione, seu stagnatione circa „gingivas & dentis fibrillas nerveas eveniat, „at, “

XV.

In media corporis regione, quæ pectoris itemque thoracis nomine venit, nulla est frequentior, nulla post cancri mammarum chirurgiam supra tactam magis famosa, quam paracenthesis thoracis. Hanc vero in empyemate, cui maxime est propria, rarissime cum successu exoptato institui, quia materia purulenta communiter in sacco celluloso inter musculos intercostales & pleuram hæret, conqueritur C. H. E R N D L I U S, ideoque satius esse putat, cum F. R U T-

Rel. de
itin,

Angl. &
Bat. p. 79.

SCHIO

SCHIO scalpelli loco cauterium poten-
 tiale adhibere, intra quartam & tertiam
 costam veram, ab inferioribus nume-
 randi principio facto, applicandam. Sed
 huic pariter, & quod alias circa diaphra-
 gmatis situm moveri solet, dubio ma-
 xima ex parte satis videtur fecisse N. TUL-
 PIUS, Medicus & Consul quondam Am-
 stelodanensis, cujus hæc sunt verba: „sed
 „dispar est vivi, ac mortui hominis ra-
 „tio: quippe viventibus elevatur dia-
 „phragma multo altius quam in mortuis.
 „Sed in diutina suppuratione languet, vel
 „potius emoritur tantopere vis expultrix:
 „ut multo facilius expellat onus suum per
 „viam declivem, quam sublimem. His-
 „que præmissis ita pergit: „dirige itaque
 „cursum tuum, o Medice, per lineas hic si-
 „gnatas: & excipe grate, quod præfertur
 „lumen. Sed seca mature, constantibus
 „viribus, & integris visceribus: alias e-
 „duces quidem pus vel cruorem, sed
 „neutiquam ex periculo ægrotum. Ac
 „proinde non temere monuit prudentiæ
 „genius Hippocrates: tabescentes cito
 „inurendos. Sic & in hydrope pectoris
 & hydrocardia seu pericardii sigillatim
 hydrope cum RIOLANO multi quæ-
 runt: „si non possis exhaurire illud se-

L. II. obs.
V.

L. VI.
Aph.
VIII.
Epid. sect.
VII.

Enchir.
Anat. L.
III. c. 4.
p. 213.

„rum per hydragoga, licetne terebra
 „sternum aperire, intervallo pollicis a
 „cartilagine xyphoide, quia pericardi-
 „um ibi annexum ad suspensionem cor-
 dis? Sed quæ huic operationi obesse vi-
 dentur dubia, recenset simul & diluit Vir

d. Hydr.
 Peric.
 XXV. seq.

Celeberrimus, F. HOFFMANUS, sed ita
 diluit, ut non nisi integris visceribus, du-
 biam inde salutem miseris ægrotis pro-
 mittat. Similiter & paracentesis abdo-
 minis hydropi inprimis asciti debita,
 quod raro cum sperato successu nostris
 in regionibus celebretur, & vel mortem
 brevi pedissequam habeat, vel recidi-
 vam ferius ocyus insequentem post se re-
 linquat, hæc potissima ratio est, quod
 aut procrastinatur, donec v. c. hepar
 scirrhosam acquirat duritiem, aut ab iis
 expetitur, qui post longam cachexiam
 ascitem sibi conciliarunt, sicut Cl. SLE-
 VOGTIUS opportune monet.

d. Parac.
 Thor. &
 Abd.
 XLVIII.

XVI.

Lithotomiam denique, operationem,
 si quæ alia, & celebrem, & miseris cal-
 culosis inprimis salutarem, quod attinet,
 ejus notitia vel etiam exercitium an me-
 dicum deceat clinicum, multi idcirco
 dubitant, quod HIPPOCRATES in ju-
 ramento expressis defenderit verbis, ne
 quis

quis calculo laborantes secaret. Præterquam autem, quod hoc Coi jusjurandum neminem hodie obligare valet, P. Port. Ac. LAURENBERGIUS rem hanc pacti fuisse sculap. 19. se specialis perhibet, constitutis in Coorum Republica medicorum consensu certis ministris, qui hac ipsa operatione victum sibi quærerent. JO. HENRICUS Comm. MEIBOMIUS vero facile concedit, ab Iusjur. Hipp. officio Doctoris medici alienum non esse, Lithotomiam administrare, dummodo sufficienti hujus operationis peritia practica polleat, nec infausti successus ignorantiam ac temeritatem ejus prodant. Hæc vero cum in juvenem medicum raro cadant, HIPPOCRATEM sine dubio ad hoc condendum juramentum impulerunt, exemplis alias in Belgio, Anglia, Gallia, Helvetia contrarium satis testantibus. Dirum cæteroquin & perniciosum valde remedium cum DURETO lithotomiam vesicæ multi, nec sine ratione pronunciant, eoque plura & majora circa eandem desiderant momenta, quod de calculi præsentia, & an mole, situ, figura & nexu talis sit, qui sine vitæ discrimine evidenti eximi queat, prius certis & indubitatis signis constare debeat, ne aut frustra torqueatur, aut perimatur

1726. p.
42.

Chir. p.
713.

tur miser, quale fatum summum Virum, OLAUM inquam BORRICHUM, expertum, & ipsi huic operationi ob nimiam calculi magnitudinem succubuisse, in vita ejus legimus. Varii autem cum sint lithotomiam administrandi modi, & nuper admodum JO. HENR. HESsus, chirurgus & lithotomus Hafnien-sis novam invenerit machinam pro cal-culo ex vesica tenaculorum loco extra-hendo, quæ nullam vesicæ vim infert, sicut in ACTIS ERUDITORUM LIPSI-ENSIBUS relatum extat, in iis & Fran-conica, quæ & Douglassiana appellatur, & supra os pubis instituitur, occurrit. Hanc vero miris ab aliis encomiis cele-bratam ideo plerorumque calculo non adprobari, quod urinæ exitus per vulnus, hujus sanationem multum retardans, vix ac nequidem, omni licet adhibita opera, idque ex necessitate mechanica, & situ visceris juvante, impediri possit, exper-tus testatur Cl. HEISTERUS, qui & ipse, quid circa methodum Fratris JACOBI, a J. J. RAU, Lithotomo, dum viveret, in Belgio exercitatissimo, emendatam de-fideret, partium nempe operationi pro-xime adjacentium læsionem, urinæ in-voluntariam excretionem, frequentem
reci-

recidivam & regenerationem quasi cal-
 culi neutiquam diffimulat. Satis ut con-
 stet, non de nihilo esse istiusmodi circa
 lithotomiam vesicæ desiderata tum pe-
 nes J. BOHNIIUM, tum G. W. WEDELI-
 UM fusiùs exposita. Quæ vero apud Ae-
 gyptios frequentata est lapidis e vesica ex-
 tractio, absque ulla incisione a P R O -
 SPERO ALPINO commemorata & medi-
 ante suctione membri genitalis peragen-
 da, ea vel maxime, nostris saltem in re-
 gionibus & quoad praxin, desideratur.
 Præter ea vero & alia datur, & anxie a
 nonnullis desideratur lithotomiæ spe-
 cies, nempe renalis, seu nephrotomia,
 de qua tale offendimus iudicium in A-
 CTIS MEDICORUM BEROLINENSII-
 UM: "Nemo gnarus operationum chi-
 rurgicarum sibi persuaderi patietur, cal-
 culum renum ex renibus manu chirur-
 gica excindi posse; eam vero postquam
 fuisse secundum potiora sui momenta ex-
 cussit, exempla item a ROUSSETO, PA-
 RÆO, RIOLANO, & in ipsiis Annalibus
 MONSTRELETI laudata ad rationis at-
 que experientiæ normam examinasset o'
 πάυω WEDELIUS, hisce concludit ver-
 bis: "Ratum itaque manet, lithoto-
 miam renalem præbere indicationem.

„inutilem, neque in hunc usque diem
 „vel experientia comprobata, vel ra-
 „tionibus satis stabilitam, adeoque nec
 „tentandam a lithotomo, non conce-
 „dendam a medico, non exoptandam
 „ab ægroto.“

XVII.

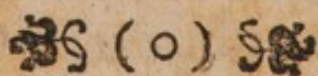
Artem demum obstetriciam & embry-
 ulciam, quæ & ipsa ad chirurgiam per-
 tinet, cum non penes externos tantum-
 modo, sed & in multis Germaniæ locis,
 medici & chirurgi ad embryulciam ad-
 hibeantur, quod concernit, in ea uni-
 cum tantum excutiemus caput, id quod
 de placenta agit uterina. Hujus incer-
 tam sedem ex Virorum SLEVOGTI, &
 SCHACHERI observatione vidimus
 supra inter desiderata anatomica. FRI-
 DERICUS vero RUTSCHIUS anatomi-
 cus sine exemplo maximus, nec minor
 chirurgus, existimat, placentam uteri-
 nam, fœtu in lucem edito, utero nimis
 arcte affixam nulla artis efficacia secure
 posse educi, consultius ratus, eam ibi-
 dem relinquere; siquidem observatum
 fuit, illam a natura post secundam ter-
 tiamve septimanam sponte ejici. Va-
 num enim reputat metum, quasi placen-
 ta in utero retenta putrescat, ipseque ute-
 rus

IX.

rus inde cito corrumpatur, inflammetur & gangrænescat, vel quasi foetus placenta humores inquinet ut hecticæ feбри, inflammationibus similibusque malis foris pandantur; nunquam enim observare potuit, placentam in pus ichoremve abire, vel in putridum liquamen redigi: notum etiam esse putat, foeminas cancro uteri, intolerabilem mephitin spirante, affectas per plures annos superstites esse. Fatetur tamen, placentam retentam substantiam suam integram non servare, sed vel in hydatides vel massam, farinaceæ haud absimilem, & sæpe sub iterato partu cum sano foetu & secundinis expelli. Provocat ad pecudum genus, cui ex retentis placentulis, quas ad triginta vel quadraginta utero gestant, nunquam sinistri quid accidere dicit. Imo provocat ad experientiam in vulgus notam, qua constat, nullam puerperam intervallo quinquaginta annorum postquam suam introduxerit methodum, ex retentis secundinis mortuam esse, quarum copiosa ante numerata funera, quæ vulgari modo erant tractatæ. Accedit musculus novus in fundo uteri fibris orbicularibus præditus, ab autore nuper inventus, cui placenta communiter ad-

hæret, quemadmodum ex adversariis
 ejus anatomico - medico - chirurgicis in
 1726. p. ACTIS ERUDITORUM LIPSIENSIBUS
 41. plenius legere licet. Maxima sunt viri
 in rem medicam merita, quibus obstre-
 pere nec libet nec licet. Sed si tamen di-
 cendum, quod res est, alia omnia &
 Ruyschianæ methodo plane contraria
 edocemur in gynecæis nostris, in agris, in
 trivio, utpote puerperis nostris placen-
 tæ paulo diutius superstites aut funestæ,
 aut saltem valde onerosæ & molestæ, &
 non raro per omnem vitam multorum
 morborum & symptomatum causæ esse
 solent; Ac licet similia fere exempla pe-
 nes T. KERCKRINGIUM & L. RIVE-
 RIUM occurrant; ille tamen satius ju-
 dicat, huic obstetricum inscitæ remedi-
 um, & malitiæ quærere supplicium, quam
 semper fidere huic naturæ bonitati, quæ
 non nisi observatione digna rarissima
 raritate tale solet edere miraculum. At-
 que idcirco hæc quidem in medio rerum
 nondum fatis exploratarum relin-
 quimus.

obs.
 anat. 36.
 Cent. II.
 obs. 3.

DESIDERATA MEDICO-FORENSIA.

I.

PLura sunt argumentorum genera, medicis cum legum peritis communia, ideoque forsan mixta, seu medico-legalia dicenda, super quæ hi illorum censuras sub relationum, renunciationum & depositionum nomine petunt, & pro eorum diversa inclinatione reos damnant ac infantes absolvunt. Sicut Cl. BOHNIIUS opportune monet. ^{d.} ^{Renunc.} ^{Vuln. p.1.} Mixta hæc eruditionis pars, si dicendum, quod res est, magis hæctenus a medicis quam jure consultis exulta est. Hi enim fere incidenter tantum & ex sententia medicorum hoc tractant argumentum; ^{Quæst.} ^{Med. Legal. Relat.} ^{Med. Med. th. testif.} ^{de Renunc.} ^{Med.} ^{Schola} ^{Jurecons.} ^{Med.} ^{Med.} ^{Crit.} ^{Iren. Num.} ^{P. c.} ^{Hipp.} ex ordine vero medicorum præter P. ZACHARIAM, FORTUNATUM FIDELIEM, J. B. CODRONCHIUM & A. PARAEUM antiquos Italos & Gallos, ex neotericis & Germanis T. REINESIUS P. AMMAN- NUS, J. F. ZITTMANNUS, vel C. J. LANGIUS potius, M. B. VALENTINI, F. HOFMANNUS, & J. BOHNIIUS, & quoad vulnerum præsertim lethalitatem idem J. BOHNIIUS, G. WELSCHIUS, P. AMMAN -

Med For-
renf. MANNUS, G. W. WEDELIUS, & G. E.
Pand. STAHLIUS, in colligendis variis casibus
Novell. & problematibus multum posuere indu-
Med. striæ, laudis & multum consecuti sunt.
Leg. In artis vero formam, quod hætenus de-
Med. sideratum fuit, redegerunt Cl. viri M. B.
Consul- VALENTINI, M. ALBERTI, A. O. GOE-
tat. d. LICKE, H. F. TEICHMEIER, quam sin-
Off. Med. guli cum laude amplius exornant provin-
L. II. ciam. Sed supersunt tamen & in hac
Corp. doctrinæ parte non pauca dubia, incerta,
Med. & majorem postulantia lucem, nunc por-
For. lu- ro strictim excutienda.
risprup.
Med.
Quæst.
Med.

II.

For.
Med For-
renf. Rogant inter alia Jureconsulti haud
infrequenter circa morborum simulatio-
nem, epilepsiæ inprimis, amentia & sigil-
latim melancholiæ, ac morborum magi-
corum, seu a fascino oriundorum, atque
obfessorum, medicorum sententiam, ut
L. II. d. alios inter a J. BOHNIO observatum est.
O. M. c. Simulatos vero morbos a veris seu genui-
VI, p. nis discernere, difficile esse, ac medico ge-
676. nuino & perito vix vitio verti posse, si in
renunciando desuper hallucinetur, medi-
corum summorum quoque arbitrium est,
vel quod huic illorum paroxysmus & ha-
bitudines attendere & observare raro
concedatur, & aliquando soli testium ru-
dio-

diorum rerum ejusmodi imperitorum & suspectorum ineptiori ac fallaci depositioni fides sit habenda; vel quod ipsimet delinquentes adeo callide affectus ejusmodi fingere, & medico adeo imponere queant. Equidem non desunt medicis eruditis & sagacibus indicia & viæ detegendi hominum ejusmodi astutias & in aprico ponendi, cujus luculentum inter alia *ῥεκα*

μνησίων penes JO. BARCLAIUM occurrit. Ar- L. IV. p. 326.

genidis enim invalidudo cum in fugæ prætextum simularetur, medicus eam in rem accersitus pollice virginis propemodum repugnantis tentato, notatis præterea oculis, spirandique mensura, mirari primum cœpit, moxque negare, nullum sibi ægritudinis vestigium liquere. Sed nihil tamen magis est, si ELIAM audias CA- l. c. p. 617.
MERARIUM, quod æque crucem medico figere queat, quam morborum simulationes difficilline detegendæ. Cujus alia inter deliria exemplum præbent manifestum: tota sane Regis Philistæorum aula simulatum Davidis delirium non potuit detegere, aut discernere a vero: quin & lucida intervalla talium morborum augent incertitudinem.

III.

Nullibi vero major hodie incertitudo
major.

majorque incredulitas deprehenditur, quam ubi de morbis magicis pronuncian- dum judicandumque est; quidam, ut notum est, sunt nimis superstitiosi ac cre- duli in gravibus hisce negotiis, quidam omnia exhibilant, meraque phantasiæ credunt ludibria, quidam media tutio- rique incedentes semita nec credunt, nec reiiciunt omnia aut derident, sed examine recto demum instituto pro- nunciant. Et hi sunt, quos deside- ramus in hisce talibus, prudentes & cir- cumspecti, & a præjudiciis longissime re- moti. Spirituum indoles, vis agendi, potentiaque eorundem tam profundis adhuc tenebris involvuntur, ut non liceat adeo promiscue cum modernis plurimis sagarum magorumque incantationes, ac fascinationes in universum omnes, tan- quam fabulosas rejicere, ubi maxime pe- regrina e corpore miris excluduntur ex- trahunturque modis, quam in rem G. C. SCHELHAMERUS, F. HOFFMANNUS, & M. ALBERTI consuli merentur. Sed ab altera parte probe advertere oportet, ne fraudes committantur, alias in hisce talibus frequentissimæ.

d. Morb.
Magic. d.
Pot.
Diab. in
Corp. de
Pot. Diab
in Corp.

IV.

De veneno propinato quando oritur quæstio, eam difficultate premi fere incre- dibili,

dibili, uno hodie ore medici fatentur intelligentes, postquam dubio caret omni, nullum fere venenum inter hodie nota existere, ex quo non, debita accedente miscela, compositione aut præparatione benignissimum evadat medicamentum, quemadmodum C. VATERUS, J. H. d. Venen. HEÜCHERUS, C. H. ERNDLIUS, & F. & Philtr. MITHRID. & d. HOFFMANNUS dudum extra dubium posuere, ac quæ supersunt in venenorum classe collocata, diversimode adeo operari, ut, quod uni animantium generi est perniciosum, alteri sit salutare, atque ex rebus innoxiiis & saluberrimis, ipso puta vino, rosis, nicotiana, talia non raro per idiosyncrasiam subjectorum proficisci phænomena, quæ venenis adsumtis vulgo adscribuntur, ut taceamus, id quod tot exemplis luculentissimum evasit, posse & in corpore gigni colligique tam acres corrosivosque humores, qui cum in plenas motuum ataxias ruant, eadem cudant symptomata, similemque in primis viis inflammationem, gangrænam, & similia producant, quæ a venenis propinatis proficisci solent. Lenta vero venena, quale Claudio Imperatori ab Agrippina propinatum TACITUS tradit, aut enemate injectum est, ut SVETONIUS commemorat,

L. XII.

Annal.

rat, & externo solum affrictu halituque
 necantia, incerta, saltem occulta ha-
 ctenus cum sint, ad desiderata, vel
 ignota potius, & quæ nemo forsan ex-
 periri desiderat, optimo jure referun-
 tur, per sectionem cadaveris non magis,
 quam priora, ponenda in aprico. "Mul-
 ,,tie vulgo, si quid insoliti accidit, statim
 ,,venenis adscribunt, præcipue, si quem
 ,,male sibi cupere suspicantur. Hic cau-
 ,,tum in assensu se præbeat medicus, nec
 ,,facile, nisi re intime perspecta de veneno
 ,,pronunciet, nisi litibus, imo processi-
 Et. Med. bus criminalibus implecti velit, uti ex-
 Pr. p. 598. pertus ROSINUS LENTILIUS perbe-
 ,,ne animadvertit. „

V.

Omniū autem frequentissimum, &
 prout PAULUS loquitur ZACHIAS, Me-
 dicus Romanus clarissimus, practicabile
 maxime, super quod Magistratus a medi-
 cis informari desiderat, vulnerum est le-
 thalitas, in qua specialius determinanda
 sæpe fluctuant & Jureconsulti & Medici,
 V. Aph. onusque in se reciproce nituntur devol-
 8. vere. HIPPOCRATEM si audias Coum,
 is vulnera cerebri, & cordis, & septi trans-
 versi, & intestinorum, & ventriculi, & he-
 patis & vesicæ, lethalia pronunciat. Ast
 horum fere nullum absolute & per se le-
 thale

thale existere, recentiorum medicorum,
 evicit industria, sed ita evicit, ut Ictorum
 simul invidiam incurreret. Horum enim
 princeps, s. STRICKIUS, vix vulnus P. P. Vi-
 quoddam, si unum alterumve exceperis, temb.
 proferri posse, quod absolute mortife- 1699.
 rum esse universa Medicorum schola ap. M.B.
 asserat, quamvis sine causa conqueritur. Valent.
 Tantum enim abest, ut, quod Jurecon- Pand.
 sultus ille illustris inde metuit incommo- Med.
 dum & damnum, delicta nimirum, & si- Leg.
 gillatim homicidia non esse capitali sup- præf.
 plicio punienda, inde ut consequatur, ut
 medicis potius a scrupulosa conscientia in
 diversum actis haud minimum asserat so-
 latii, utpote qui de qualitate vulneris ju-
 dicando, a pœna infligenda, tanquam
 alius fori negotio, prorsus abstrahunt. Sed
 quando inspectio vulneris a Carolo V.
 in Nemesei juncta est, non desunt, qui de non
 cum H. BODINO & P. LETSERO fru- requir.
 straneam cadaveris inspectionem in ho- lethal.
 micidio adserere non dubitant, quibus Vuln.
 tamen WEDELIANIS potius, quam no- Hal. 1693.
 stris verbis obviam ire placet, & quidem d. fru-
 ejusmodi: "Neque vero σοχασμός hic stran.
 sufficit ullus, sed scientifica demonstra- Cadav.
 tio. Corpus aperiendum est. Manus Inspect.
 nostræ oculatæ sunt, credunt, quod vi- "in Ho-
 dent. Nec sufficit, mortuum esse vul- micid.
 "Helmst.
 "1722.
 "d. Fund.

Lethal.
Vuln. I.
XXX
VII.

„neratum vulgi hæc est ; philosophia, non
„medicorum & sapientum, quorum est,
„ultra vulgus sapere. Et tanto magis qui-
„dem, quod etiam vulnera levia aliquan-
„do, imo & alapa suis de causis mortem
„intulerint, quod ordinarie impossibile
„est, contra ea vero lethalia etiam vulne-
„ra omnino aliquot dierum mora dilata
„sunt & esse possunt, cum primis cerebri,
„neq; hæc æque eximet e lethalitytis rea-
„tu eadem, quando, quod differtur, non
„aufertur lethum. Et de alapis & colaphis

Satyr.
Med.
XXIV.
l.c.p.684.

mortiferis post G. FRANCUM de FRANCKE-
NA u pluraparter exempla ROSINUS
collegit LENTILIUS, qui & ipse in iis-
dem nihil desiderat magis, quam in ple-
risque, & unico forsan illo, quod penes

Obs. I.

DODONÆUM occurrit, ubi cranium se-
cundum longitudinem magnam rimam
in osse petroso exhibuit, excepto, sectio-
nem anatomicam plerumque omissam
esse. Neque vero existimemus, præter
ista quoad vulnerum lethalitytem deter-
minandam, hodie ad liquidum omnia esse
perducta. Quando enim auctoritate

Quæst.
Med. Le-
gal. LV.
T. A. II.
Q.V.N.I

ZACHIAE, qui tempus, vulnus & mor-
tem intermedium, maxime attendendum
judicat, vel Nemesis potius Carolinæ, ubi
Imperator aliquot dierum interstitii, a
vul-

vulnere nempe inflictio, usque ad mortem vulnerati mentionem facit, perversa explicatione, quin & autoritate H I P-
 POCRATIS seducti Jureconsulti, certos L. II. §. XXIII. Coac. Prænot. d. Cap. vuln. L. IV. popular.
 dies, quos criticos appellant, & attendendos, & pro lethalitate exactius determinanda observandos monent, plura
 circa hanc sententiam hodieque jure de-
 siderari, vel inde judicemus licet, quod
 ipsi in diversa abeunt JCTi, alii quidem
 cum CARPZOVIO tertium diem, alii quintum, alii octavum, nonnulli alii, alii decimum,
 alii rursus quadragesimum, alii sexagesimum,
 alii ultimum octavi mensis diem tanquam
 certissimum salutis & mortis indicem attendendum velint, quam tamen alii iterum ad integri anni, alii denique ad bien-
 nii lapsum extendere non erubescunt, sicut
 ut penes KLEINIUM pluribus enarratum exstat. Cum tamen penes medicorum
 filios in confesso sit, crises & dies criti-
 cos ad solos morbos acutos, febres in-
 primis continuas, benignas & malignas, ipsamque pestem spectare, hisce vero morbis cum vulneribus ab externa violentia inflictis nullum intercedere commercium, id quod in disputatione W E D E-
 LIANA, efficaciam dierum criticorum

in vulneribus de lethalitate dubiis dubiam reddente, egregie demonstratum est.

VI.

Infanticidia quod sigillatim attinet, necibi defunt, quæ animus veri cupidus, & a præjudiciis liber hodieque desideret. Ut plura mittamus alia satis fallacia, occisorum a partu infantum indicia magni medici nominis, quos superior dedit ætas, pulmones foetus mortui aquæ injectos mox submergi & præcipitari, nati supernatare videntes, an partus vivus mortuusque a matre exclusus fuerit, ex dicta pulmonum supernatatione, aut submersione decidere sustinuerunt. Quod tamen experimentum, quamvis quæstioni illi theoreticæ, an foetus in utero respiraret, aut revera respiraverit, discutiendæ, cæteris paribus congruum satis sit, documentum tamen fidum & infallibile, quale id plurimos hætenus sibi concepisse, non sine stupore observamus pro controversia decernenda: an natus in utero, an extra eum demum obierit, occisusve fuerit, & pro defendendis, aut inculpan-
dis seu convincendis infanticidis nunquam a sanioribus admittetur. De quo quisquis dubitat, dubitandi rationes & difficultates contra utramque experi-
menti partem a viris doctissimis J. BOHNIO,

NIO, J. ZELLERO, F. HOFFMANN, ^{pulm.}
 J. D. MOUSCHARTO, & J. C. KUND- ^{subsid.}
 MANNO motas trutinet, horumque & ^{Med.}
 nostro desiderio faciat satis. ^{Conf. P.}

VII.

De termino partus nota quidem est ^{CXXI.}
 ARISTOTELIS sententia: „Unum pari- ^{Annal.}
 „endi tempus statutum est omnibus ani- ^{Vr 1722.}
 „malibus, homini soli vel uni multiplex ^{Oct. p.}
 datum est: sed & attenta rerum experi- ^{464.}
 entia dudum confutata, qua constat, ^{Hist. A-}
 finem noni & initium decimi mensis so- ^{nimal.}
 laris, verum, unicum & ordinarium par-
 tus humani terminum esse; ita tamen, ut
 aliqua in his latitudo agnoscenda omnino
 veniat. An vero partus septimestris sit
 vitalis, Iureconfulti non amplius ex Me-
 dicis quærent, sed tanquam certum le-
 gibusque definitum, atque experientia
 comprobatum supponunt, ut E. CAME- ^{l.c.p.598.}
 RARIUS apposite loquitur, autoritate
 iterum HIPPOCRATIS nixi, qui par- ^{L.d.Ætat.}
 tum septimestrem vitalem, octimestrem ^{XII.}
 autem non vitalem pronunciavit. Quæ ^{& d. Par-}
 tamen quæstio saniorum iudicio ita est ^{tes Oct.}
 comparata, ut nec absolute affirmari nec
 negari possit debeatve, id vero est, du-
 biis multis, ac desideratis non pauciori-

bus sit exposita; præsertim cum incerta plerumque sit computandi ratio in foeminis gravidis, adeoque incerta fere sint omnia, quæ de partu septimestri in medium proferuntur. Quantumvis vero nonnulli cum AMMANNO, BOHNIO, LUDOVICI, aliisque, partum septimestrem esse vitalem prorsus negent; alii tamen ex adverso circumspecte hac de re loqui, nec negare tamen septimestrem partum, sed inter rariora prudenter referre amant, a ZACHIA, WEDELIO & DIEMERBOECKIO in primis meliora edocti, utpote qui exempla vidit evidentialia, non septimestris tantum, sed & semestris foetus, qui in gossypio repositi, mira que ac singulari cura enutriti fuerint.

VIII.

De Virginitate demum integra & illibata quando rogantur medici, fatentur ad unum omnes, nihil hic magis desiderari, quam certitudinem & evidentialiam, quos inter PINAEUS quoque referendus est, qui licet signa integræ & solutæ zonæ virginalis innuere prolixius elaborarit, incerta tamen illa hinc inde pronunciat. Aliam tamen rationem esse partus brevi, vel longiori interjecto intervallo exantlati, ejusque non omnino nulla dari indicia,

Anar.
L. I. c.
XXXV.

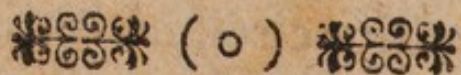
L. d. Vir-
ginit.
Not. 12.

cia, prudentiores perhibent, rerum usus
 monstrat. Quamvis enim, ut HORATIUS ^{Ep. ad}
 AUGENIUS ^{Olivar.} prolixè enarrat, sex probatæ fa- ^{Ict. c. 7. 8.}
 mæ seu peritiæ obstetrices juvenculam,
 quandam judicaverint virginem inta-
 ctam, quæ septem antea mensibus pue-
 rum pepererat; longe tamen alia a C. H. ^{Rel. It.}
 ERNDLIO edocemur, utpote qui veras ^{Angl. &}
 partus facti aut non facti notas, sibi a præ- ^{Bat. p.}
 ceptore RAU esse monstratas, perhibet. ^{104.}
 Interea verissima manet sententia RIOLA- ^{Anthro-}
 NI: "Nihil unquam in arte medica diffi- ^{pogr. L.}
 cilius judicare, quam puellæ virginita- ^{Il. C. 34.}
 tem detegere -- mille enim sunt artes,
 quibus hoc versipelle genus virginita-
 tem simulare solet."

IX.

Nimirum ut reliqua huc spectantia
 brevitati studentes sicco prætereamus
 pede, aliquot tantum exemplis defectus in
 hac quoque parte ostensuri, unde de reliquis
 posset fieri judicium, res istæ medico-
 legales plerumque obscuræ, intricatæ,
 perplexis vestitæ circumstantiis, ac in in-
 dividuo casibusque specialibus mire va-
 riantes, artibusque subinde distortæ,
 atque infelicibus insufficientibusque,
 vel culpa vel dolo, vel simplicitate atque
 ignorantia inquirentium actis involutæ

l.c. p. 575. „sunt, quæ sunt iterum verba E. CAMERARII. „ Sed illud etiam ignorandum non est, in nonnullas rerum occasiones medicum nonnunquam incidere, ut, cum nihil certi de re proposita constet, dubia omnia incertaque referre nos etiam oporteat. Non semper enim promptæ sunt rerum atque affectuum notæ, ut propterea in dubia & ancipiti medicorum relatione satis justa possit esse excusatio, ad mentem FORTUNATI FIDELIS. Ac si J. BOHNIUM denuo consulas, is enim-
 Rel. Med. fin. l.c. p. 533. vero ingenium forsan humanum rerum huc spectantium varietatem atque multitudinem superare judicat; ut, si per plura, ac hætenus factum, secula colatur hæc scientia, vix sibi quisquam promittere possit cunctorum casuum specialium, quos experientia non tam fingit, quam gignit, adæquatam enarrationem, multo minus evolutionem perfectam & necessariam.

DE DOCTA MEDICORUM IGNORANTIA.

I.

DE iis, quæ desiderantur in arte medica, egimus hætenus, & ita quidem egimus, ut per singulas partes eundo, in singulis notabiles defectus, errores atque hiatus ostenderemus. Quemadmodum vero ea Desideratorum proprie nomine veniunt, quæ hætenus quidem nota atque perspecta non sunt, sed de quibus tamen spem concipere licet, fore, ut ista aliquando in aprico ponantur; ita sunt ex adverso alia, quæ, ut hodie ignorantur, ita perpetuo forsan ignorabuntur. Et fatendum omnino est, horum discrimen certum & indubitatum non sine maxima poni difficultate, cum ea sit mentis humanæ post lapsum imbecillitas, ut spem non raro concipiat ea indagandi, quæ a nullo unquam sciri possint, & vicissim omnem fiduciam abjiciat ibi, ubi sæpenumero occultæ hætenus veritates insperato deteguntur. Ad doctam vero Ignoran-

Cur. &
obf.
propr.
Dec. X.
Coul. X.

tiam hæc talia jure meritoque referuntur, eo quod, quo quis doctior & in arte magis versatus est, eo lubentius, se plura eorum ignorare, fateatur, id quod præ cæteris eleganter polyhistor & medicus Augustanus, G. H. VELSCHIUS, his, quæ sequuntur, exposuit: " Profundo Democriti puteo latentem veritatem, qui quærunt, queruntur. Nativa enim hæc mentis imbecillitas humanæ, quam omnibus communem nemo non sentit, quo quisque tamen indoctior est, aut arrogantior, minus agnoscit, quo magis ingenuus & prudens, promptius fatetur. Quippe in universo scientiarum artiumque genere ingentes difficultates occurrunt, obscura plurima, hallucinationes, errores propemodum infiniti. Natura in primis, Seneca teste VII. Quæst. Nat. c. XXXI. sacra sua non simul tradit. Eleusis est, quæ fervat, quod ostendat revisentibus. Nec arcana ejus promiscue patent: reducta & in interiore sacrario reclusa sunt. Huic deinde cum medicina aut ancilletur, aut imitando opem ferat, eandem conditionem experitur, aut verius eadem forte premitur. Malorum proluxa ilias, nec una facies, mutationes ac varietates admiran-

mirandæ. Abditæ morborum causæ,
necdum satis explorata interiorum vi-
scerum officia, partium usus, corporis-
que actiones, quamvis nostro præcipue
seculo summorum virorum industria al-
tius evecta utique magno successu se ex-
ferat. Hinc ardua adfectuum cognitio,
judicium fallax, parum fidæ prædictio-
nes, & difficilis curatio. „

II.

Horum vero plura capita ut desidera-
tis supra adnumeravimus, ita sunt non
pauca, quæ propus scopum nostrum fe-
riunt, & ad doctam medicorum ignoran-
tiam jure meritoque referuntur. Ita
enimvero negandum non est, dari aliquod
θεῖον in medicina & morbis sigillatim, ut
HIPPOCRATES autor est. Quo nomine
quid veniat, licet post H. AUGENIUM, &
H. JORDANUM J. VESTI pluribus decla-
rare annis sit; manent tamen usque
vera ista T. SYDENHAMII verba: „ In
acutis quibuslibet atque in chronicis
plerisque omnino fatendum est, τὸ θεῖον
inesse, sive specificam proprietatem ali-
quam, quam nulla unquam contempla-
tio a speculatione corporis humani de-
ducta queat indagare, atque in lucem
protrahere. „ Quod si enim ROSINO

d. Febr.
L. VI.

c. 14.

d. divino
in Morb.

d. θεῖον

Hippocr.

Erf. 1702.

Opusc.

Ed. Lips.

p. 619.

cre-

Et Med. credamus LENTILIO, & quidni creda-
 Pr. Præf. mus viro in arte peritissimo, & vero maxi-
 me similia, atque experientiæ conformia
 scribenti: " In ea semper fui, sum, & quo-
 „ad vivam, ero sententia, Deum, quoties
 „ægotum e cœtu mortalium vocare de-
 „crevit, haud raro permittere, ut medi-
 „cus interroganda non interroget, vesti-
 „ganda non vestiget, videnda non videat,
 „agenda non agat. „ Medici quoque re-
 rum suarum apprime satagentes, & de
 ægotantium salute solliciti omni licet
 adhibita industria veram morbi indolem,
 sedemque adsequi non semper possunt,
 quam in rem data occasione calculorum,
 asperam arteriam prementium, post mor-
 tem demum repertorum, eleganter THEO-
 DORUS loquitur KERCKRINGIUS: " Ita
 „sæpe, quæ latent in corpore, medican-
 „tes latent. Quo magis risu digna eorum
 „videtur ignorantia, qui medendi ratio-
 „nes ad mathematicorum calculos vo-
 „lunt exigere: & medicos rident, si forte
 „ex ignoratione rei, prorsus extra ordi-
 „nem se offerentis, mediis ordinariis fue-
 „rint usi ad eum morbum depellendum,
 „quem illi prudenter, quamvis non cer-
 „to, subesse, existimabant. „ Sed habent
 & medicamenta quædam, etiam præter
 ra-

rationem, quam nos ignoramus, aliquid divini. Quod recte quidem inter maximos quondam habitus Medicus, Herophilus, fertur dixisse, medicamenta divinum munus esse, ut P. FORESTUS apposite scriptum reliquit. Sic & investigatio causæ morborum proximæ & primo - primæ in morbis tantum non omnibus, cuius pariter supra in desideratis pathologicis mentio facta est, huc eodem, si non meliori, jure refertur. Hanc enim vero qui indagare animum inducunt, nihil efficiunt magis, quam ut meras proferendo conjecturas, intelligentium risui semet exponant, id quod si quisquam alius, probe perspicuus G. BAGLIVIVS, hunc in modum de ea loquitur: "Latet, qualis nam sit, qualiterque se habeat textura minima & morbosa sanguinis, dum homo febricitat, dum pleuritide, apoplexia, delirio, aliisque morbis laborat, & quænam sit causa illa primo - prima & proxima, quæ singulas in actum deducit. In morbis enim sive acutis sive chronicis producendis viget occultum quid per humanas speculationes fere incomprehensibile, & nisi juvantium & lædentium testimonio in illius cognitionem perveniamus, adminicula

L. IX.

Obs. 52.

Prax.

Med.

p. 214.

lib. 3.

lib. 4.

lib. 5.

„cula mentis irrita prorsus experiemur.,
 Quam eandem sententiam THOMÆ quon-
 dam STDENHAMII fuisse, ex superio-
 ribus constat. Errant enim omnino,
 qui morborum causas ab acrimonia hu-
 morum, visciditate aut abundantia eorun-
 dem, vel ab acidi & alcali commixtione,
 aut eorundem difficili circulatione, hinc-
 que facta congestione omnes repetere
 conantur. Infida pariter sunt, quæ ex
 cadaverum sectionibus alii speciose ma-
 gis, quam vere statuere & demonstrare
 conantur, productum a causa morbi non
 satis distinguentes. Et sine morbofo
 apparatu quandoque miscelam humo-
 rum turbari, ut vel inde lethifera exsur-
 gant symptomata, celeres & subito emer-
 gentes ab animi affectibus motibusque
 gravioribus morbi inter alia declarant,
 longe efficacius celeriusve in corpus a-
 gentes, quam diætæ vitium quodvis, quæ
 sunt verba J. A. BÖTTICHERI, BAGLI-
 VIANA ista non parum illustrantia.

d. Meth.
 Med.
 Gen. VI.

III.

In parte medicinæ semiotica, cujus ex-
 acta scientia medicum valde nobilitat, &
 a vulgo atque empiricis distinguit, mul-
 tum equidem accuratæ pulsus exploratio-
 ni medici tribuunt Sinenses, quando ei-
 dem

dem integros non raro dies impendunt, atque ex eo, tanquam ex tripode deinceps omnia morborum phænomena erueret, & recensere dicuntur, sed hujus quidem ignorantiam artis divinatricis genuinorum eruditioni medicorum nullum adferre præjudicium, pulchre doctissimus Disqu. d. exposuit SCHELHAMERUS his, quæ sequuntur, verbis: Primo statim intuitu apparet, Pulsu. p. 61. inane esse commentum & rerum naturæ e diametro adversum, quod de Sinensium Medicis nonnulli, qui ejus regionis descriptionem dedere, narrare solent: Adjunt isti, ubi ad ægrum vocati accedunt, lecto assidentes per horæ dimidium nihil agere, quam ut pulsum explorent, quo facto totius morbi initia & causas, singulorumve dierum accidentia & symptomata omnia ad illam usque horam, quæ contigerint, quam accuratissime enarrare. Quod sane nisi magicis artibus ab ipsis peragatur, aut fraude, quam sit *αδύνατον*, cum nulla horum omnium cum pulsu sit cognatio, nemo est, qui non queat cernere. Similiter & licet vulgus magnum eruditionis momentum in uroscopia ponat, & Medicorum Vespasiano-
neorum æmulis, ut apposite a MONTA-
NO vocantur, qui ex urina tanquam ex
spe-

Disqu. d.

Pulsu.

p. 61.

Confil.

137.

speculo, nunquam visis iis, quorum urinæ sunt, non solum statum corporis sanum vel morbosum, sed etiam ætatem, sexum, graviditatem, ac filiane an masculus utero geratur, se divinari posse gloriantur; docti ramen & experti medici hæc talia secure & salva eruditionis penes æquos rerum arbitros existimatione, ignorant, inque eorum jactantia pluribus refellenda eo minus laborant, quanto certius, aliam longe mentem omnibus rationalis medicinæ sectatoribus esse, norunt, probe quippe edocti, urinæ inspectionem signum esse in plerisque morbis fallacissimum, atque ex eadem, præter viarum, per quas fertur, & fontis, e quo emanat, sanguinis inquam, vitia, nihil certum & infallibile de partibus v. c. solidis & remotioribus colligi posse. Nam & G. W. WEDELIUS, Medicus summus, non dubitavit adserere, quod præstet ex urina judicare interrogando quam decidendo: ad lectum, quam domi; nota, quam ignota.

IV.

Panaceas & medicamenta universalia supra pariter desideratis accensuimus, sed nihil obstare videmus, quo minus eadem & ipsa ad doctam medicorum ignoran-

rantiam referamus, cum si penitius rem omnem introspiciamus, quo quisque est imperitior & rerum omnium, opum & facultatum expers, eo frequentius panaceam aliquam jactat, ditescendi fine & scopo, sanioribus & eruditis medicis hæc talia plerumque aspernantibus, nisi & ipsi alchymisticis studiis & laboribus plus, quam par est, dediti tale quid quærant, quod nunquam forsan invenient, panaceam inquam, qua mediante omnia omnium morborum semina in prima herba radicitus tollere, balsamum vero innatum ac flammulam vitalem in perpetuo vigore conservare liceat. Quæ de re sequentia D. LUDOVICI verba hic legi ^{Phar.} merentur: "Equidem credimus, dari" ^{p. 32} "posse arcanum aliquod insigne totius" "corroborativum, vel mundificativum" "complurium morborum solamen; nec" "vires tot secretis, quasi alcahestinis," "maturis & immaturis, electris, panaceis," "a zoth phalagiis, arboribus vitæ, mercu-" "riis philosophorum, quint-essentiis ve-" "neris, auro potabili &c. modeste assigna-" "tas simpliciter hic & præcipitanter ele-" "vamus, si talia rite præparata, & circum-" "specte suo quodvis in genere data fue-" "rint. Dum autem prius quidem ultra"

„modum extenditur & plane catholicum
„dicitur ac fingitur, reliquis vero nimium
„plerumque tribuitur, dum mage proficua
„ex his ut plurimum data opera obscuran-
„tur, vel cum Eliæ Artistæ adventu de-
„mum expectantur - - alia vero partim
„nihilominus catholica sunt, quam ptisa-
„na, omnibus olim morbis indifferenter
„apta, & si perfrusiones, hyperbolemque
„demas, haud adeo notabiliter vel directe
„juvant; partim instar nudi tantum dia-
„phoretici, aperientis aut figentis agit,
„cui paria sæpe in domesticorum vulga-
„tiorumque serie invenias; proinde tan-
„tum abest, ut eam pro hujusmodi quasi
„catholica ad morborum interitus gras-
„sandi viam cuiquam commendemus - -
„ut potius hoc ipso evporistorum per va-
„rias classes selectu ostendere voluerimus,
„alia aliis omnino deberi., Imo vero pro
„varia ægrotantium habitudine, & circum-
„stantiarum multiplici varietate varia de-
„bent esse remedia, quæ languentibus cum
„fructu propinantur. Quæ vero panaceis
„usque inhiant, merito sibi dictum existi-
„ment illud SCALIGERI: “Nescire velle,
„quæ magister optimus docere non vult,
„erudita inscitia est.

V.

Non multum ab hisce distant, qui senectutis retardationem, aut rejuvescentiam plane a panaceis ejusmodi expectant, id quod A. SEILERUS primum desiderare videtur, hunc in modum ad J. BAUDISIUM scribens : „ Utinam ars
 „ nostra & natura hoc præstarent, ut senectus in adolescentiam commutaretur;
 „ mox vero, quid sentiat, hisce prodit:
 „ Sed hæc non sunt artis nostræ, verum ut affectiones, quas natura auxiliatrice
 „ pharmacia refarcire potest, medicus solummodo subit. Ad impossibilia nemo obligatur. Sic & visus obscuritas, senibus familiare malum, cum invaluerit, haud facile medelam admittit, adeoque ejusdem remedia hoc saltem nomine ad doctam medicorum ignorantiam suo quodam jure referuntur, id quod ipse J. CRATO eleganter exposuit his, quæ sequuntur verbis: “ Quod natura negat,
 „ reddere nemo potest, tamen diligentia quadam profici potest, ne malum invalescat, & obscuritas vel obfuscatio, atque cæcitas inducantur. Ut vero plane seniores hebetudine liberentur, ne adnitem quidem est. „ Ut vero, adversus mortem quis arcana atq; remedia desideraret,

Ep. I.

Caton.

L. III.

p. 277.

L. II. Ep.

p. 18.

nemini forsan sanæ mentis in mentem venisset, nisi de Cardinali Mazarini tale quid

L. I. Ep. GUIDO PATIN scriptum reliquisset:
p. 510.

„Il gronde ses médecins, & leurs reproche,
„qu'ils n'ont point des secrets pour l'em-
„pecher de mourir. „ Hic certe qui sapiunt, lubenter & candide suam profitentur, ignorantiam, & ita quidem profi-

L. IV. Ep. tentur, ut nec remedia talio, si vel maxi-
p. 279.

me darentur, scire desiderent, cum J. CRATONE rati: „Quam firmitatem hac ætate senili sperare possimus, in qua unum illud animo plane obfirmato nobis persuadere debemus, nos eo vitæ beatæ viciniores esse, quo ad exitum hujus vitæ & sepulcrum accedimus propius. „ Nimirum ut nostrum iterum faciamus illud SCALIGERI: „Nos in tenui rerum luce caligamus, in mediocri cœcutimus, in majori cœci sumus, in maxima prorsus insanimus. „

VI.

De docta cæteroquin ignorantia, præter FRANCISCUM SANCHEZ, qui de eo, quod nihil scitur, integrum conscripsit volumen, quo Scholasticorum ineptias exagitare voluit, multiplici eruditione celebris suo tempore Cardinalis,

Op. fol. NICOLAUS DE CUSA, libros integros
tres,

tres, & GISBERTUS VOETIUS, Theologus in Belgio celeberrimus, dissertationem conscripserunt. Hic vero quid de illo judicet, non abs re erit hoc loco plenius, ipsissimis ejus verbis tradere: “ Nicolaus de Cusa in catachresi usus est hac voce L. III. de docta ignorantia op. fol. quo titulo ex aliis scriptoribus percepto, me ante annos complures admodum deceptum, fateor. Postea Cusani opera nactus, & libris his perlustratis comperi, nihil minus tractari, quam quod titulus videtur promittere. Neque enim abstracte & in actu signato, (ita loquar) agit de docta ignorantia, neque etiam in actu exercito de ἀγνώσις illis in particulari, quæ in theologia, philosophia, artibus ignorari solent, aut debent, sive absolute sive secundum quid, sed tantum summarie delineat scientiam, & scibilia, quæ de Deo & operibus Dei, tum creationis tum redemptionis cognoscuntur. Hinc L. I. agit de Deo, L. II. de Mundo, L. III. de Christo. Hanc scientiam videtur maluisse vocare ignorantiam, quam scientiam, per hyperbolen catachresticam, comparate scilicet ad scientiam Dei, etiam ad scientiam bonorum. ”

Diff. Select. P.
III. p. 669.

VII.

Videlicet, ut dicta hactenus in summam contrahamus, totique opusculo colophonem tandem imponamus, verissima ex dictis patet esse hæc SENECAE verba:
 „Nemo est mortalium, quem non aliqua
 „pars ignorantiae attingat, hanc contagem ex ipsa mortalitate traximus. „ A
 quibus non multum abludit HENRICI
 ab HEERS, Medici eruditi & in arte appri-
 me versati, sententia ad artem propius
 medicam applicanda, qui, venenatarum
 occasione muscarum ab extra tantummodo applicatarum & sanguinem causantium mictionem, dicent aliqui, pergit, ad
 „occultas hoc referendum proprietates.
 „At quid interest, ad hoc ignorantiae asy-
 „lum confugere? Nonne malim me hominem, hoc est, plurimarum rerum inscium fateri? revera enim, etiam qui
 „docti habentur, potius sunt extra ignorantiam, quam cum solida scientia. „ Ac
 si HERMANNUM identidem consulas
 CONRINGIUM, id quid sentiat, satis
 probat verbis, supra pariter, si recte meminimus, laudatis: “ Ut nihil tandem ali-
 „quando sit, quod in arte desideres, haud
 „ignoro sane, quæ est nativa ingenii nostri imbecillitas, pariter & rerum obscuritas,

L. d. Ira.

c. 9.

Obf.

Med. op-
pido

Rar. IX.

P. 136.

præf. obf.

P. Sal-
muth.

ritas, fieri non posse., Nemo vero concinnius, elegantius nemo & curatius id quod volumus, expressit, quam L A - de fals.
 C T A N T I U S, ^{Sap L.} cujus proinde concludi- ^{III.C.VI.} mus verbis: "Alii putarunt, sciri posse"
 omnia, hi sapientes utique non fuerunt: "
 alii nihil, neque hi quidem sapientes fuerunt; illi, quia plus homini dederunt, "
 hi, quia minus. Utrisque in utramque "
 partem modus defuit. Ubi ergo sapientia est? ut neque omnia te scire putes, "
 quod Dei est, neque omnia nescire, quod "
 pecudis: est enim aliquid medium, quod "
 sit hominis, scilicet scientia cum "
 ignoratione conjuncta & tem- "
 perata.,

S. D. G.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

PHYSICS

1891

1892

1893

1894

1895

1896

1897

1898

1899

1900

1901

1902

1903

1904

1905

1906

1907

1908

1909

1910

1911

1912

1913

1914

1915

1916

1917

1918

1919